

การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

นางจอย ทองกล่อมสี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

DEVELOPMENT OF UNIVERSITY SOCIAL RESPONSIBILITY INDICATORS
BASED ON THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE

Mrs. Joy Thongklomsee

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education
Department of Education Policy, Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2012
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม
ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

โดย

นางจอย ทองกล่อมสี

สาขาวิชา

อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต

.....คนบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยอุปถัมภ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ นพ.กำจร ตติยกวี)

จอย ทองกล่อมสี : การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล. (DEVELOPMENT OF UNIVERSITY SOCIAL RESPONSIBILITY INDICATORS BASED ON THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : รศ.ดร.ศิริเดช สุชีวะ, 341 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทาง ลักษณะ ขอบข่าย และพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินการวิจัย 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สัมภาษณ์ และจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อกำหนดกรอบแนวทาง ลักษณะ และขอบข่าย ระยะที่ 2 พัฒนาตัวบ่งชี้ ด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย กลุ่มตัวอย่างคือ สถาบันอุดมศึกษา 23 แห่ง คณาจารย์ และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา 322 คน ใช้แบบวิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพแบบอุปนัย และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า

แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ชุมชน, พันธกิจ, สังคม และธรรมาภิบาล ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ Input – Process – Output, วัตถุประสงค์การก่อตั้งสถาบัน, พันธกิจ และความต้องการของสังคม ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ เรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1)การดูแลแก้ปัญหาชุมชนและสังคม 6 ตัวบ่งชี้ 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 7 ตัวบ่งชี้ 3) การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 6 ตัวบ่งชี้ 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม 9 ตัวบ่งชี้ 5) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 13 ตัวบ่งชี้ 6)การบริหารแบบมีส่วนร่วม 10 ตัวบ่งชี้ และ 7)จริยธรรมทางวิชาการ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ โดยสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ ที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้สำหรับการวางแผนเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาร่างยุทธศาสตร์การดำเนินการบนพื้นฐาน 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ กำหนดค่าน้ำหนักตามความเหมาะสม ตรวจสอบติดตามภายใน และจัดทำรายงานการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ภาควิชา.....นโยบาย การจัดการและ.....ลายมือชื่อ.....

.....ความเป็นผู้นำทางการศึกษา

สาขาวิชา.....อุดมศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2555.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5284207027 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORDS : INDICATORS/FACTORS/USR/HIGHER EDUCATION/GOOD GOVERNANCE

JOY THONKLOMSEE : DEVELOPMENT OF UNIVERSITY SOCIAL RESPONSIBILITY INDICATORS BASED ON THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE. ADVISOR : ASST. PROF. PANSAK POLSARAM, Ph.D., CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRIDEJ SUJIVA., Ph.D., 341 pp.

This research aims to examine methods, characteristics, scope and development of university social responsibility indicators based on the principles of good governance. The research was conducted in two phases. Phase 1 is the studying of concepts, theories, interviews and small group meetings to determine the methods, characteristics and scope. Phase 2 is the development of indicators by using descriptive statistical data analysis. The samples are 23 of universities; 322 of academic and general staff of universities. The documents were analyzed using qualitative data analysis in an inductive approach and using software for exploratory factor analysis. The results show that:

The method of university social responsibility based on the principles of good governance consists of 4 aspects which are community, mission, social and good governance. Characteristics and scope of indicators composes of 4 aspects which are Input-Process-Output, the purpose of institution establishment, mission and social needs. The university social responsibility indicators consist of 7 factors 63 indicators sorted from most to least weight as follows: 1) resolve community and social concerns 6 indicators 2) research for community and social development 7 indicators 3) innovation usage for community and social development 6 indicators 4) environmental management for social development 9 indicators 5) the promotion of art and culture 13 indicators 6) participative administration 10 indicators and 7) educational morality 12 indicators. The university can apply the developed indicators for policy and practice planning that is suitable to the identity of each institute by establishing the committee of the university social responsibility; developing a strategy based on 7 factors 63 indicators; determining the weight as appropriate; internal auditing; and reporting the performance of the university social responsibility for the sustainable development.

Department : .....Educational Policy..... Student's Signature.....

.....Management and Leadership.....

Field of Study : .....Higher Education..... Advisor's Signature.....

Academic Year : 2012..... Co-advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษามัธยมนใด ขอกราบถวายบังคม
สักการบูชาแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
องค์ผู้พระราชทานกำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่าง
หาที่สุดมิได้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษา
และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในความกรุณาตลอดเวลาให้
คำปรึกษาชี้แนะ ให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจ จุดประกายความคิดในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจน
ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง แนะนำให้ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้จากการทำงานอย่างเป็นระบบด้วยความ
เมตตา เอาใจใส่งาน อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความ
ภาคภูมิใจ

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา
ปรีชญพฤทธิ อาจารย์ ดร.อัฉรา ไชยอุปถัมภ์ อาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ และ
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำทำให้
วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณา
ตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน

ขอขอบคุณ นาวาโทหญิงอาทิตย์ยา ดวงมณี และนายแพทย์จิรสิทธิ์ เมฆวิสัย เพื่อนร่วมรุ่น
กัลยาณมิตร ที่คอยส่งเสริมกำลังใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล ให้ผู้วิจัยเกิดความอดทน มุ่งมั่น เข้มแข็ง
ตลอดมา รวมทั้ง ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้การสนับสนุนทุนวิจัย “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

สุดท้าย ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และพี่ๆในครอบครัวที่คอยชื่นชมความสำเร็จ
ของผู้วิจัยด้วยความหวังใย ที่สำคัญคือนางสาวบุศรินทร์ รุ่งวิทยา ที่ช่วยเสริมให้ผู้วิจัยมีพลังใน
การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	7
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
2.1 ตอนที่ 1 ความรับผิดชอบต่อสังคม.....	18
2.2 ตอนที่ 2 บริบทเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา.....	53
2.3 ตอนที่ 3 แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา.....	62
2.4 ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล.....	87
2.5 ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้.....	123
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	137
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	137
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	140
3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	142
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	143
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	146
3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	148

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	159
4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ แนวทาง ขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทยหลักธรรมาภิบาล จากการศึกษาเอกสาร.....	159
4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดม ศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึก	163
4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทาง ขอบข่าย และลักษณะตัวบ่งชี้ ความ รับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากกร สนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถาบันอุดมศึกษาไทย	176
4.4 ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	188
4.5 ตอนที่ 5 ผลการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ร่างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลัก ธรรมาภิบาล จากผู้ทรงคุณวุฒิ.....	229
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	232
5.1 สรุปผลการวิจัย	234
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	244
5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	259
รายการอ้างอิง.....	263
ภาคผนวก.....	272
ภาคผนวก ก ตารางแสดงค่าความเที่ยงตรงของแบบสำรวจ (IOC).....	273
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	286
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	297
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	341

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)	22
2.2 แสดงความสัมพันธ์ ระหว่าง Implicit CSR / Explicit CSR กับ in-process / after-process	33
2.3 วิเคราะห์เชื่อมโยงพันธกิจสถาบันอุดมศึกษากับองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม.....	82
2.4 วิเคราะห์เชื่อมโยงองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมกับหลักธรรมาภิบาล.....	103
2.5 วิเคราะห์เชื่อมโยงองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล.....	107
2.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบ แนวคิดเกี่ยวกับ University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553) กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล.....	115
2.7 ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน 41 ประเด็น.....	121
2.8 แสดงจำนวนกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างประเภทสถาบัน.....	139
3.2 แสดงจำนวนแบบสอบถามจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา 23 แห่ง.....	145
4.1 สรุปการวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง.....	165
4.2 สรุปการวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย.....	183
4.3 ข้อมูลทั่วไปของคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ในการวิจัย.....	188
4.4 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล.....	190
4.5 แสดงผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ ครั้งที่ 1.....	201
4.6 แสดงผลจำนวนองค์ประกอบ และ จำนวนตัวแปร จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ครั้งที่ 1.....	203
4.7 ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ ครั้งที่ 2.....	204

ตารางที่	หน้า
4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการร่วม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล.	206
4.9 แสดงผลการคัดเลือกตัวแปร ครั้งที่ 1.....	216
4.10 แสดงผลการคัดเลือกตัวแปร ครั้งที่ 2.....	217
4.11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม.....	219
4.12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 2 จริยธรรมทางวิชาการ.....	220
4.13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	221
4.14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 4 การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม.....	222
4.15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม.....	223
4.16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 6 การดูแล แก้ปัญหาชุมชนและสังคม.....	224
4.17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 7 การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม.....	225
4.18 แสดงลำดับองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย.....	229

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ไทยตามหลักธรรมาภิบาล.....	9
2.1 แสดงแนวคิด Corporate Social Responsibility (CSR) ของ สถาบันไทยพัฒนา.....	20
2.2 แสดงกลยุทธ์ Corporate Social Responsibility ;CSR ของ Poter and Kramer...	31
2.3 แสดงพัฒนาการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ.....	39
2.4 แสดงกรอบแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	67
2.5 แสดงประเภทของผลกระทบที่มีต่อมหาวิทยาลัย 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัยใน ประเทศเปรู.....	73
2.6 แสดงแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัยในประเทศเปรู...	73
2.7 แสดงแนวทางการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัย ในประเทศเปรู.....	75
2.8 แสดงขอบข่ายการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม ของ Spiru Haret University (USH) ประเทศโรมาเนีย.....	77
3.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	155
5.1 แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	236
5.2 ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	238
5.3 รูปแบบตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	243
5.4 แนวทางปฏิบัติการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย	261

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ไขปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด อีกทั้งการศึกษาเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างบุคลากรให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นกำลังสำคัญ เพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การอุดมศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ขีดความสามารถของบุคลากรในสังคมเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นต้นทุนมนุษย์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ตั้งบนพื้นฐานความรู้ มีการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ (ปรีชา อุปโยคิน, 2544)

การจัดการศึกษาของไทย ดำเนินตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นเข็มทิศนำทางในการพัฒนาสังคมไทย ซึ่งในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 7 ว่าต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาภายหลังจากที่มีการปฏิรูปการศึกษาภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ได้นำเสนอไว้ในแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่เป็นปัญหาของสถาบันอุดมศึกษาคือ ระบบธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาอุดมศึกษาในภาพรวม ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัย เป็นองค์กรที่มีพันธกิจหลัก 4 ด้าน คือ การผลิต และพัฒนาคนระดับกลางและระดับสูง การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ การบูรณาการ

วิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้ง เป็นแหล่งรวมของวิทยาการหลายแขนงและเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถ บทบาทที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา จึงเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง(Change Agent) เป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามบทบาทและความรับผิดชอบของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำพาประเทศไปสู่ สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด (ภาวิฑ ทองโรจน์, 2551)

ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ในปัจจุบันส่งผลให้การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือภาคเอกชนจำเป็นต้องบริหารให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงอันจะนำประเทศชาติให้พัฒนาก้าวหน้า โดยเน้นถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ ธรรมาภิบาล (good governance) เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ประชาชนเริ่มมีความสนใจตื่นตัวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น และเป็นที่เชื่อกันว่าหากประเทศไทยมีการนำหลัก ธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนแล้ว จะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี และเกิดความเป็นธรรมในสังคม เศรษฐกิจและการเมือง (สถาบันพระปกเกล้า, 2544 : คำนำ) ธรรมาภิบาล จึงเป็นมิติกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ โดยเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐจัดบริการให้มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการ สนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระ ในการบริหารงานแต่ละระดับ มากขึ้น (ไชยวัฒน์ คำชู, 2545 : คำนำ) มีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้และอธิบายได้ และทุกขั้นตอนต้องมีผู้รับผิดชอบ (เกษม วัฒนชัย, 2545)

ในภาครัฐ สำนักงานรัฐมนตรีได้ออกระเบียบว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542 ขึ้น โดยเฉพาะการบริหารจัดการของสถานศึกษา ที่ต้องนำหลักว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา หลักการดังกล่าวได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) สามารถแยกการบริหารออกเป็นแต่ละด้าน โดยภาครัฐ ต้องลดกฎระเบียบที่ไม่จำเป็นที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางมิชอบ พร้อมกับให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความโปร่งใส (อาภรณ์ รัตน์มณี, 2551)

หลักการบริหารจัดการที่ดี จึงเป็นการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษา มีคุณภาพมุ่งสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (people needed) ทำให้ประหยัดทรัพยากร งบประมาณ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจ ดังนั้นรูปแบบการ

บริหารงานที่ดีจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้บริหารในสถานศึกษาทุกระดับที่จะสร้างความเข้มแข็งในระบบการศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญของทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน โดยต้องอาศัยการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของประชาชนและผู้บริหารทุกระดับ (เกษม วัฒนชัย, 2545) ทั้งนี้ มีการเสนอแนะจากนักวิชาการ เกี่ยวกับสังคมไทย ในอนาคตว่า ควรเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ 1) ด้านสังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุลพอดีและพึ่งตนเองได้ โดยการสร้างคนดีคนเก่ง มีความรับผิดชอบ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยพัฒนาคนให้คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ตลอดชีวิต มีเหตุผล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และ 3) ด้านสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน มีการดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของสังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูลกัน (วิชัย ต้นศิริ, 2543; วิจิตร ศรีสอาน, 2549 และ ไพฑูรย์ สีนลาวัณ, 2542)

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงในทุกบริบท การสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ได้เข้ามาสู่โลกธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง เนื่องจากปัญหาวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมและแรงงานในทั่วทุกมุมโลก ทำให้องค์กรภาคธุรกิจ มีการแสวงหาแนวคิดและแนวทางดำเนินการ เพื่อให้เกิดความสันติและการสานสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยเหตุนี้ องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization : ISO) จึงได้กำหนด มาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000 Social Responsibility) ขึ้น เพื่อให้บริษัท องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทั่วโลก รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรเพิ่มความตระหนักและสร้างความเข้าใจในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวจะเป็นข้อแนะนำ หลักการและวิธีการของความรับผิดชอบต่อสังคมที่องค์กรพึงปฏิบัติโดยความสมัครใจทุกองค์กรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยไม่ต้องมีการตรวจรับรอง (องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน, 2553 : ออนไลน์)

จากแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมในภาคธุรกิจ มาสู่ภาคการศึกษา ส่วนของสถาบันอุดมศึกษา ในการประชุมระดับโลกด้านการอุดมศึกษา (World Conference on Higher Education: WCHE 2009) ณ ยูเนสโก สำนักงานใหญ่ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 5 – 8 กรกฎาคม 2552 ได้มีการกำหนดประเด็นสำคัญเกี่ยวกับ “บทบาทมหาวิทยาลัยในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม” โดยกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดพลวัตสูงในระบบอุดมศึกษา และสังคมมีความคาดหวังสูงต่ออุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจึงไม่ควรทำหน้าที่เพียงผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการต่อสังคมเท่านั้น แต่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องสร้างกลไกช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสร้างสันติภาพ โดยมุ่งหวังให้อุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ประชุมมีความเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรเพื่อสาธารณชน ที่มีความสำคัญต่อการสร้างพื้นฐานในการวิจัยและนวัตกรรม ต้องผลิตพลเมืองโลกที่

มีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรม สถาบันอุดมศึกษาต้องมีบทบาทนำในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ตอบสนองความต้องการของสังคม มีการสื่อสารกับสังคม ไม่ใช่เป็นหยอหยองข้าง หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญรับใช้องค์กรอื่น (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2552) จากสถานการณ์ดังกล่าว พบว่าสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพยายามจะสร้างสรรค์กิจกรรม โดยสื่อสารภายใต้ความหมายของ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม”(Corporate Social Responsibility; CSR) ในรูปแบบต่างๆ เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ของสถาบันอุดมศึกษาในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม

ในขณะเดียวกัน ได้มีการนำเสนอแนวคิดด้าน University Social Responsibility; USR ขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีรากฐานแนวคิดและ รูปแบบมาจากแนวคิด Corporate Social Responsibility; CSR คือเป็นตอบสนองความต้องการของสังคม สื่อสารกับสังคม รับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษา ลดปัญหาความเสียเปรียบในสังคม USR เป็นเรื่องสำคัญ และเป็นเรื่องใหญ่ ต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ประกอบกับข้อมูลการจัดลำดับมหาวิทยาลัยแนวใหม่ Washington Monthly เสนอการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโดยตั้งคำถามว่า What Colleges are doing for the Country ? โดยพิจารณาว่า มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร โดยใช้ 3 ตัวชี้วัดคือ 1) Social Mobility 2) Research 3) Community Service (ณัฐนนท ทวีสิน, 2553)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการก่อตั้ง สหพันธ์ University Social Responsibility คือ University Social Responsibility Alliance (USR Alliance) ขึ้นโดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยชั้นนำจากเอเชียแปซิฟิก อเมริกาเหนือ และยุโรปตะวันตกกว่า 25 ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพันธมิตร เครือข่าย USR และกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสิทธิประโยชน์ของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในเครือข่าย USR นี้ จะทำให้มหาวิทยาลัยเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายทางด้าน USR กันทั่วโลก USR Alliance (USR Alliance, 2010 : online) จากนั้น ได้มีการจัดประชุม The 1st University Social Responsibility International Conference 2009 (USRIC) ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 12 – 13 มกราคม 2552 ที่ โรงแรมโซฟิเทล เซ็น ทาราแกรน กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ ในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นการให้ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการปฏิบัติการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเพื่อสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในทุกกระดับของระบบการศึกษา ซึ่ง ลักษณะการประชุมเป็นการจัดบรรยายในหัวข้อต่างๆ อาทิ บทบาทของมหาวิทยาลัยในความรับผิดชอบต่อสังคม วัฒนธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืน ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม ตลอดจน เทคโนโลยีสารสนเทศกับความรับผิดชอบต่อสังคม(USR Alliance, 2010 : online)

เมื่อแนวทาง CSR เข้ามาสู่ระบบการบริหารจัดการ การศึกษา จึงมีสถาบันอุดมศึกษา บางแห่งได้นำแนวคิด รูปแบบของ CSR มาพัฒนา กำหนดเป็นนโยบายการดำเนินงานของ สถาบันอุดมศึกษา ผ่านพันธกิจองค์กรในทุกด้าน ผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันกับการปฏิบัติงาน ของคณาจารย์และบุคลากรตามแผนงานและกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่บริหารและกำกับ ดูแลโดยฝ่ายบริหารและสภามหาวิทยาลัย มีการเปิดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน มีการเผยแพร่ กิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมต่างๆ สู่สาธารณชน มีการพัฒนางานด้าน CSR ใน สถาบันอุดมศึกษาให้มีเป้าหมายหลัก ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วม คือ ความยั่งยืน (sustainability) ของ สถาบันอุดมศึกษา (สถาบันคลังสมอง, 2553 : ออนไลน์)

จากการเริ่มแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต่อจากนี้ไป ผู้วิจัย จะใช้คำว่า University Social Responsibility (USR) สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องสร้างหลัก คิด ถ้าส่วนรวมอยู่ได้ดี ส่วนย่อยจึงจะอยู่ได้ดี โดยปลูกฝังให้เด็ก และผู้ใหญ่ได้ตระหนักว่าควรนึก ถึงผลประโยชน์ส่วนรวมก่อนส่วนตน โดยเฉพาะผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่าง ขณะเดียวกันใน ส่วนย่อยต้องพึ่งพาตนเองให้ได้ และในส่วนย่อยหลายๆ ส่วนต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน สถาบันอุดมศึกษาต้องศึกษา กำหนดนิยามและขอบเขตของ USR ให้ชัดเจน ให้รู้จักเผยแพร่ นำไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ USR อยู่ในแผนการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และผลการ ปฏิบัติ รวมถึงต้องสร้างศรัทธาให้บุคลากร นักศึกษา และสมาชิกทุกคนของสถาบันอุดมศึกษาถือ เป็นแนวทางปฏิบัติ โดยผู้นำของสถาบันอุดมต้องเป็นผู้เริ่ม ก่อนที่จะขยายไปสู่หน่วยงานอื่นๆ ใน สถาบันอุดมศึกษา รวมถึงให้มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีอยู่ ว่าแนวทาง ไດบ้างที่ดี สร้างประโยชน์ได้จริง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และกระทรวงศึกษาธิการต้องมี หน่วยงานเฉพาะ ดูแลความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่มีต่อสังคม และอยู่ในระบบประกัน คุณภาพการศึกษา (เกษม วัฒนชัย, 2554)

สำหรับการดำเนินพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต้องตระหนักถึง “คุณภาพ ทางการศึกษา” ในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้อง ต้องมีองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ หรือตัวชี้วัด ที่จะบ่งบอกถึง คุณภาพ หรือการมีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ องค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยทั่วไป สถาบันอุดมศึกษามักกำหนดองค์ประกอบเบื้องต้นที่จะมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน ได้แก่ หลักสูตร คณาจารย์ ห้องสมุด สื่อการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา การวัดและประเมินผล การศึกษา การวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ องค์ประกอบเหล่านี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการผลิตบัณฑิต แต่ละสถาบันอาจเพิ่มเติมองค์ประกอบที่เห็นว่าจำเป็น จะต้องควบคุมตามความเหมาะสมโดยอิสระ หากองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้มีคุณภาพดี คุณภาพ ของบัณฑิตต้องดีไปด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างหรือพัฒนาระบบการควบคุมคุณภาพของ

องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ให้เหมาะสม (วันชัย ศิริชนะ, 2540) และ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

จากการทบทวนพันธกิจ ประกอบกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ สถาบันอุดมศึกษา ที่ปรากฏอยู่ใน กรอบแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับหลักความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ในปัจจุบันได้มีการริเริ่มดำเนินการในส่วนนี้บ้างแล้ว แต่เป็นการริเริ่มดำเนินการในช่วงต้นที่แต่ละสถาบันอุดมศึกษาต่างปฏิบัติกันไปตามแนวทางของสถาบันเอง ยังไม่พบแนวทางปฏิบัติแบบบูรณาการ ให้ยึดปฏิบัติเป็นที่ยอมรับร่วมกันหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกันในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ รวมทั้งยังขาดตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นที่ยอมรับร่วมกันในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงตั้งใจจะดำเนินงานวิจัย ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อหาข้อค้นพบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทย ควรจะมีแนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมไปในทิศทางใด จะมีลักษณะ ขอบข่ายของตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างไร และควรจะมีตัวบ่งชี้ด้านใดบ้างที่จะบ่งบอกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่เหมาะสม ซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จะเป็นตัวช่วยเข้าไปเสริมกลไกการทำงานของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนและยืดหยุ่นตามสภาพของมหาวิทยาลัย และจะเป็นตัวช่วยในการจัดระบบงานข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต อาทิ การจัดอันดับมหาวิทยาลัย อีกทั้งประโยชน์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของตัวบ่งชี้ คือจะช่วยในการสื่อสารกับสาธารณะและส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตรวจสอบได้ (Smith, 2003; Nardo และคณะ, 2005) ตลอดจนเป็นการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพิ่มศักยภาพสถาบันอุดมศึกษา ให้ความสอดคล้องกับดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่มุ่งสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาวิเคราะห์แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
2. ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
3. พัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวคิดทฤษฎีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ใช้ในองค์กรธุรกิจ ในลักษณะ รูปแบบ และ วิธีการต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาหา กำหนดแนวทางที่จะประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล (good governance) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า
2. ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ แก่สังคมและ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับ และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับ จำนวน 23 แห่ง ยกเว้นมหาวิทยาลัยเอกชน, มหาวิทยาลัยของรัฐแบบไม่จำกัดรับนักศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เนื่องจากเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งอาจจะส่งกระทบต่อข้อค้นพบการวิจัยในภาพรวม
3. การศึกษาแนวทางการดำเนินการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยในประเทศที่เป็นเครือข่าย ASEAN University Network; AUN ที่มีการนำเสนอรูปแบบและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ชุมชน หมายถึง กลุ่มประชาชนที่อาศัย ใช้ชีวิต ประกอบอาชีพในการดำรงชีพ ภายใต้ปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม กฎระเบียบ ข้อกำหนดที่สร้างขึ้นร่วมกัน หรือถูกกำหนดตามกฎระเบียบทางสังคมและทางกฎหมาย ที่อยู่ในบริเวณท้องที่เขตพื้นที่ ที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่นั้นตั้งดำเนินการ

สังคม หมายถึง ลักษณะการอยู่ร่วมกันของ กลุ่มประชาชน ชุมชน อันประกอบไปด้วย ปัจจัยแห่งการอยู่ร่วมกัน ยอมรับร่วมกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม กฎระเบียบ ข้อกำหนด ตามกติกากฎที่ประชาชน ชุมชน ร่วมกันสร้างขึ้นเป็นข้อตกลงร่วมกัน และตามกฎหมาย ทั้งแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร ภาครัฐ และภาคเอกชน อันเป็นปัจจัยแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของประชาชนโดยรวม ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาไทยในลักษณะและรูปแบบต่างๆ ตามแนวทาง หลักการที่ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ อย่างมีคุณธรรม มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีความคุ้มค่าภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน และ สังคม ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา อันอยู่บนพื้นฐานของหลักการบริหารจัดการด้วยความตระหนักในผลกระทบที่อาจขึ้นทั้งด้านบวก และด้านลบ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้านคือ 1)ด้านการดูแลแก้ปัญหาชุมชนและ 2)ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 3) ด้านการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 4) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน 5)ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 6)ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 7)ด้านจริยธรรมทางวิชาการ

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยแบบจำกัดรับนักศึกษา และมหาวิทยาลัยในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 23 แห่งทั่วประเทศอันประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐ 19 แห่ง มหาวิทยาลัยในกำกับ 4 แห่ง (ยกเว้นมหาวิทยาลัยเอกชน, มหาวิทยาลัยของรัฐแบบไม่จำกัดรับนักศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและ มหาวิทยาลัยราชภัฏ)

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ข้อความที่แสดงถึงสถานภาพ ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนหรือบอกสถานะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งแสดงในรูปแบบที่สังเกตได้ ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินการตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ในทุกรูปแบบอันส่งผลต่อชุมชนและสังคม ทางด้านบวกและด้านลบ นำไปสู่การตัดสินใจคุณค่าที่ต้องการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล มีกรอบแนวคิดการวิจัยนำเสนอเป็นแผนภูมิ ต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) ; Philip Kotler and Nancy Lee, 2005 ; Jeremy Moon,2004, Porter and Kramer, 2006,Super CSR, 2009

- ความหมาย และ คำจำกัดความ Corporate Social Responsibility
- ประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม
- ทฤษฎี Corporate Social Responsibility
- กรณีใช้ Corporate Social Responsibility ในองค์กรธุรกิจ
- กรณีศึกษา Corporate Social Responsibility
- หลักการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (ก.ล.ด. 2552)
- มาตรฐานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม : ISO 26000 (สมอ. 2552)
- หลักการ 7 ด้านของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม
  1. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) 2. หลักความโปร่งใส (Transparency)
  3. หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม (Ethical Behavior)
  4. หลักการยอมรับถึงผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Respect for Stakeholders Interests)
  5. หลักการเคารพหลักนิติธรรม (Respect for the Rule of Law)
  6. หลักการเคารพต่อแนวปฏิบัติสากล (Respect for International Norms of Behavior)
  7. หลักการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน (Respect for Human Rights)
- ประโยชน์ของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม
- การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร
- นโยบาย Corporate Social Responsibility (CSR) ในองค์กรนานาชาติ
- CSR ใน ASEAN -CSR ใน APEC -CSR ในเอเชีย-ยุโรป (ASBM)
- CSR ในทวีปอเมริกา

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546; สุวิมล ร่วงงามวิษ, 2541; บุญส่ง นิลแก้ว, 2542; พิธีชัย กาญจนาวาสี, 2537,Johnstone, 1981; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2539)

- ความหมาย ตัวชี้วัด ประสิทธิภาพ และประโยชน์ของตัวบ่งชี้
- กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ
  1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้
  2. การนิยามตัวบ่งชี้
  3. การรวบรวมข้อมูล
  4. การสร้างตัวบ่งชี้
  5. การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้
  6. การวิเคราะห์ตามบริบทที่ผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มเป้าหมายใช้งาน
- การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา
- ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน 3 ชนิด (David Parmenter, 2010)

เกณฑ์การคัดเลือกตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานทางการศึกษา จัดเป็น 5 กลุ่ม (Fitzgibbon, 1996) ประกอบด้วย

1. ความสอดคล้อง (Relevant) คือ
  - 1.1 ตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงเหตุผลที่ผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ
  - 1.2 ตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงเหตุผลที่ผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ
2. ให้ข้อมูลสื่อความหมาย (Informative) ได้แก่
  - 2.1 ตัวบ่งชี้เป็นไปตามบริบท
  - 2.2 ตัวบ่งชี้ให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยการจัดการ
3. การยอมรับได้ (Acceptable) ได้แก่
  - 3.1 ตัวบ่งชี้มีความยุติธรรม
  - 3.2 ตัวบ่งชี้เข้าใจง่าย
  - 3.3 ตัวบ่งชี้เชื่อถือได้
  - 3.4 ตัวบ่งชี้ไม่ตามารถคิดเป็นได้
  - 3.5 ตัวบ่งชี้ตรวจสอบได้
  - 3.6 ตัวบ่งชี้ตั้งนอกกรอบเดิม
4. มีประโยชน์ (Beneficial) 5. ความคุ้มค่า (Cost effective)

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน ประกอบด้วย (Corporate Social Responsibility: CSR)

1. การมีส่วนร่วมขององค์กรกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
3. ความมุ่งมั่นในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรกับบุคลากร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม นอกองค์กร

พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน (สกอ. 2548)

1. พันธกิจด้านการเรียนการสอน
2. พันธกิจด้านการวิจัย
3. พันธกิจด้านการบริการวิชาการ
4. พันธกิจด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

พันธกิจอุดมศึกษาบนแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (University + Corporate Social Responsibility: CSR = UCSR)

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย
  - 1.1 มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย ของสถาบัน
  - 1.2 มุ่งเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัย กับสังคมภายนอก เช่น เช่นเรียนการสอน
  - 1.3 มุ่งเน้นสนับสนุน ให้นักศึกษา ได้ เรียนรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสังคม
  - 1.4 มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับฐานความรู้ทางวิชาชีพและวิชาชีพในการจัดการเรียนการสอน
2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัย ประกอบด้วย
  - 2.1 มุ่งเน้นสนับสนุนการวิจัยที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
  - 2.2 ศึกษาโครงการวิจัยที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
  - 2.3 ให้ความสำคัญกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการเรียนการสอน
  - 2.4 มุ่งเน้นสนับสนุนการวิจัยที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
  - 2.5 ดำเนินงานวิจัยที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
  - 2.6 เน้นสนับสนุนการวิจัยที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
  - 2.7 มีโอกาสให้บุคลากรของสถาบันวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.8 มีโอกาสให้บัณฑิตศึกษาของสถาบันวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.9 มุ่งเน้นสนับสนุนการวิจัยที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
  - 2.10 ส่งเสริมให้วิจัยที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
3. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการ ประกอบด้วย
  - 3.1 สถาบันการมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
  - 3.2 ให้บริการวิชาการแก่สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 3.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรของสถาบันในการให้บริการวิชาการ
  - 3.4 ให้บริการวิชาการแก่สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย
  - 4.1 ส่งเสริมสนับสนุนในการส่งเสริมสนับสนุนการบริการวิชาการแก่สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
  - 4.3 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
  - 4.4 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
  - 4.5 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
  - 4.6 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
  - 4.7 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

หลักธรรมาภิบาล(Good Governance) 6 ประการ(สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2542)

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล

1. การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
3. ความมุ่งมั่นในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรกับบุคลากร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม นอกองค์กร

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล (University + Corporate Social Responsibility = UCSR) กับ (Corporate Social Responsibility + Good Governance = CSRGG) ⇔ CSR

1. มีจิตสำนึกและตระหนักถึงหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
2. มีจิตสำนึกและตระหนักถึงหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
3. มีจิตสำนึกและตระหนักถึงหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
4. มีจิตสำนึกและตระหนักถึงหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

แนวคิด University Social Responsibility: USR (สถาบันส่งเสริมสังคมแห่งชาติ, สกอ.2553)

1. การมีปณิธานที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. การมีปณิธานที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. การมีปณิธานที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษาไทย
4. การมีปณิธานที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษาไทย
5. การมีปณิธานที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษาไทย

แนวคิด University Social Responsibility: USR (เกษม วัฒนชัย, 2554)

แนวคิดรูปแบบ University Social Responsibility: USR (สภาการศึกษาไทย, 2554)

แนวคิด มหาวิทยาลัยกับรับผิดชอบต่อสังคม (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาที่ตั้งแห่งต้นเชิงคุณธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554)

แนวคิดการจัดทำ USR ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

รูปแบบ ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

แนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคม ในการศึกษาจัดการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยในเม็กซิโก

แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลครอบคลุม 6 ด้าน 43 ประเด็น

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 ด้าน

1. ตัวบ่งชี้ด้านบริหารจัดการ
2. ตัวบ่งชี้ด้านหลักสูตร
3. ตัวบ่งชี้ด้านการเรียนการสอน
4. ตัวบ่งชี้ด้านการวิจัย
5. ตัวบ่งชี้ด้านการบริการวิชาการ
6. ตัวบ่งชี้ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

แผนภาพที่ 1.1. กรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล

สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลัก
ธรรมาภิบาล ประกอบด้วยแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)

แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ได้มีการเริ่มต้นกล่าวถึงในการประชุมสุดยอด
ระดับโลกด้านสิ่งแวดล้อม (Earth Summit) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ กระแสแนวคิดความรับผิดชอบต่อ
สังคมชัดเจนมากขึ้นเมื่อองค์การสหประชาชาติออกมาเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจและกิจการต่างๆ ทั่ว
โลกแสดงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก (Good Global Citizenship) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จากนั้น
องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-
operation and Development) ได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ นำแนวคิดความ
รับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติ จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ การประชุม World Economic Forum ที่
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีมติยอมรับคุณค่าและความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม โดย
ประกาศจัดตั้ง (Global Corporate Citizenship Initiative) ขึ้นเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของภาค
ธุรกิจในการนำหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติให้เป็นส่วนหนึ่งของภารกิจหน้าที่และ
กลยุทธ์การดำเนินกิจการเพื่อผลกำไรและการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วน
เสีย และสิ่งแวดล้อม (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, ๒๕๕๕)

ในขณะเดียวกัน มีการนำแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social
Responsibility; CSR) ที่เริ่มดำเนินการในองค์กรภาคธุรกิจ ในรูปแบบของการกำหนดนโยบาย
และการดำเนินกิจกรรมอันหลากหลาย ขององค์กรภาคธุรกิจ เพื่อเป็นการคืนกำไรให้กับสังคม
แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เกิดการสานสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม ของสังคม
มนุษย์กับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยมีองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน
(International Organization for Standardization: ISO) กำหนดมาตรฐาน ว่าด้วยความ
รับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000 Social Responsibility) ขึ้น เพื่อให้บริษัท องค์กร หน่วยงาน และ
สถาบันทั่วโลก รวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร ได้เพิ่มความตระหนักและสร้าง
ความเข้าใจในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวจะเป็นข้อแนะนำ หลักการ
และวิธีการ ของความรับผิดชอบต่อสังคมที่องค์กรพึงปฏิบัติด้วยความสมัครใจทุกองค์กร
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยไม่ต้องมีการตรวจรับรอง (องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน, ๒๕๕๓
: ออนไลน์)

ในประเทศไทย แนวคิดเรื่อง CSR ได้ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับการสถาปนารัฐกิจ ในสังคมไทยในรูปของการทำบุญ การบริจาคเพื่อการกุศล หรือการอาสาช่วยเหลืองานส่วนรวมที่ เรียกว่า “การลงแขก” เป็นต้น เพียงแต่คนไทยยังมิได้เรียกกิจกรรมเหล่านี้ด้วยคำว่า CSR อย่างไรก็ตาม ด้กระแส CSR ในเมืองไทย ก็ได้ถูกจุดประกายขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปี 2549 และได้ถูกบรรจุเป็น แนวปฏิบัติที่ผนวกเข้ากับการดำเนินธุรกิจ นอกเหนือไปจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม ในรูปแบบที่อยู่นอกกระบวนการทางธุรกิจ เช่น การบริจาค หรือการอาสาช่วยเหลือสังคมเช่นที่ผ่านมา (Thaicrsr, 2551 : online) เมื่อความก้าวหน้าทางวิชาการของ CSR มีความเข้มแข็งขึ้น จึงมี นักวิชาการ และหน่วยงาน หลายหน่วยงานที่ออกมาให้ความหมายของคำว่า CSR เป็นจำนวนมาก จึงสามารถสรุปนิยามและการปรับใช้ของแนวความคิด ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และ ไกล ที่มุ่งความรับผิดชอบต่อในสามด้านคือ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการให้ทรัพยากรที่มี อยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กรที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

จากการศึกษากรอบแนวคิดด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว ผู้วิจัยนำมา วิเคราะห์ สังเคราะห์สรุปเป็นขอบข่าย CSR ได้ 4 ด้านประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมระหว่าง องค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน 2) การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ 3) ความสนใจในการดำเนิน กิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม 4) การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน จากนั้นจะนำไปวิเคราะห์เชื่อมโยงกับภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน ต่อไป

2. พันธกิจสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2548)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทยที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และการบริหารบุคลากรการศึกษา กำหนดภารกิจตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คือ สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจ 4 ด้านคือ

- 2.1 พันธกิจด้านการเรียนการสอน
- 2.2 พันธกิจด้านการวิจัย
- 2.3 พันธกิจด้านการบริการวิชาการ
- 2.4 พันธกิจด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จากการศึกษาภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น จนได้เป็น ภารกิจอุดมศึกษาบน แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อนำไปศึกษาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาลในขั้น ต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

คำว่า “ธรรมาภิบาล” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “good governance” เป็นกระบวนการที่ผู้ปกครองหรือชนชั้นปกครองได้มาซึ่งสิทธิในการปกครองและกระบวนการในการสร้าง การยอมรับ การใช้หรือการบังคับใช้ หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และสถาบัน มาตรฐานต่าง ๆ และเป็นวิธีการหรือลักษณะของการใช้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร เศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ (worldbank, 2551 : online)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบ บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระบุว่า ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรือตามอำนาจ ของตัวบุคคล

2. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่ สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียมมีกระบวนการตรวจสอบ ความถูกต้องชัดเจนได้

3. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วม เสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ในด้านต่าง ๆ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วม ตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

4. หลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้เป็นการสร้าง กลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหา มาตรฐานของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่ แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

5. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิด ประโยชน์คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

6. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มี ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

4. แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย (University Social Responsibility; USR)

จากพัฒนาการของ CSR ในองค์กรภาคธุรกิจนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของ องค์กร ทำให้สถาบันการศึกษาหันมาให้ความสำคัญกับ ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยพื้นฐาน

ของการที่เห็นว่าเป็น หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนตั้งแต่ระดับบุคคล ไปจนถึงระดับองค์กร และระดับ ประเทศชาติ โดยภาคสถาบันอุดมศึกษา เห็นว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเสมือนการปมเพาะสร้างจิตสำนึกพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นหน้าที่หนึ่งของมหาวิทยาลัย ดังนั้นเมื่อภาคธุรกิจเอกชนมีเรื่อง CSR สถาบันอุดมศึกษาทั้งที่มีสถานะมหาวิทยาลัย ก็ควรที่จะมีความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวความคิดกับการปฏิบัติแบบนี้ ควรจะลงไปถึงโรงเรียนระดับมัธยม รวมเรียกว่า University, College, School Social Responsibility หรือ UCSSR (ณัฐนนท ทวีสิน, 2553) ในขณะเดียวกัน ได้มีการนำเสนอแนวคิดด้าน University Social Responsibility (USR) เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีรากฐานแนวคิด รูปแบบมาจากแนวคิด CSR คือเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคม สื่อสารกับสังคม รับผิดชอบต่อสังคม ความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษา ลดปัญหาความเสียเปรียบในสังคม USR เป็นเรื่องใหม่ และเป็นเรื่องใหญ่ ต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก (ณัฐนนท ทวีสิน, 2553)

4.1 แนวคิดและการดำเนินการ USR ในสาธารณรัฐเปรู

มหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเปรู นิยามเกี่ยวกับ University Social Responsibility ว่า USR เป็นการจัดการอย่างชาญฉลาดของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรม ค่านึงถึงผลกระทบที่จะเกิดจากองค์กร ทั้งในด้านสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยกำหนดเป็นนโยบาย และยึดถือปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ด้วยความรับผิดชอบต่อบุคลากรของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็น นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแบ่งประเภทของผลกระทบมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 ด้าน คือ ผลกระทบด้านองค์กร, ผลกระทบทางการศึกษา, ผลกระทบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและผลกระทบทางสังคม (International-sustainable-campus, 2552 : online)

4.2 รูปแบบ USR ในประเทศโรมาเนีย

Spiru Haret University (USH) เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับ ได้รับการรับรองที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของชาติโรมาเนีย มีการปรับตัวประสงค์ทางการศึกษาเดิมของโรมาเนีย มากำหนดมุมมองใหม่ และเปลี่ยนการจัดลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและมาตรฐานการศึกษาใหม่ในยุโรปภายใต้ความเป็นอิสระทางวิชาการและความก้าวหน้าทางสังคมโดยเสริมสร้างกระบวนการ Bologna Process บทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยคือความรับผิดชอบต่อสังคม และนักศึกษาเป็นพันธมิตรเครือข่ายของมหาวิทยาลัย

4.3 การจัดหลักสูตร USR ของมหาวิทยาลัยในเม็กซิโก

การจัดการศึกษาในประเทศเม็กซิโก ในส่วนของมหาวิทยาลัยเป็นการบริการสังคม ตามข้อบังคับรัฐธรรมนูญ กลยุทธ์การจัดการการศึกษา ให้ความสำคัญกับบุคคลด้อยโอกาสมากที่สุด

เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีการติดต่อกับภาคส่วนต่างๆของสังคม บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นการให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติและมีประสบการณ์ ในตลาดแรงงาน การสนับสนุนของสถาบันมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักของนักเรียนเกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคมและตระหนักในปัญหาของชุมชนตลอดจนการพัฒนาการเพื่อหาทางเลือกใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้น กลยุทธ์การศึกษานี้จะช่วยทำให้ชีวิตประจำวันของผู้เรียน เกิดความตระหนัก เกิดความเข้าใจในความเป็นจริงทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศและของโลก (Torres, 2009)

5. การพัฒนาตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ค่าสถิติหรือตัวแปรที่สร้างขึ้นให้ได้สารสนเทศเพื่อสะท้อนหรือบอกสถานภาพที่เป็นข้อเท็จจริงในลักษณะของผลในการดำเนินงานของสิ่งที่ต้องการวัด หรือสารสนเทศที่ใช้บ่งบอกลักษณะใดลักษณะหนึ่งของสิ่งที่ต้องการวัดหรือบอกลักษณะการดำเนินงาน หรือคุณภาพผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กรในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งว่ามีระดับการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในระดับใดหรือเป็นอย่างไร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545; บุญส่ง นิลแก้ว, 2542; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2537; Johnstone, 1981; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2539) นอกจากความหมายของตัวบ่งชี้ที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น Johnstone (1981) ได้สรุปลักษณะของตัวบ่งชี้ไว้ดังนี้

5.1 ตัวบ่งชี้ทำให้เกิดข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งที่ศึกษาอย่างกว้างๆ ทั่วๆ ไป

5.2 ตัวบ่งชี้ถูกสร้างมาจากตัวแปรหลายๆ ตัวที่แตกต่างกัน

5.3 ค่าของตัวบ่งชี้แสดงให้เห็นถึงปริมาณ

5.4 ตัวบ่งชี้ต้องให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลในช่วงเวลาหรือสถานที่ ณ ขณะนั้น

5.5 ตัวบ่งชี้คือจุดเริ่มของการพัฒนาทฤษฎีและตัวบ่งชี้ที่น่าเชื่อถือควรพัฒนามาจากการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ

จากลักษณะดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้คือองค์ประกอบย่อยๆ ที่แสดงค่าออกมาถึงลักษณะหรือปริมาณของสิ่งที่ต้องการศึกษา ณ เวลาหนึ่ง สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ต้องการประเมินได้ และสามารถเปรียบเทียบสภาพความเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการศึกษาได้ประเภทของตัวบ่งชี้ในการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้

การแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้แบ่งได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีและเกณฑ์ในการแบ่ง (Johnstone, 1981; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545) ได้แบ่งตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. แบ่งตามวิธีการสร้าง ได้แก่ ตัวบ่งชี้แทน (Representative Indicators) ตัวบ่งชี้แยก (Disaggregative Indicators) และตัวบ่งชี้รวม หรือตัวบ่งชี้ประกอบ (Composite Indicators)

2. แบ่งตามวิธีการแปลค่าของตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้อิงกลุ่ม (Norm – Indicators) ตัวบ่งชี้อิงเกณฑ์ (Criterion – Referenced Indicators) และตัวบ่งชี้อิงตน (Self – Referenced Indicators)
3. แบ่งตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้สัมบูรณ์ (Absolute Indicators) และตัวบ่งชี้สัมพัทธ์หรือตัวบ่งชี้อัตราส่วน (Relative or Ratio Indicators)
4. แบ่งตามช่วงเวลา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ ที่แสดงสถานะของสิ่งของ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (Stock Indicators) และตัวบ่งชี้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา (Flows Indicators)
5. แบ่งตามลักษณะในการวัด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่วัดในลักษณะกระจาย (Distributive Indicators) และตัวบ่งชี้ไม่เกี่ยวกับการกระจาย (Distributive Indicators)
6. แบ่งตามทฤษฎีระบบ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย (Input Indicators) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (Process Indicators) และตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (Output Indicators)
7. แบ่งตามลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้แสดงความหมาย (Expressive Indicators) และตัวบ่งชี้ทำนาย (Predictive Indicators)

กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ มีขั้นตอนในกระบวนการศึกษาตัวแปร แต่เพิ่มขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โดยทั่วไปขั้นตอนการพัฒนา ตัวบ่งชี้ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1)การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ 2)การระบุนิยามตัวบ่งชี้ 3) การรวบรวมข้อมูล 4)การสร้างตัวบ่งชี้ 5)การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และ 6)การนำเสนอรายงาน

สรุป จากการศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีด้าน CSR พันธกิจสถาบันอุดมศึกษา หลักธรรมาภิบาล และ USR ผู้วิจัยได้นำทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ทั้งในและต่างประเทศ มาเป็นฐานในการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดนิยามความรับผิดชอบต่อสังคม ให้มีความชัดเจน ครอบคลุม จนได้แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ชัดเจนขึ้น จากนั้น นำภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาไทย 4 ด้าน มาวิเคราะห์ เชื่อมโยงกับความรับผิดชอบต่อสังคม และศึกษาแนวคิดด้านหลักธรรมาภิบาล โดยนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จนได้เป็นการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยอย่างมีธรรมาภิบาล 6 ด้านคือด้านบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร ด้านวิจัย ด้านบริการวิชาการ และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งครอบคลุม 43 ประเด็น จากนั้นเมื่อได้แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยแล้ว จึงมาศึกษา การสร้างตัวบ่งชี้ โดยการสร้างตัวบ่งชี้ จะดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ของ Johnstone (1981) และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดการกำหนดตัวบ่งชี้ การกำหนดนิยามตัวบ่งชี้ การคัดเลือกและสังเคราะห์ตัวแปร การตรวจสอบ

คุณภาพตัวบ่งชี้ เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพเป็นไปตามขั้นตอนและหลักวิธีการทางสถิติอย่าง ถูกต้องเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ โดยตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จะเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือนำไป เป็นแนวทางการบริหารจัดการองค์กร หมวดหนึ่ง ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถาบันอุดมศึกษาไทย สามารถนำกรอบแนวทางตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ตามหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการบริหาร จัดการในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับพันธกิจหลักของแต่ละสถาบัน
2. สถาบัน หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับต่างๆ ที่ต่ำกว่าปริญญาตรี สามารถนำ กรอบแนวทาง ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลัก ธรรมาภิบาลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหาร กำหนดกลยุทธ์ ให้ วางแผน ดำเนินการให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละสถาบัน
3. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา สามารถนำไปเป็นกรอบแนวทางในการกำหนดตัวบ่งชี้ เพื่อประเมิน คุณภาพสถาบันอุดมศึกษาในด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป
4. หน่วยงานหรือองค์กรภาคธุรกิจ ได้กรอบแนวทาง ในการสร้างความร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาทุกระดับเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน ตาม มาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม International Organization for Standardization (ISO 26000)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล นำเสนอเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)
  - 1.1 ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม
  - 1.2 กลยุทธ์ของความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจ
  - 1.3 นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรนานาชาติ
  - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม
- ตอนที่ 2 บริบทเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา
  - 2.1 สภาพการณ์ทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา
  - 2.2 กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551 – 2556)
  - 2.3 พันธกิจสถาบันอุดมศึกษา
- ตอนที่ 3 แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility; USR)
  - 3.1 ความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา
  - 3.2 หลักคิดและแนวทางเชิงนโยบายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา
  - 3.3 แนวทางและการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ
  - 3.4 สรุปแนวทาง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย
- ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
  - 4.1 ที่มาและความหมายของธรรมาภิบาล
  - 4.2 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล
  - 4.3 หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา
  - 4.4 หลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ
  - 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล
- ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้
  - 5.1 ความหมายของตัวบ่งชี้
  - 5.2 ลักษณะ และประเภทของตัวบ่งชี้

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การปฏิบัติงาน

5.4 การพัฒนาและตรวจสอบตัวบ่งชี้

5.5 ประโยชน์ของตัวบ่งชี้

5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

ตอนที่ 1 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)

1.1 ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม

แนวคิดเรื่อง Corporate Social Responsibility (CSR) มีความเป็นมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จากหลากหลายแนวคิดและมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน ปี 1940 ศาสตราจารย์ Theodor Klops จาก Stanford Business School ได้กล่าวถึงการทำรายงานเพื่อแสดงถึงการกระทำที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในชื่อเรียกว่า “Social Audit” ต่อมา ในปี 1953 Howard Bowen ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ Social Responsibilities of the Businessman ซึ่ง Carroll (1999) ได้กล่าวยกย่อง Howard Bowen ว่าเป็น “บิดาแห่ง CSR” แต่แนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายจนกระทั่งปี 1960 แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลายแนวคิดและทฤษฎีเข้ามาประยุกต์ร่วมด้วย เช่น Legitimacy Theory, แนวคิด Social Contract และ Public Responsibility, Stakeholder Theory, Business Ethics และ Corporate Citizenship ซึ่งการก่อรูปทางความคิดของ CSR ได้มีการพัฒนามาถึงปัจจุบัน และมีความเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) อย่างสมบูรณ์แบบ และมีองค์ความรู้ชัดเจนมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา (อนันตชัย ยุธประดม, 2552)

นอกจากนี้ แนวคิดเรื่อง CSR ยังมุ่งไปที่การสร้างให้องค์กรมีความ “ดี” ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของกิจการ เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากหลักคุณธรรมทางศาสนา ความดีนั้นมีหลากหลาย มีทั้ง บรรษัทภิบาล ประชาของค์กร (Corporate Citizenship) การบริจาคเพื่อการกุศล การให้ทาน การช่วยเหลือชุมชน สร้างสัมพันธภาพกับชุมชน ทำกิจการชุมชน พัฒนาชุมชน รับผิดชอบต่อสังคม สมาชิกสังคมโลกและ การตลาดบริการสังคม (Kotler and Lee, 2005)

ในประเทศไทย แนวคิดเรื่อง CSR ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับการสถาปนารัฐกิจ ในรูปของการทำบุญ การบริจาคเพื่อการกุศล หรือการอาสาช่วยเหลืองานส่วนรวมที่เรียกว่า “การลงแขก” เพียงแต่คนไทยยังมิได้เรียกกิจกรรมเหล่านี้ด้วยคำว่า CSR อย่างไรก็ตาม กระแส CSR ในเมืองไทย ก็ได้ถูกจุดประกายขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในปี 2549 และได้ถูกบรรจุเป็นแนวปฏิบัติที่ผนวกเข้ากับการดำเนินธุรกิจ นอกเหนือไปจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบที่อยู่นอกกระบวนการทางธุรกิจ เช่น การบริจาค หรือการอาสาช่วยเหลือสังคมเช่นที่ผ่านมา (Thaicrsr, 2551: online)

สำหรับการนิยาม ความหมาย หรือคำจำกัดความของ ความรับผิดชอบต่อสังคม มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

องค์การเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) ให้ความหมาย CSR ว่า เป็นแนวคิดการจัดการที่มุ่งให้วิสาหกิจผสมผสานการดำเนินธุรกิจกับความห่วงใยด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

วิกิพีเดีย เอ็นไซโคลพีเดีย (wikipedia, 2552: online) อธิบายความหมาย CSR หมายถึง แนวคิดที่องค์กรได้พิจารณาใช้เป็นแนวทางในการจัดประโยชน์ตอบแทนกับลูกค้า (customers) พนักงาน (employees) ผู้ถือหุ้น (shareholders) ชุมชนและสภาพแวดล้อม (communities and the environment) ตามความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นผลต่อเนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรนิยามนี้รวมความถึงการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

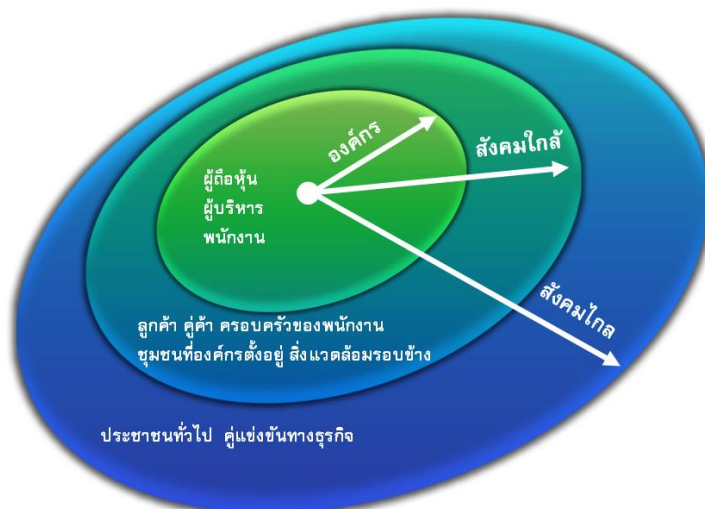
วิกิพีเดีย เอ็นไซโคลพีเดีย ได้อธิบายถึง ส่วนที่เกี่ยวข้องผลักดัน CSR มีองค์ประกอบสำคัญๆ ประกอบด้วยจริยธรรมของนักบริโภคนิยม (ethical consumerism) พลังผลักดันทางการตลาดและโลกาภิวัตน์ (globalization and market forces) การศึกษาและการสร้างความรู้แก่สังคม (social awareness and education) การอบรมจริยธรรม (ethics training) การบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาล (government laws and regulation) ประเด็นและจัดลำดับภาวะวิกฤติ (crises and their consequences)

The World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) และ The European Commission นิยาม CSR ว่าเป็น ความมุ่งหมายอย่างต่อเนื่องขององค์กรต่อการปฏิบัติตามพันธสัญญาในการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรม เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพร้อมไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานและครอบครัว ตลอดจนชุมชนและสังคม ในขณะที่ The European Commission นิยามว่า CSR เป็นแนวคิดที่ผสมผสานความใส่ใจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไว้ในกระบวนการดำเนินธุรกิจและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียภายใต้พื้นฐานการกระทำตามความสมัครใจ CSR หรือความรับผิดชอบต่อสังคมที่แท้จริงขององค์กรอยู่ที่การแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบ โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมต่อผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินธุรกิจ โดยผู้ที่มีส่วนได้เสียนี้สามารถเป็นไปได้ตั้งแต่ผู้ถือหุ้น พนักงาน ชุมชน ลูกค้า คู่ค้า ไปจนถึงสังคมส่วนรวม (สุทธิศักดิ์ ไกรสรสุธาสิณี, 2550: 6)

สถาบันไทยพัฒนา (Thaicr, 2551: online) มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นิยาม CSR หรือบรรษัทภิบาล หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กรในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข นอกจากนั้น ยังได้ขยายความอีกว่า เป็นกิจกรรม ที่รวมทั้งการคิด การพูด และการกระทำซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์กรที่ดำเนินการในพื้นที่ของสังคม โดยที่สังคมใกล้เคียง หมายถึง ลูกค้า คู่ค้า ครอบครัว พนักงาน ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศน์ ส่วนสังคมไกล หมายถึง ผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยอ้อม ได้แก่ คู่แข่งขันทางธุรกิจ ประชาชนทั่วไป เป็นต้น ในนิยามข้างต้น ยังได้อธิบายถึงความเกี่ยวข้องกับผู้คนในมิติต่างๆ ประกอบด้วย ลูกค้า คู่ค้า ชุมชนและสภาพแวดล้อม ประชาสังคม และคู่แข่งขันทางธุรกิจ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.1 แสดงแนวคิด Corporate Social Responsibility (CSR) ของ สถาบันไทยพัฒนา (www.thaicr.com ข้อมูล ณ วันที่ 7 มิถุนายน 2554)

Jeremy Moon(2004) นิยามคำว่า CSR ไว้ในการศึกษา Comparative Overview of Western and Russian CSR (2004) ว่า CSR เป็นกลุ่มคำที่มีความหมายที่คาบเกี่ยวกัน ระหว่าง จริยธรรมทางธุรกิจ (business ethics) การดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ (corporate philanthropy) การเป็นประชากรที่ดี (corporate citizenship) การรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน (sustainability and environmental responsibility) (Jeremy Moon และ Stanislaw Graf ski, “Comparative Overview of Western and Russian CSR”, 2004)

Philip Kotler กับ Nancy Lee เคยกล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินกิจกรรมทางการตลาด / ธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่อสังคมด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้คำว่า social marketing:

การตลาดเพื่อสังคม เป็นบทความในวารสาร Journal of Marketing (ประชาชาติธุรกิจ, 10 กรกฎาคม 2549)

จากนิยามความหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่นักวิชาการ และแหล่งอ้างอิงได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้รวบรวม นิยาม ประเด็น ขอบเขต จากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาแสดงไว้เป็นตารางเปรียบเทียบประเด็นและขอบเขต จากแหล่งอ้างอิง 24 แหล่ง มาวิเคราะห์สรุปขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) ได้ 4 ด้าน ดังรายละเอียดจากตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)

แหล่งอ้างอิง	ประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)			
	ด้านการมีส่วนร่วม	ด้านการดำเนินกิจกรรม	ด้านความสมัครใจ	ด้านการบูรณาการ
1.วิทยา ด้านธำรงกุล (2546)	การกระทำของผู้บริหารที่สร้างประโยชน์ให้กับองค์กรและส่วนรวม			
2.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (2549)	ไม่ทำสิ่งที่เป็นผลเสียต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม	พัฒนาตัวเองให้มีคุณธรรม คุณภาพ และประสิทธิภาพ อย่างดีที่สุด		ทำสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม
3.เสนาะ ตีเขาร (2544)	ภาระที่บริษัทต้องดำเนินงานให้ประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น และต่อชุมชนภายนอก			
4.Carroll (1991)	การช่วยเหลือสังคม	การดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายและหลักจรรยาบรรณ		
5 Canadian Business for Social Responsibility. CBSR (2008)	ผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมโดยรวม			พันธะผูกพันขององค์กรในการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) (ต่อ)

แหล่งอ้างอิง	ประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)			
	ด้านการมีส่วนร่วม	ด้านการดำเนินกิจกรรม	ด้านความสมัครใจ	ด้านการบูรณาการ
6.CSR Asia (2008)	วิธีการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่หลากหลายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			พันธะผูกพัน ขององค์การที่จะดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
7.CSR in SMEs (2008)			ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานความสมัครใจ	การบูรณาการด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม
8.CSR network (2008)	พันธะผูกพันที่จะรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			
9.Davis (1975)	การกระทำของผู้บริหารเพื่อให้ได้ประโยชน์กับธุรกิจ ในขณะเดียวกันปกป้องและเอื้อประโยชน์ให้สังคม			
10.Emirates Environmental Group (EEG) (2008)	ปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		การจัดการธุรกิจ แบบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน เคารพสิทธิของแต่ละบุคคล	การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการ พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) (ต่อ)

แหล่งอ้างอิง	ประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)			
	ด้านการมีส่วนร่วม	ด้านการดำเนินกิจกรรม	ด้านความสมัครใจ	ด้านการบูรณาการ
11.Griffin (2008)	ความผูกพันและหน้าที่ขององค์กรในการปกป้องและให้ประโยชน์ต่อสังคม International			
12.Organization for Standardization (ISO) (2007)	การบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดทั่วทั้งองค์กร ในความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	มีพฤติกรรมที่โปร่งใสและมีจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย		ความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรที่ส่งผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
13.Kotler & Lee (2005)	พันธะผูกพัน (Commitment) ในการปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น	การบริจาคทรัพยากรขององค์กรเท่าที่จะทำได้		
14.Mondy & Premeaux (1995)	พันธะผูกพันของผู้บริหาร ในการหาวิธีการที่จะรักษาหรือปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ขององค์กรเพียงอย่างเดียว			

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) (ต่อ)

แหล่งอ้างอิง	ประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)			
	ด้านการมีส่วนร่วม	ด้านการดำเนินกิจกรรม	ด้านความสมัครใจ	ด้านการบูรณาการ
15.SU CSR (2008)		ปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนอย่างมีจรรยาบรรณทางธุรกิจและมีความรับผิดชอบต่อ	ความสมัครใจขององค์กรที่จะทำกิจกรรมบางอย่างเพื่อตอบแทนสังคม	ตอบแทนทั้งในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ
16.World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) (2008)	พยายามปรับปรุงคุณภาพชีวิตของพนักงาน ครอบครัวพนักงาน ตลอดจนชุมชนและสังคม	ความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องขององค์กรธุรกิจที่จะมีจริยธรรม		มีส่วนช่วยในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน
17. Jeremy Moon และ Stanislaw Graf ski (2004)	การดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ (corporate philanthropy)	จริยธรรมทางธุรกิจ (business ethics) การเป็นประชากรที่ดี (corporate citizenship)		การรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน (sustainability and environmental responsibility)
18. คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission Green Paper)			การปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder) โดยสมัครใจ	

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) (ต่อ)

แหล่งอ้างอิง	ประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)			
	ด้านการมีส่วนร่วม	ด้านการดำเนินกิจกรรม	ด้านความสมัครใจ	ด้านการบูรณาการ
19.สถาบันไทยพัฒน์ (Thai CSR)	การดำเนินกิจกรรมภายในและ ภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งใน ระดับใกล้และไกล			การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ใน องค์กรหรือทรัพยากรจาก ภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำ ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง เป็นปกติสุข
20.สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Institute)	การจัดการที่มุ่งให้วิสาหกิจผสม ร่วมกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			การใส่ใจรักษาสังคมและสิ่ง แวดล้อม เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน
21.องค์กรเพื่อการพัฒนา อุตสาหกรรมแห่ง สหประชาชาติ (UNIDO)				การดำเนินธุรกิจกับความ ห่วงใยด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อม
22.คณะกรรมการการยุโรป (European Commission Green Paper)			การปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder) โดยสมัครใจ	แนวคิดที่บริษัทจะบูรณาการ งานด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อมเข้าไปในกิจการ ของประเทศ

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) (ต่อ)

แหล่งอ้างอิง	ประเด็นและขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)			
	ด้านการมีส่วนร่วม	ด้านการดำเนินกิจกรรม	ด้านความสมัครใจ	ด้านการบูรณาการ
23.องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (ISO)	มุ่งที่การให้ประโยชน์หลัก คน ชุมชน และสังคม		ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อองค์กรธุรกิจ โดยจะต้องทำด้วยความสมัครใจ	การที่องค์กรตอบสนองต่อประเด็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
24.Samuel C.Certo (2003)	บริหารจัดการที่เป็นการปกป้องและปรับปรุงสวัสดิการของสังคม (Welfare of society) โดยรวมและผลประโยชน์ขององค์กร (Interest of organization)			
สรุปขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) จาก 24 แหล่งอ้างอิง	1.การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	2.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก คุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ	3.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม	4.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

สรุปขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการสรุปแนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัย จึงนำแนวคิดที่เป็นข้อความที่จะสื่อความหมาย “ความรับผิดชอบต่อสังคม” เพื่อจะนำไปแนวทางในการนิยาม ความรับผิดชอบต่อสังคม ในงานวิจัยนี้ให้ ชัดเจน คลอบคลุม และสามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ต่อไป โดยผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน
- 2) การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ
- 3) ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
- 4) การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืนอธิบายขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ละด้านได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน หมายถึง การที่องค์กร บริหารจัดการ หรือดำเนินการทั้งในเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรและส่วนรวม ไม่กระทำการที่จะส่งผลเสียต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในระดับใกล้ หรือรอบๆ องค์กร และระดับไกล คือที่จะส่งผลกระทบต่อไปในวงกว้าง อีกทั้ง มีการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่หลากหลายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร มีการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมตลอดทั่วทั้งองค์กร ในความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีพันธะผูกพัน (commitment) ในการที่จะปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งพยายามปรับปรุงคุณภาพชีวิตของพนักงาน ครอบครัวพนักงาน ตลอดจนชุมชนและสังคม มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ (corporate philanthropy) องค์กรมีการแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการประกอบกิจการของตนต่อ ผู้ถือหุ้น ลูกจ้าง ลูกค้า คู่ค้า ชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ

หมายถึง ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยมี จริยธรรม ในความสำนึก หรือความประพฤติที่ดีงามเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม ซึ่งการมีจริยธรรมในองค์กร นั้น เริ่มจากการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และปฏิบัติตามจารีตประเพณี วัฒนธรรม ปรัชญาด้วย จริยธรรมและคุณธรรม ถ้าเป็นองค์ภาครัฐอาจใช้แนวทางหลัก ธรรมาภิบาล (good governance) ซึ่งประกอบด้วย ความโปร่งใส (transparency), ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity), ความรับผิดชอบต่อสังคม (responsibility) , ความรับผิดชอบต่อผลงานในหน้าที่ (accountability) , การมีหลักนิติธรรม (rule of law) และหลักคุณธรรม (morality) ส่วนในภาคเอกชน คือ ต้องมี มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีผลประโยชน์ร่วม (stakeholders), มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ, มีความมุ่งมั่นสู่ความเป็น

เลิศ, เน้นการสร้างมูลค่าและผลตอบแทนระยะยาว, คำนึงถึงความซื่อสัตย์ ต่อต้านการให้สินบน เจ้าหน้าที่ของรัฐ, คำนึงถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรม และปรับปรุงกลไกการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ

3. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

หมายถึง ในการกำหนดนโยบาย หรือการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และการมีปฏิสัมพันธ์ขององค์กรกับผู้เกี่ยวข้อง (stakeholder) หรือการกระทำการสิ่งใดที่เป็นการตอบแทนสังคมเป็นลักษณะของการดำเนินการไปด้วยความสมัครใจขององค์กรเอง (sustainability and environmental responsibility)

4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน

หมายถึง การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรเป็นการดำเนินการที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มีการบูรณาการด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมให้ไปด้วยกันได้ มีการช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความยั่งยืน องค์กรมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข พร้อมทั้งใส่ใจรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน อีกทั้งองค์กรมีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อประเด็นทางสังคม และเศรษฐกิจ ได้

1.2 กลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจ

1.2.1 ที่มาของกลยุทธ์ Corporate Social Responsibility (CSR)

กลยุทธ์ของ CSR เริ่มเด่นชัดขึ้นในปี พ.ศ. 2535 ในการประชุมสุดยอดระดับโลกด้านสิ่งแวดล้อม (Earth Summit) ซึ่งในปีดังกล่าวได้มีการประกาศทิศทางสังคม (Super CSR, 2009) ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 สหประชาชาติ ได้ออกมาเรียกร้องให้ธุรกิจทั่วโลกแสดงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก (good global citizenship) โดยให้วิสาหกิจดำเนินการตามหลักการ 10 ประการสำหรับนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ โดยได้ชื่อว่าเป็น บริษัทพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อ หรือ Responsible Corporate Citizen ในสังคมโลก (Super CSR, 2009)

หลักสากล 10 ประการดังกล่าว เกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสิทธิมนุษยชน (human rights) เรื่องมาตรฐานแรงงาน (labors) เรื่องสิ่งแวดล้อม (environment) และเรื่องการค้าที่สุจริต (anti-corruption) ประกอบด้วย

สิทธิมนุษยชน

หลักประการที่ 1 – สนับสนุนและเคารพในการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ประกาศในระดับสากลตามขอบเขตอำนาจที่เอื้ออำนวย

หลักประการที่ 2 – หมั่นตรวจตราดูแลมิให้ธุรกิจของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

มาตรฐานแรงงาน

หลักประการที่ 3 – ส่งเสริมสนับสนุนเสรีภาพในการรวมกลุ่มของแรงงานและการรับรองสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองอย่างจริงจัง

หลักประการที่ 4 – จัดการใช้แรงงานเกณฑ์และที่เป็นการบังคับในทุกรูปแบบ

หลักประการที่ 5 – ยกเลิกการใช้แรงงานเด็กอย่างจริงจัง

หลักประการที่ 6 - จัดการเลือกปฏิบัติในเรื่องการจ้างงานและการประกอบอาชีพ

สิ่งแวดล้อม

หลักประการที่ 7 – สนับสนุนแนวทางการระแวดระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักประการที่ 8 – อาสาจัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการยกระดับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักประการที่ 9 – ส่งเสริมการพัฒนาและการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การด้านทุจริต หรือการไม่ยอมรับการโกงกินสินบน

หลักประการที่ 10 - ดำเนินงานในทางต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการกรรโชก และการให้สินบนในทุกรูปแบบ

นับตั้งแต่ที่มีการประกาศข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2543 ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมแล้วเกือบ 5,600 แห่ง โดยในจำนวนนี้เป็นองค์กรธุรกิจกว่า 4,300 ราย จาก 120 ประเทศทั่วโลก (Super CSR, 2009) สำหรับในประเทศไทย มีองค์กรธุรกิจจำนวน 6 แห่ง รวมถึงสภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทยได้เข้าร่วมในข้อตกลงดังกล่าว หลังจากนั้น 1 ปี คือ ในปีพ.ศ. 2543 องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา The Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD) ได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ (The OECD Guidelines for Multinational Enterprises) ให้กับประเทศสมาชิก และนับจากนั้น CSR ได้มีการพัฒนาทั้งในระดับกลยุทธ์ และ ยุทธวิธี เพื่อให้การนำไปใช้ในองค์กรเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด(Super CSR, 2009)

1.2.2 กลยุทธ์ Corporate Social Responsibility (CSR)

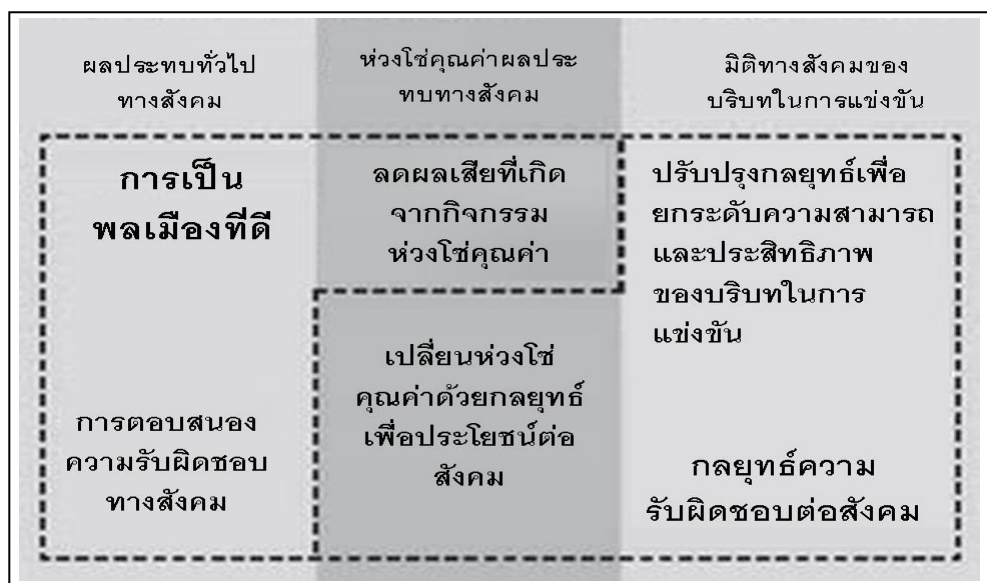
แนวคิดดั้งเดิมเรื่อง CSR มีรากฐานมาจากหลักทางศาสนา และดำรงอยู่ในสังคมตะวันออก ในการศึกษาหลายครั้งค้นพบว่า สังคมไทยในยุคสมัยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินกิจกรรม CSR ที่มีความเข้มข้นมากกว่าสังคมในตะวันตก เช่น กรณีของการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่ทำงานกลายเป็นประเพณีที่เรียกว่า “การลงแขก” เป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่เมื่อเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งค่อนข้างไปทางต่างคนต่างอยู่ ตัวใครตัวมัน ต้องแข่งขันกันเอาตัวรอด จึงด้อยในเรื่องความ

สนธิสนมเกื้อกูลกันทางสังคม ด้วยเหตุนี้ สังคมตะวันตกหรือกระทั่งสังคมในประเทศตะวันออกหลายประเทศที่ได้รับเอาวัฒนธรรมการแข่งขัน การชิงดีชิงเด่น จนเกิดความเครียด ปัญหาทางจิตใจ หาวิธีการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นมากขึ้น คำนึงถึงสังคมส่วนรวมมากขึ้น(Super CSR, 2009)

สำหรับกลยุทธ์ในตะวันตก Porter and Kramer (2006) ได้เสนอรูปแบบของ CSR ที่เรียกว่า Strategic CSR ซึ่งยกระดับจากการเป็นเพียงบรรษัทพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อการบรรเทาปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากกิจการ ผู้การทำ CSR ในเชิงรุก (Proactive) ที่องค์กรสามารถริเริ่มกิจกรรม CSR ด้วยตัวเองให้แก่สังคมภายนอก (Inside-Out) ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับความต้องการหรือการริเริ่มจากภายนอก (Outside-In) กิจกรรม CSR ภายใต้รูปแบบนี้ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีปัญหาหรือผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจไปสู่สังคม หรือสังคมมีการเรียกร้องให้กิจการดำเนินความรับผิดชอบต่ออย่างเหมาะสมต่อผลกระทบเหล่านั้น เป็นการผลักดันให้มีการริเริ่มดำเนินงาน CSR จากผู้มีส่วนได้เสียที่อยู่ภายนอกองค์กร (Outside-In) วิธีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในขั้นนี้ กิจการมักจะศึกษาข้อกำหนด กฎระเบียบ มาตรฐานหรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปฏิบัติเพื่อปรับให้เข้ามาตรฐาน (standardization) อันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

ผลลัพธ์จากการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยวิธีนี้ จะทำให้กิจการได้ชื่อว่าเป็นบรรษัทพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อในการแก้ไขปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ด้แผนภาพแสดงกลยุทธ์ ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.2 แสดงกลยุทธ์ Corporate Social Responsibility ;CSR ของ Poter and Kramer,2006

Corporate Involvements in Society: A Strategic Approach (Porter and Kramer, 2006)

- ในปัจจุบัน การนำ CSR มาประยุกต์ใช้ในองค์กรจะมี 4 ชั้น (Super CSR, 2009) คือ
- ชั้นที่ 1 Mandatory Level เป็นการปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย (Legislation)
  - ชั้นที่ 2 Elementary Level ทำเพื่อเน้นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Profit)
  - ชั้นที่ 3 Preemptive Level เป็นการทำให้ได้กรอบจรรยาบรรณทางธุรกิจ (Business Code of Conduct)
  - ชั้นที่ 4 Voluntary Level เป็นการทำ CSR ตามความสมัครใจ (Voluntary Action)

1.2.3 การนำ Corporate Social Responsibility (CSR) ไปใช้ในองค์กรธุรกิจ

สถาบันไทยพัฒนา ได้จัดประเภทของงาน CSR ออกเป็น 3 กลุ่ม (deves, 2010: online) ประกอบด้วย

CSR-after-process เป็นการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างหากจากการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระบวนการหลักของกิจการ เช่น การแจกจ่ายสิ่งของบรรเทาสาธารณภัย การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะ และการเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางมลพิษจากการประกอบการ

CSR-in-process เป็นการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการหลักของกิจการหรือเป็นการทำธุรกิจที่หากำไรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การป้องกัน หรือกำจัดมลพิษในกระบวนการผลิตเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน การผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามข้อกำหนดในฉลากผลิตภัณฑ์ การเปิดเผยข้อมูลผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภคอย่างถูกต้อง ครบถ้วน การชดเชยความเสียหายให้แก่ลูกค้าที่เกิดจากความผิดพลาดและความบกพร่องของพนักงาน ซึ่งการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมเหล่านี้ ถือเป็นกิจกรรมที่อยู่เวลาทำงานปกติของกิจการ

CSR-as-process เป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรให้กับตนเอง เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อมุ่งสร้างประโยชน์ต่อสังคมเป็นด้านหลัก เช่น มูลนิธิ / สมาคมการกุศล ที่เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรประชาชนและส่วนราชการ (thaicsr, 2010: online) แสดงให้เห็นได้จากตารางดังนี้

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงความสัมพันธ์ ระหว่าง Implicit CSR / Explicit CSR กับ in -process / after-process

ความสัมพันธ์	Explicit CSR	Implicit CSR
in -process	แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เท่ากับหรือมากกว่า กฎหมาย กติกา สังคมกำหนด	แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เท่าที่กฎหมาย กติกาสังคมกำหนด
after-process	ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ในฐานะที่เป็นพลเมือง ประชากรที่ดีของสังคม มากกว่าการร้องขอหรือภาวะที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมตามปกติ	ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ในฐานะที่เป็นพลเมือง ประชากรที่ดีของสังคม ตามภาวะที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมตามปกติ ตามกติกาข้อบังคับที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิดชอบต่อ

Chapple and Moon (2005) ได้นำเสนอประเด็น 3 กระแสหลักในการพิจารณา CSR คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน (community involvement) กระบวนการผลิตที่รับผิดชอบต่อสังคม (socially responsible production processes) และ ความรับผิดชอบต่อสังคม (socially responsible) ซึ่งต้องขับเคลื่อนไปพร้อมๆกัน ในขณะที่เดียวกันก็ตั้งประเด็นศึกษา (Issue) เช่น สิ่งแวดล้อม การศึกษา สวัสดิการแรงงาน สาธารณสุขและความปลอดภัย ว่าสัมพันธ์กับ wave ทั้ง 3 กระแสอย่างไร ทั้งนี้จะพิจารณาถึงรูปแบบ (modes) ที่จะนำไปสู่การแปรเป็นงานภาคปฏิบัติของ CSR เช่น การบริจาคเพื่อการกุศล (philanthropy) ความเป็นหุ้นส่วน (Partnerships) และประเด็นสุดท้ายคือ การจัดตั้งและการกำหนดแนวปฏิบัติ (foundations and codes)

Kotler and Lee (2005) ได้กำหนดรูปแบบของการดำเนินกิจกรรม CSR เรียกว่า CSI: corporate social initiatives คือ รูปแบบกิจกรรมของ CSR โดยให้ความหมายไว้ว่า “CSI เป็นกิจกรรมหลักที่ดำเนินโดยบริษัทเพื่อสนับสนุนประเด็นทางสังคมทำให้พันธสัญญาในความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท “โดยได้กำหนดรูปแบบของ CSI ไว้ 6 ประเภท (Super CSR, 2009) ได้แก่

1. การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม (cause promotion / cause marketing) เป็นการจัดหาเงินทุน วัสดุสิ่งของหรือทรัพยากรอื่นขององค์กร เพื่อขยายการรับรู้และความห่วงใยต่อประเด็นปัญหาทางสังคมนั้น ตลอดจนสนับสนุนการระดมทุน การมีส่วนร่วมหรือการเฟ้นหาอาสาสมัครเพื่อการดังกล่าว องค์กรธุรกิจอาจริเริ่มและบริหารงานส่งเสริมด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับองค์กรหนึ่งองค์กรใด หรือหลายๆ องค์กรก็ได้

2. การตลาดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม (Cause Related Marketing) เป็นการอุดหนุนหรือการบริจาครายได้ส่วนหนึ่งจากการขายผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยเหลือหรือร่วมแก้ไขประเด็นปัญหาทางสังคมจำเพาะหนึ่งๆ ซึ่งมักมีช่วงเวลาที่จำกัดแน่นอนหรือดำเนินการแบบจำเพาะผลิตภัณฑ์ หรือให้แก่อการกุศลที่ระบุไว้เท่านั้น กิจกรรม CSR ประเภทนี้ องค์กรธุรกิจมักร่วมมือกับองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์หากำไรเพื่อสร้างสัมพันธภาพในประโยชน์ร่วมกันด้วยวิธีการเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเงินรายได้ไปสนับสนุนกิจกรรมการกุศลนั้นๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ ผู้บริโภคได้มีส่วนช่วยเหลือการกุศลผ่านทาง การซื้อผลิตภัณฑ์โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เพิ่มเติม

3. การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม (corporate social marketing: CSM) เป็นการสนับสนุนการพัฒนาหรือการทำให้เกิดผล จากการรณรงค์ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านสาธารณสุข ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมหรือด้านสุขภาวะ ความแตกต่างสำคัญระหว่างการตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม กับ การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม คือ การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม เน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (behavior change) เป็นหลัก ในขณะที่ การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม จะเน้นที่การสร้างตระหนักรู้ (awareness) ตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรด้านทุนและอาสาสมัครเพื่อให้รับรู้ถึงประเด็นปัญหาดังกล่าว

4. การบริจาคเพื่อการกุศล (corporate philanthropy) เป็นการช่วยเหลือไปที่ประเด็นปัญหาทางสังคมโดยตรงในรูปของการบริจาคเงินหรือวัสดุสิ่งของ เป็นกิจกรรม CSR ที่พบเห็นในแทบทุกองค์กรธุรกิจ และโดยมากมักเป็นไปตามกระแสความต้องการจากภายนอก หรือมีผู้เสนอทำให้ มากกว่าจะเกิดจากการวางแผนหรือออกแบบกิจกรรมจากภายในองค์กรเองทำให้ไม่เกิดการเชื่อมโยงเข้ากับเป้าหมายหรือพันธกิจขององค์กรเท่าใดนัก

5. การอาสาช่วยเหลือชุมชน (community volunteering) เป็นการสนับสนุนหรือจูงใจให้กับพนักงาน คู่ค้า ร่วมสละเวลาและแรงงานในการทำงานให้กับชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่และเพื่อตอบสนองต่อประเด็นปัญหาทางสังคมที่องค์กรให้ความสนใจหรือห่วงใย องค์กรธุรกิจอาจเป็นผู้ดำเนินการเองโดยลำพัง หรือร่วมมือกับองค์กรหนึ่งองค์กรใด และอาจเป็นผู้กำหนดกิจกรรมอาสาดังกล่าวนั่นเอง หรือให้พนักงานเป็นผู้คัดเลือกกิจกรรมแล้วนำเสนอต่อองค์กรเพื่อพิจารณาสนับสนุน โดยที่พนักงานสามารถได้รับการชดเชยในรูปแบบของวันหยุดหรือวันลาเพิ่มเติม

6. การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (socially responsible business practices) เป็นการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างพินิจพิเคราะห์ทั้งในเชิงป้องกันด้วยการหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม หรือในเชิงร่วมกันแก้ไขด้วยการช่วยเหลือเยียวยาปัญหาสังคมนั้นๆ ด้วยกระบวนการทางธุรกิจ เพื่อการยกระดับสุขภาวะของชุมชนและการพิทักษ์

สิ่งแวดล้อมโดยที่องค์กรธุรกิจสามารถที่จะดำเนินการเองหรือเลือกที่จะร่วมมือกับพันธมิตรภายนอกก็ได้ สำหรับการนำ กลยุทธ์ CSR มาใช้ สามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญได้ 3 ขั้นตอน (Super CSR, 2009) คือ

- ขั้นที่ 1   ค้นหาจุดร่วมระหว่างธุรกิจและสังคม ประกอบด้วย ผลกระทบทางสังคมจากธุรกิจ และ ประเด็นทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ
- ขั้นที่ 2   จัดลำดับความสำคัญและเลือกประเด็นทางสังคม
- ขั้นที่ 3   การวางยุทธศาสตร์เชิงรุก และการจัดการ

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ยกวางขึ้นหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้แก่บริษัทจดทะเบียนและกิจการทั่วไป โดยมีอยู่ด้วยกัน 8 หมวด ได้แก่ การกำกับดูแลกิจการที่ดี การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ข่าวสารจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม และการจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

หมวดที่ 1 การกำกับดูแลกิจการที่ดี - การกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นการจัดให้มีระบบบริหารจัดการอย่างรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการอย่างเท่าเทียม เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งนำไปสู่ความเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของธุรกิจ

หมวดที่ 2 การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม - การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม ย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นกับผู้เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลดีต่อกิจการในระยะยาว ทั้งนี้ ธุรกิจควรถือปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ โดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์อื่นที่อาจได้มาจากการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

หมวดที่ 3 การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม - ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญของธุรกิจในการสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มผลผลิต ดังนั้น ธุรกิจควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขในการทำงาน ให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี และได้มีโอกาสแสดงศักยภาพตลอดจนได้รับโอกาสในการฝึกฝนและเพิ่มพูนทักษะในการทำงาน

หมวดที่ 4 ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค - สินค้า และ/หรือ บริการของธุรกิจไม่ควรก่อให้เกิดความเสี่ยงหรืออันตรายต่อผู้บริโภค ทั้งนี้ ธุรกิจควรปรับปรุงมาตรฐานของสินค้า และ/หรือบริการให้มีความเป็นสากลและให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งควรพัฒนาสินค้า และ/หรือบริการเพื่อเป็นประโยชน์ในการช่วยแก้ไขปัญหาของสังคมด้วย

หมวดที่ 5 การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม - ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็ง และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงานของธุรกิจ ดังนั้น ธุรกิจควรจัดกิจกรรมทางสังคม และ/หรือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการผลิตสินค้า และ/หรือ บริการของธุรกิจโดยการแสดงตัวเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนนั้น พร้อมกับคิดค้นวิธีการที่จะลดและหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนและสังคม ที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของธุรกิจในที่สุด

หมวดที่ 6 การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม - การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลก บวกกับปัจจัยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากเป็นสาเหตุของการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากจนเกินกว่าความจำเป็น ยังก่อให้เกิดมลภาวะทั้งทางน้ำ อากาศ ขยะ สารพิษ ฯลฯ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อนตามมา โดยภาวะโลกร้อนดังกล่าวจะกระทบต่อมนุษย์และระบบนิเวศต่อไป ดังนั้น ธุรกิจจึงมีหน้าที่ ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ด้วยการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยถือว่าการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกคน

หมวดที่ 7 การเผยแพร่วัฒนธรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม – ในการดำเนินธุรกิจสามารถนำแนวคิด CSR มาประยุกต์ผสมผสานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้ากับการวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจได้อย่างกลมกลืนโดยการพัฒนาความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การดำเนินงานด้าน CSR และนำมาปรับใช้ คิดค้นให้เกิดนวัตกรรมในธุรกิจที่สามารถสร้างประโยชน์สูงสุดทั้ง ต่อธุรกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน (innovative business)

หมวดที่ 8 การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม - ธุรกิจควรให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติตามแนวทาง CSR ที่กล่าวมาอย่างครบถ้วน โดยข้อมูลที่เปิดเผยนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ทุกฝ่ายแล้ว ยังช่วยในการสอบทานให้ธุรกิจทราบว่า ได้ดำเนินการในเรื่อง CSR ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้

1.2.4 ประโยชน์ของ Corporate Social Responsibility (CSR)

องค์กรที่นำแนวคิด CSR ไปปฏิบัติจะเกิดผลลัพธ์ทั้งในส่วนรูปธรรมที่จับต้องได้ (tangible) และในส่วนนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) จากผู้ที่อยู่ในองค์กร ได้แก่ ผู้ถือหุ้น และพนักงาน และจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรโดยตรงและโดยอ้อม (ThaicSR, 2010 : online) ดังนี้

ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม

ในแง่ของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ ราคาหุ้นมีเสถียรภาพและมีมูลค่าหุ้นในอัตราที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เนื่องจากเป็นที่ต้องการของนักลงทุน ปัจจุบัน เม็ดเงินลงทุนในธุรกิจที่มี CSR ซึ่งเรียกกันเฉพาะว่า SRI (Social Responsibility Investing) นั้น มีมูลค่าเกิน 2 ล้านล้าน

เหรียญ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นโอกาสที่องค์กรสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ต้นทุนทางการเงินมีแนวโน้มที่ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติของตลาด

ในแง่ของพนักงาน เกิดความภาคภูมิใจในการทำงานร่วมกับองค์กร ได้รับความสุขจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ นอกเหนือจากผลตอบแทนในรูปแบบตัวเงิน ทำให้องค์กรสามารถที่จะรักษาพนักงานที่มีความสามารถไว้ และในขณะเดียวกัน ก็สามารถที่จะชักชวนบุคลากรที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการ ให้เข้ามาทำงานกับองค์กรได้ องค์กรสามารถสร้างรายได้และส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น จากการที่ลูกค้าพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการจากองค์กรที่มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การส่งเสริมการขายด้วยการบริจาครายได้ส่วนหนึ่งต่อทุกๆ การซื้อผลิตภัณฑ์ในแต่ละครั้ง ให้แก่หน่วยงานหรือมูลนิธิที่ช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ

องค์กรยังสามารถที่จะลดรายจ่ายของกิจการ จากการดำเนินกิจกรรม CSR ตัวอย่างเช่น โรงไฟฟ้าถ่านหินให้ประชาชนประหยัดพลังงานเพื่อที่จะได้ไม่ต้องลงทุนสร้างโรงไฟฟ้า หรือหาแหล่งพลังงานทดแทนแห่งใหม่ หรือ การลดงบประมาณใช้จ่ายด้านโฆษณาในการเปิดตัวสินค้าแปรรูปของบริษัทแห่งหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนจากผลผลิตที่ล้นตลาด โดยได้รับการสนับสนุนด้านประชาสัมพันธ์จากหลายภาคส่วนในสังคม เปรียบเทียบกับงบประมาณสินค้าที่ไม่มีส่วนประสมของCSRของบริษัทแห่งเดียวกัน

ประโยชน์ที่เป็นนามธรรม

องค์กรสามารถได้รับประโยชน์จากการวางตำแหน่งตราผลิตภัณฑ์ (brand positioning) ให้อยู่ในใจของลูกค้าเป็นอันดับต้นๆ ในประเภทสินค้าหรือบริการนั้นๆ โดยการดำเนินกิจกรรม CSR ร่วมกับการทำตลาดผลิตภัณฑ์ เช่น ร้านกาแฟที่รับซื้อเมล็ดกาแฟในท้องถิ่น หรือจากไร่กาแฟที่ใช้เกษตรกรอินทรีย์ เป็นต้น

สำหรับองค์กรที่มีได้ใช้ตราผลิตภัณฑ์เป็นชื่อขององค์กร หรือเป็นองค์กรที่มีหลายตราผลิตภัณฑ์ สามารถดำเนินกิจกรรม CSR ที่เสริมภาพลักษณ์องค์กร (corporate image) นอกเหนือจากการวางตำแหน่งตราผลิตภัณฑ์ โดยการสร้างธรรมเนียมปฏิบัติทางธุรกิจที่อำนวยความสะดวกต่อสังคมโดยสมัครใจมากกว่าเป็นเพียงการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในอุตสาหกรรม หรือกฎหมายบ้านเมืองในด้านต่างๆ เช่น การจัดหาและดูแลระบบบำบัดของเสียจากโรงงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง หรือมากกว่าการมีระบบไว้เพียงเพื่อให้ผ่านการตรวจสอบตามเกณฑ์แต่ไม่ได้เปิดใช้งาน เป็นต้น

1.2.5 การพัฒนา Corporate Social Responsibility (CSR) ในองค์กร

การนำแนวคิด หรือแนวปฏิบัติของ CSR ในองค์กรนั้น มีข้อสังเกตที่สำคัญคือการดำเนินกิจกรรม CSR มิได้สิ้นสุดที่การบริจาคเงินหรือบริจาคสิ่งของให้แก่หน่วยงานสังคม สงเคราะห์หรือมูลนิธิไปดำเนินการเท่านั้น แต่การดำเนินกิจกรรมบริจาคเหล่านั้น เป็นเพียง

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาไปสู่องค์กรที่ “ดี” องค์กรที่สามารถบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการสังคม สงเคราะห์ได้นั้น แสดงว่าเป็นองค์กรที่เจริญเติบโตในธุรกิจและมีความ “เก่ง” อยู่ในตัวแล้ว ประเด็นที่สำคัญ คือ ทำอย่างไรจึงจะใช้ความ “เก่ง” ในการดำเนินกิจกรรม CSR หรือถ่ายทอด ความ “เก่ง” นั้นให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ที่แต่เดิมได้รับเป็นเงินหรือสิ่งของกิจกรรม CSR ที่ เกี่ยวข้องกับการให้เงินหรือสิ่งของ อาจมิใช่การแก้ปัญหาระยะยาวให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคม แต่ การพัฒนาทักษะและศักยภาพให้แก่พวกเขาเหล่านั้นต่างหากที่น่าจะเป็นคำตอบ และการพัฒนา ในเรื่องดังกล่าว ก็สามารถใช้ความ “เก่ง” ที่มีอยู่ในธุรกิจให้เกิดประโยชน์ได้กิจกรรมทาง CSR ประกอบทั้ง การคิด การพูด และการกระทำ และเกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตขององค์กรที่ได้ผ่าน วัยเด็ก วัยรุ่น และเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมจะช่วยเหลือและมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่อาศัยอยู่ (Super CSR, 2009)

วิธีการพัฒนา CSR ในองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรผนวกช่วงแห่งการ เจริญเติบโตเข้ากับองค์ประกอบของ CSR นั่นคือ “ คิดแบบเด็กทำแบบวัยรุ่นและพูดแบบผู้ใหญ่ (Thaicrs, 2010 : online) การออกแบบและพัฒนากิจกรรม CSR เป็นงานที่ต้องอาศัยความคิด สร้างสรรค์ และความจริงใจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในวัยเด็กการดำเนินกิจกรรม CSR จำเป็นที่ องค์กรควรเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้หรือถ่ายทอดความ “เก่ง” ด้วยความมุ่งมั่นและพลังกำลัง ซึ่ง เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในวัยรุ่นการติดตามและประเมินผลกิจกรรม CSR เพื่อนำไปสู่การสื่อสารทั้ง กับคนในองค์กรและสังคมภายนอก เป็นบทบาทที่ต้องอาศัยความรอบคอบระมัดระวัง และเป็น บทบาทของผู้ใหญ่ ในการถ่ายทอดข้อมูลให้มีความถูกต้องแม่นยำ และมีผลลัพธ์เชิงบวกกลับมาสู่ องค์กรในที่สุด

เงื่อนไขสำคัญในการพัฒนา CSR ในองค์กรให้ประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับใน สังคมไปพร้อมๆ กัน คือ การเชื่อมร้อยกิจกรรมทางธุรกิจให้มีส่วนประสมของความรับผิดชอบต่อทาง สังคมอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน สถาบันไทยพัฒนา จะทำหน้าที่ในการการออกแบบและพัฒนากิจกรรม CSR คัดเลือกหน่วยงานร่วมดำเนินกิจกรรม CSR ให้แก่องค์กร ติดตามและประเมินผลกิจกรรม CSR เพื่อให้การดำเนินกิจกรรม CSR ขององค์กรธุรกิจสำเร็จประโยชน์เต็มตามทรัพยากรที่ใช้ใน กิจกรรมนั้นๆ CSR ในช่วง เจริญเติบโตขึ้นเป็นลำดับ รูปแบบและวิธีการแสดงความรับผิดชอบต่อ สังคมของกิจการได้มีการพัฒนาในจังหวะอย่างก้าวที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม เรื่อยมา แสดงให้เห็นได้ชัดตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.3 แผนภาพแสดงพัฒนาการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ
(www.thaicrs.com)

ทั้งนี้ กระบวนการคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรม CSR เชิงกลยุทธ์ หรือการคิด CSR เชิง “ยุทธศาสตร์” นั้น ส่วนใหญ่จะใช้พลังจากสมองซีกซ้ายในการวิเคราะห์หาเหตุผล คำนวณความ คุ่มค่า ต้นทุน ประสิทธิภาพ ฯลฯ ขณะที่ CSR เชิงสร้างสรรค์นั้น จะถูกปลดปล่อยออกมาจากสมอง ซีกขวา เป็นการคิด CSR ในเชิง “ยุทธศิลป์” ที่ต้องอาศัยไอเดีย ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และ ความรู้สึกเป็นสำคัญ Creative CSR เป็นการทำ CSR ที่ก้าวข้ามบริบทของการรุก-รับ แต่เป็นการ พัฒนากิจกรรม CSR ในเชิงร่วม (collaborative) ที่เปิดโอกาสให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างธุรกิจ และสังคมอย่างไม่แบ่งแยกกิจกรรม CSR ภายใต้อารมณ์แบบนี้จะไม่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจนว่า ใครเป็นผู้เริ่มก่อนหลัง เนื่องจากเส้นแบ่งของการทำงานร่วมกันระหว่างกิจกรรมและสังคมจะเลื่อน รางลงสำหรับวิธีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้รูปแบบ Creative CSR จะมีได้จำกัด เพียงการสร้าง ความแตกต่างในวิธีการที่มีอยู่ แต่เป็นการคิดค้นวิธีการขึ้นใหม่ เป็นนวัตกรรม (Innovation) การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากวิธีการอื่นโดย อัตโนมัติ (Thaicrs, 2010: online)

1.2.6 กรณีศึกษาการใช้ Corporate Social Responsibility (CSR) ในองค์กรธุรกิจ

องค์กรธุรกิจหลายแห่ง ได้นำแนวทาง CSR มาเป็นประเด็นสื่อสารทาง การตลาด บางองค์กรขยายผลเพื่อใช้ CSR เป็นรูปแบบในการกีดกันการแข่งขันการค้า จนทำให้ CSR กลายเป็นเครื่องมือที่ใช้สนองประโยชน์ทางธุรกิจ การดำเนินกิจกรรม CSR ของกิจการในทุก วันนี้ จึงมีทั้งที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจและเกิดขึ้นจากความจำเป็นทางธุรกิจซึ่งองค์กรทางธุรกิจที่ ดำเนินกิจกรรมในแนวทาง CSR ยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

บริษัท DELL INC.

Dell เป็นบริษัทข้ามชาติที่จำหน่ายสินค้าและบริการในประเทศกว่า 190 ประเทศทั่วโลก มีพนักงานมากกว่า 40,000 คนที่อาศัยอยู่ใน 6 ทวีป สินค้าหลักๆ ประกอบด้วยเครื่อง

คอมพิวเตอร์สำหรับบริษัท คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ จอมอนิเตอร์ พรีนเตอร์ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์มือถือ ซอฟต์แวร์ และอุปกรณ์อื่นๆ Dell มุ่งเน้นที่การผนวกผลงานปรับปรุงสถานะแวดล้อมเข้าไปในข้อปฏิบัติทางธุรกิจและกิจกรรมการตลาดรวมไปถึงการบริการ (Super CSR, 2009)

การส่งเสริมประเด็นสังคม : การรีไซเคิล

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นขยะมลพิษส่วนหนึ่งของอเมริกาที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะเมื่อมีการพยากรณ์ว่าจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ตกรุ่นจำนวนถึง 250 ล้านเครื่อง ในปี 2005 Dell จับมือกับมูลนิธิ National Cristina Foundation (NCF) เปิดช่องให้ลูกค้าสามารถบริจาคอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อการกุศลได้ นอกจากนี้จะหลีกเลี่ยงการนำขยะมลพิษไปฝังแล้วยังมีโอกาสได้ลดภาษีด้วย National Cristina Foundation (NCF) เป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไรที่นำคอมพิวเตอร์ใช้แล้วรวมทั้งอุปกรณ์ไฮเทคอื่นๆ ไปมอบให้องค์กรไม่แสวงผลกำไรอื่นๆ และหน่วยงานรัฐบาลที่ดูแลเด็กและผู้ใหญ่ที่พิการกับด้อยโอกาส

ในเดือนธันวาคม 2001 Dell และ NCF ฉลองโอกาสการเป็นพันธมิตรครบหนึ่งรอบปีโดยบริจาคคอมพิวเตอร์ใช้แล้วกว่าร้อยเครื่องเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ในองค์กรต่างๆ ทั่วโลก การส่งเสริมการขายในโอกาสวันหยุดพิเศษส่งเสริมให้ผู้บริโภคบริจาคคอมพิวเตอร์ใช้แล้วผ่านทางหน่วยงาน Dell Recycling ที่ www.dell4me.com/recycling ที่เว็บไซต์นี้ผู้บริโภคสามารถกรอกข้อมูลเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ของตนผ่านทางระบบออนไลน์ และทาง NCF จะจัดหาหน่วยงานพันธมิตรในเขตพื้นที่เดียวกับผู้บริจาคมารับของด้วยการหารถปิคอัพมารับหรือหาที่ซึ่งผู้บริจาคมจะเอาของมาส่งได้สะดวก

การตลาดเกี่ยวเนื่องกับประเด็นสังคม: การลดราคาสำหรับผู้ทำรีไซเคิลออนไลน์

เป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมเรื่องการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ คือ การที่ Dell ทำโครงการเสนอราคาพิเศษในช่วงฤดูร้อนปี 2003 การซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์รีไซเคิลตามที่กำหนด 3 ชิ้นขึ้นไป เช่น คอมพิวเตอร์ ตั้งโต๊ะ จอมอนิเตอร์ โน้ตบุ๊ก จะซื้อได้ในราคาลด 50% ต่อหนึ่งหน่วย Dell รับคอมพิวเตอร์ คีย์บอร์ด เมาส์ จอมอนิเตอร์ พรีนเตอร์ เครื่องแฟกซ์ สแกนเนอร์ ลำโพง มารีไซเคิล ทุกยี่ห้อ ข้อเสนอนี้รวมถึงการแจกคู่มือลดราคาซอฟต์แวร์ และอุปกรณ์เกี่ยวข้องอื่นๆ 10% ผลลัพธ์ระยะเริ่มต้นชี้ให้เห็นถึงยอดขายที่เพิ่มขึ้น 200 % ต่อวัน

การตลาดเพื่อสังคม : รีไซเคิลพรีนเตอร์

เดือนมีนาคม 2003 Dell วางตลาดไลน์สินค้าตัวใหม่-พรีนเตอร์ และทำการส่งเสริมการขายด้วยโครงการรีไซเคิลพรีนเตอร์เป็นส่วนหนึ่งของการตลาด คือ เมื่อลูกค้าซื้อเครื่องพรีนเตอร์ Dell ลูกค้าสามารถจะนำพรีนเตอร์ตัวเก่าที่ตกรุ่นไปแล้วมารีไซเคิลได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มและโดยไม่ต้องออกจากบ้าน ลูกค้าเพียงแต่นำพรีนเตอร์เก่าบรรจุลงกล่อง

พรีนเตอร์ Dell ติดป้ายชิปป้องกันการฉ้อโกงเงินแล้วล่วงหน้าซึ่ง Dell แบนมาให้ และแจ้งไปทางออนไลน์ให้บริษัทขนส่งมารับพรีจากที่บ้านหรือที่ทำงาน

การบริจาค : การบริจาคตรง

โครงการบริจาคตรง ของ Dell เปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือองค์กรไม่แสวงผลกำไรด้วยการหักตรงจากเงินเดือน หนึ่งในโครงการที่พนักงาน Dell ให้ความช่วยเหลือมากที่สุด คือโครงการ Earth Share of Texas เป็นโครงการและองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ

อาสาสมัครชุมชน : ทีม อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม

ทีมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ Dell เปิดโอกาสให้พนักงานเสนอความคิดทำโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บริษัทพิจารณา และเพื่อให้พนักงานได้โอกาสอาสาเพื่อช่วยเหลือชุมชน พนักงานอาสาในกิจกรรมรีไซเคิลที่ Nashville และที่ Austin ไม่ใช่แค่ทำให้งานมีประสิทธิภาพขึ้น แต่ยังเปิดโอกาสให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในพันธกิจของบริษัทต่อกิจกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม: โครงการดีไซน์โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

รายงานเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ Dell ปี 2003 มีข้อความระบุชัดเจนถึง “โครงการดีไซน์โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม” โดยยกตัวอย่างมาตรการที่กำหนดในการออกแบบสินค้า, การยืดอายุสินค้า, การลดการบริโภคพลังงาน, การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะวัสดุที่อาจทำอันตรายสิ่งแวดล้อมหลังจากที่สินค้าหมดอายุการใช้งาน, ส่งเสริมให้มีการใช้วัสดุจำนวนน้อยขึ้น (ลดจำนวนวัสดุที่ใช้ในการประกอบสินค้า และ ใช้ส่วนประกอบที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ให้มากที่สุด

Dell เข้าร่วมในโครงการ Energy Star ของ Environmental Protection Agency (EPA) เพื่อลดการบริโภคพลังงานของอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน ในโครงการนี้ ผู้ผลิตสามารถจับมือกับ EPA ออกแบบและให้การรับรองสินค้าที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือเหนือมาตรฐานรัฐบาลในด้านการบริโภคพลังงาน Dell เข้าร่วมโครงการนี้อย่างเหนียวแน่นตั้งแต่ปี 1993

ปัจจุบัน Dell มีข้อห้ามไม่ให้ใช้สารและสารประกอบต่างๆ ในการผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์ Dell กว่า 50 ชนิด รวมถึงในตัวสินค้าที่ผลิตสำเร็จแล้ว Dell ตั้งเป้าไว้สำหรับปี 2003 – 2005 ที่จะลดจำนวนสารตะกั่วที่ใช้ในการแสดงผลหน้าจอให้ได้อย่างน้อย 20 % เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2002 นอกจากนี้ Dell ยังเปลี่ยนหน้าจอ Cathode-Ray Tube (CRT) เป็นจอแสดงผลแบบ LCD เทคโนโลยีที่เข้ากับจอแบน ทำให้ลดสารตะกั่วลงได้ และ Dell ยังจับมือกับผู้ค้าวัสดุเรซินในการเพิ่มจำนวนการใช้พลาสติกกรีไซเคิล

การดำเนินกิจกรรม Corporate Social Responsibility (CSR) ของบริษัท Dell แห่งประเทศไทย

ในประเทศไทยนั้น บริษัท เดลล์ คอร์ปอเรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานกิจกรรม CSR เชิงสร้างสรรค์ คือ โครงการ MADD AWARDS (Manifestation of Advertising Department Award) ของภาควิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งเป็นโครงการการจัดการประกวดผลงานสร้างสรรค์ในการนำเอา IT กับ Creativity มาพบกันในรูปแบบ VDO Clip ที่กำลังเป็นกระแสฮิตทั่วทุกมุมโลก และเป็นโครงการที่สะท้อนแรงขับเคลื่อนทางความคิดอย่างไร้ขีดจำกัดของคนรุ่นใหม่ โครงการ MADD AWARDS เปิดโอกาสให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้ใช้จินตนาการสร้างสรรค์งานโฆษณาในแบบของตัวเอง มีการตัดสินใจจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ นักโฆษณาผู้มีชื่อเสียง และได้มีการเปิดให้โหวตใน youtube.com เพื่อเฟ้นหาผลงานที่จะคว้ารางวัล TOP VIRAL MARKETING AWARDS เพื่อชิงคอมพิวเตอร์ Notebook DELL พร้อมเงินรางวัลด้วยรางวัลและเกียรติบัตร รวมมูลค่ากว่า 300,000 บาท

Mc Donald's Corporation

McDonald's Corporation เป็นหนึ่งในบริษัท ที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุด ในแง่ของความรับผิดชอบต่อสังคม คือในปี (2000-2002, 2004) และ ในปี 2001 ได้รับการจัดอันดับจากหนังสือพิมพ์ Wall Street Journal ให้เป็นอันดับห้าในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม เดือนเมษายน 2002 McDonald's ทำรายงานฉบับแรกว่าด้วยเรื่องการรับผิดชอบต่อสังคมที่ปรากฏในสารของ Jim Cantalupo ประธานและซีอีโอ เป็นดังนี้

“McDonald's ได้รับเกียรติให้บริการลูกค้าทั่วโลกมากกว่าใครอื่น ด้วยความสำนึกในเกียรติดังกล่าว เราจึงต้องทำหน้าที่ของเพื่อนบ้านที่ดี นายจ้างที่ดี ผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อม และผู้นำจุดประกาย ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวก เราตระหนักถึงการท้าทายนี้และเชื่ออย่างแรงกล้าในความรับผิดชอบต่อสังคม”

ในรายงานยังกล่าวถึงข้อเสนอพันธกิจที่แก้ไขใหม่ และเชื่อถือได้มากกว่าเดิมในอันที่จะเป็นผู้นำในความรับผิดชอบต่อสังคมและกล่าวว่า “นี่คือจุดเริ่มต้นและแบบอย่างที่เราจะใช้วัดความก้าวหน้าในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของเรา” จากนั้นได้กล่าวถึงรายละเอียดกิจกรรมต่างๆ ในด้านชุมชน สิ่งแวดล้อม คน ตลาด ภาพร่างเป้าหมายแผนงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมๆ กับการยอมรับอุปสรรคต่างๆ ที่ McDonald's เผชิญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวัดผลความก้าวหน้า

การส่งเสริมประเด็นสังคม : ค่ายเยาวชน นานาชาติ

ปี 2000 McDonald's เป็นสปอนเซอร์รายใหญ่ของค่ายเยาวชนโอลิมปิก ซึ่งเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้เยาวชนชายหญิงกว่า 400 คน จากรอบโลกมาที่ซิดนีย์ ออสเตรเลียเพื่อมาร่วม

กิจกรรมหลากหลายทั้งทางศิลปะ กีฬา และวัฒนธรรมข้ามชาติ ค่ายเยาวชนนี้ได้รับการก่อตั้งในปี 1912 ในงานโอลิมปิกเกมส์ในสตอคโฮล์ม สวีเดน

McDonald's เป็นบริษัทข้ามชาติบริษัทแรกที่สนับสนุนคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมกิจกรรมในค่ายเยาวชน จากประเทศกว่า 200 ประเทศทั่วโลก ร้าน McDonald's ที่เข้าร่วมรายการ และ คณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ จากทั่วโลกร่วมกันคัดเลือก เยาวชนโอลิมปิกดีเด่น 2 คน จากแต่ละประเทศมาร่วมกิจกรรมในค่าย Sidney 2000 Olympic Youth Camp เยาวชนผู้มีความสามารถเหล่านี้ ได้รับเกียรติจาก McDonald's ด้วยการเผยแพร่ข่าว กิจกรรมดังกล่าวไปทั่วโลก McDonald's จับมือกับสื่อมวลชนเพื่อส่งเสริมความสำคัญในการ สนับสนุนเยาวชนเหล่านี้ทำความดีเพื่อช่วยเหลือชุมชนของตนเอง

การตลาดเกี่ยวเนื่องประเด็นสังคม : วันเด็กโลก

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2002 มีการระดมเงินทุนจากร้าน McDonald's มากกว่า 100 ประเทศ จากทั่วโลก จากนิวยอร์กถึงนิวซีแลนด์ ทุกกิจกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทุนและสร้างความตระหนักเรื่องบ้านการกุศล Ronald Mc Donald House Charities ในข้อความส่งเสริมการขายจะระบุร้าน McDonald's ทุกร้านที่ร่วมรายการจะสมทบเงินเข้าองค์กรการกุศลสำหรับเด็กๆ เมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าบางรายการ ในสหรัฐอเมริกา ร้าน McDonald's จะบริจาค 1 เหรียญสหรัฐ สมทบเข้าองค์กรการกุศลต่อทุกยอดขายของ บิ๊กแม็ก แสบปี้มิลล์ และไมตี้คิดส์มิลล์ มีการประกาศข้อเสนอทาง Internet-E-mail สื่อต่างๆ และ ประกาศ ณ จุดขาย เฉพาะวันนั้นวันเดียว ในวันเด็กโลก 24 ชั่วโมง McDonald's สามารถรวบรวมเงินได้ถึง 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ บางประเทศยอดขายพุ่งถึง 300 %

การตลาดเพื่อสังคม : สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อชีวิตแข็งแรง

รายงานของ American Academy of Pediatrics (AAP) ระบุว่า เด็กๆ ยังกลัวการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการเป็นโรคอีสุกอีใส โปลิโอ และไวรัสตับอักเสบบี บ้านการกุศล Ronald McDonald House Charities จึงจับมือกับ AAP และสถานอนามัยทั่วโลกสหรัฐฯ จัดโครงการอบรม “ฉีดวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อชีวิตแข็งแรง” ซึ่งเปิดอบรมตั้งแต่ปี 1994 บ้านการกุศล Ronald McDonald House Charities มีพันธกิจในการดูแลสุขภาพของเด็กๆ และครอบครัว ด้วยการประสานกับสถานอนามัยจัดอบรมผู้ปกครองให้เห็นถึงความสำคัญในการพาเด็กไปฉีดวัคซีนตามกำหนด เพื่อช่วยรักษาสุขภาพให้แข็งแรง

การบริจาค : บ้านการกุศล Ronald McDonald

องค์กรการกุศล Ronald McDonald's House Charities สร้างสรรค์ ค้นหา และสนับสนุน โครงการที่มีส่วนฟื้นฟูสุขภาพและความเป็นอยู่ของเด็กๆทั่วโลก จุดเด่นของ Ronald Mc Donald House Charities คือ โครงการบ้านพักการกุศล Ronald McDonald House ซึ่งเป็นบ้านที่ให้

พักพิงแก่ครอบครัวเด็ก ๆ ที่ป่วยหนักซึ่งต้องพึ่งพาเด็ก ๆ มารักษาที่สถานพยาบาลไกลจากบ้านมาก บ้านพักแห่งแรกเกิดขึ้นที่ ฟิลาเดเฟีย เมื่อปี 1974 ปัจจุบันมีบ้านพักกว่า 235 หลัง ใน 25 ประเทศทั่วโลก

อาสาสมัครชุมชน : บรรเทาสาธารณภัย

McDonald's จับมือกับสภากาชาดอเมริกัน และเครือข่ายสภากาชาดโลกจัดหาอาหารและเครื่องใช้สอยอื่นๆ แก่ผู้ประสบภัย จัดหาอาหารให้แก่ผู้บรรเทาสาธารณภัยทั้งมืออาชีพและอาสาสมัคร เช่น เมื่อวันที่ 9 กันยายน McDonald's แจกอาหารฟรีกว่า 750,000 ที่ตลอด 24 ชั่วโมง ที่ร้าน McDonald's เคลื่อนที่ใกล้ สถานที่เกิดเหตุวินยอร์ก ที่เพนทากอน และในเพนซิลเวเนีย ให้บริการ McDonald's Quarter Pounders, Chicken Nuggets น้ำขวด และเครื่องดื่มให้แก่บรรดาผู้กู้ภัย

ข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม : การรีไซเคิล

มีหลายกิจกรรม ที่ชี้ให้เห็นถึงพันธกิจการรुकคือลดจำนวนบรรจุภัณฑ์และเพิ่มเรื่องการรีไซเคิล เช่น ตั้งแต่ปี 1990 ในหลายร้านทั่วโลก McDonald's เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ใส่กลับบ้านจากโฟเบอร์กระดาษ 100 % ฟอกขาว มาเป็นกระดาษรีไซเคิลไม่ฟอก ในช่วงเวลาเดียวกัน McDonald's สั่งซื้อสินค้าที่ทำจากวัสดุรีไซเคิล กว่า 4 พันล้านเหรียญสหรัฐมาใช้ในการก่อสร้างและตกแต่งร้านทั่วโลก McDonald's สหรัฐฯ เปลี่ยนมาใช้ถุงสีขาวทำจากกระดาษรีไซเคิล 40 % พร้อมกับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์แบบอื่นๆ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.3 นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรนานาชาติ

1.3.1 CSR ในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ – 1 มีนาคม 2552 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ได้มีการหารือและรับรองในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (CSR) โดยมีวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์เพื่อผลักดันให้ภาคธุรกิจผนวกเอาเรื่อง CSR ไว้ในวาระการดำเนินงานขององค์กร และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ-สังคมที่ยั่งยืนในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. พัฒนานโยบายสาธารณะต้นแบบด้าน CSR หรือกลไกทางกฎหมายที่ใช้อ้างอิงในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียนภายในปี 2553 โดยตัวบทที่อ้างอิงอาจมีการอ้างถึงมาตรฐานและแนวปฏิบัติสากลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ISO 26000 เรื่อง "แนวปฏิบัติด้านความรับผิดชอบต่อสังคม"
2. ผสานภาคเอกชนให้ร่วมสนับสนุนในกิจกรรมขององค์กรรายสาขาและมูลนิธิอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ
3. สนับสนุนให้เกิดการรับและนำมาตราฐานความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นสากลมาใช้

4. เพิ่มการรับรู้ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในอาเซียนไปจนถึงความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างกิจกรรมเชิงพาณิชย์กับชุมชนในถิ่นที่ตั้ง โดยเฉพาะการสนับสนุนการพัฒนาที่มีชุมชนเป็นฐาน

1.3.2 CSR ในการประชุมกลุ่มเอเปค (APEC)

ในการประชุมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือเอเปค ที่สาธารณรัฐเปรู เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2551 ได้มีการหารือถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (CSR) โดยระบุว่าเนื่องจากสมาชิกเอเปคต่างมีระดับการพัฒนาและการใช้ CSR ที่แตกต่างกัน แต่ CSR มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดีในภูมิภาค ดังนั้น การมีนโยบาย CSR ที่ดีขององค์กรเอกชน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ความสำเร็จของการมี CSR ที่ดีจะต้องมาจากข้อริเริ่มของภาคเอกชนเอง แต่เนื่องจากเศรษฐกิจสมาชิกมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน อาจพิจารณานำเอาแนวปฏิบัติด้าน CSR ขององค์กรระดับโลกมาปรับใช้ โดยเอเปคควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตระหนักถึงความสำคัญของ CSR และมอบหมายให้องค์กรภายในเอเปคที่เกี่ยวข้องร่วมกับ ABAC (The APEC Business Advisory Council) พัฒนาเป้าหมายการดำเนินงานของเอเปคด้าน CSR เพื่อเสนอต่อที่ประชุมผู้นำเศรษฐกิจเอเปค ประจำปี พ.ศ. 2552 ต่อไป

เอเปค (Asia-Pacific Economic Cooperation - APEC) เป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 ประกอบด้วย 21 เขตเศรษฐกิจ คือ ออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน เขตบริหารพิเศษฮ่องกง จีนไทเป เม็กซิโก ปาปัวนิวกินี ชิลี เปรู เวียดนาม และรัสเซีย กลุ่มสมาชิกเอเปคมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) รวมกันกว่า 19 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของโลก มีสัดส่วนการค้ากว่าร้อยละ 41 ของมูลค่าการค้าโลก และสัดส่วนการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกเอเปคสูงถึงร้อยละ 70 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยทั้งหมด

1.3.3 CSR ในเวทีการประชุมเอเชีย-ยุโรป (ASEM)

ในการประชุมเอเชีย-ยุโรปหรือ ASEM ครั้งที่ 7 ซึ่งจัดขึ้นที่ประเทศจีน เมื่อเดือนตุลาคม 2551 ได้มีการประกาศปฏิญญาปักกิ่งว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งได้แสดงถึงความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (CSR) ที่มีความเกี่ยวข้องระหว่างกันกับการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม แรงงานและสิทธิมนุษยชน การประเมินความเสี่ยง การกำกับดูแลกิจการ และการพัฒนาชุมชน ที่ประชุมฯ จึงผลักดันให้สมาชิกอาเซียนส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของ

กิจการทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศตลอดจนผลักดันให้ภาคธุรกิจแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสมัครใจ ปฏิบัติตามข้อบังคับท้องถิ่นรวมถึงบรรทัดฐานและกฎหมายสากลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีส่วนร่วมสนับสนุนในการจรรโลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจให้ประกอบทั้งความสำเร็จรุ่งเรืองความบรรสานสอดคล้องและความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับเวทีการประชุมเอเชีย-ยุโรป ประกอบด้วยผู้นำประมุขและหัวหน้ารัฐบาลจากยุโรปและเอเชียรวม 43 ประเทศ รวมทั้งผู้แทนจากสำนักเลขาธิการอาเซียนและคณะกรรมการการยุโรปจัดขึ้นครั้งแรก ที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย ในปี 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารือถึงแนวทางการส่งเสริมความเชื่อมโยงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ระหว่างภูมิภาคเอเชีย-ยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างเอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศ

วรุณพันธ์ คงสม (2548) ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยสำรวจพฤติกรรมทัศนคติของผู้บริโภคเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย

ผลจากการวิจัยพบว่า บริษัทที่มีผลประกอบการดี 75% จัดอยู่ในกลุ่มบริษัทที่คืนกำไรสู่สังคม สำหรับสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังมีรายได้ไม่สูงมากนัก การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการจึงพิจารณาจากราคาเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับสินค้า และบริการที่เป็นมิตรต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ประกอบกับกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค และปกป้องสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยที่ยังขาดประสิทธิภาพ และประชาชนไม่สนใจที่จะเรียกร้องสิทธิของตนเอง จึงมีผลทำให้ผู้ผลิตสินค้า หรือบริการไม่ได้รับแรงกดดันให้ต้องรับผิดชอบต่อสังคม

วรรณิ งามขจรกุลกิจ (2550) วิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบและลักษณะของพันธกิจความรับผิดชอบต่อสังคมที่พึงประสงค์เพื่อสนับสนุนแบรนด์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน”

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบและลักษณะ CSR ที่นักเรียนมีความพึงประสงค์มากที่สุด คือ การมอบทุนการศึกษาแก่เยาวชนเรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์จนสำเร็จระดับปริญญาตรี เช่นเดียวกับผู้ประกอบการก็มีความพึงประสงค์มากที่สุดต่อการมอบทุนการศึกษาแก่เยาวชน นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังมีความพึงประสงค์มากที่สุดต่อรูปแบบลักษณะที่เป็นการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย และรูปแบบลักษณะการจัดโครงการสร้างจิตสำนึกให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สุเมธ กาญจนพันธุ์ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และกระบวนการในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจในด้าน “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ”

ผลการศึกษา พบว่า องค์กรธุรกิจในประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์โดยมีกลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะที่เป็นเชิงกลยุทธ์มากขึ้น โดยการวิเคราะห์ที่ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประกอบการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งในปัจจุบันองค์กรธุรกิจมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจว่า จะเป็นวิธีการที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามองค์กรธุรกิจบางองค์กรก็ยังไม่ได้มีการดำเนินงานในด้านที่ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยจะมุ่งเน้นใน 2 มิติเป็นหลัก คือ มิติด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าแนวโน้มในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ในอนาคตขององค์กรธุรกิจจะให้ความสำคัญในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น โดยจะมีการจัดการที่เป็นเชิงกลยุทธ์มากยิ่งขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านนี้โดยเฉพาะ มีการมุ่งเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของพนักงาน คู่ค้า มากขึ้น และจะมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจโดยเฉพาะ

ณัฐชรินทร์ อภิวิชญ์ชลาชาติ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์ รวมทั้งผลตอบรับของผู้มีส่วนได้เสียจากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ผลการศึกษาพบว่า ปตท. ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านนโยบายของบริษัท ซึ่งปรากฏในวิสัยทัศน์ และค่านิยมขององค์กร โดย “มุ่งไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศด้วยการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สังคมและชุมชน รวมทั้งมีความสามารถในการให้ผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสมต่อผู้มีส่วนได้เสีย” ปตท. มีการดำเนินธุรกิจตามหลักการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมใน 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม โดย ปตท. กำหนดกรอบและขอบเขตในประเด็นทางสังคมไว้อย่างชัดเจน ทำให้บริษัทสามารถกำหนดกลยุทธ์การทำงานและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้ตรงจุดรวมทั้ง การเลือกพันธมิตรที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับบริษัท โดยประเด็นหลักที่สังคมและองค์กรได้ประโยชน์ร่วมกัน คือด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือด้านส่งเสริมการศึกษา ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของ ปตท. ด้านผลตอบรับของผู้มีส่วนได้เสียจากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ปตท. ได้รับการยอมรับจากชุมชนรอบบริเวณ

ดำเนินการ และได้รับความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากนักลงทุน ทำให้เกิดชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร สามารถดำเนินกิจการและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

ปาริณา ประยุกต์วงศ์ และ แมท โอเซ็น (2552) เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเดอะเนทเวิร์ค (ประเทศไทย) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา CSR ในประเทศไทยและบทบาทอาสาสมัคร เป็นงานวิจัยที่ใช้การวิจัยปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับเจ้าหน้าที่ข้าราชการไทย และเจ้าหน้าที่องค์กรสนับสนุนและการวิจัยทุติยภูมิด้วยการค้นหาข้อมูลจากหนังสือและบทความต่างๆเกี่ยวกับ CSR

งานวิจัยค้นพบข้อสรุป 4 ข้อคือ 1)ท่ามกลางภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่เกิดขึ้นนี้ ธุรกิจไทยกำลังเผชิญช่วงเวลาที่ยากลำบากในการทำ CSR ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ในปัจจุบันธุรกิจทำ CSR ในรูปแบบการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเพื่อประชาสัมพันธ์สร้างชื่อเสียง หรือมุ่งเป็นเพียงกลยุทธ์การตลาดเท่านั้น แต่กระแสการพัฒนา CSR ในระดับโลกนั้น มุ่งไปที่การพัฒนาการทำ CSR ให้เป็นเครื่องมือการพัฒนา ที่จะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จที่ไม่ใช่เพียงแต่ธุรกิจเท่านั้น แต่เป็นการสร้างคุณค่าทางสังคมที่ธุรกิจมีต่อชุมชนและสังคม เพื่อให้เท่าทันกระแสพัฒนานี้ ธุรกิจจำเป็นต้องทำความเข้าใจหาวิธีการการทำ CSR อย่างบูรณาการในการดำเนินธุรกิจโดยทั่วไป2) ความท้าทายขององค์กรสนับสนุนในประเทศไทย ที่มีต่อการส่งเสริมและสนับสนุนเรื่อง CSRอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งที่เป็นข้อจำกัดสำหรับรัฐบาลไทยต่อการพัฒนาCSR ในประเทศไทยก็คือ ไม่ปรากฏหน่วยงานราชการไทยใดที่จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงานกลางที่จะประสานความร่วมมือในการประสานการส่งเสริมที่ต่างมีการส่งเสริมที่เป็นไปตามวาระการพัฒนาขององค์กรตนเองโดยเฉพาะ3)กระแสการพัฒนา CSR และการพัฒนาอาสาสมัครในประเทศไทย มีแนวโน้มที่ดีต่อแนวทางการพัฒนาของ UNDP และแนวทางการส่งเสริมเรื่องอาสาสมัครของ UNV 4)การรับรู้เรื่องหลักการสัญญาโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) ในประเทศไทย ยังไม่มากนัก

สายทิพย์ ไสรัตน์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นทางสังคมเพื่อการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ” โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกประเด็นทางสังคม เพื่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ขององค์กรธุรกิจในบริบทของสังคมไทย โดยใช้เทคนิคเดลฟายกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างแบบสอบถามใช้สำรวจความสนใจในการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า สามารถแยกปัจจัยที่ใช้เป็น 2 กลุ่ม คือปัจจัยจากภายในองค์กร โดยหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ผลการดำเนินการขององค์กรที่มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและต่อสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับ

บริบทขององค์กร ทั้งในเรื่องของนโยบาย เป้าหมาย และธุรกิจหลัก และกิจกรรม CSR ได้ และระดับความรุนแรงและเร่งด่วนของปัญหาทางสังคมที่ต้องการการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา แม้ว่า CSR มีแนวคิดพื้นฐานจากการคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ผลการศึกษาได้สะท้อนว่า ปัจจัยที่ได้รับการให้ความสำคัญในระดับมากและมากที่สุด เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจขององค์กร ขณะเดียวกันองค์กรธุรกิจยังให้ความสำคัญน้อยในด้านการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร และการกระจายการลงทุนไปในกิจกรรม CSR ด้านต่างๆอย่างทั่วถึง ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะพื้นฐานขององค์กร จึงควรนำหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญมากมาใช้ก่อน และควรพิจารณาหลักเกณฑ์ต่างๆที่จะใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม ภายในกรอบกลยุทธ์ของ องค์กรนั้นๆ

ทัศนีย์ เหลืองตระกูลกูร (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจที่ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ค่านิยมของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจที่ได้รับรางวัล CSR Awards จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาจากการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรดังกล่าว และเพื่อนำผลการศึกษาไปเสนอแนะเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร รวมทั้งเป็นข้อมูล ความรู้ให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้าน CSR ของสื่อองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของหลักการกำกับดูแลกิจการ เพื่อดูแลผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ กรรมการผู้จัดการใหญ่/คณะกรรมการบริษัท/ธนาคาร เป็นผู้ผลักดันการดำเนินงานด้าน CSR ส่วนปัญหาจากการดำเนินงาน CSR หลักๆ คือ ความไม่เพียงพอของงบประมาณ การขาดการมีส่วนร่วมของพนักงาน การสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ และ แนวทางการดำเนินงานด้าน CSR ขององค์กรชั้นนำคือ การกำหนดนโยบาย CSR ซึ่งบูรณาการเข้ากับวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร ผู้บริหารมีพันธะผูกพันในการดำเนินงาน CSR โดยให้พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม CSR รวมทั้งมีการสำรวจความต้องการของคนในชุมชนหรือพื้นที่เป้าหมายก่อนดำเนินงานด้าน CSR สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยในการจัดการงานด้าน CSR คือ ควรใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม CSR ไม่ใช่เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์องค์กร

พระประมวณ บุตรดี (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับการพัฒนาชุมชน ทำการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างและความเป็นมาขององค์กรและชุมชน อีกทั้ง การสังเกต (Observation) พฤติกรรมและ

การแสดงออก ซึ่งทำควบคู่กับการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมกิจกรรมกับคนในชุมชนหรือพนักงาน บริษัทปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) เพื่อให้สามารถมองเห็นประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลได้อย่าง สมบูรณ์ หลังจากการเก็บรวบรวม ข้อมูลในแต่ละวัน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์และ อภิปรายผล ผลการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า บริษัทปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรม CSR 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การพัฒนาแบบสังเคราะห์ (การสร้างให้) เดิมเรียกว่า “ชุมชนสัมพันธ์” เป็นการ ดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือชุมชน โดยการบริจาคเงินหรือสนับสนุนอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ ชุมชน โดยทั่วไปบริษัทหรือองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ จะมุ่งเน้นการดำเนิน 2) การพัฒนาแบบสร้างสรรค์ปัญญา (การให้สร้าง) กล่าวคือ รูปแบบการดำเนิน กิจกรรมเพื่อการ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructionism) เป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่ พัฒนาขึ้นโดย Professor Seymour Papert แห่ง M.I.T. (Massachusetts Institute of Technology) เป็นการ พัฒนาเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งนำไปสู่ความสามารถที่ยั่งยืนช่วยเหลือ ตนเองได้อย่างยั่งยืนใน อนาคต อีกทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมงานวิจัยเพื่อการพัฒนาแบบ สร้างสรรค์ปัญญา โดยบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) จัดตั้งกองทุนเล็ก ๆ ขึ้น เพื่อให้ทำงานวิจัย ค้นหาคำตอบของปัญหา เป็น การฝึกกระบวนการคิด ตัดสินใจ จนนำไปสู่การค้นหาแนวทางการ แก้ไขปัญหาของชุมชนต่อไป วิธีการพัฒนาแบบสร้างสรรค์ปัญญาของบริษัทปูนซิเมนต์ ไทย (ลำปาง) มีดังต่อไปนี้ 1) ผู้อำนวยการ ความสะดวก (Facilitator) โดยมีบทบาทคอยเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน 2) นำปัญหาของชุมชนมา เป็นโครงการการเรียนรู้ของชุมชน (Project Base Learning) เพื่อค้นหาคำตอบและนำไปสู่การ จัดการแก้ไขปัญหาต่อไปในอนาคต 3) ชุมชนเป็นเจ้าของปัญหา (Learner) 4) กระบวนการคิด/ การบริหารจัดการในการหาคำตอบของปัญหา (Process) 5) การแก้ไขปัญหาจนนำไปสู่ผลของ การแก้ไขปัญหาของชุมชน (Product)

พัลลภา ปิติสันต์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง A Comparison between Developed and Developing Countries Implementation CSR: Case study of SIF Projects โดยศึกษา เปรียบเทียบมุมมองของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ SIFE ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาจาก 41 ประเทศเข้าร่วมคิดโครงการเพื่อสังคมโดยจะมีการแข่งขันในระดับประเทศก่อนแล้วจึงได้ งบประมาณลงไปทำจริงก่อนมีการตัดสินใจในรอบระดับโลก ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการมองความ รับผิดชอบต่อสังคมในระดับที่ไม่มีผลประโยชน์ขององค์กรมากำกับโดยสนใจว่าเด็กในประเทศที่ พัฒนาแล้วและเด็กที่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งถือเป็นแบบจำลองของผู้ใหญ่ในสังคมจะมี มุมมองต่อประเด็นทางสังคมที่แตกต่างหรือไม่ อาทิโครงการสร้างอาชีพในการทำดอกไม้จันทร์ ของผู้ติดเอดส์ของตัวแทนจากประเทศไทย โครงการอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อมซึ่งร่วมกับยักษ์ใหญ่ อย่างวอลมาร์ตได้รับรางวัลชนะเลิศฯ

จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่าจุดร่วมประการหนึ่งคือความอยากช่วยเหลือสังคมเหมือนกันแต่กระบวนการที่ทำและความสนใจในประเด็นสังคมนั้นแตกต่างกันรวมถึงวิธีคิดที่มีต่อประเด็นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมต่างๆอย่างหนึ่งที่ได้ชัดคือประเด็นทางจริยธรรมที่เด็กในประเทศกำลังพัฒนานั้นสนใจเรื่องนี้มากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วงานวิจัยพบว่าเด็กต่างชาติส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่ลงไปช่วยเหลือประเทศอื่นมากกว่าในบ้านตัวเองขณะที่เด็กในประเทศกำลังพัฒนาจะเน้นไปที่การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคมซึ่งไม่แตกต่างกับองค์การธุรกิจระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วที่ให้น้ำหนักกับประเด็นทางสังคมและโครงการในรูปแบบที่ใกล้เคียงกันเมื่อมองถึงประเด็นของกระบวนการทำงานจะเห็นว่าเด็กในประเทศกำลังพัฒนาปัญหาที่สำคัญที่สุดคือไม่มีเงินรวมไปถึงปัญหาของการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเช่น ที่อินเดียซึ่งได้รับรางวัล ของปีที่ผ่านมา

วิภาดา วีระสัมฤทธิ์ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความ จงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด(มหาชน)” มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผล ต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความจงรักภักดีด้านสัดส่วนระยะเวลาการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในเครือข่าย AIS มีความสัมพันธ์กับ การศึกษา และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี 2)ความจงรักภักดีด้านการเปลี่ยนระบบเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี และการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม 3) ความจงรักภักดีด้านการบอกต่อผู้อื่นให้มาใช้บริการเครือข่าย AIS มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุการศึกษา อาชีพ และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม 4)ความจงรักภักดีด้านความรู้สึกเมื่อมีผู้อื่นพูดถึงเครือข่าย AIS ในทางที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี 5)ความจงรักภักดีด้านความภูมิใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสิทธิ AIS Plus หรือสิทธิลูกค้า Serenade มีความสัมพันธ์กับ อายุ การศึกษา อาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

1.4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในต่างประเทศ

Kolektiv (2005) ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการทัศนคติความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศเซอร์เบีย: การรับรู้และทัศนคติของสาธารณชนขององค์กรธุรกิจองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และภาครัฐที่มีต่อกระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานโดยมีกลุ่มเป้าหมายคือสาธารณชนองค์กร

ธุรกิจองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรและภาครัฐในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาระบบการ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาประเทศเซอร์เบียอย่างยั่งยืนโดยมุ่งเน้น การศึกษาและวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อวัดทัศนคติที่มีต่อกระบวนการความ รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจจากนั้นนำมาวิเคราะห์และสรุปผลโดยได้

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจใน ประเทศเซอร์เบียนั้นผู้ประกอบการและองค์กรในภาคต่างๆไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลองค์กรภาคธุรกิจ หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรต่างก็มีความรู้และความเข้าใจถึงกระบวนการความรับผิดชอบต่อ สังคมขององค์กรธุรกิจอยู่ไม่มากและมีแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาระบบการความรับผิดชอบต่อ สังคมขององค์กรธุรกิจค่อนข้างน้อยจึงควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการความ รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจเพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงคุณประโยชน์ ของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจว่าจะส่งผลดีอย่างไรซึ่งผลการ ศึกษาวิจัยยังพบอีกว่าประชากรส่วนใหญ่ในประเทศเซอร์เบียต่างก็รับรู้ว่าการส่งเสริมกิจกรรมในลักษณะที่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมแต่จะรับรู้ในลักษณะของการ ดำเนินกิจกรรมรณรงค์การบริจาคการสนับสนุนงานด้านกีฬาและการส่งเสริมวัฒนธรรม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังค้นพบว่าสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาระบบการความ รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศเซอร์เบียคือการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจแก่องค์กรธุรกิจและ สาธารณชนให้มากขึ้นและถูกวิธีซึ่งจะช่วยสร้างเสริมแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาระบบการความ รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศเซอร์เบียต่อไปในอนาคต

UNDP (2000) การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในอินเดีย ปี 2002” มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดการรับรู้ถึงกระบวนการ “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ธุรกิจ” ในประเทศอินเดียและศึกษาถึงบทบาทขององค์กรธุรกิจในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่ง ของสังคม และเพื่อศึกษาถึงอุปสรรคในการขับเคลื่อนและพัฒนาองค์ความรู้ในกระบวนการ “ความ รับผิดชอบต่อสังคมและองค์กรธุรกิจ” อีกด้วย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่ง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะรวมถึง องค์กรธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อตอบแบบสอบถามและการตอบเชิงอภิธาน โดยศึกษาถึงมูลเหตุของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ การ เรียกร้องในกระบวนการ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ การวางแผนกลยุทธ์สำหรับ งานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ความสำคัญของกระบวนการ ความรับผิดชอบต่อ สังคมขององค์กรธุรกิจ สำหรับการศึกษามูลเหตุของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อ สังคมขององค์กรธุรกิจพบว่า การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจใน

ประเทศอินเดียในปัจจุบันส่วนใหญ่มีปัจจัยมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก โดยพบว่า 75% มาจากพนักงานในองค์กร 66% มาจากกลุ่มลูกค้า 60% มาจากชุมชนรอบข้างและ 63% มาจากผู้มีอำนาจตัดสินใจในองค์กร ในขณะที่ผลการศึกษาด้านการเรียกร้องในกระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ พบว่ามีจำนวนตัวเลขถึง 81% จากกลุ่มตัวอย่างที่เรียกร้องถึงปัญหาด้านจริยธรรมในการดำเนินงาน และ 76% ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ 72% เรียกร้องถึงการยืดหยุ่นในกฎระเบียบ และ 76% เรียกร้องถึงมาตรการด้านสุขภาพและความปลอดภัยจากองค์กร

สรุปภาพรวมจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Corporate Social Responsibility; CSR หรือความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถแสดงออกได้ในหลากหลายรูปแบบ หลากหลายมุมมอง ทั้งในลักษณะของรูปธรรมและนามธรรม แล้วแต่การแสดงออกขององค์กรในรูปแบบ ลักษณะต่างๆ ตลอดจนทั้ง ลักษณะและกลไกของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมจากนโยบายสู่การปฏิบัติ เป็นไปในลักษณะของการสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร โดยเฉพาะในองค์กรเอกชน หรือองค์กรธุรกิจ พบว่า การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นภารกิจที่องค์กร พยายามกระทำในลักษณะต่างๆ เพื่อเป็นแสดงการมีส่วนร่วมในสังคม ออกมาในรูปแบบของกิจกรรม การบริจาค การสร้างการมีส่วนร่วมในสังคมและชุมชน รวมทั้งทางด้านการจัดการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ยังมีความพยายามที่จะสร้างกระบวนการ Corporate Social Responsibility; CSR โดยผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักศึกษา และคณาจารย์ ได้มีส่วนร่วม โดยยังเน้นไปที่ชุมชน การสร้างประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งในด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ก็มีสถาบันที่พยายามจัด Corporate Social Responsibility; CSR เข้าไปอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาเป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility; USR) รวมทั้งเพื่อนำไปสู่การศึกษา เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ต่อไป

ตอนที่ 2 บริบทเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา

2.1 สภาพการณ์ทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย มีความพยายามในการพัฒนาและปรับตัวเพื่อรองรับกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งได้เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน เช่น เปิดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ตร่วมมือกับสถาบันในต่างประเทศเพื่อให้ปริญญาใบที่สอง การปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวข้างต้นเป็นตัวอย่างเพียงตัวอย่างหนึ่ง แต่ยังมีสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนอีก

๒๐๐ กว่าแห่งทั่วประเทศ ได้พยายามปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันของธุรกิจอุดมศึกษาใน อนาคตเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามการปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวโน้มอนาคต จำเป็นต้องศึกษา คาดการณ์แนวโน้มอนาคต เพื่อเป็นกรอบในการปรับทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับ อนาคตที่จะมาถึง (kriengsak, 2554 : ออนไลน์)

จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ, 2549) เรื่อง ผลกระทบ โลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก ๕ ปีข้างหน้า ได้คาดการณ์แนวโน้มสำคัญของ สถาบันอุดมศึกษาไทยไว้ ดังนี้

2.1.1. สถาบันอุดมศึกษาแสวงหาเอกลักษณ์ด้านคุณภาพและความแตกต่าง สภาพ การแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษามีทรัพยากรที่จำกัด อีกทั้งผู้เรียน มีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนา ตนเองให้แข่งขันได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มี ความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียน การสอน การวิจัย การพัฒนาบุคลากรที่เป็นจุดเด่นนั้นได้อย่างมีคุณภาพ และแตกต่างจาก สถาบันอุดมศึกษาอื่น เช่น มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นด้านภาษาอังกฤษและหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นในด้านเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยว

2.1.2 สถาบันอุดมศึกษาจะเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย สภาพของความจำกัดทาง ทรัพยากร และการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรง ประกอบกับความต้องการขยายตลาดทาง การศึกษาไปยังกลุ่มคนต่างๆ ให้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ มากขึ้น เพื่อเสริมจุดอ่อนจุดแข็งกันและ กัน แบ่งปันหรือระดมทรัพยากร ทำวิจัย หรือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เรียน ฯลฯ เป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน โดยมีแนวโน้มการสร้าง Brand Name ร่วมกัน

2.1.3 สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง มีแนวโน้มว่าจะมีบางมหาวิทยาลัยมุ่งจัด การศึกษาเฉพาะที่เป็นการลงลึกระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เรียนที่สนใจ เจาะจงจากทั่วโลก ดึงดูดคณาจารย์ที่เก่งและมีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาร่วมสอนและร่วมทำงาน วิจัย ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยของบริษัทต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยผลิตรถยนต์ยี่ห้อต่างๆ ประเทศ สหรัฐอเมริกา มีมหาวิทยาลัยแฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger University) ก่อตั้งโดยบริษัทแมค โดนัลด์ ประเทศจีนมีมหาวิทยาลัยการแพทย์ (China Medical University) ในญี่ปุ่นมี มหาวิทยาลัยโตเกียวด้านศาสตร์และเทคโนโลยีทางการทะเล (Tokyo University of Marine

Science and Technology) โดยมีผู้คนจำนวนมากจากทั่วโลกหลั่งไหลเข้าเรียน ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มที่ประเทศไทย จะมีการพัฒนาและเปิดมหาวิทยาลัยเฉพาะทางในลักษณะดังกล่าวมากขึ้น

2.1.4 สถาบันอุดมศึกษามุ่งผลิตผลงานวิจัย จากสภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาที่รุนแรงขึ้นส่งผลให้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศทางการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากนักศึกษาทั่วโลก ทั้งยังเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยด้วย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ยังมีลักษณะของมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

2.1.5 สถาบันอุดมศึกษาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การเรียนแบบ e-education หรือ e-learning เป็นที่นิยมมากขึ้น ในอนาคตจะมีการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เนื้อหาหลักสูตรบนฐานอิเล็กทรอนิกส์ มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการผลิตผู้เรียนให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในระดับมหาวิทยาลัยจะมีการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเครือข่ายครอบคลุมกว้างขวาง หรือที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) ซึ่งจะมีประโยชน์ในการเพิ่มโอกาสเข้าสู่การอุดมศึกษาสำหรับผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล อย่างไรก็ตาม ข้อพึงระวังในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ คือ คุณภาพการจัดการศึกษา

2.1.6 สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักสูตรต้นแบบจากต่างประเทศ การขยายตัวด้านการลงทุนทางการศึกษาที่แข่งขันมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกพยายามทำตลาดการศึกษาไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย ในขณะที่คนในสังคมไทยต่างต้องการหลักสูตรการศึกษาที่มีคุณภาพที่มีความน่าเชื่อถือระดับสากล ส่งผลให้มีแนวโน้มการนำเข้าหลักสูตรการเรียนการสอนสำเร็จรูปที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลหรือที่เรียกว่าแฟรนไชส์ (Franchise) เข้ามาในมหาวิทยาลัยไทย หรืออาจเป็นการเปิดหลักสูตรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ เป็นต้น

2.1.7 สถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่สามารถขยายตลาดการศึกษาไปยังต่างประเทศ การเปิดเสรีทางการศึกษาเป็นช่องทางให้เกิดการขยายสาขาวิชาที่ไทยแกร่งหรือมีความพร้อมไปสู่ต่างประเทศได้ แต่ต้องยอมรับว่าการเปิดเสรีทางการศึกษาของไทยยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องอำนาจการต่อรองกฎระเบียบต่างๆ รวมถึงความสามารถในการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศที่มีคุณภาพมากกว่า ดังนั้น ใน ๕ ปีข้างหน้า สถาบันอุดมศึกษาอาจจะสามารถขยายตลาดการศึกษาไปต่างแดนได้เฉพาะในสาขาที่เป็นเอกลักษณ์ไทย เช่น สอนการทำอาหารไทย ดนตรีไทย รำไทย หัตถกรรมไทย ภาษาไทย

2.1.8 สถาบันอุดมศึกษาที่แข่งขันไม่ได้ต้องปิดตัวหรือควรรวมกิจการ การแข่งขันด้านการศึกษาไม่ถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งอีกต่อไป แต่จะขยายสู่การแข่งขันระดับภูมิภาคและระดับโลกมากขึ้น ส่งผลให้การแข่งขันการศึกษาจะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถาบันอุดมศึกษาไทยจึงต้องเร่งพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพในการบริหารพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือมีจุดเด่นที่น่าดึงดูดมากเพียงพอ ย่อมจะทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ และอาจต้องปิดตัวหรือควรรวมกิจการกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นไปในที่สุด

2.1.9 สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเชิงพาณิชย์มากขึ้น การแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ประกอบกับนโยบายรัฐบาล ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพึ่งตัวเองมากขึ้น โดยพัฒนาไปสู่การดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ต้องการหารายได้เลี้ยงตัวเองมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งในปัจจุบัน ต่างหาช่องทางที่จะนำรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดทำป้ายโฆษณา การเปิดหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาเอก การเปิดหลักสูตรการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อลดการพึ่งพิงงบประมาณจากรัฐ แต่ในขณะเดียวกันอาจส่งผลกระทบต่อเชิงลบตามมา หากสถาบันอุดมศึกษาไม่คำนึงถึงคุณภาพการจัดการศึกษา รวมถึงอาจเกิดการทุจริตคอร์รัปชันในวิชาชีพ เช่น การปล่อยเกรด การสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมากแต่ขาดคุณภาพ การปล่อยให้บัณฑิตที่ทำงานวิทยานิพนธ์โดยไม่มีคุณภาพสำเร็จการศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันและในอนาคต จะไม่สามารถดำเนินกิจการได้ดังเช่นในอดีตที่ผ่านมาเนื่องจากแรงกดดันของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ได้้นำการเปิดเสรีด้านการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจสังคมเข้าสู่ประเทศไทย ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องดำเนินกิจการโดยที่คำนึงถึงความอยู่รอด แต่ในขณะเดียวกันต้องไม่ละทิ้งเจตนารมณ์ของการเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่จะสามารถผ่านพ้นกระแสของการแข่งขันที่รุนแรงไปได้

2.2 กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565)

กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2565) ได้ออกแบบโดยคำนึงถึงมิติบูรณาการและองค์รวมของการพัฒนาอุดมศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ (Strategic direction) โดยมีสาระสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ภาพฉายและนัยยะสำคัญที่เป็นปัจจัยแวดล้อมรุ่มเร้า ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลก ประเทศไทย จนถึงอุดมศึกษา ประกอบด้วย 7 เรื่อง คือ ความเปลี่ยนแปลงด้านประชากร พลังงานและสิ่งแวดล้อม การมีงานทำและตลาดแรงงานในอนาคต การจัดการความขัดแย้งและความรุนแรง การกระจายอำนาจการปกครอง เยาวชนไทย นักศึกษาไทยและบัณฑิตในอนาคต และเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่สองเป็นปัจจัยในระบบอุดมศึกษา ประกอบด้วย 9 เรื่อง คือ รอยต่อกับการศึกษาระดับอื่น การแก้ปัญหา

อุดมศึกษาในปัจจุบัน ธรรมชาติวิสัยและการบริหารจัดการ การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การเงินอุดมศึกษา การพัฒนาบุคลากรในอุดมศึกษา เครือข่ายอุดมศึกษา การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้

ความเปลี่ยนแปลงด้านประชากร : จำนวนเด็กและเยาวชนลดลง อัตราการปันผลประชากรที่จะหมดไปและผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นอุดมศึกษาต้องลดขยายตัวอย่างไม่มีจุดสิ้นสุด และหันมาเน้นคุณภาพการเพิ่มบทบาทด้านการเพิ่มผลิตภาพเศรษฐกิจวัยทำงาน เน้นการศึกษาต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนงานและอาชีพ การเกิดอาชีพใหม่ และต้องส่งเสริมผู้สูงอายุให้ยังมีผลิตภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

พลังงานและสิ่งแวดล้อม : การพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานที่สูง ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การใช้พลังงานจากฟอสซิลสร้างปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม อุดมศึกษาต้องสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในการศึกษาทุกระดับและในหมู่ประชาชน ผลิตบัณฑิตและความรู้สู่ด้านการอนุรักษ์และการจัดการพลังงานพลังงานหมุนเวียน ทำงานร่วมกับภาคการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานจนถึงการสร้างคนและองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ และระบบนิเวศ

การมีงานทำและตลาดแรงงานในอนาคต : ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและโลกสารสนเทศ อุดมศึกษาต้องทำงานกับภาคผลิตจริง ทั้งอุตสาหกรรมรายสาขาและกลุ่มอุตสาหกรรมเชิงพื้นที่ ต้องช่วยเตรียมความรู้และสร้างทักษะให้แก่แรงงานเพื่อเข้าสู่ภาคการผลิต ต้องเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดมาตรฐานการศึกษา และ “ศตวรรษแห่งเอเชีย” ที่จีนและอินเดียเป็นผู้เล่นที่สำคัญ และต้องตระหนักว่าความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนำมาซึ่ง “ผลิตภาพ” และ “นวัตกรรม” รวมถึงโลกยุคสารสนเทศที่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้กระทำได้ง่าย

การกระจายอำนาจการปกครอง : พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยมีแนวทางการกระจายอำนาจประกอบด้วย การถ่ายโอนภารกิจการกระจายอำนาจการเงิน การถ่ายโอนบุคลากร ฯลฯ อุดมศึกษาควรทำงานร่วมกับท้องถิ่น เพื่อเสริมภารกิจหลักด้านการบริการสังคมให้โดดเด่น และควรรวมตัวทำงานเป็นเครือข่ายพื้นที่ และเครือข่ายเชิงประเด็น เพราะโจทย์ท้องถิ่นเป็นโจทย์บูรณาการ ต้องการความรู้หลายระดับและหลากหลายสาขา

การจัดการความขัดแย้งและความรุนแรง : ความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ อุดมศึกษาต้องเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและอาชีพในปัจจุบัน ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจและโอกาสด้านการศึกษาอย่างถาวรต่อไปในอนาคตด้วย

เยาวชนไทย นักศึกษาไทยและบัณฑิตไทยในอนาคต : มีการเปลี่ยนในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัว ตลอดจนภาวะเสี่ยงต่างๆ ที่สะท้อนถึงแนวโน้มของสังคมหลังยุคอุตสาหกรรมและความทันสมัย อุดมศึกษาพึงจัดให้มีการศึกษาในระบบ “ศิลปศาสตร์” (Liberal Arts Education) ในยุค Post Modern-Post Industrialization ทั้งนี้หมายรวมทั้งสาระแห่งศาสตร์ และกระบวนการแห่งศาสตร์ เรียนรู้บนฐานการทำงานในภาคการผลิตและภาคสังคม (Work – Based/Community – Based Education)

เศรษฐกิจพอเพียง อุดมศึกษาเป็นผู้นำให้วิเคราะห์ได้และปฏิบัติได้ บนฐานทรัพยากร ภูมิสังคม สร้างความรู้ใหม่ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมทั้งระดับโลก ครอบครัวชุมชน พื้นที่ องค์กร และ ภาคการผลิต

ปัจจัยภายในอุดมศึกษา มีดังนี้

รอยต่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา : นักเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นตัว ป้อนอุดมศึกษามีคุณภาพโดยรวมต่ำลง ค่านิยมในเรื่องปริญญาทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาน้อยลง ตามลำดับ ทำให้ขาดแรงงานระดับกลางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ อุดมศึกษาต้องให้ เวลากับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเรื่อง ๑) การพัฒนาและสร้างครูคุณภาพสูงซึ่ง เป็นตัวคูณ (Multiplier) ๒) การพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และ ๓) เปิดโอกาสให้ผู้จบ อาชีวศึกษาและกำลังทำงานสามารถเข้าศึกษาต่อในอุดมศึกษาได้ด้วยความยืดหยุ่น

การแก้ปัญหาอุดมศึกษาในปัจจุบัน : ใช้กลไกมาตรฐานและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เกิดอุดมศึกษาที่แบ่งงานกันทำ (Division of Labor) วางตำแหน่งของแต่ละสถาบันให้ เหมาะสม (Positioning) และแบ่งอุดมศึกษาเป็น ๔ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มวิทยาลัยชุมชน ๒) กลุ่ม มหาวิทยาลัยสี่ปีและมหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์ ๓) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง มหาวิทยาลัย Comprehensive และ ๔) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา

ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการ : อุดมศึกษาไทยต้องปรับปรุงเรื่องนี้ตั้งแต่ระดับ สภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารทุกระดับโดยสร้างกลไกพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งสภามหาวิทยาลัย และผู้บริหารระดับต่างๆ รวมถึงการปรับโครงสร้างสภามหาวิทยาลัย และการมีสำนักงาน เลขาธิการสภามหาวิทยาลัยทำงานเต็มเวลา

การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ : ด้วยความจำกัดของ ทรัพยากรและนักวิจัยคุณภาพสูง อุดมศึกษาต้องโฟกัสวิจัยและสร้างกลไกความเป็นเลิศ ควร นำระบบ Research Assessment Exercise (RAE) มาประยุกต์และปรับใช้เพื่อการประเมิน ความสามารถการวิจัยและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยควรผลักดันให้เกิด “ระบบวิจัยแห่งชาติ”

สร้าง “ระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษาและภาคการผลิต” และมี “กลไกการทำงานร่วมในลักษณะพหุภาคี”

การเงินอุดมศึกษา : การลงทุนผ่านระบบงบประมาณยังไม่สะท้อนคุณภาพการศึกษา และยังมีได้ใช้เป็นกลไกกำกับเชิงนโยบายอย่างเต็มที่ ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐควรปรับจาก Supply – Side Financing ให้เป็นตาม Performance – Based มากขึ้น จัดรูปแบบใหม่ของกองทุนประเภท Contribution Scheme ตั้งกองทุนพัฒนาอุดมศึกษา การกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาด้วยองค์กรกันชน (Buffer Organization) ใช้หลักการ Financial Autonomy ในการบริหารการเงินอุดมศึกษาบนฐานการแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย

พัฒนาบุคลากรในอุดมศึกษา : การพัฒนาอาจารย์ต้องคำนึงถึงการพัฒนาหลายมิติ เช่น ด้านวิชาการ ความเป็นครู ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถด้านการวิจัยสมรรถภาพทางวิชาชีพ การบริหารจัดการ การขัดเกลาทางสังคม คำนึงถึงช่วงวัยต่างๆ ของการทำงานและการศึกษา (Life Cycle Development) และจัดให้มีกระบวนการ mentoring โดยผู้มีความรู้และประสบการณ์บนฐานของการพัฒนาจากการทำงานจริง

เครือข่ายอุดมศึกษา : มหาวิทยาลัยมีความแตกต่างสูงและมีช่องว่างของระดับการพัฒนาหลากหลายมิติ รัฐควรสนับสนุนและผลักดันให้เกิดเครือข่ายด้วยนโยบายและกลไกงบประมาณ อุดมศึกษาควรควมรวมการเรียนการสอน การทำงาน และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานร่วมกันจนนำไปสู่การควมรวมสถาบันเมื่อมีความพร้อม

การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ประกอบด้วย การพัฒนาเด็ก เยาวชน และนักศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรในพื้นที่ การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาและการพัฒนาอุดมศึกษาสู่อาเซียนและประชาคมโลกมุสลิม

โครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ของอุดมศึกษา : อุดมศึกษาต้องตระหนักว่าการอุดมศึกษาอนาคตเป็นทั้ง “การเตรียมคนเข้าสู่ชีวิตและการปรับแต่งคนเข้าสู่งาน” รัฐพึงสนับสนุนการศึกษา “ศิลปศาสตร์” (Liberal Arts Education) ในฐานะโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ ส่งเสริมให้อุดมศึกษาพัฒนาและใช้ศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อรองรับนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ e-Society, e-Industry, e-Commerce, e-Education และ e-Government ผ่านนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างให้บริการข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้เรียนและผู้ปกครองในฐานะผู้บริโภค และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเข้าถึง (Access) และการลดช่องว่างดิจิทัล (Digital Divide) เพื่อการเรียนรู้จัดทำสื่อการเรียนรู้ออกสู่สาธารณะ (Open Courseware) จัดระบบเครือข่ายห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการจัดตั้งกองทุนพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพของสถาบันอุดมศึกษาและจัดทำกรอบนโยบายการพัฒนาระบบ “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” สำหรับ

บทบาทของเครือข่ายอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนากรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2556) นั้น เครือข่ายอุดมศึกษาต้องสนับสนุนการทำงานที่ใช้องค์ความรู้และทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการและผลผลิตที่ตอบสนองของความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน และประเด็นที่เครือข่ายเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการในลักษณะเครือข่าย 1) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการเชื่อมโยงอุดมศึกษากับภาคการผลิต 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระบบอุดมศึกษา 3) การปรับโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ด้านการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ รวมถึงการเชื่อมโยงกับภาคการผลิต การสร้างฐานความรู้ในมหาวิทยาลัยและชุมชนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) 4) การจำแนกประเภทสถาบันอุดมศึกษา 5) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ 6) การพัฒนาระบบข้อมูลอุดมศึกษา และ 7) การพัฒนามหาวิทยาลัยในเขตพัฒนาพิเศษ นอกจากนี้ การขับเคลื่อนแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 ไปสู่การปฏิบัตินั้น มีปัจจัยที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง คือ 1) ความชัดเจนของแผนปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลา 2) การสนับสนุนจากรัฐบาล/หน่วยงานของรัฐ 3) การมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา และ 4) ความพร้อมของระบบบริหารจัดการ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณต่างก็เห็นด้วยกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาวฯ เนื่องจากสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่ “สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” และ “สังคมฐานความรู้เพื่อวางรากฐานการพัฒนา” โดยมีเป้าหมายรวมคือ “สังคมแห่งการเรียนรู้” โดยมีข้อเสนอแนะว่า อุดมศึกษาจะต้องผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของภาคการผลิต/การบริการ (การเจริญเติบโตแต่ละภาคการผลิต) และภาคสังคม (ตามความจำเป็นและโครงสร้างประชากร)

สรุป แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2556) เป็นแผนแม่บทที่กำหนดกรอบการพัฒนาอุดมศึกษาในภาพรวมที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลา 15 ปี ซึ่งเป็นประเด็นความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพาสู่ความเป็นเลิศ สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยภายในระบบอุดมศึกษา ประกอบด้วย 9 เรื่อง คือ 1) รอยต่อกับการศึกษาระดับอื่น 2) การแก้ปัญหาอุดมศึกษาในปัจจุบัน 3) ธรรมชาติและการบริหารจัดการ 4) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 5) การเงินอุดมศึกษา 6) การพัฒนาบุคลากรในอุดมศึกษา 7) เครือข่ายอุดมศึกษา 8) การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 9) โครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้

2.3 พันธกิจสถาบันอุดมศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 ได้กล่าวถึง การอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มุ่งพัฒนาความเจริญของงานทางสติปัญญา และความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงเพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ การอุดมศึกษา คือ การศึกษาระดับสูง ที่มุ่งผลิตคนให้มีสติปัญญา ความรู้ความสามารถ เพื่อจะได้นำความรู้นั้นไปทำประโยชน์ในการที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาให้เกิดคุณค่าต่อสังคมโดยส่วนรวม (ละเอียด จงกลณี, 2525)

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงที่มุ่งเน้นการสร้าง ความก้าวหน้าทางวิชาการ บาร์เน็ต (Barnett, 1992) กล่าวว่า สถาบันในระดับอุดมศึกษาจะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์อยู่ 12 ลักษณะ คือ 1) มีการค้นคว้าความรู้และข้อเท็จจริง 2) มีการวิจัย 3) มีการรวบรวมศิลปะวิทยาการ 4) มีการดำเนินงานที่มีความอิสระ 5) มีความเป็นอิสระทางวิชาการ 6) มีความเป็นกลางและเปิดโอกาสให้เป็นแหล่งแสดงความคิดเห็นได้เถียง 7) เป็นแหล่งของความมีเหตุมีผล 8) เป็นที่สำหรับการพัฒนาความสามารถของนิสิตนักศึกษา 9) เป็นแหล่งพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองแก่นิสิตนักศึกษา 10) เป็นแหล่งสร้างคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษา 11) เป็นแหล่งชี้แนะและวิพากษ์วิจารณ์สังคม 12) เป็นแหล่งบริการสังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จากการศึกษา “หลักการอุดมศึกษา” โดยทั่วไป เมื่อทบทวนจากตำราทางวิชาการ พบว่า จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยตามหลักสากลมีอยู่ 3 ประการ คือ

1) การสอน จุดมุ่งหมายหลัก และจุดมุ่งหมายแรกของมหาวิทยาลัย เป็นการคิดหาเหตุผลในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ แนวคิดการสอนระดับอุดมศึกษาเน้นในเรื่องของการใช้ความคิดและเหตุผล เป็นการเน้นเพื่อประโยชน์ของเหตุผล และความดีใน เนื้อหาการสอนเน้นศาสตร์เจ็ดประการ คือ แพทย์ สถาปนิก ครู สถาปัตยกรรม ปฎิมากรรม วรรณกรรม และศิลปกรรม ดังจะเห็นได้จากการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยแรกๆ ของยุโรป (Haskins, 1962)

2) การวิจัย เป็นการค้นคว้า บุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ สถาบันอุดมศึกษาไม่ว่ายุคใดสมัยใดต่างมีจุดมุ่งหมายในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ด้วยกันทั้งสิ้น ต่างกันตรงที่การย้ำเน้นเท่านั้น ความมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษา ข้อที่ว่าด้วยการวิจัยนี้ ได้รับความสำคัญ และได้รับการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติกันกว้างขวาง ไม่ว่าจะประเทศอุตสาหกรรม หรือประเทศที่กำลังพัฒนา ในประเทศอุตสาหกรรม บทบาทต่อการวิจัย ขององค์การรัฐบาลและองค์การเอกชนรวมทั้งบริษัทธุรกิจการค้าต่าง ๆ นั้น สำคัญมาก เพราะองค์การต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นผู้ป้อนเงินให้กับสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินการวิจัย สถาบันอุดมศึกษาส่วนมากจะรับดำเนินการวิจัยให้โดยที่

หลายโครงการมิได้คำนึงว่าจะนำผลไปใช้ประโยชน์อะไร หรือเป็นผลร้ายแก่ใคร จนกระทั่งมีผู้ ประณามมหาวิทยาลัยที่รับทำวิจัยว่า เป็นมหาวิทยาลัยรับจ้าง (University of Hire) (Wolff, 1969) ส่วนในประเทศที่กำลังพัฒนาได้มีความพยายามที่เร่งการวิจัยในแนวทางการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อนำผลมาใช้ในกิจการอุตสาหกรรมกันอย่างกว้างขวาง แต่การดำเนินมักเป็นไปได้ อย่างเชื่องช้า

3) การบริการชุมชน เป็นแนวคิดทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา เป็น ลักษณะของการกระจายความรู้ไปสู่คนส่วนมากเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวางออกไป ไม่มี จุดมุ่งหมายในการที่จะบริการชนิดที่จะช่วยปรับปรุงและแก้ไขสังคมอย่างที่เห็นไปในปัจจุบัน ใน ประเทศที่กำลังพัฒนา การให้บริการชุมชน ก็นับว่าเป็นงานสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา แต่ไม่ ค่อยได้ปฏิบัติจริงจังมากนัก ที่ทำกันอยู่ค่อนข้างกว้างขวางเป็นไปในรูปของการบรรยาย อภิปราย สัมมนา เป็นการกระจายความรู้ให้กว้างขวางออกไป ส่วนการร่วมมือแก้ไขปัญหาคือตามหลักวิชาว่า ด้วยการวิจัย และการปฏิบัติงานอย่างมีแผนมีขั้นตอนนั้นเพิ่งอยู่ในระยะเริ่มต้น (ไพฑูริย์ สินลา รัตน์. 2548)

สำหรับ พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดไว้คือ 1)พันธกิจด้านการเรียนการสอน 2)ภารกิจด้านการวิจัย 3)ภารกิจด้านการบริการ วิชาการ และ 4)ภารกิจด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

ตอนที่ 3 แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility; USR)

3.1 ความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา

จากพัฒนาการ แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) มาสู่แนวปฏิบัติ CSR ที่องค์กรภาคธุรกิจนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทำให้ สถาบันการศึกษาหันมาให้ความสำคัญกับ ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยพื้นฐานของหลักการ พัฒนาอย่างยั่งยืนตั้งแต่ระดับบุคคล ไปจนถึงระดับองค์กร และระดับประเทศชาติ สถาบันอุดมศึกษา เห็นว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเสมือนการบ่มเพาะสร้างจิตสำนึก พื้นฐาน ซึ่งถือเป็นหน้าที่หนึ่งของมหาวิทยาลัย ดังนั้นเมื่อภาคธุรกิจเอกชนมีเรื่อง CSR สถาบันอุดมศึกษาทั้งที่มีสถานะมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย ก็ควรที่จะมีความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวความคิดกับการปฏิบัติแบบนี้ ควรจะลงไปถึงโรงเรียนระดับมัธยม รวมเรียกว่า University, College, School Social Responsibility หรือ UCSSR (ณัฐนนท์ ทวีสิน, 2553)

ในขณะเดียวกัน ได้มีการนำเสนอแนวคิดด้าน University Social Responsibility; USR เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งนำฐานแนวคิด รูปแบบมาจากแนวคิด CSR คือเป็นการตอบสนอง

ความต้องการของสังคม สื่อสารกับสังคม รับผิดชอบต่อสังคม ความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึง อุดมศึกษา ลดปัญหาความเสียเปรียบในสังคม USA เป็นเรื่องใหม่ และเป็นเรื่องใหญ่ ต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ประกอบกับข้อมูล การจัดลำดับมหาวิทยาลัย แนวโน้ม Washington Monthly เสนอการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโดยตั้งคำถามว่า What Colleges are doing for the Country ? โดยพิจารณาว่า มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร โดยใช้ 3 ตัวชี้วัดคือ 1) Social Mobility 2) Research 3) Community Service (ณัฐนนท ทวีสิน, 2553)

ในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการก่อตั้ง สหพันธ์ University Social Responsibility คือ University Social Responsibility Alliance (USR Alliance) ขึ้นโดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยชั้นนำจาก เอเชียแปซิฟิก อเมริกาเหนือ และยุโรปตะวันตกกว่า 25 ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง พันธมิตร เครือข่าย USR และกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับอุดมศึกษา (USR Alliance, 2007: online) จากนั้น มีการจัดประชุม The 1st University Social Responsibility International Conference 2009 (USRIC) ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี 2552 ที่ โรงแรมโซฟิเทล เซนทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นการให้ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการปฏิบัติการเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเพื่อสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในทุกๆ ระดับของ ระบบการศึกษา ซึ่ง ลักษณะการประชุมเป็นการจัดบรรยายในหัวข้อต่างๆ อาทิ บทบาทของ มหาวิทยาลัยในความรับผิดชอบต่อสังคม วัฒนธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืน ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม ตลอดจน เทคโนโลยีสารสนเทศกับความรับผิดชอบต่อสังคม (USR Alliance, 2009 : online)

จากนั้น ในปี 2553 สถาบันคลังสมองแห่งชาติ และมูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย จัดสัมมนาเรื่อง “ธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา” โดยหัวข้อหนึ่งที่ยกขึ้นมาในการสัมมนา คือ “บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อการตอบสนองสังคม” ข้อเสนอจากการสัมมนา พบว่าที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาขาดการเชื่อมโยงกับสังคม และชุมชน เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ยังไม่เคยเห็นสถาบันอุดมศึกษาไป “ป้องกัน ช่วยเหลือ และ แก้ไข” ปัญหาดังกล่าวดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต้องทำหน้าที่ ที่เป็นประโยชน์ นอกจากเป็นที่พึ่งทางวิชาการแล้ว ต้องเป็นที่พึ่งทางสังคม (ณัฐนนท ทวีสิน, 2553) อีกทั้งผู้เข้าร่วมหลักสูตร ธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา รุ่น 1 ได้เสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ 7 ประเด็น โดย หนึ่งในเจ็ดประเด็นนั้นคือ ประเด็นด้านบทบาทของมหาวิทยาลัยในการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ซึ่งระบุว่า ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยบางแห่งของไทยจะติดอันดับร้อยกว่าในการจัด ranking มหาวิทยาลัยโลก แต่ มหาวิทยาลัยของไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเรื่องการเชื่อมโยงการศึกษากับสังคม เช่น การเปิด

หลักสูตรโดยไม่คำนึงถึงสัดส่วนประชากรในช่วงอายุต่างๆ ความต้องการของสังคม/อุตสาหกรรม ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณต่อบัณฑิต งานวิจัย และบริการทางสังคมของมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งเป็นที่มาแห่งการสรุปสาระกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ USR ของ สถาบันคลังสมองของชาติ ประกอบด้วย

1. การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ครอบครัวของ บุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และชุมชนท้องถิ่นรวมถึงสังคมโดยการเน้นไปที่ พื้นฐานสามอย่างคือ การวิจัยสำหรับการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. กิจกรรมการสร้างความตระหนักในประชาชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

3. การสร้างผลกระทบเชิงบวกที่เด่นชัดและวัดได้ไปสู่สังคม เช่น การสร้างประโยชน์กับสาธารณะผ่านการศึกษและการวิจัย การกระจายความรู้และ ความเชี่ยวชาญในวงกว้าง การรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและจรรยาบรรณที่สูง การ ส่งเสริมและการปฏิบัติในการ สร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม และประเพณีดีในฐานะองค์กรประชาชนและสร้าง ความกระตือรือร้นและความมีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน

5. การรวมกันของระบบจัดการสิ่งแวดล้อม(Environmental Management System) การมีส่วนร่วมกับสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม การส่งเสริมความยั่งยืนในการสอน และการวิจัย

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) มีดำริให้สถาบันคลังสมองแห่งชาติรับผิดชอบพัฒนางานด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยเข้าใจ รับทราบและตระหนักถึงภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ควรมีต่อสังคม ประกอบกับแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ สกอ. ได้ร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาร่วมสร้างประเทศไทยน่าอยู่ ซึ่งในการพัฒนางานด้าน USR มีจุดเป้าหมายหลักซึ่งเป็นเป้าหมายร่วม คือ ความยั่งยืน (sustainability) ของมหาวิทยาลัย สังคม และประเทศ ดังนั้น กระบวนการขับเคลื่อนงาน USR จึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเข้าสู่เป้าหมายร่วมดังกล่าว (knit, 2010: online)

3.2 หลักคิดและแนวทางเชิงนโยบายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา

เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2554 สถาบันคลังสมองของชาติ มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย ร่วมกับ ชุดโครงการส่งเสริมสุขภาพองค์กรด้วยยุทธศาสตร์การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคอุดมศึกษา จัดสัมมนา เรื่อง “มหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม..สังคมร่วม

รับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัย” โดย ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิ อานันทมหิดล แสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “จุดเชื่อม”พลังรวมของสังคม โดยได้เสนอแนวทางหลัก คิดเพื่อให้องค์กรภาคการศึกษานำไปปฏิบัติ เกี่ยวกับ “ความรับผิดชอบต่อที่มหาวิทยาลัยมีต่อสังคม” สรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ให้องค์กรการศึกษา กำหนดนิยามและขอบเขตของ USR ให้ชัดเจน จากนั้นนำไป เผยแพร่และปฏิบัติต่อไป
2. ให้ USR อยู่ในกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และการปฏิบัติ
3. สร้างศรัทธาให้สมาชิกทุกคนของมหาวิทยาลัยถือปฏิบัติ
4. กระทรวงศึกษาธิการต้องมีหน่วยงานเฉพาะ และ หรือ อยู่ในระบบประกันคุณภาพ การศึกษา

นอกจากนี้ สภาหอการค้าไทย ได้นำเสนอ รูปแบบ USR ว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หลักสูตร, นักศึกษา, บุคลากร, คณาจารย์, เจ้าหน้าที่, การบริการวิชาการ, สิ่งแวดล้อม, ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2554)

ในส่วนของ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล ประกาศ ปฏิญญา “มหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม” (สุมน อมรวิวัฒน์, 2554) กล่าวคือหนึ่งใน ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย คือการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรม ในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญต่อการแก้ไขภาวะวิกฤติของสังคมไทยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัย จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บัณฑิตถึงพร้อมด้วยวิชาการ วิชาชีพ และคุณธรรม อีกทั้งสามารถดำรงและช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมได้ โดย

- 1) ร่วมสร้าง “ประชาคมมหาวิทยาลัย” ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปัน มากกว่า “แข่งขัน” ให้เป็นประชาคมแห่งความเสมอภาค ศักดิ์ศรี และพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) ปรับเปลี่ยนระบบคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ให้องค์ ความรู้เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตและชุมชนตลอดจนเป็นการเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตรระหว่างศิษย์กับ อาจารย์
- 3) มหาวิทยาลัยได้รับทรัพยากรจากประชาชน จึงต้อง “คืน” คุณค่า และความสุขแก่ ประชาชน
- 4) มหาวิทยาลัยต้องไม่ส่งเสียงเรียกร้องหาประโยชน์ใส่ตัว หรือติดอยู่ในบ่วงของธุรกิจ การศึกษา แต่ต้องสร้างความรู้ ความจริง เพื่อเตือนสติ และสร้างสรรค์แนวทางที่ถูกต้องร่วมกับ สังคม

5) เสียงของมหาวิทยาลัยจะไร้ผู้ฟัง และขาดน้ำหนัก ถ้ามหาวิทยาลัยไม่เข้มแข็ง ไม่พิจารณาตนเอง ไม่สร้างธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านสถาบัน กลุ่มคน และกระบวนการ จนสังคมและชุมชนเห็นคุณค่าร่วม หรือเป็นเพื่อนร่วมเกื้อกูลต่อกันได้

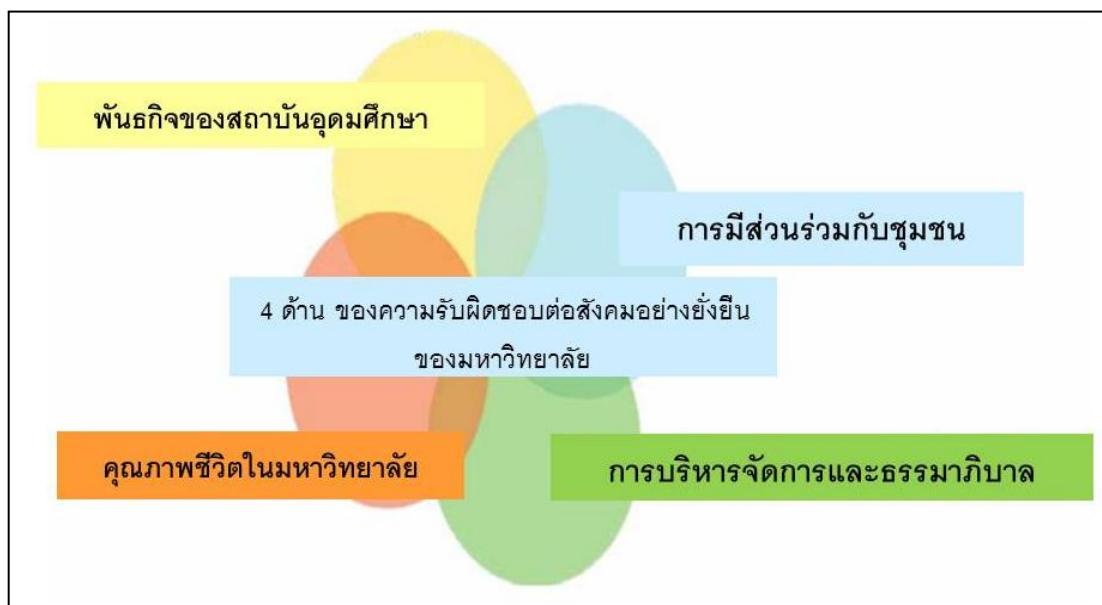
6) การผสมผสานองค์ความรู้ที่เป็นวิทยาการกับประสบการณ์ชีวิตย่อมเป็นสิ่งสำคัญสู่การเปลี่ยนแปลง ที่เชื่อมร้อยระหว่างภายในกับภายนอก Universe (จักรวาล) หรือ University (มหาวิทยาลัย) จึงเป็นแหล่งเชื่อมโยงของทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกัน

7) การเปลี่ยนแปลงบทบาทของมหาวิทยาลัย คือ การเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่ของประเทศไทยที่สามารถเริ่มทำได้เดี๋ยวนี้ โดยมหาวิทยาลัยเอง โดยผู้บริหาร โดยคณาจารย์ โดยนิสิตนักศึกษา ทุกฝ่ายล้วนเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงนี้

8) เวทีสัมมนาคุณธรรมครั้งนี้ พบว่า ทุกมหาวิทยาลัยล้วนมีความเคลื่อนไหวที่สร้างสรรค์สมควรที่จะเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมหาวิทยาลัยที่เข้มแข็งจะเป็นศูนย์เชื่อมโยง ร่วมแบ่งปันทรัพยากรในการจัดระบบให้ขับเคลื่อน และประสานพลังด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

3.3 แนวทางและการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

3.3.1 เครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network; AUN) ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกเครือข่ายจำนวน 26 แห่ง จาก 10 ประเทศคือ ประเทศ บรูไน, กัมพูชา, อินโดนีเซีย, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน มาเลเซีย, พม่า, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, ไทย และเวียดนาม AUN ได้รวบรวมกิจกรรม ผลงาน โครงการ ของมหาวิทยาลัยในเครือข่าย ที่มีความมุ่งมั่นในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลงานที่นำเสนอในการประชุมเป็นรูปแบบและแนวปฏิบัติที่ดี มีความคิดริเริ่ม เป็นนวัตกรรมใหม่ ของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ที่แต่ละมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกลำมาเสนอเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยแนวคิดและองค์ประกอบหลักในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (AUN USR&S) ประกอบด้วยกรอบแนวคิด 4 ด้าน คือ 1.ด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ 2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4. ด้านคุณภาพชีวิตของนักศึกษาและบุคลากร โดยแสดงจากแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 2.4 แสดงกรอบแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ASEAN University Network, 2011)

จากแผนภาพแสดงกรอบแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ASEAN University Network, 2011) 4 ด้าน สามารถอธิบาย รายละเอียดของแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ซึ่งเป็นพันธกิจหลักอย่างหนึ่งของ มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการรวบรวมวิธีการ ที่มหาวิทยาลัยให้บริการทางวิชาการ ที่ใช้ความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้กับสังคม
2. ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล โดยเน้น วิธีการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในโครงสร้างของมหาวิทยาลัยนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติภายในของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนนี้เป็นส่วนของแนวคิดการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ดำเนินการโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนา แก้ไขปัญหาในท้องถิ่น ในชุมชน และนำไปสู่ผลกระทบในเชิงบวกของสังคมในวงกว้าง
4. ด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย ส่วนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ คุณภาพชีวิตของนิสิต นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย ในการใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญ และมั่นคง ที่มหาวิทยาลัยจะต้องสร้างขึ้น ซึ่งถือเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผลงานที่นำเสนอในการประชุม(AUN USR&S) ที่เป็นรูปแบบและแนวปฏิบัติที่ดี มีความคิดริเริ่ม เป็นนวัตกรรมใหม่ ของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ที่แต่ละมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกนำมาเสนอเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาแสดงเป็นตัวอย่าง ดังนี้

ก) Universiti Brunei Darussalam มหาวิทยาลัยในประเทศบรูไน

Universiti Brunei Darussalam (UBD) เป็นมหาวิทยาลัยในประเทศบรูไน ดำเนินโครงการเกี่ยวกับ “การบริการวิชาการ” ที่โดดเด่นที่สุด ซึ่งกลุ่มงานให้บริการวิชาการในแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นกลุ่มงานที่ มหาวิทยาลัยในกลุ่ม AUN ดำเนินการมากที่สุด เพราะเป็นแนวทางที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนได้มากที่สุด มหาวิทยาลัยหลายแห่งในอาเซียน พยายามดำเนินโครงการที่จะเพิ่มโอกาสให้กับชุมชนที่ยากไร้ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ UBD มีจุดมุ่งหมายที่จะพยายามขจัดปัญหาความยากจนด้วยการเริ่มต้นที่ การให้การศึกษากายใต้ Under Sultan Haji Hassanal Bolkiah Foundation (YSHHB), เป็นโครงการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายที่ชุมชนที่ยากไร้มาก อยู่ภายใต้การให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล เป็นการเริ่มต้นจากโครงการเล็ก ๆ และพัฒนาขึ้นโดยมีอาสาสมัครมีอาชีพมาเข้าร่วมโครงการ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับชุมชนในหมู่บ้าน โครงการประสบความสำเร็จมากขึ้นโดยมีนักศึกษาอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการมากขึ้นจากการสืบค้นข้อมูลแล้วทำให้เกิดแรงจูงใจ อยากเข้าร่วมโครงการ ทำให้เห็นว่า ประโยชน์ ไม่ได้เกิดเพียงแค่ชุมชนยากไร้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เกิดประโยชน์กับนิสิตนักศึกษาที่ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า ที่จะส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมรณรงค์ ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ในบรูไน กิจกรรมดังกล่าวได้ขยายพื้นที่มาถึงบริเวณชายแดนของประเทศไทย โดยเข้าไปที่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี โดยเป็นลักษณะของการสอนภาษาอังกฤษ ให้กับชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งโครงการดังกล่าวทำให้ชาวบ้านในประเทศไทย และบรูไน ได้เข้าถึงระบบการศึกษาได้สูงขึ้น ซึ่งเป็นตัวอย่างในการแก้ปัญหาระยะยาวในการสร้างความรู้สึที่ดีให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพัฒนาพื้นที่เป้าหมายได้อย่างยั่งยืน

ข) Universiti Sains Malaysia มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย

Universiti Sains Malaysia (USM) เป็นมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย ที่มีลักษณะรูปแบบโครงการคล้ายคลึงกับ Universiti Brunei Darussalam (UBD) ในประเทศบรูไน USM พยายามดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือด้านการให้การศึกษเพื่อขจัดปัญหาความยากจน ในอนาคต USM มีความพยายามจะให้ชาวบ้านมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน จะให้เกิดการพัฒนาตนเองในหมู่เยาวชนและผู้ปกครอง พร้อมกับพัฒนาทักษะ และภูมิปัญญาของชุมชนพื้นเมืองเพื่อให้ตระหนักถึงศักยภาพของพวกเค้าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวมในขณะที่ UBD ยังคงตระหนักและใส่ใจในเรื่องเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม ศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ถูกสร้าง

ขึ้นจากชุมชนผู้ที่อยู่อาศัย โดยได้รับการสนับสนุนเงินครั้งแรกจากผู้ก่อตั้งโครงการ นั้นหมายถึงเป็นความเข้มแข็งที่เกิดขึ้นจากความพยายามของคนในสังคมอันนำมาซึ่งผลในเชิงบวกและเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายคือ ศิษย์เก่านักศึกษาจำนวนมากที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นการเติบโตของมีนัยสำคัญ และก่อให้เกิดการประสบความสำเร็จในการศึกษาและการประกอบอาชีพ ในขั้นตอนต่อมาโครงการดังกล่าวได้รับเงินบริจาคส่วนตัวจากท่านอธิการบดีของ USM ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการใส่ใจในสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอีกด้านหนึ่ง ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน และสถาบันการศึกษาภายใต้ชื่อ “Puncak Educational and Community Engagement Club” จากปี ค.ศ.2004 มีสมาชิกเข้าร่วมชมรมจำนวนกว่าหนึ่งร้อยสถาบัน ทำให้โครงการเกิดความเข้มแข็งและได้รับความร่วมมือเพิ่มขึ้นจากมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น ที่ University of Santiago มีนักศึกษาอาสาสมัครจาก University of Santiago มาเข้าเยี่ยมชม และช่วยวางแผนจัดแบ่งพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม สร้างแรงบันดาลใจให้กับกลุ่มเป้าหมายคือเยาวชนในท้องถิ่น โครงการดังกล่าวเป็นตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ ในการแก้ไขปัญหาจากสาเหตุที่เกิดขึ้นคือวงจรของความยากจน ในการสร้างรากฐานที่เข้มแข็งด้วยการเตรียมคนในท้องถิ่นที่มีความรู้ทางวิชาการ และในทางปฏิบัติเพื่อให้มีมาตรฐานในการครองชีพซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ก) Universitas Gadjah Mada มหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซีย

Universitas Gadjah Mada (UGM) เป็นมหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซีย กิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของ UGM เป็นกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมของนักศึกษาแบ่งเป็นการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการจัดหลักสูตร ซึ่งกิจกรรมการบริการทางสังคมเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรทั่วไป ในขณะที่กิจกรรมที่เกี่ยวกับการวิจัยจะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในหลักสูตร ซึ่งหมายถึง เปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอหัวข้อที่ต้องการทำวิจัยเกี่ยวกับโครงการบริการชุมชน โดยเฉพาะถ้าเป็นการสะท้อนถึงความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเติบโตอย่างยั่งยืนซึ่งหัวข้อนั้นก็จะได้รับการสนับสนุนให้ทำการวิจัยต่อไปในอนาคต อีกทั้งลักษณะโครงการที่ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาเชิงเศรษฐกิจ ก็เป็นลักษณะโครงการให้บริการชุมชน ของอินโดนีเซียเช่นกัน

ง) Universiti Kebangsaan Malaysia (The National University of Malaysia)

มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย

Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) เป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติของประเทศมาเลเซีย ที่ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการริเริ่มโดยความพยายามของนักวิชาการที่จะใช้เทคโนโลยีเข้ามาควบคุมระบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้กับเด็กด้อยโอกาสในชุมชน โดยนักวิชาการจะอบรมให้กับนักเรียนเพื่อไปเป็นพี่เลี้ยงใน

การพัฒนาทักษะต่างๆ รวมถึงพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและปัญหาการพัฒนาทักษะ

จ) Vietnam National University มหาวิทยาลัยในประเทศเวียดนาม

Vietnam National University (VNU) เป็นมหาวิทยาลัยที่ดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษาและชุมชนในสังคมด้วยการบริการวิชาการ เป็นประจำทุกปีในช่วยฤดูร้อน ชื่อโครงการ “ ฤดูร้อนสีเขียว ” ด้วยการให้ความรู้กับสังคมเกี่ยวกับธรรมชาติ โลกร้อน เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เข้มแข็ง ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการที่พัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว นอกจากชุมชนท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์จากภาคการศึกษาแล้ว ชุมชนยังให้โอกาสสำหรับนักศึกษาในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่างๆ ร่วมกันกับชุมชน อย่างเข้มแข็ง โดยกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นเรื่องของการวางแผนครอบครัว, การป้องกันโรค, ความปลอดภัยในเรื่องอาหารและการดูแลสุขภาพ, ด้านกีฬาและการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ อีกทั้ง VNU ยังได้รับเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในจัดสรรสวัสดิการต่างๆ เช่น การสร้างบ้านพักอาศัย ห้องสมุด และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับชุมชน ตามที่ชุมชนต้องการ

ฉ) Ateneo de Manila University มหาวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์

Ateneo de Manila University เป็นมหาวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์ ที่ดำเนินกิจกรรมหรือ โครงการที่พยายามสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของสังคมกรณีตัวอย่างคือ มีกลุ่มชาวเกษตรกรจำนวน 55 มลชล ตัดสินใจเดินขบวนจากท้องถิ่นของพวกเขาเพื่อต่อสู้เรียกร้องสิทธิที่ดินทำกินของบรรพบุรุษ ที่พวกเขาถูกนำไปอย่างไม่เป็นธรรม แม้ว่าคำสั่งกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นจะเป็นคำสั่งของรัฐมนตรี แต่เป็นการวางแผนที่จะนำพื้นที่ทางเกษตรกรรมเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ทั้งที่ไม่เคยมีวัสดุอุปกรณ์ใดใดที่จะทำอุตสาหกรรมมาก่อน แต่ ที่ดินกลับถูกขายไปให้กับบริษัทเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หลังจากที่ชาวเกษตรกร ต้องต่อสู้กับเหตุการณ์ดังกล่าวมายาวนาน ชาวเกษตรกรก็ได้รับการตอบรับจาก Ateneo de Manila University เริ่มต้นจากอาสาสมัครจำนวนน้อยของมหาวิทยาลัยทางการแพทย์ จนกระทั่งมีจำนวนนักศึกษา บุคลากรทางวิชาการ เกษตรกรจากชุมชน เริ่มเข้ามาให้การสนับสนุนพวกเขา ก่อให้เกิดความแข็งแกร่งขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งประสบความสำเร็จเป็นผลบังคับใช้ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจ ความหวัง และความฝัน จนได้รับการตอบสนอง ซึ่งเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนร่วมมือร่วมใจของเกษตรกร และได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่า การสร้างมิตรภาพ และเครือข่าย ของจิตสำนึกทางสังคม สามารถต่อสู้จนทำให้เกิดผลสำเร็จ กรณีศึกษานี้ ทำให้เห็นว่า การให้บริการวิชาการกับชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่ได้ห่างจากกันในสังคม

ข) มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นมหาวิทยาลัยทางภาคตะวันออก ที่มีตัวอย่างที่โดดเด่นเกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้ความชำนาญวิชาการเฉพาะทาง เข้าสู่ชุมชน เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป้าหมายของโครงการคือ ต้องการจะส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ในท้องที่ ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ผู้เข้าร่วมในโครงการส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา คณาจารย์ ที่มาจากทางสาขาพยาบาล นอกจากนี้ ยังมีโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อช่วยให้ประชาชนในท้องที่ที่ได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ทางด้านเทคโนโลยีนำมาซึ่งการพัฒนาปรับปรุงผลผลิตทางธุรกิจ และการลดผลกระทบที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อม อีกด้วย

ข) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งในสามอันดับที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในภาคเหนือของประเทศไทย ที่ได้รับการรับรองจากสำนักรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา มิติหนึ่งในวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ การให้บริการชุมชน เป็นการให้บริการวิชาการตามความรู้ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีโครงการเกี่ยวกับการบริการวิชาการที่เป็นการประสานกับชุมชนในสังคมหลายโครงการ หนึ่งในโครงการที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคภูมิใจที่สุด คือ “โครงการหลวง” ซึ่งเป็นโครงการ ที่ให้ความช่วยเหลือ จัดการฝึกอบรม ในหลักสูตรต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิต เพื่อให้การศึกษา ให้ความรู้ เพื่อช่วยเหลือชุมชน และสังคมในภาคเหนือของประเทศไทยในด้านต่างๆ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ยังมีนโยบายให้ชุมชนและสังคม ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วม ให้บริการความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นการแบ่งปัน และเอื้ออาทร โดยการสร้างสรรค์กิจกรรมความสัมพันธ์ ความร่วมมือในสังคม ภายใต้โครงการทCreative City “เมืองเชียงใหม่สร้างสรรค์” เพื่อเป็นการ เพิ่มและสร้างรายได้ โดยร่วมมือกับ สถานทูตสหรัฐอเมริกา ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับ เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมโครงการ “มลพิษหมอกควัน” ที่เกิดขึ้นทุกปี ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ ทำให้เกิดมลภาวะสูง จำนวนประชาชนเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลด้วยโรคระบบทางเดินหายใจมีจำนวนสูงมากขึ้น ซึ่ง คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และสถาบันวิจัยสังคม ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา จากระดับนโยบาย ผ่านมาสู่การปฏิบัติของชุมชน เพื่อรับมือกับปัญหา และสามารถแก้ไข สถานการณ์ได้

อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังคงเฝ้าระวัง และตรวจติดตามอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะสามารถกำจัดมลพิษทางอากาศนี้ได้ให้สำเร็จ

ฅ) National University of Singapore มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์

National University of Singapore (NUS) เป็นมหาวิทยาลัย ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่โดดเด่นทางด้าน การให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย ของนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากร ตัวอย่างโครงการของ NUS คือ การพยายามจัดทำระบบรีไซเคิลของเสียในมหาวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพ ลดระดับการปนเปื้อนในถังขยะ การเริ่มต้นโครงการเริ่มจากการระบุนสาเหตุ จากนั้นนำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยทักษะการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ

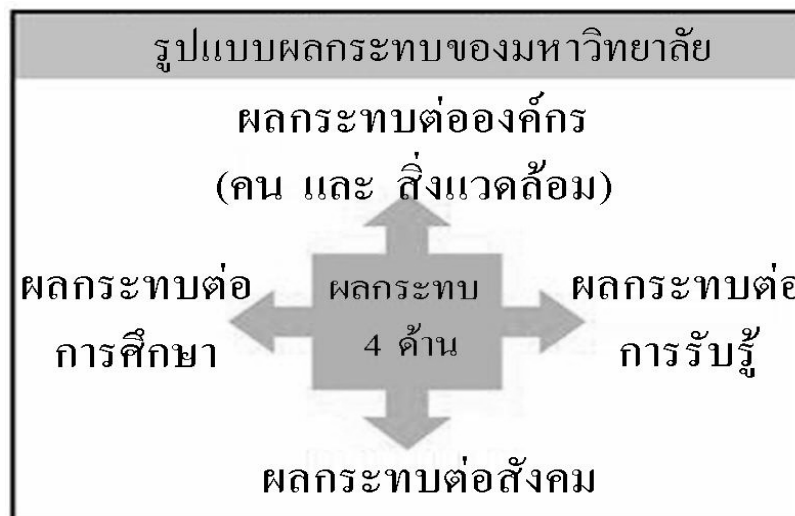
ฉ) Nanyang Technological University มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์

Nanyang Technological University (NTU) เป็นมหาวิทยาลัยในสิงคโปร์อีกแห่งหนึ่งที่ใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่นักศึกษา และคณาจารย์ ร่วมกันทำโครงการวิจัย ผลิตรถจักรยานไฟฟ้า เพื่อลดการใช้ยานพาหนะในมหาวิทยาลัย และเพื่อนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม โครงการดังกล่าวได้รับความร่วมมืออย่างแข็งขันจากกลุ่มนักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ทีมงานวิจัยได้พยายามพัฒนาเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้รถจักรยานไฟฟ้า โดยพัฒนาระบบการสั่งจองแบบออนไลน์ พร้อมสร้างสถานีชาร์จพลังงานจากแสงอาทิตย์ โดยรอบมหาวิทยาลัย โครงการจักรยานไฟฟ้า สร้างขึ้นบนพื้นฐานความคิดที่ง่าย แต่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่จะให้เพิ่มการสร้างจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษา คณาจารย์ รวมถึงสังคมในวงกว้าง ซึ่งต่อมา ทำให้เกิดการลดการใช้ น้ำมัน ซึ่งจะช่วยให้สิงคโปร์เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้นในลำดับต่อไป

3.3.2 รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเปรู

มหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเปรู นิยามเกี่ยวกับ University Social Responsibility; USR ว่า USR เป็นการจัดการอย่างชาญฉลาดของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรม ค่านึงถึงผลกระทบที่จะเกิดจากองค์กร ทั้งในด้านสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยกำหนดเป็นนโยบาย และยึดถือปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ด้วยความรับผิดชอบต่อบุคลากรของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็น นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแบ่งประเภทของผลกระทบมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 ด้าน คือ ผลกระทบด้านองค์กร, ผลกระทบทางการศึกษา, ผลกระทบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและผลกระทบทาง

สังคม แสดงแผนภาพ ประเภทของผลกระทบที่มีต่อมหาวิทยาลัย 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัยในประเทศเปรู ดังนี้

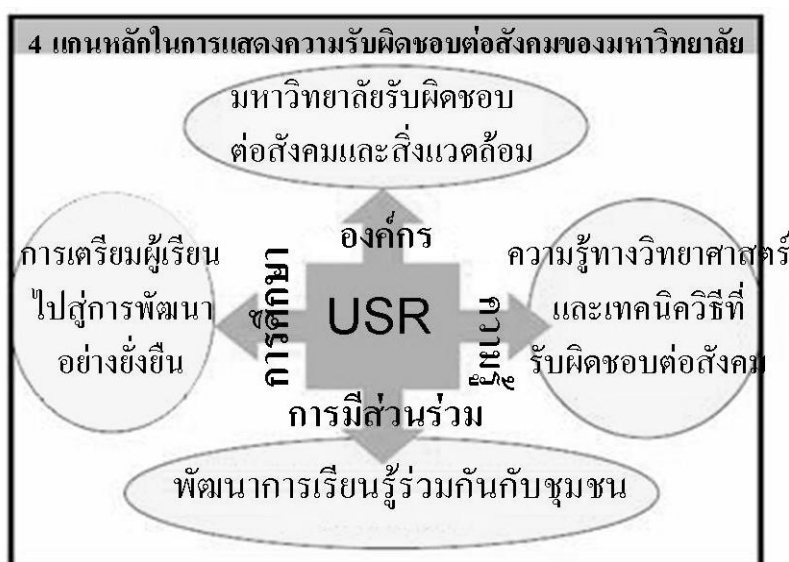

แผนภาพที่ 2.5 แผนภาพแสดงประเภทของผลกระทบที่มีต่อมหาวิทยาลัย 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัยในประเทศเปรู (Pontificia Universidad Catollca del Peru: Jian Reiser G., 2010) ที่มา : www.international-sustainable-campus-network.org

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเปรู ได้กำหนดการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัย 4 ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับประเภทของผลกระทบ 4 ด้านที่กล่าวในข้างต้น ในการดำเนินการ USR กล่าวคือ

- 1)ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 2)ความรับผิดชอบต่อด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 3)การสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน
- 4)การพัฒนาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

แสดงได้จากแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.6 แผนภาพแสดงแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัยในประเทศเปรู (Pontificia Universidad Catollca del Peru: Jian Reiser G., 2010) ที่มา : www.international-sustainable-campus-network.org

ขั้นตอนการดำเนินการ CSR ของมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเปรู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การสำรวจ องค์กร คือสำรวจภายในองค์กรเอง และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในด้านต่างๆ เป็นขั้นตอนของการเตรียมการ ด้านข้อมูล ความเป็นไปต่างๆ ขององค์กร ในการดำเนินกิจกรรม ภารกิจ รวมทั้งบทบาท ภารกิจ วิสัยทัศน์ ขององค์กร

- 2) การวางแผน เป็นขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานโดยพิจารณาทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ พิจารณาทั้งส่วนขององค์กร หรือสถาบันเอง จากนั้นกำหนดนิยาม เชิงปฏิบัติการ แล้วเลือกแนวทาง พื้นที่ ที่จะพัฒนาปรับปรุงพัฒนา

- 3) ขั้นการปฏิบัติการ คือการดำเนินการ ตามแผนงานต่างๆ ที่กำหนดไว้ในข้อสอง

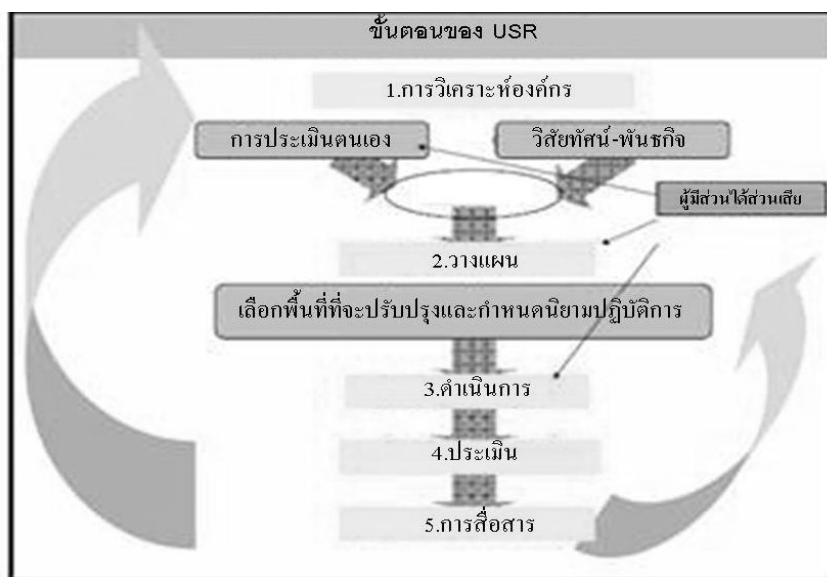
- 4) การประเมินผล คือเป็นการประเมินผลในรูปแบบต่างๆ จากการปฏิบัติงาน

- 5) การสื่อสาร กล่าวคือเป็นขั้นตอนการสื่อสาร ทั้งภายใน และภายนอกสถาบัน ในลักษณะของการแจ้งให้ทราบ ถึงขั้นตอน กระบวนการ การประเมินผล และอื่นๆ ที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับบุคลากรในสถาบัน โดยเฉพาะ สื่อสารกลับขึ้นไปยัง ขั้นตอนแรก เพื่อเป็นการ ทบทวน ปรับ แก้ไข เปลี่ยนแปลง รูปแบบการดำเนินการต่างๆ ให้พัฒนามากขึ้นต่อไป

ในด้านการประเมินตรวจสอบกำกับดูแล University Social Responsibility; CSR มีแนวทาง 6 ประการคือ

1. มหาวิทยาลัยจะแสดง University Social Responsibility; CSR ไว้ในพันธกิจ วิสัยทัศน์ ของมหาวิทยาลัย ว่าเป็นจุดหมายหนึ่งที่พึงกระทำ
2. มีการจัดกิจกรรม ต่างๆ ในรูปแบบของการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตลาด ทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือ สื่อมวลชนต่างๆ ในลักษณะของการเผยแพร่
3. สอดแทรก University Social Responsibility; CSR ไว้ในหลักสูตร หรือ กิจกรรมทาง วิชาการ เพื่อให้เกิดความตระหนัก
4. เผยแพร่ แนวทาง University Social Responsibility; CSR ต่อชุมชนด้วยการใช้ระบบ เทคโนโลยีเพื่อขยายเครือข่ายให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง
5. สร้างสรรค์บรรยากาศในมหาวิทยาลัยให้กับ นักศึกษา อาจารย์ รวมทั้งผู้บริหารเพื่อให้เห็น ความสำคัญของการพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมด้านพฤติกรรม จริยธรรม ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร
6. บริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้พลังงาน การจัดการพื้นที่ ระบบนิเวศ ทั้งภายใน มหาวิทยาลัย และชุมชนแวดล้อม ด้วยความตระหนัก ใส่ใจในสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความ ยั่งยืน

การตรวจสอบ กำกับดูแล 6 แนวทาง แสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.7 แผนภาพแสดงแนวทางการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัยในประเทศเปรู (Pontificia Universidad Catollca del Peru: Jian Reiser G., 2010) ที่มา : www.international-sustainable-campus-network.org

สรุปโดยรวมได้ว่า แนวทางการดำเนิน University Social Responsibility; USR ของมหาวิทยาลัยในเปรู เป็นลักษณะของการบริหารจัดการเพื่อให้เป็นวัฒนธรรมองค์รวในการแสดงความรับผิดชอบต่อชุมชน ทั้งด้านผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งด้านสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ด้วยการพัฒนาโดยทรัพยากรของมหาวิทยาลัยให้เกิดความยั่งยืน (Jian Reiser G., 2010)

3.3.3 รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ใน Spiru Haret University (USH) ประเทศโรมาเนีย

Spiru Haret University (USH) เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับ ได้รับการรับรองที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของชาติโรมาเนีย USH เกิดขึ้นจากการปฏิรูประบบการศึกษา เมื่อปี 1892 โดยนักวิชาการ นักเศรษฐศาสตร์ นักการเมือง โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมกันพัฒนาปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อให้ทันสมัย ซึ่งเป็นการปฏิรูปที่ทำทนาย มีการปรับตัววัตถุประสงค์ทางการศึกษาเดิมของโรมาเนีย มากำหนดมุมมองใหม่ และเปลี่ยนการจัดลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและมาตรฐานการศึกษาใหม่ในยุโรป ภายใต้ความเป็นอิสระทางวิชาการและความก้าวหน้าทางสังคมโดยเสริมสร้างกระบวนการ Bologna Process บทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยคือความรับผิดชอบต่อสังคมและนักศึกษาเป็นพันธมิตรเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ในสถาบันขนาดใหญ่ที่จะ

ปรับเปลี่ยนด้วยจิตวิญญาณจากแบบดั้งเดิมมาสู่การปฏิรูปการศึกษาให้ทันสมัยเป็นการกำหนดแนวทางโดยกระบวนการ Bologna Process โดยมีวัตถุประสงค์สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมของมหาวิทยาลัย กล่าวคือ มหาวิทยาลัยมุ่งมั่นที่จะให้บุคคลทุกกลุ่ม ทุกประเภท ได้เข้าถึงการศึกษาโดยไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่าย : มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำ, มี เงินอุดหนุนด้านตำราเรียน มีทุนการศึกษา และส่วนลดค่าเล่าเรียนพิเศษ สำหรับนักศึกษาที่ผู้ปกครองไม่มีรายได้ หรือตกงาน ซึ่งวัตถุประสงค์นี้จะตอบสนองต่อการขยายตัวของการศึกษาที่สูงขึ้นตามแนวโน้ม แสดงให้เห็นว่าสังคมสามารถตรวจสอบได้

2. กระบวนการจัดการศึกษาโดยศูนย์การเรียนทางไกล (44 สถาบันในประเทศโรมาเนีย และ 9 สถาบันเครือข่าย ในต่างประเทศ) มีการจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์, ออกอากาศผ่านอุปกรณ์พิเศษด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เชื่อมต่อภายในและต่างประเทศ ใช้ระบบเครือข่ายที่เหมาะสมระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ เป็นการจักระบบ การเรียนทางไกลที่ทันสมัยได้รับการสนับสนุนด้วยระบบเทคโนโลยี ซึ่งการจักระบบดังกล่าว เป็นไปตามความเหมาะสมของช่วงอายุของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งนักศึกษา สามารถจะเลือกรูปแบบการเรียนรู้ ด้วยโปรแกรมต่างๆ โดยสามารถเรียนรู้ได้ที่บ้าน หรือที่ทำงาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

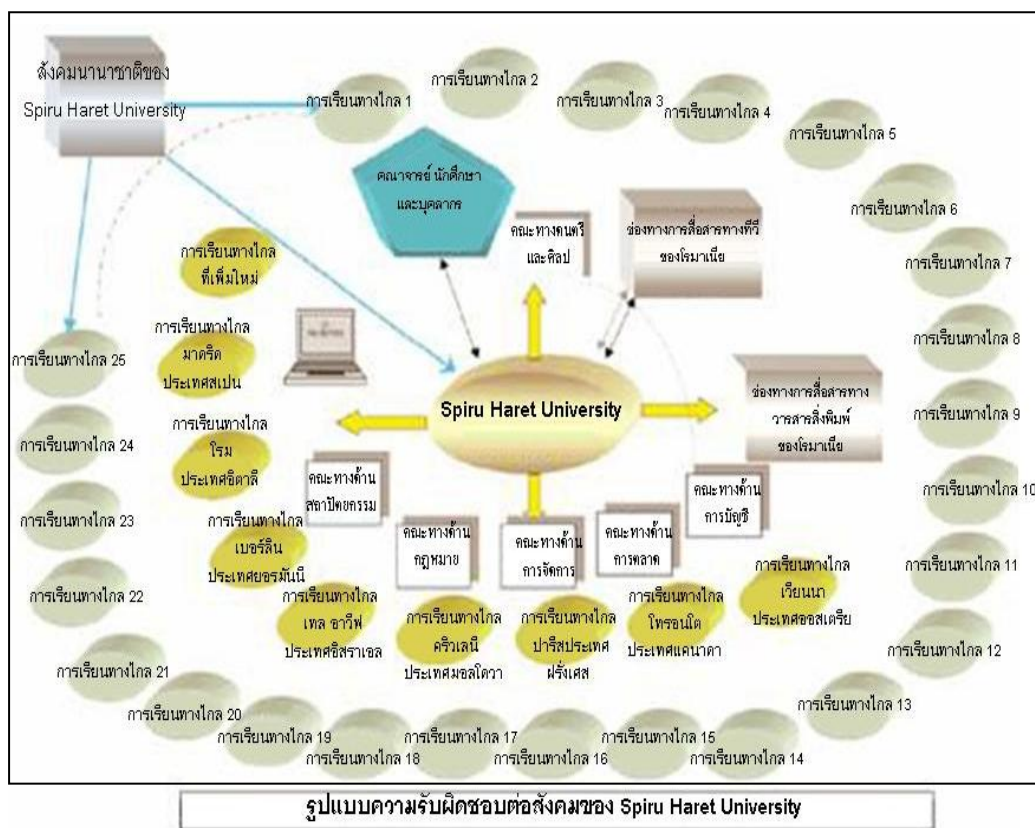
3. สนับสนุนการใช้ภาษาหลักของผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจหรือสำหรับผู้ที่ย้ายถิ่นฐาน มหาวิทยาลัยจะเปิดศูนย์การเรียนรู้อิงทางไกลในต่างประเทศและในประเทศ เช่นประเทศ อิตาลี, สเปน ฝรั่งเศส เนื่องจาก กลุ่มคนหนุ่มสาวของโรมาเนียจำนวนมาก กำลังทำงานและใช้ชีวิตในอิตาลีและสเปน เนื่องจากพวกเขาเลือกที่จะไปใช้ชีวิต กับครอบครัว และการทำงานที่หวังจะให้ชีวิตที่ดีขึ้น บางครั้งกลุ่มคนเหล่านั้นยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษากลับไปให้ความสำคัญกับการทำงานในต่างประเทศซึ่งคิดว่าดีกว่า ซึ่งหลังจากที่พวกเขาเหล่านั้นปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจแล้ว พวกเขาจะเริ่มที่จะ กลับมาให้ความสนใจ ในการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณวุฒิ และเพิ่มพูนความสามารถผ่านระบบการศึกษาในขั้นที่สูงขึ้น มหาวิทยาลัย จึงมุ่งเน้นที่จะรองรับความต้องการเหล่านี้ ด้วยการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ใหม่ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น มาดริด หรือ กรุงโรม

4. The Spiru Haret National Society กล่าวคือ เป็นมหาวิทยาลัยไม่หวังผลกำไร แต่จะมุ่งส่งเสริมความรู้และวัฒนธรรมในเขตชนบทห่างไกลให้เพิ่มขึ้น ในระดับของการเพิ่มการมีส่วนร่วมในกระบวนการความรู้ ให้เป็นฐานความรู้ของสังคม การตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย จะดำเนินการจนได้กลายเป็นสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งเป็นสังคมนานาชาติ ซึ่งเป็นสถาบันที่มีเป็นวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมที่สนับสนุนผู้มีความสามารถจากชนบทที่จะได้รับการยอมรับในระดับชาติเพื่ออำนวยความสะดวกการถ่ายโอนความรู้สู่ชุมชน

ทำให้ผู้ด้อยโอกาสในท้องถิ่นหรือชุมชน มีโอกาสที่จะเข้าถึงสังคม สนับสนุนด้วยการเข้าถึงสื่อ, การจัดกิจกรรมทางสังคมและอื่น ๆ

5. สนับสนุนและส่งเสริมนักเขียนและจิตรกร กล่าวคือ มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายที่จะเพิ่ม Spiru Haret สังคมแห่งชาติและการให้การเข้าถึงไปยังสำนักพิมพ์และ/ หรือเพื่อการพิมพ์ที่ทันสมัย ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในจัดพิมพ์ การเผยแพร่อาจ ให้ได้รับการพิจารณาดำเนินการเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยทั่วไปในด้าน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการดำเนินงาน ของ Spiru Haret University เป็นผู้ดำเนินการ ที่ยิ่งใหญ่และสำคัญในสังคม

รูปแบบขบข่ายงาน USR ของ Spiru Haret University (USH) ประเทศโรมาเนีย สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

Ruxandra Vasilescu et al. / Procedia Social and Behavioral Sciences 2 (2010) 4177–4182

แผนภาพที่ 2.8 แผนภาพแสดงขบข่ายการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ของ Spiru Haret University (USH) ประเทศโรมาเนีย

กล่าวโดยสรุป ได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาของเป็นไปตามกระบวนการ Bologna Process เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงนี้ อาจจะไม่ให้เกิดประโยชน์สำหรับบางคน แต่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ก็จะร่วมใน Magna Universitatum Charta, ซึ่งเป็นกระบวนการที่ประสบความสำเร็จในแนวคิดหลักของกระบวนการ Bologna Process คือ

ความมีอิสระและเสรีภาพทางวิชาการที่จะเป็นรูปแบบใหม่ของความรับผิดชอบต่อสังคม การมี การศึกษาที่สูงขึ้น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือความเป็นจริงที่มีอยู่ในสังคมใหม่ มหาวิทยาลัย ยุโรป่มุ่งมั่นที่จะยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ให้เป็นบุคคล ของสังคม ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นรับผิดชอบต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพ ตั้งแต่มนุษย์ไปยังประโยชน์ต่อสังคมและ การเปลี่ยนแปลงสภาพ และสิ่งแวดล้อม

3.3.4 การจัดหลักสูตรความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในเม็กซิโก

เม็กซิโก หรือชื่อทางการคือ สหรัฐเม็กซิโก (อังกฤษ: United Mexican States) เป็น ประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ มีพรมแดนทางทิศเหนือจรดสหรัฐอเมริกา ทิศใต้และทิศตะวันตกจรด มหาสมุทรแปซิฟิก ทิศตะวันออกเฉียงใต้จรดกัวเตมาลา เบลีซ และทะเลแคริบเบียน ส่วนทิศ ตะวันออกจรดอ่าวเม็กซิโก เนื่องจากครอบคลุมพื้นที่ถึงเกือบ 2 ล้านตารางกิโลเมตร เม็กซิโกจึง เป็นประเทศที่มีเนื้อที่มากที่สุดเป็นอันดับที่ 5 ของทวีปอเมริกา และเป็นอันดับที่ 14 ของโลก นอกจากนี้ยังมีประชากรมากเป็นอันดับที่ 11 ของโลก โดยมีการประมาณไว้ว่า เมื่อกลางปี พ.ศ. 2552 ประเทศนี้มีจำนวนประชากร 111 ล้านคน ทางด้านการศึกษา ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป สามารถอ่านและเขียนได้ 92.2% ของประชากรทั้งหมด (ชาย 94% หญิง 90.5%) โดยมี มหาวิทยาลัยของรัฐที่ใหญ่และมีชื่อเสียงที่สุดคือ National Autonomous University of Mexico (NAUM) ซึ่งก่อตั้งในปี 2094 (1551) และมีนักศึกษาได้ 269,000 คน (wikipedia, 2010 : online)

การจัดการศึกษาในประเทศเม็กซิโก ในส่วนของมหาวิทยาลัยเป็นการบริการสังคม ตาม ข้อบังคับรัฐธรรมนูญ กลยุทธ์การจัดการการศึกษา ให้ความสำคัญกับบุคคลด้อยโอกาสมากที่สุด เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีการติดต่อกับภาคส่วนต่างๆของสังคม บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็น การให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติและมีประสบการณ์ ในตลาดแรงงาน การ สนับสนุนของสถาบันมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักของนักเรียนเกี่ยวกับความเป็นจริงทาง สังคมและตระหนักในปัญหาของชุมชนตลอดจนการพัฒนาการเพื่อหาทางเลือกใหม่ที่อาจเกิดขึ้น กลยุทธ์การศึกษานี้จะช่วยทำให้ชีวิตประจำวันของผู้เรียน เกิดความตระหนัก เกิดความเข้าใจ ในความเป็นจริงทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศและของโลก

กิจกรรมทางการศึกษาและทางวิชาการ ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริการชุมชน ในขณะที่ ผู้เรียนมีความต้องการศึกษาเพื่อได้รับปริญญา ในลักษณะนี้ จึงทำให้สถานการณ์ทางการศึกษา บิดเบือนไปจากความเป็นจริงของสังคม ฝ่ายบริการสังคมของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาได้ สร้างหลักสูตรการศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยเม็กซิโก ได้ พัฒนาหลักสูตรนี้เพราะได้รับการยอมรับว่า ในศตวรรษที่ 21 สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นส่วนร่วม สำคัญในการแก้ปัญหาของมนุษย์โดยองค์รวม มหาวิทยาลัยเชื่อว่า ระบบการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาจะเป็นปัจจัยสนับสนุนด้านสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย เกิดการพัฒนาอย่าง

ยั่งยืนและมีความสุข แนวความคิดในระบบการจัดการอุดมศึกษาจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของยูเนสโกเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งค่านิยมและการปฏิบัติในทุกด้านของการศึกษาเรียนรู้ จะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งหลักสูตรการศึกษานี้ เป็นผลจากการวิจัยเชิงลึกของฝ่ายบริการสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนกลยุทธ์การพัฒนาทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) โดยการกำหนดรูปแบบทางทฤษฎีและระเบียบวิธีในการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็ง ให้กับมหาวิทยาลัย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริการสังคม มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาและดำเนินการหลักสูตรการศึกษาให้กับผู้เรียนโดยติดตามกระบวนการบริการสังคมอย่างต่อเนื่อง, สนับสนุนส่งเสริม การวิเคราะห์สภาพปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เสนอแนะทางเลือก ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

2) เพื่อให้องค์กร หรือสถาบันมีส่วนร่วมในการเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษาของผู้เรียน โดยการคัดเลือก องค์กร หรือสถาบันที่ผู้เรียนต้องการเพื่อสนองความต้องการของสังคมโดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบัน และสถาบันได้รับประโยชน์ในเชิงกลยุทธ์ พร้อมทั้งเป็นกระบวนการประสานงานจากส่วนของสถาบันหรือองค์กร กับ การบริการสังคมด้วย

3) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับชุมชนระดับท้องถิ่น ระดับภาค ระดับประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งให้มีการพัฒนาการให้บริการสังคมอย่างต่อเนื่อง

4) เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศการบริหารและการประเมินคุณภาพการให้บริการทางสังคม โดยการพัฒนาระบบการทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการขยายความสำคัญกับการเรียนและความต้องการของสังคมของชุมชนที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและตรวจสอบได้ โปร่งใส

ลักษณะการดำเนินการของหลักสูตร หลักสูตรความรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัย ในเม็กซิโก สรุปได้ดังนี้

การดำเนินการของการจัดการเรียนการสอนเริ่มจาก ให้ผู้เรียน ได้เข้าฟังการปฐมนิเทศเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน การศึกษาในส่วนของการบริการแก่สังคม ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะได้มีอิสระในการเลือกโครงการ เลือกองค์กร หรือสถาบันที่เข้าร่วมโครงการ โดยได้รับข้อมูลอย่างละเอียด ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นส่งเสริมการวิเคราะห์สถานการณ์ความเป็นจริงของสังคม

รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติ และได้ฝึกในการวิเคราะห์สภาพปัญหาจริงๆ อีกทั้งเป็นพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับองค์กรในการที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไป

หลังจากที่ผู้เรียนได้คัดเลือก โครงการ สถาบัน หรือองค์กรแล้ว ผู้เรียนจะมีที่ปรึกษา ในการให้คำปรึกษาตลอดการดำเนินโครงการ ซึ่งผู้เรียนจะมีเวลาประมาณในการดำเนินโครงการ ประมาณ 480 ชั่วโมง เพื่อดำเนินการ โดยผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง

ขั้นตอนการดำเนินการของผู้เรียนและการประเมินผลของหลักสูตรความรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัยในเม็กซิโก

กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติการควบคู่ไปกับการประเมินแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก การจัดทำแผนการดำเนินโครงการของผู้เรียน เป็นการสร้างข้อตกลงระหว่างผู้เรียนและ สถาบัน หรือ องค์กร หรือหน่วยงาน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผน แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหา และการหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาซึ่งทั้งนี้สร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้เรียน สถาบัน หรือองค์กร และส่งผลต่อสังคมโดยรวมต่อไป

ส่วนที่สอง เป็นการประเมินผลช่วงกลาง คือเมื่อผู้เรียนได้ดำเนินการบริการชุมชนหรือสังคมไปประมาณ 50 % ของชั่วโมงเรียนแล้ว ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ จากงานที่ผู้เรียนได้กระทำ ในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา กระตุ้นให้สังคมเกิดการรับรู้ เกิดความตระหนักร่วมกัน และเป็นผลงานที่ได้มาของผู้เรียนเองในการร่วมแก้ไขปัญหาของสังคม

ส่วนที่สาม เป็นขั้นสุดท้าย คือการรายงานการบริการสังคมที่ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมเสร็จสมบูรณ์ เป็นลักษณะของเอกสาร รายงาน บันทึก ที่จะป็นหลักฐานทางการศึกษาในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาสังคม ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ และการดำเนินการของผู้เรียน ตลอดรวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค ต่างๆ ที่ผู้เรียนได้พบในการดำเนินโครงการ

ผลของการจัดหลักสูตรความรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัยในประเทศเม็กซิโก สรุปได้ดังนี้

1) การจัดหลักสูตร เป็นการสนับสนุนความู้และ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการทางสังคมเป็นผลให้มหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

2) แสดงให้เห็นว่าการนำกระบวนการทัศนคติความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นการให้บริการสังคมที่ดีที่สุด ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมการศึกษาอย่างครบวงจร ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

3) วัตถุประสงค์ของการวิจัยในการบริการสังคม จะเป็นการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ การกระยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ตลอดจนการประเมินผลทั้งด้านทฤษฎี และวิธีการปฏิบัติ

ในการบริการสังคม ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมที่มุ่งสร้างสรรค์การบริการให้กับสังคม ได้ตรงตามความต้องการของโลกปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนช่วยในการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน

4) การประเมินผลหลักสูตรการเรียนรู้ เป็นการกำหนดปัญหาของสังคม สร้างเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นลักษณะของการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย มีคุณค่า ตลอดจนได้รับข้อมูล เทคนิควิธีการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ แบบใหม่ๆ

5) ผลการเรียนรู้จะเป็นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย ซึ่งผลลัพธ์เหล่านี้เป็นหลักฐานในการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม แต่จะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับสังคม

6) จากการศึกษาจัดทำหลักสูตรดังกล่าว มีข้อค้นพบหรือแนวโน้มเกี่ยวกับการรับรู้ และการเปลี่ยนแปลงในโลกทัศน์ของผู้เรียนอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ผู้เรียนยังไม่รู้จักตัวเองว่ามีบทบาทในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแนวโน้มเหล่านี้สะท้อนให้เห็นในความล้มเหลวของผู้เรียนที่มีความมุ่งมั่นอย่างชัดเจนในการแสดงออกทางสังคม จึงเป็นจุดอ่อนที่จะต้องพัฒนาต่อไป (Mariela del Rosario Torres, 2009)

3.4 สรุปแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการศึกษา ความเป็นมาของ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา University Social Responsibility (USR) พบว่า มีรากฐานที่มาประยุกต์มาจากแนวความคิดของ CSR ในองค์กรธุรกิจ ที่มีหลักการคิด ตลอดจนหลักการปฏิบัติในลักษณะและรูปแบบต่างๆ ทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติขององค์กรภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน รวมทั้งองค์กรภาครัฐ และในสถาบันอุดมศึกษา โดยได้มีกริเริ่มดำริและนิยามคำที่ใช้ประยุกต์ จาก Corporate Social Responsibility; CSR มาสู่การเป็น University Social Responsibility; USR ในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบกับการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา บริบทของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสภาพการณ์ทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565) และที่สำคัญคือ ศึกษาภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ภารกิจด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ภารกิจด้านการวิจัย 3) ภารกิจด้านการบริการวิชาการ และ 4) ภารกิจด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงนำ สรุปขอบเขตการแสดงควมรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับภารกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบหาจุดลงตัวที่จะสามารถ ผสมผสานไปในเนื้องานเดียวกันได้ เพื่อหาความเชื่อมโยงสรุปเป็นแนวคิดเกี่ยวกับ University Social Responsibility (USR) ได้ดังตารางแสดงการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3 วิเคราะห์เชื่อมโยงพันธกิจสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน กับ องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน

พันธกิจ สถาบัน อุดมศึกษา	องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)				แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กร กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อ สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และชุมชน	การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	ความสมัครใจใน การดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม	การดำเนินกิจกรรมของ องค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน	
1.การเรียนรู้ การสอน	1.บูรณาการการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถาบัน	1. สอนให้มีคุณธรรม จริยธรรม 2. สอนให้มีความ ประพฤติ ปฏิบัติที่ดีงาม 3. สอนให้ปฏิบัติตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสังคม	1. ส่งเสริมสนับสนุน ใฝ่ใฝ่ ให้ เกิดแรง บันดาลใจร่วมทำ กิจกรรมเพื่อ สร้างสรรค์ คุณประโยชน์ต่อ สังคม	1. สอนให้มีความรู้เกี่ยวกับ พื้นฐานของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในการอยู่ ร่วมกันของมนุษย์	ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียน การสอน กล่าวคือ บูรณาการ การจัดการเรียน การสอนควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมกับผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบัน โดยสอนให้มี คุณธรรมจริยธรรม มีความประพฤติ ปฏิบัติที่ดี งาม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของ สังคม พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุน ใฝ่ใฝ่ ให้ เกิดแรงบันดาลใจร่วมทำกิจกรรมเพื่อ สร้างสรรค์คุณประโยชน์ต่อสังคม และสอนให้มี ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์

ตารางที่ 2.3 วิเคราะห์เชื่อมโยงพันธกิจสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน กับ องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน (ต่อ)

พันธกิจ สถาบัน อุดมศึกษา	องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)				แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
	การมีส่วนร่วมระหว่าง องค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย เพื่อสร้างสรรค์ ประโยชน์ต่อสังคมและ ชุมชน	การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	ความสนใจในการ ดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม	การดำเนินกิจกรรมของ องค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน	
2.การวิจัย	<p>1.ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ร่วมกันรอบด้าน</p> <p>2.ศึกษาโครงการวิจัยที่จะสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนสังคมและผลักดันให้บรรลุวัตถุประสงค์</p> <p>3.ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อประโยชน์ในการได้ข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดในอนาคต</p>	<p>1.ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยให้อยู่บนกรอบแห่งจริยธรรม คุณธรรม</p> <p>2.ดำเนินงานวิจัยตามหลักจรรยาบรรณแห่งนักวิจัยอย่างเคร่งครัด</p> <p>3.ไม่ดำเนินโครงการวิจัยที่ขัดกับขนบธรรมเนียมประเพณีนิยมของสังคม</p>	<p>1.เปิดโอกาสให้บุคลากรสร้างสรรค์งานวิจัยอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาการ</p> <p>2.เปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมเรียนรู้กระบวนการวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนอย่างมีอิสระ ตามความพึงพอใจ</p>	<p>1.ส่งเสริมและสร้างสรรค์งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาประเทศโดยรวมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.สร้างงานวิจัยที่เป็นประเด็นของสังคมเพื่อการแก้ปัญหาของสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัย กล่าวคือ ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ร่วมกันรอบด้าน เพื่อสร้างสรรค์งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดในอนาคต ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยให้อยู่บนกรอบแห่งจริยธรรม คุณธรรมดำเนินงานวิจัยตามหลักจรรยาบรรณแห่งนักวิจัยอย่างเคร่งครัด ไม่ดำเนินโครงการวิจัยที่ขัดกับขนบธรรมเนียม ประเพณีนิยมของสังคมและเปิดโอกาสให้บุคลากรสร้างสรรค์งานวิจัยอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาการ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมเรียนรู้กระบวนการวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนอย่างมีอิสระตามความพึงพอใจ</p>

ตารางที่ 2.3 วิเคราะห์เชื่อมโยงพันธกิจสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน กับ องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน (ต่อ)

พันธกิจ สถาบันอุดมศึกษา	องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)				แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กร กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อ สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และชุมชน	การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จรรยาบรรณ	ความสมัครใจในการ ดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม	การดำเนินกิจกรรมของ องค์กรที่บูรณาการ สังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน	
3.บริการวิชาการ	1..สร้างการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกับผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะ และรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเพื่อ ประโยชน์ร่วมกันทั้งสถาบันและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1.ให้บริการวิชาการสู่ สังคมบนฐานของความ มีคุณธรรม จรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ ไม่ขัดต่อ กฎหมาย ศีลธรรม ความ เหมาะสมดีงามของ สังคม	1.สร้างจิตสำนึกแห่ง การบริการกับ บุคลากรของสถาบัน ทุกระดับเพื่อ สร้างสรรค์งานบ ริการด้วยใจ ตลอด รวมทั้งทั้งเครือข่าย แห่งการให้บริการ อย่างครอบคลุม	1.ให้บริการวิชาการที่ ส่งเสริมประเด็นสังคม ทั้ง ด้านเศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลต่อ การดำรงชีวิตของคนใน สังคม	ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการ วิชาการ กล่าวคือ สร้างการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ ร่วมกันทั้งสถาบันและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบนฐาน ของควมมีคุณธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่ ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม ความเหมาะสมดีงามของ สังคม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกแห่งการบริการกับ บุคลากรของสถาบันทุกระดับเพื่อสร้างสรรค์งานบ ริการ ด้วย ใจตลอดรวมทั้งทั้งเครือข่ายแห่งการ ให้บริการอย่างครอบคลุมพร้อมทั้งให้บริการ วิชาการที่ส่งเสริมประเด็นสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคน ในสังคม

ตารางที่ 2.3 วิเคราะห์เชื่อมโยงพันธกิจสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน กับ องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน (ต่อ)

พันธกิจ สถาบัน อุดมศึกษา	องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR)				แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
	การมีส่วนร่วม ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย เพื่อ สร้างสรรค์ประโยชน์ ต่อสังคมและชุมชน	การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	ความสมัครใจในการ ดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม	การดำเนินกิจกรรมของ องค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน	
4.ทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม	1.สร้างการมีส่วนร่วม ในการส่งเสริม สนับสนุนการสืบสาน ขนบธรรมเนียม ประเพณีระหว่าง สถาบันกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย 2.ส่งเสริมสนับสนุนการ อนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ให้คง อยู่อย่างยั่งยืน	1.รณรงค์อย่างต่อเนื่อง ในการสร้างความ ตระหนักในการเคารพ กฎระเบียบ กติกาของ สังคม ตลอดจนส่งเสริม การประพฤติปฏิบัติ และการแต่งกายของ นิสิตนักศึกษา และครู อาจารย์ ให้มีความ ถูกต้อง เหมาะสมตาม ธรรมเนียมประเพณีที่ดี งามของสังคมอยู่ใน จารีตที่ดีงามของสังคม	1.ส่งเสริมสนับสนุน และ โน้มน้าวใจให้เกิด ความภาคภูมิใจ ในศิลปะ วัฒนธรรมที่งดงามอย่าง เห็นคุณค่า 2.ส่งเสริมสนับสนุนการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยชอบด้วยใจโดยไม่มี เงื่อนไข กฎเกณฑ์ แห่ง การปฏิบัติ	1.ดำเนินโครงการส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้ประจักษ์ต่อสังคมใน ฐานะเป็น สถาบันอุดมศึกษา เป็น ต้นแบบในด้านการทำนุ บำรุงขนบธรรมเนียมที่ดี งาม 2.ดำเนินโครงการเพื่อ ส่งเสริมสนับสนุนการ อนุรักษ์การใช้พลังงาน ประหยัดถูกต้อง ตลอดจน โครงการที่ส่งเสริม สนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม	ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม กล่าวคือ สร้างการมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมสนับสนุนสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่าง สถาบันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งเสริมสนับสนุนการอนุ รักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในการเคารพ กฎระเบียบ กติกาของสังคม ตลอดจนส่งเสริมการประพฤติ ปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา ครูอาจารย์ ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของ สังคม โน้มน้าวใจให้เกิดความภาคภูมิใจ ในศิลปะ วัฒนธรรมที่ ดีงามอย่างเห็นคุณค่า รวมถึงดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคม เป็นต้นแบบใน ด้านการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมที่ดีงาม ตลอดจนดำเนิน โครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์การใช้พลังงาน และ สิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด

จากตารางการวิเคราะห์เชื่อมโยง พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา กับองค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน สรุปได้ว่า แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้านตามพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา คือ 1) ความ รับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอน 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัย 3) ความ รับผิดชอบต่อสังคมด้านบริการวิชาการ และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย

- 1.1 บูรณาการการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบัน
- 1.2 สอนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความประพฤติ ปฏิบัติที่ดีงาม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของ สังคม
- 1.3 ส่งเสริมสนับสนุน โน้มน้าว ให้ เกิดแรงบันดาลใจร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ คุณประโยชน์ต่อสังคม
- 1.4 สอนให้มีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานของสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในการอยู่ร่วมกันของ มนุษย์

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัย ประกอบด้วย

- 2.1 ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ร่วมกัน รอบด้าน
- 2.2 ศึกษาโครงการวิจัยที่จะสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน สังคมและผลักดันให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 2.3 ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อประโยชน์ในการได้ข้อมูลเพื่อ สร้างสรรค์งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดในอนาคต
- 2.4 ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยให้อยู่บนกรอบแห่งจริยธรรม คุณธรรม
- 2.5 ดำเนินงานวิจัยตามหลักจรรยาบรรณแห่งนักวิจัยอย่างเคร่งครัด
- 2.6 ไม่ดำเนินโครงการวิจัยที่ขัดกับขนบธรรมเนียม ประเพณีนิยมของสังคม
- 2.7 เปิดโอกาสให้บุคลากรสร้างสรรค์งานวิจัยอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาการ
- 2.8 เปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมเรียนรู้กระบวนการวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนอย่างมีอิสระ ตามความพึงพอใจ
- 2.9 ส่งเสริมและสร้างสรรค์งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาประเทศโดยรวมทั้ง ด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
- 2.10 สร้างงานวิจัยที่เป็นประเด็นของสังคมเพื่อการแก้ปัญหาของสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม

3. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านบริการวิชาการ ประกอบด้วย

- 3.1 สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ร่วมกันทั้งสถาบันและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 3.2 ให้บริการวิชาการสู่สังคมบนฐานของควมมีคุณธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม ความเหมาะสมต้งามของสังคม
- 3.3 สร้างจิตสำนึกแห่งการบริการกับ บุคลากรของสถาบันทุกระดับเพื่อสร้างสรรค์งานบริการด้วย ใจตลอดรวมทั้งทั้งเครือข่ายแห่งการให้บริการอย่างครอบคลุม
- 3.4 ให้บริการวิชาการที่ส่งเสริมประเด็นสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม

4. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- 4.1 สร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างสถาบันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
- 4.3 ทรนรงค์อย่างต่อเนื่องในการสร้างความตระหนักในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของสังคม ตลอดจนส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ ให้มีความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ต้งามของสังคมอยู่ในจารีตที่ต้งามของสังคม
- 4.4 ส่งเสริมสนับสนุน และ โน้มน้าวใจให้เกิดความภาคภูมิใจ ในศิลปะ วัฒนธรรมที่ต้งามอย่างเห็นคุณค่า
- 4.5 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยชอบด้วยใจโดยไม่มีเงื่อนไข กฎเกณฑ์ แห่งการปฏิบัติ
- 4.6 ดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้นแบบในด้านการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมที่ต้งาม
- 4.7 ดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์การใช้พลังงานอย่างประหยัดถูกต้อง ตลอดจนโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

4.1 ที่มา และความหมายของธรรมาภิบาล

ที่มาของธรรมาภิบาลในประเทศไทย

ในปี ค.ศ. 1996 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ได้มีมติเผยแพร่หลักการธรรมาภิบาล โดยใช้หลักการนี้เป็นเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือต่อ

ประเทศที่ต้องการขอกู้ยืมเงินผ่านการแสดงหนังสือเจตจำนง (Letter of Intent) ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องยอมรับเพื่อขอกู้ยืมเงินมาบรรเทาภาวะปัญหาในปี ค.ศ. 1997 ดังนั้น แนวคิดธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทการเมืองและการบริหารอย่างเป็นรูปธรรมตามความหมายสากลในประเทศไทยนับจากปี 2540 เป็นต้นมา (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542)

โดยปรากฏครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งมีการกำหนด “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย” เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักเพื่อการพัฒนาให้รัฐและประชาชนมีความเข้าใจที่ดีที่มีความรับผิดชอบและมีความเอื้ออาทรต่อกันต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นวาระแห่งชาติโดยออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เพื่อกำหนดรูปแบบที่ชัดเจนให้ทุกส่วนราชการถือปฏิบัติ และรายงานผลการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว ตามระเบียบฯ ได้ระบุ ความหมาย ธรรมาภิบาล หมายถึง “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน” (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์และ บุญมี ลี, 2544)

นอกจากนี้แล้ว ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าภายหลังระเบียบนี้ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แต่ยังคงองค์ประกอบทั้ง 6 ไว้ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการให้แก่หน่วยงานต่างๆ โดยมีสาระสำคัญและมาตรการต่างๆ ได้แก่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และการประเมินผลการปฏิบัติราชการ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542)

ความหมายของธรรมาภิบาล

คำว่า “ธรรมาภิบาล” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “good governance” คำว่า “governance” มีความหมายที่กว้างมากจนเราสามารถตีความได้หลากหลายและแตกต่างกันมา แต่เนื่องจากการให้นิยามของคำดังกล่าวไม่ได้เป็นจุดเน้นของการศึกษานี้จึงขอเสนอ ความหมายของ “governance” มาให้ดูเป็นตัวอย่าง ดังนี้

1. เป็นกระบวนการที่ผู้ปกครองหรือชนชั้นปกครองได้มาซึ่งสิทธิในการปกครองและ กระบวนการในการสร้าง การยอมรับ การใช้หรือการบังคับใช้ หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และสถาบันสาธารณะต่าง ๆ (worldbank, 2011 : online)

2. เป็นวิธีการหรือลักษณะของการใช้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรเศรษฐกิจและ สังคมเพื่อการพัฒนาประเทศจากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า “governance” มีความหมายที่กว้าง และครอบคลุมหลากหลายมิติ ดังนั้น UNDP (1997) จึงสรุปว่า “governance” ควรที่จะต้อง ครอบคลุมประเด็นหลัก 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ การเมือง และการบริหาร และแต่ละด้านควร ประกอบด้วยกลไก กระบวนการ และสถาบันในการที่จะนำเสนอความคิดเห็น/ผลประโยชน์ของ กลุ่มที่เป็นส่วนรวม ในการใช้สิทธิตามกฎหมาย ในการทำตามหน้าที่ข้อตกลงและในการแสดงออก ซึ่งความแตกต่าง หนึ่ง ข้อสรุปดังกล่าวนี้นำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกระดับของการปกครองไม่ว่าจะ เป็นระดับประเทศ ระดับภาค หรือระดับจังหวัด โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเศรษฐกิจ ก็ จะหมายรวมถึง กระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ สำหรับประเด็น การเมือง ก็จะหมายถึง กระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ส่วน ประเด็นสุดท้ายหรือประเด็นการบริหาร ก็จะหมายถึง ระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบาย ไปปฏิบัติจริงให้เกิดผล (รัชนา ศานติยานนท์ และคณะ, 2544)

จากการที่ “governance” เป็นกระบวนการ นั้นก็หมายความว่า จะต้องมีการกระทำและ กลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการแบ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ออกเป็น 3 สถาบันหรือภาคอันได้แก่ ภาครัฐหรือภาคปกครอง (government) ภาคเอกชน (private sector) และภาคประชาสังคม (civil society) ดังนั้น “governance” หรือการปกครอง จึงเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม บุคคลใน 3 ภาคนี้ โดยมีภาครัฐเป็นผู้กระทำ ส่วนภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเป็นผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (Stakeholders) ถ้าเราหันกลับมาพิจารณาคำว่า “good governance” ให้ถี่กลงไปก็จะ พบว่ามันมีความหมายที่เป็นนัยแฝงอยู่ในคำ ๆ นี้ โดยแท้ที่จริงแล้วหมายถึง “Good Quality of Governance” หรือหมายถึง “Good Quality of Government” นั่นเอง เนื่องจากภาครัฐเป็น ผู้กระทำหรือ “Actors” การให้ความหมายกับคำว่า “Quality” หรือ “คุณภาพ” ก็ขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์สุดท้ายว่าต้องการอะไร ดังนั้น จึงมีการเชื่อมโยงธรรมาภิบาลกับหลาย ๆ สิ่ง เช่น ธนาคารแห่งเอเชียมักจะเชื่อมโยงธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

องค์การสหประชาชาติเพื่อการพัฒนา ก็จะเชื่อมโยงกับเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการลดความยากจนลง นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานหรือนักวิชาการอื่น ๆ ที่นำไปเชื่อมโยงกับเรื่องของการกระจายอำนาจ เรื่องของประชาธิปไตย เรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือเรื่องของสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

ดังนั้น รัฐหรือหน่วยปกครองต้องทำหน้าที่เหล่านี้ให้ดีมีประสิทธิภาพจึงจะถือได้ว่ามีธรรมาภิบาลอีกองค์การที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ด้อยพัฒนาให้มีธรรมาภิบาล คือ องค์การสหประชาชาติเพื่อการพัฒนาหรือ UNDP (United Nations Development Programme) ธรรมาภิบาลในทัศนะของUNDP จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของการปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้องและสมดุลกันระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีคนเป็นศูนย์กลางดังนั้น UNDP จึงให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่าคือ “การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ นอกจากนี้ รัฐหรือหน่วยปกครองยังต้องกระทำอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการในโครงการต่าง ๆ ของรัฐหรือหน่วยปกครอง ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของคนส่วนใหญ่โดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มที่ด้อยโอกาสทั้งหลาย” (UNDP, 1997 : 2-3)

สำหรับในประเทศไทยคำว่า “good governance” มีการใช้คำศัพท์หลายคำด้วยกันเช่น ธรรมาภิบาล การปกครองที่ดี ธรรมรัฐ และการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น ในภาคราชการได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา (อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้มีมติคณะรัฐมนตรียกเลิกระเบียบนี้แล้ว) ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ให้ความหมายว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หมายถึง กติกา หรือกฎเกณฑ์การบริหารการปกครองที่ดีเหมาะสม และเป็นธรรม ที่ใช้ในการธำรงรักษาสังคมบ้านเมือง และสังคม อันหมายถึง การจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการองค์กรของรัฐ และรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล องค์กรของเอกชน ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคลเอกชน และภาคประชาสังคม” (สำนักงาน ก.พ. : 3) ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และได้ให้นิยามของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ดังนี้ “หมายถึงการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง

เศรษฐกิจสังคม การเมือง อย่างสมดุล มีการใช้อำนาจในการพัฒนาให้เป็นอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ” โดยมีเป้าหมายและกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีคือ 1) เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงาน ก.พ.ร.,2547)

จากการศึกษาความหมายของ ธรรมาภิบาล (Good Governance) ทั้งในและต่างประเทศ สามารถสรุปนิยามความหมายของธรรมาภิบาล ว่าเป็นแนวความคิด หลักการพื้นฐาน และวิธีการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานโดยยึดถือระบบคุณธรรมและจริยธรรม เป็นแนวทางในการจัดการ และการควบคุมดูแลการดำเนินการต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ภายใต้ความคาดหวังว่าจะก่อให้เกิดผลทำยสุดให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความเป็นธรรม ความสุจริตโปร่งใสความคุ้มค่าเงิน คำนึงถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ปรัชญา เวสารัชช์, 2542) ธรรมาภิบาลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาขององค์กรและสังคมประเทศชาติอย่างยั่งยืน และมีความสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวัง และคำนึงถึงคุณธรรม ซึ่งตรงกับหลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542)

4.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

จากข้อสรุปเกี่ยวกับค่านิยมของธรรมาภิบาลข้างต้น ส่งผลให้มีการแบ่งธรรมาภิบาลออกเป็นองค์ประกอบหรือมิติที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะที่สำคัญ ๆ อันได้แก่ ของธนาคารโลก (World Bank) องค์การสหประชาชาติเพื่อการพัฒนา (United Nations Development Program-UNDP) และสำนักนายกรัฐมนตรีกรอบมิติธรรมาภิบาลที่จะกล่าวถึง เป็นกรอบแรกเป็นของธนาคารโลก ในระยะหลังธนาคารโลกได้เปลี่ยนบทบาทของตนเองจากเดิมที่เคยเข้าไปแทรกแซงในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในประเทศที่ได้รับเงินสนับสนุนจากธนาคารโลก มาเป็นการให้ความสำคัญกับภาพโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเรื่องของบรรยากาศการปกครอง (governance climate) ดังนั้น ธนาคารจึงได้แบ่งมิติของการปกครองออกเป็น 4 มิติ คือ 1) การบริหารจัดการภาครัฐ (public sector management) 2) ความ

รับผิดชอบในผลงาน (accountability) 3) กรอบกฎหมายเพื่อการพัฒนา (legal framework for development) 4) ความโปร่งใสและข้อมูลข่าวสาร (transparency and information)

Kaufmann และ Kraay (1996) ในนามของธนาคารโลกได้พัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อใช้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกประมาณ 209 ประเทศ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1996-2004 โดยกำหนดมิติของธรรมาภิบาลที่จะวัดเป็น 6 มิติดังนี้

1) เสียงจากประชาชนและความรับผิดชอบในผลงาน (voice and accountability) เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชนทั้งในเชิงทางการเมือง ในเชิงพลเมือง และในเชิงมนุษยชาติ

2) ความมั่นคงของการเมืองและความรุนแรง (political instability and violence) เกี่ยวข้องกับเรื่องของโอกาสที่จะเกิดความรุนแรง การก่อการร้ายและการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาล

3) ประสิทธิภาพของรัฐบาล (government effectiveness) เกี่ยวข้องกับสมรรถนะและความสามารถของระบบราชการ และคุณภาพในการให้บริการประชาชน

4) ภาระที่เกิดจากกฎระเบียบราชการ (regulatory burden) เกี่ยวข้องกับนโยบายที่ไม่เป็นมิตรต่อการทำธุรกิจและตลาดการค้า

5) การบังคับใช้กฎหมาย (rule of law) เกี่ยวข้องกับคุณภาพในการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจและศาล รวมถึงอัตราการเกิดอาชญากรรมด้วย

6) การควบคุมปราบปรามคอร์รัปชัน (control of corruption) เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

ธนาคารแห่งการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) ได้ทำการปรับปรุงประกอบธรรมาภิบาลของธนาคารโลก โดยลดลงเหลือ 4 องค์ประกอบ คือ

1) ความรับผิดชอบในผลงาน (Accountability) เกี่ยวข้องกับการที่หน่วยงานหรือข้าราชการที่เกี่ยวข้องสามารถอธิบายเหตุผลเกี่ยวกับการกระทำของตนได้ รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อผู้ที่มีอำนาจให้ ซึ่งหมายถึง ประชาชนเป็นหลักใหญ่

2) การมีส่วนร่วม (Participation) เกี่ยวข้องกับการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นเจ้าของและที่สำคัญคือ จะช่วยทำให้ผลของการดำเนินการในโครงการต่าง ๆ เป็นไปตามความต้องการของคนส่วนใหญ่

3.) ความโปร่งใส (Transparency) เกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นคือ การที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของภาครัฐได้อย่างสะดวก และอีกประเด็นคือ ความชัดเจนและการเปิดเผยเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ และกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ของภาครัฐ

4) ความเป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้ (Predictability) เกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นเช่นกัน ประเด็นแรก เป็นเรื่องของการมีกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายในการปกครองสังคมและประเด็นที่สองเกี่ยวข้องกับความเสมอภาค ความยุติธรรม และความคงเส้นคงวาในการบังคับใช้กฎหมาย

ในส่วนของ UNDP เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่สำคัญกับเรื่องของธรรมาภิบาลในระดับประเทศเป็นอย่างมาก โดยมีความมุ่งหวังว่าธรรมาภิบาลจะนำมาซึ่งการพัฒนาของประเทศ ในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับคนยากจนและสตรี ก่อให้เกิดความยั่งยืนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สร้างโอกาสที่ดีขึ้นให้กับประชาชนทั้งในด้านการทำงานและชีวิตความเป็นอยู่ UNDP ได้แบ่งธรรมาภิบาลออกเป็น 9 มิติ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วม (Participation) คนทุกคนไม่ว่าชายหรือหญิงควรมีสิทธิ์มีเสียงในกระบวนการตัดสินใจ จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมผ่านกลุ่มหรือสถาบันที่สังกัดก็ได้ การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ประชาชนมีเสรีภาพในการชุมนุมและการพูดในที่สาธารณะ รวมทั้งจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมที่สามารถเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

2) ระเบียบของกฎหมาย (Rule of Law) กรอบของกฎหมายจะต้องยุติธรรมและมีการบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกัน

3) ความโปร่งใส (Transparency) ประชาชนที่เกี่ยวข้องจะต้องสามารถเข้าถึงกระบวนการ สถาบัน และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องได้ จะต้องมีการจัดหาข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจและสามารถติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐได้

4) การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบันและกระบวนการต่าง ๆ จะต้องพยายามที่จะให้บริการกับประชาชนที่ต้องการทุกคน

5) การอยู่บนพื้นฐานของความเห็นร่วมกัน (Consensus Orientation) ธรรมาภิบาลจะเป็นสิ่งที่ทำให้เราสามารถหาข้อสรุปที่คนส่วนใหญ่เห็นร่วมกันจากความคิดเห็นหรือผลประโยชน์ที่หลากหลายแตกต่างกันได้

6) ความเสมอภาค (Equity) คนทุกคนทั้งชายและหญิงมีโอกาสที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นหรือรักษาไว้ซึ่งสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตน

7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) คือ การที่กระบวนการหรือสถาบันในสังคมสามารถปฏิบัติงานได้ผลตามความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการใช้ทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

8) ความรับผิดชอบในผลงาน (Accountability) ผู้ที่ตัดสินใจของภาครัฐบาลภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณชน และสถาบันที่มีส่วนได้เสีย อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบดังกล่าวนี้ย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทองค์กรและขึ้นอยู่กับว่าการตัดสินใจนั้นเป็นเรื่องภายในหรือภายนอกองค์กร

9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) ผู้นำและสาธารณชนมีภาพในอนาคตที่กว้าง ๆ เกี่ยวกับธรรมาภิบาล และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาตามภาพที่ได้มองไว้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาบนพื้นฐานของความ

เข้าใจในวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสภาพสังคมที่สลับซับซ้อน มิตินี้มีขึ้นมาเนื่องจากเป็นที่เชื่อว่าธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้และยั่งยืนนั้น จะต้องมีการดำเนินการและวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวควบคู่กันไป

สำหรับในประเทศไทย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการของธรรมาภิบาลเป็น 6 หลักด้วยกัน คือ

1) หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตาม กฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

2) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3) หลักความโปร่งใส หมายถึง ความโปร่งใสพอเทียบได้ว่า มีความหมายตรงกันข้ามหรือเกือบตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน โดยที่การทุจริตคอร์รัปชันให้ความหมายในเชิงลบ และมีความน่าสะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกและให้ความหมายในเชิงสงบสุข

4) หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชนและการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม

5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตนเอง

6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

นอกจากกรอบมิติดรรมาภิบาลตามที่เสนอข้างต้นแล้ว ยังมีกรอบมิตีอื่น ๆ อีกมากมาย อย่างไรก็ตาม ในกรอบมิตีเหล่านี้ จะมีมิตีส่วนใหญ่มากคล้ายคลึงกัน เช่น มิติดรรมาภิบาลของ

Global Campaign on Urban Governance (2000) มีดังนี้ ความยั่งยืน (sustainability) การช่วยเหลืออุดหนุน (subsidiary) ความเสมอภาค (equity) ประสิทธิภาพ (efficiency) ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในผลงาน (transparency and accountability) การเข้ามามีส่วนร่วมและความเป็นพลเมือง (civic engagement and citizenship) และความมั่นคงปลอดภัย (Security) หรือ Commission on Human Rights ได้แบ่งธรรมชาติออกเป็นมิติดังนี้ ความโปร่งใส (Transparency) ความรับผิดชอบ (responsibility) ความรับผิดชอบในผลงาน (accountability) การมีส่วนร่วม (participation) และการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน (responsiveness) เป็นต้น

4.3 หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

4.3.1 หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา (good governance and education)

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม ทางการศึกษา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาฯ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา/หน่วยงานทางการศึกษา และบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อาทิ การสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (people needed) ทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรในด้านต่างๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วม ในความรับผิดชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ไว้ใน ข้อ 4 หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ระบุไว้ในข้อย่อย 4.2 ว่าในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่าคุ้มทุน โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรือ อื่น ๆ และข้อ 6 แนวทางปฏิบัติในข้อย่อย 6.3 เร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงในการบริหารภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปการศึกษา

สถาบันการศึกษาเป็นจุดสำคัญที่จะเริ่มต้นให้เป็นแบบอย่างของการเผยแพร่หลักธรรมาภิบาลในสังคมไทย ดังนั้นจึงมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติใช้ในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยของรัฐ องค์ประกอบสำคัญที่นายชวน หลีกภัย (ปอมท. 2543) นำเสนอไว้คือ

1) หลักนิติธรรม คือ การทำให้กฎหมาย กฎและกติกาต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับของประชาชน ให้มีการถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

2) หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ช่วยให้การงานภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากทุจริตและคอร์รัปชัน

3) หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญของสังคม โดยประชาชนมีความสามัคคี ร่วมมือในการทำงานเรื่องสำคัญ ตลอดจนไม่มีการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือภาคเอกชน

4) หลักความรับผิดชอบ คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยพยายามหาทางออกที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้ กล่าวรับผลการกระทำของตน

5) หลักความคุ้มค่า คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่รู้คุณค่าทรัพยากรของชาติและบริหารงานด้วยความประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐต้องให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

4.3.2 ธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลากหลายสาขาวิชา รวมทั้งการทำการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยจึงต้องมีระบบธรรมาภิบาลในการดำเนินการ การจัดการ และการควบคุมดูแลต่างๆ ทั้งด้านการบริหารจัดการทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณและทรัพย์สิน และมีการกำกับตรวจสอบโดยกลไกภายในมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ระบุว่า “ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการ (Governance and Management) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยและอุดมศึกษาในภาพรวม กล่าวคือ หากสถาบันอุดมศึกษามีกลไกการกำหนดทิศทางที่ดีและก้าวหน้า พร้อมกับการขับเคลื่อน โดยการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพแล้วภารกิจของมหาวิทยาลัยก็สำเร็จลุล่วงไปได้ บทบาทและความรับผิดชอบต่อองค์กรสูงสุดในที่นี้ คือ “สภามหาวิทยาลัย” มีความสำคัญต่อความเจริญของสถาบันและผลผลิตที่ดี” นอกจากนี้แล้ว ในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล หรือ “มหาวิทยาลัยนอกระบบ” กำหนดให้มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการโดยยึดหลักความมีคุณธรรม ความรับผิดชอบต่อรัฐและสังคม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การบริหารงานโดยบุคลากรมีส่วนร่วม และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ในส่วนของสภามหาวิทยาลัย พระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยได้ให้อำนาจสภามหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรสูงสุดในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การอนุมัติหลักสูตร การดูแลกำกับคุณภาพของการศึกษา ธรรมนูญเป็นหลักสำคัญที่สภามหาวิทยาลัยต้องนำมาส่งเสริมให้การปฏิบัติงาน และการบริหารงานในทุกระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมโปร่งใส ความคุ้มค่าเงิน และให้โอกาสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยใช้หลักธรรมนูญในการบริหารจัดการและสามารถผลักดันสถาบันให้แข่งขันได้ในระดับสากล กล่าวคือ คุณภาพของสถานศึกษาจะมีทิศทางที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคตได้อย่างดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่ามีสภาสถาบันที่รับผิดชอบ ให้ความสำคัญ และโปร่งใสติดตามกำกับดูแลสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์ นโยบายของสถาบัน ดูแลติดตามกำกับกับการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการประชุมสภาสถาบันการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีการพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะรายงานทางการเงินที่สถาบันนำเสนอ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552)

4.4 หลักธรรมนูญของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

การบริหารด้วยหลักธรรมนูญของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้ศึกษานำเสนอในครั้งนี้ เป็นหน่วยงานของ 3 ประเทศคือ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา รวม 6 หน่วยงาน แต่ละหน่วยงานมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

4.4.1 Committee of University Chairs (CUC)

CUC เป็นหน่วยงานกลางของนายกสภามหาวิทยาลัย (University Chairs) ของประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งสมาชิกประกอบด้วยนายกสภา (Chair) ขององค์กรบริหาร(Governing Bodies) ของมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ ในอังกฤษ สก็อตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ CUC ได้รับการจัดตั้งในปี 1986 ภายใต้ชื่อ Committee of Chairmen of University Councils (CCUC) และเมื่อไม่นานมานี้ ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น Committee of University Chairs โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานการบริหารจัดการขั้นสูงที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับและสถาบันอิสระ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนองค์กรบริหารต่างๆ ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ เผยแพร่และขยายผลวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานมหาวิทยาลัยและประเด็นที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยพัฒนาและขยายความสัมพันธ์อันดีระหว่างมหาวิทยาลัยและกับหน่วยงานภายนอก สนับสนุน และ/หรือทำการวิจัยเพื่อความเข้าใจ และ/หรือปรับปรุงการบริหารมหาวิทยาลัยให้ดีขึ้น ตลอดจนประสานงานในการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานด้านการบริหารงานที่ดีของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ CUC มีผลงานมากมาย เช่น การจัดทำ “Code of Practice for Governance in Higher Education” การ

จัดทำ “A Report to the CUC on : Good Practice in Six Areas of the Governance of Higher Education Institutions” และการจัดทำ “CUC Report on the Monitoring of Institutional Performance and the Use of Key Performance Indicators” เป็นต้น (shet, 2011 : online)

4.4.2 Leadership Foundation for Higher Education (LFHE)

Leadership Foundation for Higher Education (LFHE) ได้รับการจัดตั้งในปี 2003 โดย UUK (Universities UK) และ SCOP (Standing Conference of Principals) เพื่อทำหน้าที่ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ธรรมชาติ และการบริหารจัดการแก่นายกสภาของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศสหราชอาณาจักร LFHE เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของ CUC โดยมีพันธกิจเพื่อพัฒนาทักษะของผู้นำในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างความตระหนักในเรื่องวิปฏิบัติที่ดี พัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพสูงและจัดให้มีการฝึกอบรม สนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนความเท่าเทียมกัน และความหลากหลายของมหาวิทยาลัย และคัดเลือกนายกสภาฯ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรที่มีผลงานดีเด่น มาขยายผลความสำเร็จของโมเดลการบริหารงานไปทั่วโลก โดยกิจกรรมของ LFHE มีทั้งกิจกรรมที่ให้ความสนับสนุนเป็นรายบุคคล รายกลุ่มหรือมหาวิทยาลัย การสร้างเครือข่ายธรรมชาติ การวิจัย และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนานาชาติ (lfhe, 2011 : online)

4.4.3 The University Chancellors

Council (UCC) นายกสภามหาวิทยาลัยของออสเตรเลีย (Australia's University Chancellors) ได้มารวมตัวกันเป็นที่ประชุมนายกสภามหาวิทยาลัย (University Chancellors' Conference : UCC) และมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของสภามหาวิทยาลัยหรือองค์กรบริหารอื่นๆของมหาวิทยาลัย โดย UCC ได้ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลกลางในการวางรูปแบบของ National Governance Protocols ซึ่งมีปรากฏใน Commonwealth Higher Education Support Act (HESA) 2003 และในเดือนมีนาคม 2007 ประธาน UCC ได้ประกาศว่า UCC ได้มารวมตัวกันเป็น The University Chancellors' Council หลังจากนั้น ที่ประชุมนายกสภาฯ (UCC) และสถาบันธรรมชาติแห่งชาติ (National Institute for Governance :NIG) ได้จัดตั้ง University Governance Professional Development (UGPD) Program ขึ้นมาเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดหนึ่งใน Higher Education Support Act (HESA) 2003 ที่กำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการฝึกอบรมโดยเฉพาะ ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของ UGPDต่อไป (universitygovernance, 2011 : online)

4.4.4 National Institute for Governance (NIG)

NIG เป็นหน่วยประสานงานของ UGPD ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยแคนเบอร์รา มีหน้าที่ศึกษาวิจัยในสหสาขาวิชา ศึกษาวิธีปฏิบัติและให้การศึกษาในเรื่องธรรมาภิบาลแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ปรับปรุงกิจกรรมธรรมาภิบาลในออสเตรเลียและภูมิภาคนี้ให้ดีขึ้น กิจกรรมของ NIG ประกอบด้วย การจัดเวทีเสวนาทั้งเวทีสาธารณะและเวทีเฉพาะการกำหนดหัวข้อวิจัย การให้คำปรึกษา การประเมินผลธรรมาภิบาล และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก NIG มีเครือข่ายกับหน่วยงานและผู้เชี่ยวชาญทั้งในออสเตรเลียและนานาชาติในเรื่องธรรมาภิบาลร่วมสมัย (universitygovernance, 2011 : online)

4.4.5 University Governance Professional Development (UGPD) Program

โปรแกรม UGPD เป็นความร่วมมือระหว่าง UCC และ NIG ของออสเตรเลียที่เน้นประเด็นธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา และให้บริการแก่สมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติกว่า 800 แห่งทั่วออสเตรเลีย โปรแกรมของ UGPD ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 2 ส่วนที่ทำงานขนานกันไป คือการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพเฉพาะเรื่องของมหาวิทยาลัย (University Specific Professional Development Training) เช่นการจัดหลักสูตรฝึกอบรมในเรื่องเฉพาะของวงการอุดมศึกษาการออกแบบหลักสูตรในการพัฒนาสภามหาวิทยาลัยในภาพรวม เป็นต้น และการจัดเวทีอภิปรายระดับชาติในประเด็นร่วมสมัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ดีเรื่องธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย เช่น การสังเคราะห์และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลและธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัย เป็นต้น นอกจากนี้ UGPD ยังมีหลักสูตรในการพัฒนานายกสภามหาวิทยาลัย จำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรสำหรับผู้ที่จะมาเป็นนายกสภาฯ (becoming a governor) หลักสูตรเพื่อพัฒนานายกสภาที่อยู่ในตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง และหลักสูตรการพัฒนาความสามารถของทีม (universitygovernance, 2011 : online)

4.4.6 The Association of Governing Boards of Universities and Colleges (AGB)

AGB ก่อตั้งเมื่อปี 1921 และเป็นสมาคมระดับชาติแห่งเดียวของสหรัฐอเมริกาที่ให้บริการแก่คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย คณะกรรมการของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ และผู้บริหารของวิทยาเขต (CEO) ตลอดจนผู้บริหารอื่นๆ ของวิทยาเขตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัยและภาวะผู้นำ กิจกรรมของ AGB ประกอบด้วยการจัดประชุมและการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการศึกษาแก่บอร์ดหรือคณะกรรมการ และบริการให้คำปรึกษา โดยวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญจะเดินทางไปยังมหาวิทยาลัยที่ต้องการ การบริการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking Service) เพื่อติดตามและเปรียบเทียบข้อมูลกับกลุ่มต่างๆ การผลิตนิตยสาร Trusteeship เพื่อรายงานแนวโน้ม ประเด็นสำคัญ และวิธีปฏิบัติในวงการอุดมศึกษา และบริการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย (ABG, 2011 : online)

จากการศึกษาหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศพบว่า สถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศได้ใช้หลักธรรมาภิบาลพัฒนามาตรฐานการบริหารจัดการที่เหมาะสมโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในกำกับและสถาบันอิสระ มีการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนองค์กรบริหารต่างๆ ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ เผยแพร่และขยายผลวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานมหาวิทยาลัยและประเด็นที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ธรรมาภิบาล และการบริหารจัดการแก่นายกสภาของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลก็มีหน้าที่ที่ศึกษาวิจัยในสหสาขาวิชา คือศึกษาวิธีปฏิบัติและให้การศึกษในเรื่องธรรมาภิบาลแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ปรับปรุงกิจกรรมธรรมาภิบาล ภูมิภาคให้ดีขึ้น อีกทั้ง ให้บริการแก่คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย คณะกรรมการของสถาบันที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารของวิทยาเขต (CEO) ตลอดจนผู้บริหารอื่นๆ ของวิทยาเขตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัย และภาวะผู้นำ เป็นต้น

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

พรอณี บุญประกอบ และคณะ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการที่ดีในมุมมองของประชาคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า เป้าหมายหลักในการพัฒนามหาวิทยาลัยนั้นก็คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและอิสระทางด้านวิชาการ รวมถึงสามารถตอบสนองของความต้องการของสังคมได้ โดยที่สภามหาวิทยาลัยนั้นควรจะประกอบไปด้วย บุคคลอย่างน้อย 3 กลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้บริหาร และผู้แทนคณาจารย์ และควรมีผู้แทนชุมชนหรือผู้แทนนิสิตร่วมด้วย ซึ่งควรจะเป็นผู้ที่มีความคิดกว้างไกล เป็นผู้มีความรู้ในกิจการของมหาวิทยาลัย มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย และวางแผนเชิงกลยุทธ์ระยะยาวของมหาวิทยาลัยต่อไป ในแง่ของลักษณะการบริหารจัดการที่ดีของสภามหาวิทยาลัยนั้นควรมีความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานมีประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ในส่วนของ การติดตามตรวจสอบการทำงานของสภามหาวิทยาลัยนั้น ควรที่จะมีองค์กรซึ่งเป็นตัวแทนของประชาคมของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการศึกษาด้านตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัยนั้น

คณะผู้วิจัยสรุปได้ว่า ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัยควรมีลักษณะดังนี้ 1) โครงสร้างขององค์กรและการบริหารของมหาวิทยาลัยนั้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งผู้บริหาร การรับฟังความคิดเห็นจากประชาคมของอธิการบดี ผู้บริหารมีแผนงาน ตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาคมชาสัมพันธ์ มีหลักเกณฑ์การคัดเลือก การพิจารณาความดี ความชอบ สวัสดิการต่าง ๆ รวมถึง การร้องทุกข์ การประเมิน การตรวจสอบ และการกระจาย

อำนาจ 2) ด้านบริหารการเงิน และทรัพย์สินนั้น ควรมีการจัดระบบการทำงานที่ชัดเจน และมีฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการที่ดีจะต้องครอบคลุมองค์ประกอบด้านความเป็นธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความมีอิสระ ประสิทธิภาพ และความคล่องตัวด้วย

วิชิต หล่อจ๊ะระชุนท์กุล , จิรวัดย์ จิตรถเวช, พาชิตชนันต์ ศิริพานิช และเดือนเพ็ญ ธีรวรรณ วิวัฒน์ (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินใน ส่วนภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษามิติที่เหมาะสมของธรรมาภิบาลสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนภูมิภาค และพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในแต่ละมิติของธรรมาภิบาลที่ได้เลือกไว้ จากการศึกษามิติที่เหมาะสมของธรรมาภิบาลสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนภูมิภาค

ผลการวิจัยพบว่า มิติที่เหมาะสมของธรรมาภิบาลสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนภูมิภาคประกอบด้วย 4 มิติ คือ 1.มิติด้านความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย1)การเปิดเผยเอกสารข้อมูลที่ไม่มีความลับต่อสาธารณะ 2) คุณสมบัติของข้อมูลข่าวสารพื้นฐานที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชน 3) ขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลเอกสารที่เผยแพร่ 4) คุณภาพของการจัดสรรงบประมาณของจังหวัด 5) ความชัดเจนและความโปร่งใสในกระบวนการ การประมูลให้ใบอนุญาต/ให้สัมปทาน 6) การดำเนินโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ 7) การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 8) การจ่ายสินบน 2. มิติด้านการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ผู้บริหารราชการส่วนภูมิภาคจัดให้มีขึ้น 2) คุณภาพของการจัดให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน 3) การตอบสนองต่อข้อคิดเห็นของประชาชน 3. มิติความรับผิดชอบในผลงาน ประกอบด้วย 1) โครงการ/ผลงานของส่วนราชการ/ผู้บริหารราชการแผ่นดินท้องถิ่นในพื้นที่ 2) ประโยชน์และความคุ้มค่าของโครงการ ผลงานที่มีในพื้นที่ และ 4. มิติความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย ประกอบด้วย 1) การนำกฎหมายมาบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค 2) ปัญหาผู้มีอิทธิพลรุนแรงในพื้นที่ 3) สภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของท้องถิ่น

ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ทราบการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) พัฒนาและนำเสนอการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรมและความเสมอภาค 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความคุ้มค่า5) หลักความมั่นคง 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักคุณธรรม และ 8) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ และ องค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบนั้น มีความเหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับขอบข่ายการวิจัย

สรุปภาพรวมจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงสถาบันอุดมศึกษา โดยมีประชาชน หรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์กร เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์กรเป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน และการทำงานในองค์กร และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐนั้นจะเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง อีกทั้งยังมีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดธรรมาภิบาลอย่างกว้างขวาง โดยมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ผู้บริหารและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาคสถาบันการศึกษาอีกทั้งพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ ทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตาม และตรวจสอบ และเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนทำให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษา จะได้รับการสนับสนุน ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร และยังสร้างความเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) บริบทเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา University Social Responsibility (USR) และแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัย จึงนำแนวคิด ทฤษฎี หลักการนั้นๆ มาผสมผสานวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เพื่อกำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ดังแสดงได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.4 : วิเคราะห์เปรียบเทียบ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม กับ หลักธรรมาภิบาล

ขอบข่ายความ รับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility ; CSR	หลักธรรมาภิบาล ; Good Governance (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542)					
	หลักนิติธรรม	หลักคุณธรรม	หลักความ โปร่งใส	หลักความร่วมมือ	หลักความรับผิดชอบต่อ	หลักความคุ้มค่า
1.การมีส่วนร่วม ระหว่างองค์กรกับผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อ สร้างสรรค์ประโยชน์ ต่อสังคมและชุมชน	การมีส่วนร่วม ระหว่างองค์กรกับผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียใน การกำหนด กฎ กติกา และการ ปฏิบัติ ตามกฎกติกา ที่ได้ร่วมกันกำหนด ขึ้น โดยคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพ ความ ยุติธรรมขององค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วน เสียเพื่อสร้างสรรค์ ประโยชน์ต่อสังคม และชุมชน	ในการสร้างการมีส่วน ร่วมระหว่างองค์กร กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั้น ต้องยึดมั่นอยู่ใน ความถูกต้อง ดิงาม ด้วยการส่งเสริม สนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนา ตนเองเพื่อให้มีความ ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต	ในการสร้าง การมีส่วนร่วม ระหว่าง องค์กรกับผู้มี ส่วนได้ส่วน เสียนั้น ต้อง ยึดมั่นอยู่ใน ความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอรัปชั่น เพื่อ สร้างสรรค์ ประโยชน์ต่อ สังคมและ ชุมชนให้เกิด ความสงบสุข	เปิดโอกาสให้สังคม และ ชุมชน มีส่วนร่วม ในการ ตัดสินใจเรื่องต่างๆ รวมทั้งมี ส่วนร่วมในการจัดสรร ทรัพยากรของชุมชนและ สังคม ซึ่งจะสร้างสรรค์ ประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ของสังคมและ ชุมชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้ คำแนะนำปรึกษา ร่วม วางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรง จากสังคมและชุมชนเพื่อการ พัฒนาขีดความสามารถของ สังคมและชุมชนในการมีส่วน ร่วม	ในการสร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียนั้น ต้อง ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคมและ ชุมชนร่วมกัน ใส่ใจใน ปัญหาสาธารณะของสังคม และชุมชน มีความ กระตือรือร้นในการ แก้ปัญหาร่วมกัน ตลอดจน เคารพในความคิดเห็นที่ แตกต่างกันและกัน พร้อมทั้ง กล้าที่จะยอมรับ ผลดีและผลเสียจากการ กระทำร่วมกัน	ในการสร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียนั้น จะต้อง บริหารจัดการทรัพยากรที่มี อยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อสังคม และชุมชน โดยรณรงค์ให้ สังคมและชุมชนรู้จัก ประหยัด ใช้ของอย่าง คุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและ บริการที่มีคุณภาพสามารถ แข่งขันได้ในเวทีโลก และ รักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้ สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่ง ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม และชุมชน

ตารางที่ 2.4 : วิเคราะห์เปรียบเทียบ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม กับ หลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility ; CSR	หลัก ธรรมาภิบาล ; Good Governance (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542)					
	หลักนิติธรรม	หลักคุณธรรม	หลักความโปร่งใส	หลักความมีส่วนร่วม	หลักความรับผิดชอบต่อสังคม	หลักความคุ้มค่า
2.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ โดยให้เป็นไปตามกฎ กติกา และการปฏิบัติ ตามกฎ กติกา ที่ตกลงกันได้ อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรม ของชุมชนและ สังคม	ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยยึดมั่นใน ความถูกต้องดีงาม มี คุณธรรม พร้อมส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและ สังคมพัฒนาตนเองไป พร้อมกัน เพื่อให้ สังคม และสังคมมีความ ซื่อสัตย์ จริงใจ ต่อกัน และกัน ชยัน อดทน มี ระเบียบวินัย ประกอบ อาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย	การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรตาม หลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วย ความโปร่งใส ไม่ ทุจริตคอรัปชั่น	กระจายโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการดำเนิน กิจกรรมขององค์กร เกี่ยวกับการ ตัดสินใจในเรื่อง ต่าง ๆ อันจะส่งผล กระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ ของชุมชนและ สังคม โดยการให้ ข้อมูล แสดงความ คิดเห็น ให้ คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วม ปฏิบัติ	ในการดำเนินกิจกรรม ขององค์กร ให้ตระหนัก ในสิทธิหน้าที่ ความ สำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคม ใส่ ใจในปัญหาสาธารณะ กระตือรือร้นในการ แก้ปัญหา ตลอดจนการ เคารพในความคิดเห็นที่ แตกต่างและความกล้า ที่จะยอมรับผลดีและ เสียจากการกระทำของ องค์กร	ในการดำเนินกิจกรรมของ องค์กร ให้บริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ ส่วนรวม ใช้ของอย่าง คุ้มค่า สร้างสรรค์กิจกรรมที่ มีคุณค่า และรักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้ สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่ง ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหารการจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัด	

ตารางที่ 2.4 : วิเคราะห์เปรียบเทียบ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม กับ หลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility ; CSR	หลักธรรมาภิบาล ; Good Governance (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542)					
	หลักนิติธรรม	หลักคุณธรรม	หลักความโปร่งใส	หลักความมีส่วนร่วม	หลักความรับผิดชอบต่อสังคม	หลักความคุ้มค่า
3.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม เกิดขึ้นโดยไม่มีการบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อม พร้อมให้ เป็นไปตามกฎ กติกา และการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันได้ โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรม ของสมาชิก	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม เป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริต คอรัปชั่น	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจ เพื่อพัฒนาชีวิต ความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม	การดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม ด้วยความสมัครใจ ให้เป็นไปตาม สิทธิหน้าที่ พร้อม ยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ส่วนรวม มี ความประหยัด ใช้จ่ายของ อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์ สินค้าและบริการที่มี คุณภาพรักษาพัฒนา ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัด

ตารางที่ 2.4 : วิเคราะห์เปรียบเทียบ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม กับ หลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility ; CSR	หลักธรรมาภิบาล ; Good Governance (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542)					
	หลักนิติธรรม	หลักคุณธรรม	หลักความโปร่งใส	หลักความมีส่วนร่วม	หลักความรับผิดชอบต่อ	หลักความคุ้มค่า
4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยเป็นไปตามกฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม เป็นไปตามกฎ กติกาตามข้อตกลงที่สร้างร่วมกันกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินกิจกรรมด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอรัปชั่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	องค์กรรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นไปด้วยความคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากตารางที่ 2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) กับ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance): Corporate Social Responsibility + Good Governance = CSRGG สรุปสาระสำคัญถึงขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล ได้เป็น 4 มิติ คือ

1. การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้ความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต พร้อมยึดมั่นในความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนให้เกิดความสงบสุข มีการเปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีส่วนร่วม ในการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและสังคมสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ของสังคมและชุมชน มีการพัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชน ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของสังคมและชุมชน ให้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำร่วมกัน บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและชุมชน ตลอดจน รณรงค์ให้สังคมและชุมชน รู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและชุมชน

2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของชุมชนและสังคม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร และบริหารจัดการ กิจกรรมขององค์กร โดยให้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

3. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา สมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม รับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิด

ความซื่อสัตย์ จริ่งใจต่อกัน ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม มีการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตาม สิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ตลอดจนความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพรักษาพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอร์รัปชัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน พร้อมทั้งแสดงความใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2.5 : วิเคราะห์เชื่อมโยง ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา	ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล				ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างสรรคประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล	ความสนใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล	
<p>ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอน</p> <p>กล่าวคือ สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในลักษณะและรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ร่วมกันทั้งสถาบันและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบนฐานของความมีคุณธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม ความเหมาะสมดีงามของสังคม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกแห่งการบริการกับ บุคลากรของสถาบันทุกระดับเพื่อสร้างสรรคงานบริการ ด้วย ใจตลอดรวมทั้งเครือข่ายแห่งการให้บริการอย่างครอบคลุมพร้อมทั้งให้บริการวิชาการที่ส่งเสริมประเด็นสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคนในสังคม</p>	<p>1.กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรคประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน</p> <p>2.ยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้ความซื่อสัตย์ จริงใจ ซื่อสัตย์</p> <p>3. ยึดมั่นอยู่ในความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอรัปชั่น เพื่อสร้างสรรคประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนให้เกิดความสงบสุข</p> <p>4.เปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีส่วนร่วม ในการการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและสังคมสร้างสรรคประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ของสังคมและชุมชน</p> <p>5. พัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>6.ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>7.ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม</p> <p>8.กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของสังคมและชุมชน</p> <p>9.เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำร่วมกัน บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและชุมชน</p> <p>10. รณรงค์ให้สังคมและชุมชนรู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและชุมชน</p>	<p>1.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของชุมชนและสังคม</p> <p>2.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม</p> <p>3.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอรัปชั่น</p> <p>4.กระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร</p> <p>5.การดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ยอมรับผลดี และเสียจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร</p> <p>6.บริหารจัดการ ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม</p>	<p>1.ความสนใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม</p> <p>2. ความสนใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน</p> <p>3.ความสนใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอรัปชั่น</p> <p>4.เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>5.การดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตามสิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ</p> <p>6.ความสนใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าสร้างสรรคสินค้าและบริการที่มีคุณภาพรักษาพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด</p>	<p>1.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>2.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>3.บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินกิจกรรมด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอรัปชั่น</p> <p>4.การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>5.องค์กรรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>6.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นไปด้วยความคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรที่มีอย่าง จำกัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p>	<p>มิติที่ 1.ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอนตามหลักธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรคประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรคประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้ความซื่อสัตย์ จริงใจ ซื่อสัตย์</p> <p>3. ยึดมั่นอยู่ในความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอรัปชั่น เพื่อให้เกิดความสงบสุข มีการเปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีการพัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชน ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม ให้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลเสียจากการกระทำร่วมกัน ตลอดจนรณรงค์ให้สังคมและชุมชนรู้จักประหยัด ใช้จ่ายทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและสังคม</p>

ตารางที่ 2.5 : วิเคราะห์เชื่อมโยง ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา	ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล				ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล	
<p>ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัย กล่าวคือ ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ร่วมกันรอบด้าน เพื่อสร้างสรรคงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดในอนาคต ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยให้อยู่บนกรอบแห่งจริยธรรม คุณธรรม ดำเนินงานวิจัยตามหลักจรรยาบรรณแห่งนักวิจัยอย่างเคร่งครัด ไม่ดำเนินโครงการวิจัยที่ขัดกับขนบธรรมเนียม ประเพณีนิยมของสังคมและเปิดโอกาสให้บุคลากรสร้างสรรคงานวิจัยอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาการ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาส่วนร่วมเรียนรู้กระบวนการวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนอย่างมีอิสระตามความพึงพอใจ</p>	<p>1.กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน</p> <p>2.ยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดความซื่อสัตย์จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต</p> <p>3.ยึดมั่นอยู่ในความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนให้เกิดความสงบสุข</p> <p>4.เปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีส่วนร่วม ในการการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและสังคมสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ของสังคมและชุมชน</p> <p>5. พัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>6.ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>7.ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม</p> <p>8.กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของสังคมและชุมชน</p> <p>9.เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำร่วมกัน บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและชุมชน</p> <p>10. รณรงค์ให้สังคมและชุมชนรู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและชุมชน</p>	<p>1.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้ อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของชุมชนและสังคม</p> <p>2.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม</p> <p>3.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น</p> <p>4.กระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร</p> <p>5.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร</p> <p>6.บริหารจัดการ ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม</p>	<p>1.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม</p> <p>2. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน</p> <p>3.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น</p> <p>4.เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>5.การดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตามสิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ</p> <p>6.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพรักษาพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด</p>	<p>1.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>2.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>3.บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินกิจกรรมด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอร์รัปชั่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>4.การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>5.องค์กรรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>6.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นไปด้วยความคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรที่มีอย่าง จำกัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p>	<p>มิติที่ 2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัยตามหลักธรรมาภิบาล คือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของชุมชนและสังคม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร และบริหารจัดการ กิจกรรมขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม</p>

ตารางที่ 2.5 : วิเคราะห์เชื่อมโยง ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา	ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล				ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล	
<p>ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการ กล่าวคือ สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในลักษณะและรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ร่วมกันทั้งสถาบันและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบนฐานของความมีคุณธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่ขัดต่อ</p> <p>กฎหมาย ศีลธรรม ความเหมาะสมดีงามของสังคม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกแห่งการบริการกับบุคลากรของสถาบันทุกระดับเพื่อสร้างสรรคงานบริการ ด้วย ใจตลอดรวมทั้งทั้งเครือข่ายแห่งการให้บริการ อย่างครอบคลุมพร้อมทั้งให้บริการวิชาการที่ส่งเสริมประเด็นสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคนในสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน ยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเองเพื่อไม่มีความเชื่อสัจย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต ยึดมั่นอยู่ในความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนให้เกิดความสงบสุข เปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีส่วนร่วม ในการการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและสังคมสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ของสังคมและชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของสังคมและชุมชน เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำร่วมกัน บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและชุมชน รณรงค์ให้สังคมและชุมชนรู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้ อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของชุมชนและสังคม ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม ดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น กระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร การดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร บริหารจัดการ ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม 	<ol style="list-style-type: none"> ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเชื่อสัจย์จริงใจต่อกัน ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม การดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตามสิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 	<ol style="list-style-type: none"> การดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความเชื่อสัจย์จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินกิจกรรมด้วยความเชื่อสัจย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอร์รัปชั่น เพื่อให้การพัฒนาอย่างยั่งยืน การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์กรรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นไปด้วยความคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรที่มีอย่าง จำกัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน 	<p>มิติที่ 3. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการ วิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา สมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม รับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเชื่อสัจย์จริงใจต่อกัน ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วมมีการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตาม สิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ตลอดจนความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรคสินค้าและบริการที่มีคุณภาพพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด</p>

ตารางที่ 2.5 : วิเคราะห์เชื่อมโยง ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา	ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล				ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล	
<p>ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กล่าวคือ สร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างสถาบันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในการสร้างความตระหนักในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของสังคม ตลอดจนส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติ และการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมอยู่ใน จารีตที่ดีงามของสังคมส่งเสริมสนับสนุน และ ใฝ่มน้าวใจให้เกิดความภาคภูมิใจ ในศิลปวัฒนธรรมที่สั่งมาอย่างเห็นคุณค่า ดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้นแบบในด้านการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมที่ดีงาม ดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์การใช้พลังงานประหยัดถูกต้อง ตลอดจนโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม</p>	<p>1.กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน 2.ยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจ ซื่อ น อคตหม มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต</p> <p>3. ยึดมั่นอยู่ในความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนให้เกิดความสงบสุข</p> <p>4.เปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีส่วนร่วม ในการการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและสังคมสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ของสังคมและชุมชน</p> <p>5. พัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>6.ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>7.ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม</p> <p>8.กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของสังคมและชุมชน</p> <p>9.เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำร่วมกัน บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและชุมชน</p> <p>10. รณรงค์ให้สังคมและชุมชนรู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและชุมชน</p>	<p>1.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของชุมชนและสังคม</p> <p>2.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม</p> <p>3.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น</p> <p>4.กระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร</p> <p>5.การดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร</p> <p>6.บริหารจัดการ ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม</p>	<p>1.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม</p> <p>2. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน</p> <p>3.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น</p> <p>4.เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม</p> <p>5.การดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตามสิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ</p> <p>6.ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าสร้างสรรคิ สิ้นค้าและบริการที่มีคุณภาพรักษาพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด</p>	<p>1.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>2.การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>3.บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินกิจกรรมด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอร์รัปชั่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>4.การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>5.องค์กรรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p>	<p>มิติที่ 4. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามหลักธรรมาภิบาล คือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอร์รัปชั่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสถาบันเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน พร้อมทั้งแสดงความใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p>

จากตารางที่ 2.5 วิเคราะห์เชื่อมโยง ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย กับความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล สรุปสาระสำคัญได้ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล ได้เป็น 4 มิติ คือ

มิติที่ 1. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอนตามหลักธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้มีความซื่อสัตย์จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต พร้อมยึดมั่นอยู่ในความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้เกิดความสงบสุข มีการเปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีการพัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชน ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม ให้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลเสียจากการกระทำร่วมกัน ตลอดจน หนุนเสริมให้สังคมและชุมชนรู้จักประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและสังคม

มิติที่ 2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัยตามหลักธรรมาภิบาล คือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของชุมชนและสังคม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร และบริหารจัดการ กิจกรรมขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม

มิติที่ 3 . ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา สมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม รับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อ

สังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วมมีการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตาม สิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ตลอดจนความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพรักษาพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

มิติที่ 4. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามหลักธรรมาภิบาล คือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอรัปชั่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน พร้อมทั้งแสดงความใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2.6 : วิเคราะห์เชื่อมโยงแนวคิด University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553) กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล

แนวคิด University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553)	ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล				ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	
1.การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ครอบครัวของ บุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และชุมชนท้องถิ่นรวมไปถึงสังคมโดยการเน้นไปที่ พื้นฐานสามอย่างคือ การวิจัยสำหรับการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม	1.ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความซื่อสัตย์ ใจจริง ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ในกิจกรรมการเรียนการสอน 2.สร้างเสริมความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน ในกิจกรรมการเรียนการสอน 3. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม พรบ. หรือ กฎ กติกา โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสังคมและชุมชน 4. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	1.ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะ วิธีการ และรูปแบบต่างๆ 2.ดำเนินการวิจัยอยู่ในความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณ แห่งการวิจัยอย่างเคร่งครัด โปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน 3.สร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1.ให้บริการวิชาการภายใน ของมหาวิทยาลัย กล่าวคือ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และครอบครัว ของ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร ในทุกด้านเพื่อเป็นส่วนในการช่วยการเพิ่มคุณภาพชีวิต ทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 2.ภายใน ของมหาวิทยาลัย กล่าวคือ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และครอบครัว ของ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร ในทุกด้านเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1.ส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้กับ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และครอบครัว ของ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร โดยสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ 2.ส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้กับ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และครอบครัว ของ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างคุ้มค่า เหมาะสม สร้างคุณค่าเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ อย่างยั่งยืน	การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ครอบครัวของบุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และชุมชนท้องถิ่นรวมไปถึงสังคม ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ชุมชนและสังคมมีความซื่อสัตย์ ใจจริง ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย สร้างเสริมความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม พรบ. หรือ กฎ กติกา โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสังคมและชุมชน พร้อมดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะ วิธีการ และรูปแบบต่างๆ ตลอดจนสร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2.กิจกรรมการสร้างความตระหนักในประชาชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม	1.จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	1.จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยอย่างคุ้มค่า เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1.จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการวิชาการ ด้วยความคุ้มค่า ประหยัด 2.ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ 3.แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และผลเสีย กับผลอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการ	1.ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยอย่างคุ้มค่า เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ อีกทั้งแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม อันเกิดจากการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการ

ตารางที่ 2.6 : วิเคราะห์เชื่อมโยงแนวคิด University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553) กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

แนวคิด University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553)	ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล				ขอข่วยความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	
3.การสร้างผลกระทบเชิงบวกที่เด่นชัดและวัดได้ไปสู่สังคม เช่น การสร้างประโยชน์กับสาธารณะผ่านการศึกษาและการวิจัย การกระจายความรู้และ ความเชี่ยวชาญในวงกว้าง การรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและจรรยาบรรณที่สูง การ ส่งเสริมและการปฏิบัติในการสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม และประพฤติด้านฐานะองค์กรประชาชนและสร้างความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1.ให้สังคมและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ต่างๆ 2. ใส่ใจในปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม ด้วยการนำมาเป็นประเด็นในการจัดการเรียนการสอน	1.สร้างงานวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม	1.ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น 2.ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน และอดทน 3.การมีส่วนร่วมในการบริการวิชาการให้เป็นไปโดยสมัครใจของผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม	1.สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2.รณรงค์อย่างต่อเนื่องในการสร้างความตระหนักในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของสังคม ตลอดจนส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่พึงตามของสังคมอยู่ในจารีตที่งดงามของสังคม 3.ดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมโดยยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม	การให้สังคมและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ด้วยการนำประเด็นของชุมชน มาสู่การจัดการเรียนการสอน ไปสู่การสร้างงานวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม มีการกระจายความรู้และ ความเชี่ยวชาญในวงกว้าง ด้วยการรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและจรรยาบรรณมี การสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อมในฐานะเป็นองค์กรของประชาชน มีการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น ส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน และ สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนัก ในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของสังคม ตลอดจนส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่พึงตามของสังคมอยู่ในจารีตที่งดงามของสังคม
4.กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนา มนุษย์อย่างยั่งยืน	1. ส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์เรื่อง การประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนา ทรัพยากรให้สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ใน กิจกรรมการเรียนการสอน	1.สร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1.ใช้การบริการวิชาการเป็น เครื่องช่วยให้สังคมและชุมชนเกิด การพัฒนาขีดความสามารถด้าน ต่างๆ 2.สร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1.ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ พึ่งพิง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ในลักษณะและ รูปแบบต่างๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน	มีการส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์เรื่อง การประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรให้ สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยการสร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ใช้การ บริการวิชาการเป็นเครื่องช่วยให้สังคมและชุมชนเกิดการ พัฒนาขีดความสามารถด้านต่างๆ มีการส่งเสริม สนับสนุนการอนุรักษ์ และ พึ่งพิง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ ให้คงอยู่ อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2.6 : วิเคราะห์เชื่อมโยงแนวคิด University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553) กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

แนวคิด University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553)	ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล (Corporate Social Responsibility + Good Governance = CSRGG)				ชอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	
5.การรวมกันของระบบจัดการสิ่งแวดล้อม(Environmental Management System) การมีส่วนร่วมกับสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม การส่งเสริมความยั่งยืนในการสอนและการวิจัย	1.ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ เกิดสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน 2. จัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน 3.จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจของผู้เรียนที่หลากหลาย.	1.สร้างงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาสาธารณะของชุมชน และสังคม 2.แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและผลเสีย กับผลอันเกิดจากการดำเนินการวิจัย	1.สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการในลักษณะและรูปแบบต่างๆ 2.ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อ	1.การดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไปตามความสมัครใจ 2.รับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากสร้างสรรค์กิจกรรมการอนุรักษ์ และ พันฟู ศิลปวัฒนธรรมด้วยด้วยความกระตือรือร้น	มีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ เกิดสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจของผู้เรียนที่หลากหลาย มีการสร้างงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาสาธารณะของชุมชน และสังคม แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอันเกิดจากการดำเนินการวิจัย สร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการในลักษณะและรูปแบบ ต่างๆ พร้อมให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อ การดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไปตามความสมัครใจ และ รับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากสร้างสรรค์กิจกรรมการอนุรักษ์ และ พันฟู ศิลปวัฒนธรรมด้วยความกระตือรือร้น

จากตารางที่ 2.6 วิเคราะห์เชื่อมโยง แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility; USR) (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553) กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ที่แยกย่อยออกไปได้ 41 ประเด็น ประกอบด้วย

1. ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ครอบครัวของบุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และชุมชนท้องถิ่นรวมไปถึงสังคม
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ชุมชนและสังคมมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย
3. สร้างเสริมความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอรัปชั่น ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ชุมชนและสังคม
4. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม พรบ. หรือ กฎ กติกา โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสังคมและชุมชน
5. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ
6. ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะ วิธีการ และรูปแบบต่างๆ
7. ดำเนินการวิจัยอยู่ในความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณ แห่งการวิจัย อย่างเคร่งครัด โปร่งใส ไม่ทุจริตคอรัปชั่น
8. สร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
9. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
10. จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยอย่างคุ้มค่า เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
11. จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการวิชาการ ด้วยความคุ้มค่า ประหยัด
12. ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ
13. แสดงความรับผิดชอบต่อทั้งผลดี และผลเสีย กับผลอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการ
14. ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่

15. ให้สังคมและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ
วิธีการ ต่างๆ
16. ใส่ใจในปัญหาสาธารณสุขของชุมชนและสังคม ด้วยการนำมาเป็นประเด็นในการจัดการ
เรียนการสอน
17. สร้างงานวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม
18. สร้างประโยชน์กับสาธารณะผ่านการศึกษและการวิจัย
19. การกระจายความรู้และ ความเชี่ยวชาญในวงกว้าง
20. รักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและจรรยาบรรณที่สูง
21. การส่งเสริมและการปฏิบัติในการสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม
22. ประพฤติตัวในฐานะองค์กรประชาชน
23. สร้างความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
24. ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง
ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริต คอร์รัปชัน
25. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ดีงาม
ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน และอดทน
26. การมีส่วนร่วมในการบริการวิชาการให้เป็นไปโดยสมัครใจของผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมใน
การวิจัยโดยอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม
27. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา
อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
28. รณรงค์อย่างต่อเนื่องในการสร้างความตระหนักในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของ
สังคม ตลอดจนส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ ให้
มีความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมอยู่ในจารีตที่ดีงามของสังคม
29. ดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมโดยยึดมั่นบน
ความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม
30. ส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์เรื่องการประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและ
พัฒนาทรัพยากรให้สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน
31. ใช้การบริการวิชาการเป็นเครื่องมือช่วยให้สังคมและชุมชนเกิดการพัฒนาขีด
ความสามารถด้านต่างๆ

32. ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ใน ลักษณะและรูปแบบต่างๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

33. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ เกิด สำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน

34. จัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

35. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจของผู้เรียนที่หลากหลาย.

36. สร้างงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาสาธารณะของชุมชน และสังคม

37. แสดงความรับผิดชอบต่อทั้งผลดี และผลเสีย กับผลอันเกิดจากการดำเนินการวิจัย

38. สร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการดำเนิน กิจกรรมทางวิชาการในลักษณะและรูปแบบ ต่างๆ

39. ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความ รับผิดชอบต่อ

40. การดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไปตามความสมัครใจ

41. รับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากสร้างสรรค์กิจกรรมการอนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมด้วยด้วยความกระตือรือร้น

จาก 41 ประเด็น ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จากพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา ไทย นำมาสู่การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีธรรมาภิบาล ได้ 6 ด้าน คือ

1. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านการบริหารจัดการ
2. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านหลักสูตร
3. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านด้านการเรียนการสอน
4. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านด้านวิจัย
5. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านบริการวิชาการ
6. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

แสดงรายการแยกประเด็นด้านต่างๆ ได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.7 ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน 41 ประเด็น

ขอบข่ายการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย (University Social Responsibility; USR) ครอบคลุม 6 ด้าน รวม 41 ประเด็น					
1.ด้านบริหารจัดการ (8 ประเด็น)	2.ด้านหลักสูตร (3 ประเด็น)	3.ด้านการเรียนการสอน (6 ประเด็น)	4.ด้านวิจัย (8 ประเด็น)	5.ด้านบริการวิชาการ (8 ประเด็น)	6.ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (8 ประเด็น)
1.ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ครอบคลุมของบุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และชุมชนท้องถิ่นรวมไปถึงสังคม	1. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน ให้เป็นไปตาม พรบ. หรือ กฎ กติกา โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสังคมและชุมชน	1.ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	1.ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะ วิธีการ และรูปแบบ ต่างๆ	1.จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการ วิชาการ ด้วยความคุ้มค่า ประหยัด	1.ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนิน กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิด
2.ส่งเสริมสนับสนุนให้ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ชุมชนและ สังคมมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย	2. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน ที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม	2. ใส่ใจในปัญหาสาธารณของชุมชน และสังคม ด้วยการนำมาเป็นประเด็น ในการจัดการเรียนการสอน	2.ดำเนินการวิจัยอยู่ในความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ และ จรรยาบรรณ แห่งการวิจัยอย่าง เคร่งครัด โปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น	2.ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นในการ สร้างสรรค์งานบริการวิชาการ	ประโยชน์สูงสุดในการรักษาและ พัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่
3.สร้างเสริมความโปร่งใส ไม่ ทุจริต คอร์รัปชั่น ผ่านกิจกรรมการ เรียนการสอน ให้นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ชุมชนและ สังคม	3. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นไปด้วยความสมัครใจ ตาม ความสนใจของผู้เรียนที่ หลากหลาย	3. ให้สังคมและชุมชน มีส่วนร่วมใน การจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ต่างๆ	3.สร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	3.แสดงความรับผิดชอบต่อผลดี และ ผลเสีย กับผลอันเกิดจากการดำเนิน กิจกรรมบริการวิชาการ	2. ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดมั่นใน ความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความ โปร่งใสไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น
4.การกระจายความรู้และ ความ เชี่ยวชาญในวงกว้าง		4. ส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์เรื่องการ ประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรให้ สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ในกิจกรรมการเรียน การสอน ทั้งในมิติด้านผู้สอน และมีติ ด้านผู้เรียน	4. จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการ วิจัยอย่างคุ้มค่า เหมาะสม ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด	4.ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ทางวิชาการให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน และอดทน	3. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 2.7 ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน 41 ประเด็น (ต่อ)

ขอบข่ายการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย (University Social Responsibility; USR) ครอบคลุม 6 ด้าน รวม 41 ประเด็น					
1.ด้านบริหารจัดการ (8 ประเด็น)	2.ด้านหลักสูตร (3 ประเด็น)	3.ด้านการเรียนการสอน (6 ประเด็น)	4.ด้านวิจัย (8 ประเด็น)	5.ด้านบริการวิชาการ (8 ประเด็น)	6.ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (8 ประเด็น)
5.การบริหารจัดการที่รักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและจรรยาบรรณในหลักการบริหาร ตามสภาวะและปัจจัยแวดล้อม		5. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ เกิดสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน ทั้งในมิติด้านผู้สอนและมิติด้านผู้เรียน	5.สร้างงานวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อย่างเป็นรูปธรรม	5. การมีส่วนร่วมในการบริการวิชาการให้เป็นไปโดยสมัครใจของผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม	5. ดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคม โดยยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม
6.การส่งเสริมและการปฏิบัติในการสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม		6. จัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	6. สร้างประโยชน์กับสาธารณะ ผ่านการศึกษาและการวิจัย	6. ใช้การบริการวิชาการเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมและชุมชนเกิดการพัฒนาขีดความสามารถด้านต่างๆ	6. ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
7.ประพฤติดีตัวในฐานะองค์กรประชาชน			7. สร้างงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม	7.สร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการในลักษณะและรูปแบบ ต่างๆ	7. การดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไปตามความสมัครใจ
8. สร้างความกระตือรือร้นและความมีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			8.แสดงความรับผิดชอบต่อทั้งผลดีและผลเสีย กับผลอันเกิดจากการดำเนินการวิจัย	8. ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อ	8. รับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากสร้างสรรค์กิจกรรมการอนุรักษ์ และฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมด้วยด้วยความกระตือรือร้น

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้

5.1 ความหมายของตัวบ่งชี้

ปัจจุบัน การใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้ (Indicator)” และคำว่า “ดัชนี (Index)” เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย (วสันต์ ติမ်ปีเฉลิม, 2550) โดยให้คำแปล Indicator คือ สิ่งที่ยังบอกบางสิ่งบางอย่าง หรือสิ่งที่เชื่อว่าการมีอยู่ของสิ่งหนึ่งบ่งบอกถึงการมีของอีกสิ่งหนึ่ง โดยตัวบ่งชี้สะท้อนสิ่งที่พิจารณา แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกับที่พิจารณา ซึ่งเทียบได้กับกระจกเงาที่สะท้อนภาพวัตถุแต่ไม่ใช่ตัววัตถุ จึงอาจตรวจวัดตัวบ่งชี้ใดๆ ว่ามีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะตัดสินชี้ขาด ว่ามีอีกสิ่งหนึ่งหรือไม่ มากน้อยเพียงใดได้ ส่วนความหมายของ “ดัชนี (Index)” คือค่าของตัวเลขจำแลงที่ได้จากการคำนวณตามสูตรหรือวิธีการที่กำหนดขึ้น เพื่อบอกความแตกต่างน้อยของบางสิ่งบางอย่าง วรณีย์ แกมเกตุ (2546) สรุปว่า ดัชนี หมายถึง ตัวแปรหรือตัวแปรรวมที่ใช้แทนปริมาณการเปลี่ยนแปลงของคุณลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นสารสนเทศเชิงปริมาณเท่านั้น หรือต้องอยู่ในรูปอัตราส่วนระหว่างปริมาณสอง

Johnstone (1981) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้หมายถึง สารสนเทศที่ยังบอกปริมาณเชิงสัมพันธ์หรือสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัดในเวลาใดเวลาหนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องบ่งบอกสภาวะที่เจาะจงหรือชัดเจน แต่บ่งบอกหรือสะท้อนถึงสถานการณ์ที่เราสนใจเข้าไปตรวจสอบอย่างกว้างๆ หรือให้ภาพรวมโดยทั่วไปซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

The Webster's New Twentieth Dictionary Mckechnie (1983) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า สิ่งที่ยังประเด็นหรือชี้้นำความถูกต้องแม่นยำไม่มากก็น้อย (Something which points out or points to which more or less exactness)

Frackman (อ้างถึงใน Cave et al., 1988) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า เป็นการทำให้สารสนเทศง่ายเพื่อการจัดการขององค์กร

The Oxford English Dictionary Simpson และ Weiner (1986) ได้ให้คำจำกัดความของตัวบ่งชี้ว่า สิ่งที่ยังหรือบอกทิศทางไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (One who or that which point out, or directed attention to, something)

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2539) ให้ความหมายตัวบ่งชี้ว่า เป็นมาตรวัดระดับของผลการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานนั้นอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรที่เป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชน

วรณีย์ แกมเกตุ (2540) ให้คำจำกัดความตัวบ่งชี้ว่า หมายถึงสารสนเทศหรือค่าที่สังเกตได้เชิงปริมาณ หรือสารสนเทศเชิงคุณภาพซึ่งใช้บ่งบอกสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัดหรือสะท้อนลักษณะรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานอย่างกว้างๆในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณสภาพการศึกษา ปัจจัย การดำเนินงานหรือผลผลิตจากระบบการศึกษา ณ จุดเวลาหรือช่วงเวลาหนึ่งๆ ซึ่งให้สารสนเทศเป็นองค์รวมอย่างกว้างๆ แต่มีความแม่นยำไม่มากนักน้อยและชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือใช้ในการประเมินหรือบอกความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการศึกษาได้

สุวิมล ว่องวานิช (2544) ให้ความหมายว่าตัวบ่งชี้ คือ สิ่งที่ถูกประเมิน ซึ่งเป็นตัวบอกความสำเร็จในการดำเนินงาน ในกรณีตัวอย่างของสถานศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งหมายถึงตัวแปรที่กำหนดขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น ใช้วัดความเปลี่ยนแปลง ใช้บ่งบอกสถานภาพ หรือใช้สะท้อนลักษณะการดำเนินงาน ตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ต่างๆ สามารถใช้วัดความสำเร็จหรือผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ซึ่งใช้บ่งบอกสถานภาพหรือลักษณะการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน

จากความหมายของตัวบ่งชี้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ข้อความที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนแสดงถึงสถานภาพ ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนหรือบอกสภาวะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งแสดงในรูปค่าที่สังเกตได้ในเชิงปริมาณหรือคุณภาพ นำไปสู่การตัดสินใจคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการประเมิน

5.2 ลักษณะและประเภทของตัวบ่งชี้

Johnstone (1981) ระบุลักษณะสำคัญของตัวบ่งชี้ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกหรือสามารถกำหนดเป็นปริมาณได้ มิใช่การบรรยายเชิงพรรณนา การตีความหมายค่าตัวเลข ของตัวบ่งชี้ต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่สร้างขึ้น เพื่อสามารถบอกได้ว่าค่าตัวเลขที่ได้มีความหมายว่าอย่างไร โดยการกำหนดเกณฑ์แปลความหมายของระบบตัวเลขต้องมีความชัดเจน

2) ค่าของตัวบ่งชี้เป็นค่าเฉพาะ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาและสถานที่ ขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้

3) ตัวบ่งชี้บอกลักษณะที่ต้องการวัดในลักษณะกว้างในเชิงสรุปมากกว่าสภาวะที่เฉพาะเจาะจง

4) ตัวบ่งชี้ให้สารสนเทศแสดงคุณลักษณะเพื่อสรุปในภาพรวมจากการรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องและเสนอเป็นภาพรวมของสิ่งที่ต้องการศึกษา ตามลักษณะนี้บ่งชี้เป็นตัวแปรประกอบ (Composite Variable) หรือองค์ประกอบ (Factor) ขณะที่ตัวแปรให้สารสนเทศของสิ่งที่ต้องการศึกษาเฉพาะด้าน แม้ว่าทั้งตัวบ่งชี้และตัวแปรจะให้สารสนเทศแสดงคุณลักษณะ และให้ค่าแสดงปริมาณหรือลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา

5) ตัวบ่งชี้เป็นหน่วยระดับพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทฤษฎี ซึ่งเกี่ยวกับตัวแปร คือ การบรรยายปรากฏการณ์ที่ศึกษา การนิยามสังกะยของปรากฏการณ์ การนิยามเชิงปฏิบัติการ การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลและการสร้างตัวแปรของปรากฏการณ์

จากลักษณะดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้คือองค์ประกอบย่อยๆ ที่แสดงค่าออกมาถึงลักษณะหรือปริมาณของสิ่งที่ต้องการศึกษา ณ เวลานั้น สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ต้องการประเมินได้ และสามารถเปรียบเทียบสภาพความเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการศึกษาได้

ประเภทของตัวบ่งชี้

การจัดแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ สามารถแบ่งได้หลายวิธี ดังนี้

1) แบ่งประเภทตามทฤษฎีระบบ (Johnstone, 1981) มองการศึกษาเป็นระบบที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ปัจจัยนำเข้าหมายถึง สิ่งเริ่มต้นที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน เช่น นักศึกษา ครูอาจารย์ สิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ กระบวนการหมายถึง การกระทำที่สถาบันการศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า เช่น โปรแกรมการเรียน กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่หลักสูตรเป็นต้น ผลลัพธ์หมายถึง ด้านพุทธิปัญญา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ และมูลค่าเพิ่มที่เกิดแก่นักศึกษา และผลด้านที่ไม่ใช่พุทธิปัญญา ที่มีต่อผู้เรียน เช่น ทักษะ เจตคติ พฤติกรรม ดังนั้นแบ่งตัวบ่งชี้เป็น ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า(input indicators) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (process indicators) และตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (output indicators)

2) แบ่งตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น ตัวบ่งชี้สัมบูรณ์ (Absolute indicators) หมายถึงตัวบ่งชี้ที่มีค่าบอกปริมาณที่แท้จริง มีความหมายในตัวเอง เช่น จำนวนโรงเรียน จำนวนครู และตัวบ่งชี้สัมพัทธ์ (Relative indicators) หมายถึงตัวบ่งชี้ที่มีค่าเป็นปริมาณเทียบเคียงกับค่าอื่น เช่น จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน

3) แบ่งตามลักษณะตัวแปรที่นำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ (Johnstone:1981; พรปรียา คัตตพันธ์ ,2544:10-12) แบ่งได้เป็น

3.1 ตัวบ่งชี้ตัวแทน (Representative indicators) คือ ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแปรเดียวได้มาจากการคัดเลือกจากตัวแปรต่างๆ เพื่อเป็นตัวแทนในการสะท้อนถึงแง่มุมบางอย่างของระบบการศึกษา เช่นอัตราการรู้หนังสือ

3.2 ตัวบ่งชี้เดี่ยว (Disaggregative Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่กำหนดจากตัวแปรองค์ประกอบแต่ละตัว เพื่อใช้ในการอธิบาย หรือสะท้อนให้เห็นในแต่ละเรื่องแต่ละส่วนแต่ละตัวแปรองค์ประกอบจะเป็นอิสระจากกัน เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนของข้อมูลในชุดตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ในที่นี่เป็นเพียงตัวแปรที่ถูกจำแนกออกมาเป็นตัวเดี่ยวๆ ซึ่งให้ข้อมูลที่ชัดเจนของแต่ละเรื่อง แต่ละองค์ประกอบ หรือแต่ละส่วนของระบบการศึกษา

3.3 ตัวบ่งชี้ผสม หรือ ตัวบ่งชี้รวม (Composite Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ได้จากการรวมตัวแปรทางการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกันซึ่งจะช่วยอธิบายลักษณะทางการศึกษาได้ดีกว่าตัวบ่งชี้เดี่ยว (ตัวแปรตัวเดียว) ค่าตัวบ่งชี้รวมเป็นค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่นำมารวมกัน ซึ่งถ้าตัวแปรเหล่านั้นมีค่าน้ำหนักความสำคัญไม่เท่ากัน ต้องมีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว แล้วคำนวณค่าดัชนีรวม ซึ่งอาจใช้วิธีการบวก (Adding Method) หรือวิธีการคูณ (Multiplying) ตัวบ่งชี้ผสมนี้มีความเหมาะสมในการนำมาใช้มากกว่า

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานเป็นตัวบ่งชี้ประเภทหนึ่งตามที่นักวิชาการได้จัดประเภทไว้ โดยเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์หรือค่าทางสถิติที่เปรียบเทียบเสมือนเป็นเครื่องมือวัดหรือตัวชี้บอกถึงกระบวนการดำเนินงานและผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ว่าเป็นไปตามภารกิจและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงไร เป็นการให้ข้อมูลสำหรับผู้บริหารเพื่อประสิทธิภาพในกระบวนการตัดสินใจ และการคาดการณ์เพื่อการวางแผนในอนาคต ซึ่งมีความแตกต่างจากตัวบ่งชี้โดยทั่วไป คือ

วันเพ็ญ ฝ่องกาย (2549) สรุปความแตกต่างระหว่างตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานกับตัวบ่งชี้ทั่วไป ดังนี้

1) ความสามารถกำหนดจุดอ้างอิงที่ชัดเจน (point of reference) จุดอ้างอิงในที่นี้เปรียบเทียบเสมือนเป็นเกณฑ์หรือบรรทัดฐานสำหรับการประเมินบริบท และตัดสินคุณค่าของการปฏิบัติการ (Borden and Bottrill, 1994)

2) มีลักษณะเชิงสัมพัทธ์ (relativity) ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานไม่มีค่าที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของเวลาและบริบทเป็นสำคัญ

3) ความสามารถในการย่อข้อมูล (data reduction) ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์ด้วยการลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล เป็นการจัดข้อมูลอย่างสรุป (Laurillard, 1980; Frackman, 1987 อ้างถึงใน Borden and Bottrill, 1994) ทำให้สถาบันและสาขาวิชาสามารถนำไปใช้ติดตาม ทบทวนและตัดสินใจต่อการดำเนินงานของสถาบันได้

4) ความหลากหลายของระดับการวิเคราะห์ (multi-level of analysis) ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ได้กับทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ รัฐ มหาวิทยาลัย ภาควิชา ฯลฯ (Borden and Bottrill, 1994) อย่างไรก็ตาม Cave, Hanney and Kogan, (1991)

จากลักษณะของตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างไปจากตัวบ่งชี้โดยทั่วไป โดยรูปแบบตัวบ่งชี้การปฏิบัติงาน อาทิตยา ดวงมณี (2540) ได้สรุป 3 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบ input / process / output-outcome model

เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการตรวจสอบการดำเนินงานทางด้านการศึกษ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา แนวคิดและเหตุผลของรูปแบบนี้ คือ กระบวนการผลิตผลเบื้องต้นที่ถูก

วัด เป็น “มูลค่าเพิ่ม” (value added) โดยมีตัวบ่งชี้ที่อยู่ 3 ประเภท ที่ใช้มากที่สุดได้แก่ 1) จำนวนคุณสมบัติ และระดับความสามารถของนักศึกษาที่เข้าศึกษา 2) ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา ระดับการศึกษาและภูมิภาค รูปแบบขอโครงสร้างการผลิต (เช่น การออกแบบหลักสูตร) โครงสร้างที่เป็นที่อยู่ของสถาบัน (เช่น ขนาดห้องเรียน จำนวนอาจารย์) และ พฤติกรรมนักศึกษา (เช่น การคงอยู่ สาขาวิชาเลือก ฯลฯ) 3) จำนวนคุณลักษณะและระดับความสามารถของนักศึกษา (ความแตกต่าง และคุณค่าของนักศึกษาที่รับเข้ามา)

2) รูปแบบ quality definition model

เป็นรูปแบบที่ Ewell and Jones (1994) ได้เสนอตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานตามรูปแบบค่านิยามคุณภาพ ในลักษณะดังนี้

2.1 ชื่อเสียงหรือการจัดอันดับสถาบัน (transcendent) โดยให้ความสำคัญกับสถาบันที่ได้รับความสำเร็จทางการศึกษาสูงสุด โดยเน้นทรัพยากรมากกว่าการดำเนินงาน

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง input และ output (cost / benefit quality) ตัวบ่งชี้ตามนิยามนี้ต้องการเปรียบเทียบผลของการนำ input เข้าสู่ระบบกับการออกนอกระบบในลักษณะของ output โดยมุ่งที่จะให้ค่าของการวัดคุณภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินการ

2.3 ความสอดคล้องกับมาตรฐานของรัฐ (process quality) เน้นคุณภาพและกระบวนการ เป็นตัวบ่งชี้ที่ต้องผ่านกระบวนการรับรองวิทยฐานะของสถาบัน

2.4 คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่วัดได้ (product quality) เป็นตัวบ่งชี้ที่มุ่งวัดสมรรถภาพทางการศึกษาโดยทั่วไป

2.5 ความพอใจของนายจ้าง (user-based quality) เป็นการพัฒนาดัชนีชี้เพื่อประเมินคุณภาพโดยดูจากความพึงพอใจของผู้บริโภคผลผลิตทางการศึกษา เป็นสำคัญ

3) รูปแบบ comprehensive indicator system model

ตัวบ่งชี้รูปแบบนี้จัดทำขึ้นเพื่อติดตามการดำเนินงานทางการศึกษา เน้นการให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นสารสนเทศสำคัญๆ ตามความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลที่มีคุณภาพสูง สามารถวิเคราะห์ประเด็น และนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือจัดทำนโยบายได้โดยให้ความสำคัญกับคุณค่าและเป้าหมายของระบบการศึกษาของชาติเป็นหลัก และมุ่งเน้นตัวบ่งชี้ที่ให้สารสนเทศเพื่อการเปรียบเทียบระหว่างสถาบันได้

5.4 การพัฒนาและตรวจสอบตัวบ่งชี้

นางลักษณ วิชาชัย (2545 : 34 – 46) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ ไว้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 2 การนิยามตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การสร้างตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้

และขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ตามบริบทที่ต้องศึกษาและการนำเสนอรายงาน แต่ละขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ (Statement of Purposes) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในเรื่องอะไร และอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การนิยามตัวบ่งชี้ (Definition) ในการนิยามตัวบ่งชี้้นั้นสามารถทำได้ 3 วิธีดังนี้

2.1) การนิยามเชิงปฏิบัติ (Pragmatic Definition) เป็นวิธีการนิยามที่ใช้ในกรณีที่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรย่อยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ไว้พร้อมแล้ว ผู้วิจัยเพียงแต่พิจารณาคัดเลือกตัวแปรจากฐานข้อมูลที่มีอยู่ นำมาพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย และกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อย วิธีการนิยามตัวบ่งชี้วิธีนี้อาศัยการตัดสินใจ และประสบการณ์ของนักวิจัยเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ได้นิยามที่ลำเอียงเพราะไม่มีการอ้างอิงทฤษฎี หรือตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่อย่างใด จึงเป็นการนิยามที่มีจุดอ่อนมากที่สุดเมื่อเทียบกับแบบอื่น และไม่ค่อยมีผู้นิยมใช้ ถ้าจำเป็นต้องใช้ ผู้วิจัยควรพยายามปรับปรุงจุดอ่อนโดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือการใช้กรอบทฤษฎีประกอบกับวิจารณ์ญาณในการเลือกตัวแปร

2.2) การนิยามตามทฤษฎี (Theoretical Definition) เป็นวิธีที่ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีรองรับสนับสนุนการตัดสินใจของผู้วิจัย ใช้วิจารณ์ญาณน้อยกว่าการนิยามแบบอื่น การนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้การนิยามเชิงทฤษฎีนี้ ผู้วิจัยอาจทำได้สองแบบ แบบแรกเป็นการใช้ทฤษฎีและงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนทั้งหมดตั้งแต่การกำหนดตัวแปรย่อย การกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย และการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อย คือการใช้สูตรการสร้างตัวบ่งชี้ตามที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว และอีกวิธีเป็นการใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนในการคัดเลือกตัวแปรย่อย ส่วนในการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยนั้นใช้ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญประกอบในการตัดสินใจ วิธีนี้เป็นวิธีที่ยังไม่มีผู้ใดกำหนดสูตรการสร้างตัวบ่งชี้ไว้ก่อน

2.3) การนิยามตามข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) เป็นการนิยามที่ผู้วิจัยกำหนดว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรอะไรและกำหนดรูปแบบวิธีการรวบรวมตัวแปรให้ได้ตัวบ่งชี้โดยมีทฤษฎี เอกสาร หรืองานวิจัยเป็นพื้นฐานแต่การกำหนดน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัวที่นำมารวมกันในการพัฒนาตัวบ่งชี้้นั้น อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ประเด็นที่น่าสังเกตเกี่ยวกับการนิยามเชิงประจักษ์ คือการกำหนดน้ำหนักตัวแปร จากความเป็นจริงมิใช่จากทฤษฎี หรือจากเอกสาร

การกำหนดนิยามเชิงประจักษ์นี้มีความสำคัญสองส่วนคือ การกำหนดโมเดลโครงสร้าง ความสัมพันธ์ว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไร โดยมีทฤษฎีเป็นพื้นฐานรองรับ โมเดลที่ได้ เป็น โมเดลการวัด(Measurement model) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variable) กับตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแปรแฝง (Latent Variable) ส่วนที่สอง เป็นการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อยจากข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิจัยคือผู้วิจัย ต้องรวบรวมข้อมูลตามโมเดลที่พัฒนาขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์ให้ได้ค่าน้ำหนัก วิธีวิเคราะห์ที่นิยม ใช้กันมากที่สุดคือการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบตามหลักสถิติทำได้สองแบบ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และสามารถตรวจสอบความตรงของโมเดลโดยพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูล เมื่อพบว่าโมเดลมีความตรง จึงนำสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อยมาสร้างตัวแปรแฝงต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นการดำเนินการวัดตัวแปรย่อย ได้แก่การสร้างเครื่องมือสำหรับการทดลองใช้ และการปรับปรุงเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การออกภาคสนามเพื่อใช้เครื่องมือเก็บข้อมูล และการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลที่เป็นตัวแปรย่อย ซึ่งนำมารวมเป็นตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างตัวบ่งชี้ (Construction) เป็นการสร้างสเกลตัวบ่งชี้ตามนิยามที่ได้ กำหนดไว้ว่าประกอบด้วยตัวแปรอะไรรวมกันในลักษณะใด และมีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรการรวมกันอย่างไร โดยการนำตัวแปรย่อยที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ได้ตัวบ่งชี้ใช้วิธีการรวมตัวบ่งชี้ที่มีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญ

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ (Quality Check) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น ครอบคลุมถึงการตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรย่อย และตัวบ่งชี้ด้วย ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น จะมีคุณภาพดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของตัวบ่งชี้ นั้นว่ามีความเหมาะสมตามเกณฑ์ต่อไปนี้หรือไม่ ได้แก่ ความเที่ยง(Reliability) ความตรง (Validity) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) ความเชื่อถือได้ (Credibility) ความคงเส้นคงวา (Consistency) ความเป็นมาตรฐานที่เปรียบเทียบกันได้ (Standardization) ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ไว้หลายท่าน เช่น นางลักษณี วิรัชชัย (2545) สรุปไว้ว่า ตัวบ่งชี้ที่จะนำมาใช้ได้ต้องมีคุณภาพ คือ 1) มีความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น 2) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ 3) มีความครอบคลุมในสิ่งที่ต้องการวัด 4) มีประโยชน์และคุ้มค่าต่อหน่วยงานที่ต้องการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ 5) มีความเหมาะสมกับเวลา และสถานที่

ขั้นตอนที่ 6 การจัดเข้าบริบทและการนำเสนอรายงาน (Contextualization and Presentation) เป็นขั้นตอนการสื่อสารระหว่างผู้พัฒนาตัวบ่งชี้ กับผู้ใช้ตัวบ่งชี้หลังจากที่ได้สร้างและตรวจสอบตัวบ่งชี้แล้วผู้วิจัยต้องวิเคราะห์ให้ได้ค่าของตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบท

5.5 ประโยชน์ของตัวบ่งชี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2551) ได้สรุปประโยชน์ของตัวบ่งชี้ โดยกล่าวว่า นักวิชาการ นักบริหาร ผู้จัดการ นักวางแผนดำเนินงาน นักประเมินผลการดำเนินงานและนักวิจัย สร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ นำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ

1) การบรรยาย ตัวบ่งชี้สามารถใช้ในการบรรยายสภาพและลักษณะของระบบได้อย่างแม่นยำเพียงพอที่จะเข้าใจการทำงานของระบบได้เป็นอย่างดี เปรียบเสมือนการฉายภาพระบบ ณ จุดเวลา จุดใดจุดหนึ่ง

2) การแสดงแนวโน้มหรือการเปลี่ยนแปลง ตัวบ่งชี้ ประเภทตัวบ่งชี้ ค่าสมบูรณ์ เป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลง หรือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งอย่างถูกต้อง แม่นยำ จัดว่าเป็นการศึกษาระยะยาวเพื่อติดตามศึกษาพัฒนาการของระบบ

3) การเปรียบเทียบ ตัวบ่งชี้ประเภท ตัวบ่งชี้เชิงเกณฑ์ หรือตัวบ่งชี้สัมพัทธ์เป็นประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบ ทั้งการเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือการเปรียบเทียบระหว่างระบบของประเทศต่างๆ หรือการเปรียบเทียบสภาพระหว่างภูมิภาคในประเทศใดประเทศหนึ่ง

จากจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการใช้งานของตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ประการข้างต้น Johnstone (1981) กล่าวถึงการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประโยชน์ได้ 4 ด้านคือ

1) การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์การดำเนินงาน การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์การดำเนินการโดยใช้ตัวบ่งชี้ ทำได้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 เป็นการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานเป็นข้อความ แต่มีการกำหนดตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์การดำเนินงาน โดยการบูรณาการตัวชี้วัดตลอดจนเกณฑ์ที่เป็นเป้าหมายเข้าไปในนโยบายและวัตถุประสงค์ด้วย

2) การกำกับและการประเมินผลการดำเนินงานของระบบ การกำกับดูแลสภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบต้องมีการตรวจสอบเป็นระจําอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ได้ดีโดยการรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาค่าตัวบ่งชี้ของระบบแต่ละช่วงเวลานำมาเปรียบเทียบกันจึงจะทำให้สามารถติดตามผลหรือติดตามสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการประเมินด้วย ทั้งนี้ตัวชี้วัดที่จะเป็นประโยชน์ต้องมีความเป็นกลาง มีค่าเป็นไปได้ตามมาตรฐานช่วงจากค่าต่ำสุดถึงสูงสุดของมาตร และสามารถตีความหมายตัวบ่งชี้โดยการตัดสินเทียบกับเกณฑ์เฉพาะแต่ละกลุ่มได้

3) การจัดอันดับ (Ranking) และการจัดระดับ (Rating) ตัวชี้วัดเป็นประโยชน์มากในการบรรยายลักษณะและสภาพขององค์กร การจัดอันดับและการจัดระดับ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา โดยนำตัวชี้วัดระบบการจัดการมาเป็นเครื่องบ่งชี้ความมีคุณภาพขององค์กรนั้น

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร การสร้างตัวบ่งชี้ขึ้นใช้เป็นหน่วยพื้นฐานในการวิเคราะห์วิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีหรือเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ จะส่งผลให้การวิจัยที่ได้มีความตรงมากขึ้น ลดปัญหาจากการใช้ตัวแปรตัวเดียวเป็นตัวแทนหรือการใช้ชุดของตัวแปรหลายตัวที่มีความเที่ยงหรือความตรงต่ำ

Burstein, Oakes และ Guition (1992) กล่าวถึง ประโยชน์ของตัวบ่งชี้เพิ่มเติมอีก 1 ประการคือ เป็นประโยชน์ในการแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่และการประกันคุณภาพทั้งนี้เพราะในการประเมินผลแบบใหม่ เกิดจากแนวคิดในการปฏิรูประบบการดำเนินงานทุกระบบมีการบริหารโดยใช้ผลผลิตเป็นตัวกำกับ มีการกำหนดวิธีการบริหาร การดำเนินงานให้ได้ผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยที่การประเมินผลเป็นหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรซึ่งเป็นผู้กำหนดมาตรฐานและวิธีการประเมิน มีการสร้างระบบการประเมิน และระบบประกันคุณภาพการดำเนินการ เพื่อให้ผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้ชุดของตัวบ่งชี้ในการกำหนดเป้าหมาย หรือระดับคุณภาพขององค์กร รวมทั้งเป็นเครื่องกำกับการดำเนินงานขององค์กรด้วย

นอกจากนี้ Resnick (1995) ได้เพิ่มเติมประโยชน์ของตัวบ่งชี้ในการกำหนดเป้าหมายที่ตรวจสอบได้ โดยต้องเริ่มจากการพัฒนาตัวบ่งชี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้ในการตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อศึกษาถึงผลที่ได้ว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดและได้ผลตามเกณฑ์ที่มาตรฐานกลางหรือไม่

ตัวชี้วัดจึงเป็นประโยชน์มากต่อการบริหาร ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน ดำเนินการ การประเมินผลการดำเนินงาน การประกันคุณภาพ การแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของสถาบันหรือองค์กร เพื่อให้วัดประเมินได้ถึงภารกิจของสถาบันหรือองค์กร ที่ตั้งเป้าประสงค์ไว้ต่อไป

5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ในประเทศ

นางลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวาณิช (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย ซึ่งได้รวบรวมดัชนีที่ใช้จัดอันดับคุณภาพ การศึกษาของนิตยสาร Asia week และของสถาบันจัดอันดับอื่น ๆ ที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์จัดอันดับคุณภาพของสถาบันการศึกษาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศจำนวน 26 ท่าน พิจารณาความตรง (Validity) ความเหมาะสม (Appropriateness) และความเป็นไปได้ในการ นำไปใช้ได้จริง (Practicality)

ผลการวิจัยพบว่าดัชนีที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วว่ามี ความตรง ความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ในการนำไปใช้ได้จริงอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ประกอบด้วยดัชนี ดังนี้ 1 อาจารย์ ได้แก่ 1) จำนวนอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และผลงานทางวิชาการ 3) จำนวนอาจารย์ที่ได้รับรางวัลระดับชาติ 4) คุณภาพการสอนของ อาจารย์ที่ประเมินโดยนิสิต 5) มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการสอน 6) จำนวนอาจารย์ต่อจำนวน นิสิต 2. นิสิต/นักศึกษาและบัณฑิต ได้แก่ 1) เกรดคะแนนเฉลี่ยระดับมัธยม/ปริญญาตรีของนิสิต/ นักศึกษา 2) สัดส่วนของนิสิต/นักศึกษาที่รับเข้าศึกษาต่อจำนวนผู้สมัคร 3) ร้อยละของนิสิต/ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด 4) จำนวนศิษย์เก่าที่ได้รับรางวัลเกียรติบัตร 3. หลักสูตร ได้แก่ 1) จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอน 2) เนื้อหารายวิชาในหลักสูตร 3) จำนวนรายวิชา เลือกในหลักสูตร 4. ผลงานวิชาการของอาจารย์ ได้แก่ 1) จำนวนผลงานวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ 2) จำนวนผลงานวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ระดับอาเซียน 3) จำนวนเงินทุนวิจัยที่ได้รับ 5. ห้องสมุด ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของจำนวน หนังสือในแต่ละสาขา 2) จำนวนหนังสือต่อจำนวนนิสิต/นักศึกษา 3) จำนวนพื้นที่ของห้องสมุด 4) การให้บริการด้านคอมพิวเตอร์ e-mail และสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต 5) จำนวนคอมพิวเตอร์ ต่อจำนวนนิสิต/นักศึกษา 6. งบประมาณ ได้แก่ 1) ร้อยละของงบประมาณที่จัดสรรสำหรับซื้อตำรา วารสาร 2) ร้อยละของงบประมาณที่จัดสรรสำหรับนิสิตเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ 3) ร้อยละ ของ งบประมาณที่จัดสรรสำหรับใช้จ่ายในงานบริการการศึกษา 4) ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิต 7. การ บริหาร ได้แก่ 1) ระบบสนับสนุนควบคุมและการบริหารจัดการ 2) นโยบายสนับสนุนการพัฒนา คณาจารย์ด้านการสอน การวิจัยและการผลิตผลงานวิชาการ 8. บริการการศึกษา ได้แก่ 1) ระบบ การให้คำปรึกษาแก่นิสิต 2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดกรอบ ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำโดยอาศัยกรอบแนวคิด รูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาเชิงระบบ Input/Process/Output-Outcome Model ครอบคลุมองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษา 9 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน 2) การเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตร อาจารย์ การ เรียนการสอน นักศึกษา การวัดและประเมินผลและปัจจัยเกื้อหนุน 3) กิจกรรมการพัฒนานิสิต/ นักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา ระบบอาจารย์ที่ ปรึกษาและการให้บริการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ 4) การวิจัย ซึ่งประกอบด้วย นโยบาย แผนงานและ ระบบสนับสนุนการวิจัย ทวิพยากรเพื่อการวิจัยและผลการวิจัย 5) การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์และแผนงานและการดำเนินงาน 6) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 7) การบริหารและจัดการ ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างและระบบการบริหารอำนาจหน้าที่ของบุคลากร ระบบการคัดเลือกบุคลากร ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการบริหาร 8)

การเงินและงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วย แหล่งเงินงบประมาณ การจัดสรรและตรวจสอบ 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย(Delphi Technique) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน ได้ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่างๆจำนวน194 ดัชนี ดังนี้ (1)ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ด้านนักศึกษา มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 20 ดัชนี ด้านอาจารย์ มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 27 ดัชนี ด้านหลักสูตร มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 28 ดัชนี ด้านทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 13 ดัชนี ด้านอาคารสถานที่ที่มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 19 ดัชนี (2) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านกระบวนการผลิต ประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 20 ดัชนี ด้านการวิจัยมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 9 ดัชนี ด้านการรักษามาตรฐาน มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 21 ดัชนี ด้านการบริหาร จัดการและการควบคุมคุณภาพมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 13 ดัชนี (3) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านผลผลิต ประกอบด้วย ด้านพุทธิพิสัยมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 5 ดัชนี ด้านจิตพิสัย มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 13 ดัชนี ด้านทักษะการปฏิบัติ มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 6 ดัชนี

ธนิศ คุณเมธิกุล (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน และตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวนทั้งสิ้น 44 ตัว ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดการสารสนเทศ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอก จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และด้านการจัดการทางการเงิน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักคุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนทั้ง 8 ด้านมีค่าเป็นบวก จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการ

บริหารงานวิชาการ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการจัดการสารสนเทศ ด้านการจัดการทางการเงิน และด้านการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอก ตามลำดับ

พิสุทธิ วรรณฉัตรสิริ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับการดำเนินงานขององค์กรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับการดำเนินงานขององค์กรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสถาบันอุดมศึกษา

ผลวิจัยสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้การดำเนินงานขององค์กรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านการเงิน ตัวบ่งชี้ด้านผู้ให้บริการ ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการภายใน และตัวบ่งชี้ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และ 2) ผลผลิต ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านการเงิน ตัวบ่งชี้ด้านผู้ให้บริการ ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการภายใน และตัวบ่งชี้ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา รวมตัวบ่งชี้ได้ทั้งสิ้น 8 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านการเงิน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือ บุคลากร และการดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ด้านผู้ให้บริการ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ ผู้ให้บริการ การดูแลช่วยเหลือผู้ให้บริการ และความสามารถในการหาผู้ให้บริการใหม่ ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการภายใน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ การจัดการนวัตกรรม และสังคม และตัวบ่งชี้ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ มนุษย์ องค์กร และเทคโนโลยีและสารสนเทศ 4) องค์ประกอบผลผลิต ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านการเงิน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้คือ ต้นทุนด้านบุคลากรและต้นทุนด้านการดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ด้านผู้ให้บริการ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ ความต้องการของผู้ให้บริการ และกลุ่มเป้าหมาย ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการภายใน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ ผลสัมฤทธิ์-การจัดการ โครงการ/ผลิตภัณฑ์/การบริการ และความสัมพันธ์ทางสังคม และตัวบ่งชี้ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ ทุนมนุษย์ ทุนองค์กร และทุนเทคโนโลยีและสารสนเทศ 5) ตัวบ่งชี้รวมสำหรับการดำเนินงานขององค์กรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสถาบันอุดมศึกษาที่พบเรียงตามลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบคือ องค์ประกอบย่อยผลผลิต และองค์ประกอบย่อยปัจจัยนำเข้า

สุประพล นกทอง(2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทธุรกิจในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาและจัดกลุ่มองค์ประกอบตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (ซีเอสอาร์) ของบริษัทธุรกิจในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความหมายของซีเอสอาร์ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ เป็นการดำเนินงานขององค์กรเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตของคนในสังคม และสิ่งแวดล้อม ต่อกลุ่มคน 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ได้แก่ ลูกค้า คู่ค้า

พนักงาน ครอบครัวของพนักงาน คณะผู้บริหาร ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป คู่แข่งขันทางธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อที่จะสนับสนุนให้เกิดการรับรู้ของการมีชื่อเสียงที่ดีขององค์กรเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กร ผลการวิเคราะห์ขององค์ประกอบตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลซีเอสอาร์พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ตัวชี้วัดในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ประกอบด้วย ความมั่นใจของผู้ถือหุ้น ความพึงพอใจในสินค้าหรือบริการของลูกค้า ความไว้วางใจของลูกค้า ผลตอบแทนที่เป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้น ความมั่นใจของลูกค้า ผลตอบแทนที่เป็นธรรมต่อพนักงาน ความมั่นใจของพนักงาน จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ลดลง การที่บุคลากรคุณภาพไม่ลาออกจากบริษัท การปฏิบัติที่เป็นธรรมต่อลูกค้า และความภูมิใจของผู้ถือหุ้น องค์ประกอบที่ 2 ตัวชี้วัดในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม ประกอบด้วย การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน การได้รับการสนับสนุนจากสังคม ความเชื่อใจจากสังคม ความเชื่อใจจากชุมชน และความเชื่อใจจากสื่อมวลชน องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัดในกลุ่มรายได้และตราสินค้า ประกอบด้วย รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการขายสินค้าหรือบริการ การเสริมตำแหน่งตราสินค้าให้แข็งแกร่ง ความรู้สึกทางบวกต่อตราสินค้า ผลกำไรในระยะยาว และการทำให้ตราสินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่ง องค์ประกอบที่ 4 ตัวชี้วัดในกลุ่มกวดขัน ประกอบด้วย ความเชื่อใจจากองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ความเชื่อใจจากหน่วยงานรัฐบาล การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาล

2) งานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ในต่างประเทศ

แอสเวิร์ธและฮาร์เวย์ (Ashworth and Harvey. 1994 : 7 : 14) ได้นำเสนอ แนวคิดซึ่งได้จากการศึกษาวิจัยว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและด้านผลผลิต ซึ่งได้แก่ 1) คุณาจารย์ 2) สิ่งเอื้ออำนวยความสะดวก 3) วัสดุอุปกรณ์ 4) การสอน 5) ผลสัมฤทธิ์ 6) การจัดการและการควบคุมคุณภาพ 7) นิสิต/นักศึกษา ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้ คุณภาพการศึกษา ดังนี้. 1. อาจารย์ คุณภาพของอาจารย์นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพการศึกษาสำหรับตัวบ่งชี้ความมีคุณภาพของคณาจารย์ได้แก่ 1) จำนวนอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ 2) ประสบการณ์ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพและด้านการสอน 3) การพัฒนาคณาจารย์ 4) สัดส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษาสำหรับการสอนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน 5) สัดส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษาสำหรับการสอนภาคปฏิบัติบนคลินิก 6) ผลงานวิจัย 7) ผลงานทางวิชาการ 8) อาจารย์ที่มีความรู้ที่ทันสมัย 9) อาจารย์ได้รับเสรีภาพตามสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ นอกจากนี้แล้ว

โจเซฟและโจเซฟ (Joseph and Joseph. 1997 : 15 ,21) ได้นำเสนอผล การวิจัยซึ่งพบว่า องค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของการจัดการศึกษาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ เรียง

ตามลำดับความสำคัญจากมากที่สุด ได้ดังนี้ 1. ชื่อเสียงทางด้านวิชาการ (Academic Reputation) ตัวบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ 1) ระดับความมีชื่อเสียง 2) ความเป็นเลิศของผู้สอน 3) ความเป็นเลิศของสิ่งเอื้ออำนวยด้านวิชาการ 2. โอกาสของอาชีพ (Career Opportunities) ตัวบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ 1) ความง่ายต่อการเข้าทำงาน 2) ความเป็นเลิศของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโอกาสของอาชีพ 3. โปรแกรมการศึกษา (Program Issues) ตัวบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ 1) ความหลากหลายของวิชาเลือก 2) ความยืดหยุ่นในการโอนย้ายสาขาวิชา 3) ความหลากหลายของสาขาวิชา 4) ความยืดหยุ่นในคุณสมบัติของผู้เรียนแต่ละสาขา 4. ค่าใช้จ่ายและเวลา (Cost/Time) ตัวบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาสมเหตุสมผล 2) ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก สิ่งเอื้ออำนวยและบริการมีความเหมาะสม 3) ระยะเวลาของหลักสูตรเหมาะสม 5. ลักษณะทางกายภาพ (Physical Aspects) ตัวบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ 1) ความเป็นเลิศด้านที่พัก 2) ความเป็นเลิศด้านสิ่งเอื้ออำนวยด้านการกีฬาและสันทนาการ 3) ความเป็นเลิศของบริเวณสนามของสถาบัน 6. ที่ตั้งของสถาบัน (Location) ตัวบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ 1) แหล่งที่ตั้ง ของสถาบัน 2) ระบบการคมนาคม 7. อื่น ๆ ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัวและกลุ่มเพื่อน อิทธิพลคำพูดที่มาจากบุคคลทั่วไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล และพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. กลุ่มประชากรประเภทสถาบัน

ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับ และมหาวิทยาลัยในกำกับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 23 แห่งทั่วประเทศ ประกอบด้วย

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	13) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	14) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3) มหาวิทยาลัยทักษิณ	15) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	16) มหาวิทยาลัยนครพนม
5) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	17) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
6) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	18) มหาวิทยาลัยนเรศวร
7) มมหาวิทยาลัยบูรพา	19) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
8) มหาวิทยาลัยพะเยา	20) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
9) มหาวิทยาลัยมหิดล	21) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
10) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	22) มหาวิทยาลัยศิลปากร
11) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	23) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
12) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้บริหารระดับอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประเภทจำกัดรับ และมหาวิทยาลัยในกำกับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จาก 23 แห่งทั่วประเทศ

2.2 คณาจารย์และ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับ จากสถาบันอุดมศึกษา 23 แห่งทั่วประเทศ

2.3 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

2.3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

2.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมาภิบาล

2.3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านตัวบ่งชี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มตัวอย่างสถาบัน

ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษาแบบจำกัดรับและมหาวิทยาลัยในกำกับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 23 แห่ง แบ่งเป็น 5 ภาค โดยใช้วิธี สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) แบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ ตามภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสถาบันให้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชากร เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่กลุ่มประชากรประเภทสถาบันในแต่ละภูมิภาคของประเทศที่มีสถาบันอุดมศึกษา แบบจำกัดรับนักศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวาง ครอบคลุม ซึ่งนำมาสู่ความน่าเชื่อถือมาก มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด สรุปรวมทั้งหมดได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสถาบัน

1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

1.2.1 ผู้บริหารระดับอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) จากสถาบันอุดมศึกษา 23 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 15 คน (14 สถาบัน) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ มีประสบการณ์ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อย กว่า 2 ปี นำเสนอด้วยตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างประเภทสถาบัน

ลำดับ ที่	ประชากรประเภท สถาบันอุดมศึกษา แบ่งตามภูมิภาค	จำนวน ประชากร (สถาบัน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง ในการสัมภาษณ์	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง ในการสำรวจ
1	สถาบันอุดมศึกษาภาคกลาง	8	5	8
2	สถาบันอุดมศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	5	3	5
3	สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออก	1	1	1
4	สถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ	5	3	5
5	สถาบันอุดมศึกษาภาคใต้	4	2	4
	รวม	23	14	23

1.2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในแวดวงความรับผิดชอบต่อสังคม หรือผู้ที่มีบทบาทหรือผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท 2) มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน หรืองานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักธรรมาภิบาล ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในด้านหลักธรรมาภิบาล หรือผู้ที่มีบทบาทหรือผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล จำนวน 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท 2) มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน หรืองานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล

1.2.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนาตัวบ่งชี้ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในด้านการพัฒนาตัวบ่งชี้ หรือผู้ที่มีบทบาทหรือผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ จำนวน 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท 2) มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน หรืองานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

1.2.5 กลุ่มอาจารย์ และบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาขนาดตัวอย่างสำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบ จำนวนไม่น้อยกว่า 300 ราย ซึ่งถือว่าเป็นขนาดตัวอย่างที่ดี (Comfrey & Lee, 1992)

1.2.6 กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละไม่น้อยกว่า 6 คน (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2536) ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 : กลุ่มนักวิชาการ หมายถึง บุคลากรในหน่วยงานราชการที่มีชื่อตำแหน่งว่า "นักวิชาการ" ที่ปฏิบัติงานการศึกษา ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาหลักสูตรตำราเรียนทุกระดับ ที่อยู่ในความควบคุมของสถาบันอุดมศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยและพัฒนาการศึกษา งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา การจัดการความรู้ การจัดและควบคุมพิพิธภัณฑ์การศึกษา การบริการและส่งเสริมการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทางการศึกษา การวางแผนการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา การส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง และ นักวิชาการอิสระซึ่งไม่สังกัดองค์กรใด (NGOs : non-governmental organization) จำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน

กลุ่มที่ 2 : กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในองค์กรภาคเอกชน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติในองค์กรภาคเอกชน องค์กรธุรกิจ และผู้ประกอบการอาชีพส่วนบุคคล ในองค์กรต่างๆ เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนบุคคลในรูปแบบต่างๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน

กลุ่มที่ 3 : กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต หมายถึง นิสิต นักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แบบจำกัดรับนักศึกษา สายวิทยาศาสตร์ สายศึกษาศาสตร์ สายมนุษยศาสตร์ สายสังคมศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 6 จำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน

กลุ่มที่ 4 : กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง นิสิต นักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับนักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งสายวิทยาศาสตร์ สายศึกษาศาสตร์ สายมนุษยศาสตร์ สายสังคมศาสตร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน

กลุ่มที่ 5 : กลุ่มผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่มีบุตรหลานอยู่ในความดูแลในฐานะเป็นผู้ปกครองที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถึงระดับอุดมศึกษาที่เป็นสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แบบจำกัดรับนักศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์นิยาม แนวทาง ลักษณะ และขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล คือ

1.1 แบบวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์สาระ จากการศึกษาเอกสาร โดยการสร้าง ตารางวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อกำหนด นิยาม กรอบเนื้อหา ลักษณะ ขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาในการสร้าง ตารางวิเคราะห์เนื้อหา

1.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) เกี่ยวกับลักษณะ และ ขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย และตัวแปรที่ส่งผลต่อความ รับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร มาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความ เหมาะสมเกี่ยวกับการใช้ภาษาและความตรงประเด็นของข้อคำถาม

1.3 แบบคำถามการสนทนากลุ่มย่อย (focus group discussion) เกี่ยวกับลักษณะ แนวทาง และขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย และตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ เอกสารมาสร้างแบบคำถาม โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบภาษาและ ถูกต้อง เหมาะสม เกี่ยวกับการใช้ภาษาและความตรงประเด็นของข้อคำถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) คือแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจาก 3 แหล่ง ดังนี้ 1) จากการศึกษาเอกสารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารระดับอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วย อธิการบดี จำนวน 14 สถาบันอุดมศึกษา 3) จากการสนทนากลุ่มย่อย (focus group discussion) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(stakeholder) ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ไทย คือ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจในองค์กรภาคเอกชน แล้วนำมาสรุปผล การศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาสังเคราะห์ พัฒนาเป็นแบบสำรวจ ความคิดเห็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งแบบสำรวจ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้ให้ข้อมูล ก่อนทำแบบสอบถาม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ กรอบ นิยาม ลักษณะ ขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรร มาภิบาล ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์สังเคราะห์ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อ 1 และ 2 เพื่อเป็นการสร้าง ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม ก่อนทำแบบสอบถามในส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นการ
จำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา
ไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.2 แบบตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย
ตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้

2.3 แบบประเมินความเหมาะสม ของตัวบ่งชี้ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ในการพิจารณาความ
เหมาะสมของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
ที่พัฒนาขึ้น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผ่านความเห็นชอบพร้อม
ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ความเหมาะสมในการใช้ภาษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
และนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านหลักธรรมาภิบาล และด้านตัวบ่งชี้
เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยกำหนดคุณสมบัติ ของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความรับผิดชอบต่อ
สังคม ด้านหลักธรรมาภิบาล และด้านตัวบ่งชี้ เป็นผู้มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท และ หรือ
มีประสบการณ์ มีงานวิจัย หรือผลงานทางวิชาการ ที่มีความเกี่ยวข้อง หรือสอดคล้องเป็นไปใน
แนวทางทั้งด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านหลักธรรมาภิบาล และด้านตัวบ่งชี้ ทั้งจากองค์กร
ภาครัฐและภาคเอกชน

2. นำแบบคำถาม การสนทนากลุ่มตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผ่านความเห็นชอบ
พร้อมตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ความเหมาะสมในการใช้ภาษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ และนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านหลักธรรมาภิบาล และ
ด้านตัวบ่งชี้ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

3. นำแบบสำรวจความคิดเห็น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย
วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านหลักธรรมาภิบาล และนักวิชาการ
ด้านการพัฒนาตัวบ่งชี้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดย
พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามเป็นรายชื่อ โดยใช้ดัชนี (Item-

Objective Congruence – IOC) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้ 1) ข้อคำถามนั้นมีความเหมาะสมและใช้ได้มีค่าคะแนนเป็น +1 2) ข้อคำถามนั้นไม่เหมาะสมและใช้ไม่ได้มีค่าคะแนนเป็น -1 3) ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความเหมาะสมและใช้ได้มีค่าคะแนนเป็น 0 และเกณฑ์การตัดสินพิจารณาโดยใช้ค่า IOC ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548) เป็นเกณฑ์ตัดสินว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการและสามารถนำไปใช้วัดตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิแสดงใน ภาคผนวก ก

สรุปค่า IOC ของแบบประเมินทั้งหมด 141 ตัวแปรได้ค่า IOC รวมของแบบสอบถาม = 0.76 หมายความว่า แบบคำถามมีประสิทธิภพนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเพิ่มเติมในภาพรวมเพื่อนำไปปรับปรุงการใช้ภาษาให้ผู้ตอบแบบสอบถาม อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายขึ้น พร้อมให้บททวนการใช้ประโยคตามที่คุณเชี่ยวชาญแก้ไขมาในแบบประเมิน ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป

จากนั้นผู้วิจัย นำแบบประเมินความสอดคล้อง มาพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัย (แบบสำรวจ) โดยพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และพิจารณา ค่า IOC ที่มากกว่า 0.05 ขึ้นไป ทำให้ได้แบบสอบถาม จาก 141 ตัวแปร ตัดตัวแปรที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.05 ออก 21 ตัวแปร คงเหลือ 120 ตัวแปร ประกอบกับในบางตัวแปร มีการปรับปรุงประเด็นตัวแปร จึงทำให้มีตัวแปรเพิ่มขึ้นอีก 9 ตัวแปร รวมทั้งสิ้น เมื่อพัฒนาออกมาเป็นเครื่องมือวิจัย (แบบสำรวจ) มีจำนวนตัวแปรหรือข้อคำถามทั้งสิ้น 129 ตัวแปร

4. นำแบบสำรวจไปเก็บข้อมูล ความคิดเห็นกับผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาคแอลฟา (Coefficient alpha's cronbach) กำหนดค่าความเที่ยงแต่ละด้าน ไม่น้อยกว่า .50 ผลการสำรวจความคิดเห็นกับผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ค่าความเที่ยงได้ .992 แสดงให้เห็นว่า ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยรวมสูงกว่า 0.50 สรุปได้ว่า แบบสอบที่พัฒนาขึ้นนี้มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร บทความ ข้อเขียน งานวิจัยผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่มาของแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร ธุรกิจ หลักการธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กร และแนวทางขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยประสานติดต่อกำหนดนัดหมายเป็นการภายในก่อน แล้วประสานให้บัณฑิตคณะครุศาสตร์ ออกจดหมายยืนยันอย่างเป็นทางการ ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ จากนั้นเมื่อถึงวันกำหนดนัดหมาย ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์และบันทึกเทป ด้วยตนเอง

3. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย โดยผู้วิจัยประสานติดต่อกำหนดนัดหมายเป็นการภายในก่อน แล้วประสานให้บัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ ออกจดหมายยืนยันอย่างเป็นทางการ ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ จากนั้นเมื่อถึงวันจัดสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา (moderator) ด้วยตนเอง โดยกำหนดผู้ช่วยวิจัย เป็นผู้จดบันทึก (note taker) พร้อมบันทึกเทป

3. ข้อมูลจากแบบสำรวจความคิดเห็น สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยผู้วิจัย ดำเนินการประสานให้บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ ออกจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย และแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้ พร้อมซองเอกสารสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับมายังผู้วิจัย ส่งไปยังสถาบันอุดมศึกษา ทางไปรษณีย์ จากนั้นติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานหน่วยงาน ที่จัดส่งแบบสอบถามไปทุกแห่ง แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนแบบสอบถามจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา 23 แห่ง

ลำดับที่	สถาบันอุดมศึกษา	จำนวนรวมบุคลากร *	จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา
1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	8,093	160	32
2	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2,034	40	18
3	มหาวิทยาลัยทักษิณ	316	10	8
4	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	660	15	9
5	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	653	15	11
6	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	1,040	20	11
7	มหาวิทยาลัยบูรพา	2,959	60	17
8	มหาวิทยาลัยพะเยา	1,233	25	13
9	มหาวิทยาลัยมหิดล	2,742	55	14
10	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1,201	25	18
11	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	587	15	13
12	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	3,182	65	8
13	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	349	10	8
14	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1,241	25	19
15	มหาวิทยาลัยนครพนม	762	15	12
16	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	368	10	8
17	มหาวิทยาลัยนเรศวร	1,199	25	16
18	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1,112	25	14
19	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	306	10	7
20	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1,463	30	19
21	มหาวิทยาลัยศิลปากร	279	5	5
22	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	8,446	165	37
23	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1,397	30	24
	รวม	41,622	855	341

* ข้อมูล : (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555 : ออนไลน์)

จากตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยในชั้นตอนนี้คือ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับซึ่งตั้งอยู่ตามภูมิภาคต่างๆของประเทศ ประกอบด้วย ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก รวมทั้งสิ้น 41,622 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นตอนวิจัยนี้คือ คณาจารย์ และ/หรือบุคลากรสายสนับสนุน ที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการ, เลขานุการคณะหรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เนื่องจากชั้นตอนการวิจัยนี้เป็นการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดองค์ประกอบ ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เป็นเกณฑ์ที่ถือว่าดีคือ กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 300 ราย (Comfrey&Lee,1992) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวางแผนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดถึง 2 เท่าโดยประมาณ กอปรกับ จำนวนกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 855 ชุด ครอบคลุม 5 ภูมิภาค 23 สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยสรุปรวมได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 341 ชุด จากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลไว้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ คัดเลือกไว้จำนวน 322 ชุด เนื่องจากมีแบบสอบถามจำนวน 19 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ คือ แสดงความคิดเห็นข้ามข้อ และ ตกหล่นเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงตัดแบบสอบถาม กลุ่มนี้ออกไป ไม่นำมาคำนวณค่าสถิติ จากนั้น ผู้วิจัย ทำการกำหนดรหัสเพื่อแสดงจำนวนของแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้จำนวน 322 ชุด คือรหัส 001 – 322 แล้วจึงนำไปดำเนินการทางสถิติต่อไป

4. แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัย จัดส่งแบบประเมินไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองสำหรับอำนวยความสะดวกให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ส่งกลับมายังผู้วิจัย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ บางท่านนัดหมายให้ผู้วิจัยไปรับแบบประเมินด้วยตนเอง พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไขแบบประเมิน ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับการศึกษาค้นคว้า การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มโดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของ สุกางค์ จันทวานิช (2540) แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ถอดเทป แล้วนำมาจัดกระทำ ตีความ ด้วยวิธีสร้างข้อสรุปเบื้องต้นด้วยการสังเกตค่าความถี่ของข้อมูลที่เกิดซ้ำจากการตีความเนื้อหาของประโยค ที่มีลักษณะความหมายใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นภาพรวมของทัศนคติ ความคิด ที่หลากหลาย จากแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน และทำการตัดทอนข้อมูล (Mamoing Data Reduction) เพื่อเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยจัดกระทำข้อมูลที่หลากหลายให้อยู่ในกรอบแนวคิด เพื่อนำมาทำเป็นข้อสรุปชั่วคราวและเขียนเป็นข้อสรุป เบื้องต้น (สากุล ช่างไม้, 2546) นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป เนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากการถอดเทปแบบคำต่อคำ (Transcribing Interview) โดยไม่มีการข้ามประโยคบางประโยค จากลักษณะข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Appleton, 1995) ซึ่งผู้วิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูล ด้วยการกำหนดรหัส (Coding) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Category) หรือ การทำดัชนีข้อมูล (Indexing) เป็นการเลือกคำบางคำ มาใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลที่เลือกมา เป็นประโยค เป็นแนวคิด (Concept) แล้วนำมาจัดทำเป็นตารางบรรจุเนื้อหา (Matrices) การจัดแบ่งประเภทของความคิด ประเภทของความเชื่อ (Taxonomies or Ethno classifications) เพื่อประมวลข้อสรุปจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล (Beck, 1994)

2. การวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีต่อตัวบ่งชี้ โดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) เกณฑ์การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ ใช้การวิเคราะห์ค่าทางสถิติเป็นรายชื่อ ดังนี้

2.1. วิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยกับตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นมาก

2.50 – 3.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นน้อย

1.00 – 1.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นน้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้เพื่อนำไปกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

2.2 วิเคราะห์ของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interruptible Range) การพิจารณาความ

สอดคล้องของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์แสดงค่าความสอดคล้องดังนี้

0.01 – 0.99 หมายความว่า เป็นตัวบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันสูงมาก

- 1.00 – 1.99 หมายความว่า เป็นตัวบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันสูง
 2.00 – 2.99 หมายความว่า เป็นตัวบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันต่ำ
 3.00 ขึ้นไป หมายความว่า เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน
 เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้เพื่อนำมากำหนด คือตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสอดคล้องกันตั้งแต่ 1.99 ลงมา

3. การตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้

- 3.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยใช้สถิติคือค่าคะแนนเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้
- 4.50 – 5.00 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ นั้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดหรือเห็นด้วยมากที่สุด
 3.50 – 4.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ นั้น มีความเหมาะสมในระดับมากหรือเห็นด้วยมาก
 2.50 – 3.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ นั้น มีความเหมาะสมในระดับปานกลางหรือเห็นด้วยปานกลาง
 1.50 – 2.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ นั้น มีความเหมาะสมในระดับน้อยหรือเห็นด้วยน้อย
 1.00 – 1.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ นั้น มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุดหรือเห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ แนวทางปฏิบัติ เพื่อกำหนดกรอบแนวทาง ลักษณะ และขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล และกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ระยะที่ 1 : การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ แนวทางปฏิบัติ เพื่อกำหนดนิยามกรอบแนวทาง ลักษณะ และขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล และกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

- 1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ และ ศึกษาพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา

4 ด้าน คือ การเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา

- 1.2 ศึกษาแนวคิด หลักการ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยหลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความคุ้มค่า เพื่อนำไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
- 1.3 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา แล้ว จัดการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อศึกษารอบแนวทาง นิยาม ลักษณะ และขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อให้ได้ข้อมูล ใช้เป็นกรอบในการกำหนดนิยาม ลักษณะ และขอบข่าย และกรอบการพัฒนาตัวบ่งชี้การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย
- 1.4 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 ถึง 1.3 มาจัดทำแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ และขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านธรรมาภิบาล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และตรวจสอบความเที่ยง โดยการทำ Try-out กับ อาจารย์และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อกำหนดแนวทาง ลักษณะ และขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
- 1.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.4 เพื่อให้ได้ ลักษณะ และขอบข่าย ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลัก ธรรมาภิบาล

การพัฒนาตัวบ่งชี้ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 2.1 นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการสร้างตัวบ่งชี้ โดยเริ่มจาก
พันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาในแนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม
ตามหลักธรรมาภิบาล
- 2.2 ร่างตัวบ่งชี้ แต่ละด้านในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา
ไทย โดยตัวบ่งชี้ต้องสามารถให้ค่าจากการวัด หรือเป็นพฤติกรรมแนวทางปฏิบัติของ
สถาบันอุดมศึกษาที่สังเกตได้ ซึ่งสามารถบ่งบอกสภาพที่มุ่งวัดได้ โดยใช้กรอบพันธกิจ
สถาบันอุดมศึกษา ใช้หลักการธรรมาภิบาล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นฐานในการ
ดำเนินการ
- 2.3 ตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้ โดยใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงความ
รับผิดชอบต่อสังคมในสถาบันอุดมศึกษา ด้านธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา
เพื่อพิจารณาค่าความสมเหตุสมผล ความเหมาะสม ตรวจสอบความเชื่อมโยง ความ
สอดคล้อง และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เสร็จแล้วทำการแก้ไขปรับปรุงตัวบ่งชี้
ให้มีความสมบูรณ์ โดยหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายและ
เนื้อหาที่มุ่งวัด (IOC) แล้วเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ที่ได้ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อย
ละ 50 ซึ่งแสดงว่ามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่มุ่งวัด (ศิริชัย กาญจน
วาสี, 2548)
- 2.4 นำตัวบ่งชี้ไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อ
ประเมินตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลัก
ธรรมาภิบาล
- 2.5 วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ จัดกลุ่มตัวแปร และค่าน้ำหนัก ความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
- 2.6 สรุปตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิ
บาล ที่ผ่านเกณฑ์
- 2.7 รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของ
สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานใน
สถาบันอุดมศึกษาไทย และผู้เชี่ยวชาญด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้าน
หลักธรรมาภิบาล

จากขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ที่แบ่งเป็นสองระยะ สรุปรูปเป็นขั้นตอนการวิจัยได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจ พันธกิจ สถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และศึกษาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน เพื่อนำมาสรุปเป็น แนวทางเบื้องต้นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจ ทั้งในและต่างประเทศ

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ

1.3 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทย คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.4 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

1.5 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวกับ นิยาม ขอบข่าย และลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล

1.6 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 ถึง 1.5 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุบบื้องต้นเกี่ยวกับขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามภารกิจ 4 ด้านด้วยหลักธรรมาภิบาล คือความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอน ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัย ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านบริการวิชาการ และ ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 2 สรุบนิยาม แนวทางและขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางสร้าง แบบคำถามในการสนทนากลุ่ม สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบันอุดมศึกษาไทยคือ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในองค์กรภาคเอกชนหรือองค์กรธุรกิจและผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และ/หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษา ของข้อคำถาม ในแบบสนทนากลุ่ม

2.2.ดำเนินการสนทนากลุ่ม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เกี่ยวกับ นิยาม และแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ตามแนวทางพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยวิธีการ จัดหมวดหมู่ของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบสร้างข้อสรุป

2.3.นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2.2 และ จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางสร้างแบบตรวจสอบความสอดคล้อง ของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยผ่านความเห็นชอบพร้อมตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ความเหมาะสมในการใช้ภาษา จากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องของข้อความ (Item Objective Congruence: IOC) เป็นรายข้อว่า เหมาะสม (1) ไม่น่าใจ (0) และไม่เหมาะสม (-1) อย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เบื้องต้น

3.1 นำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างแบบสำรวจความคิดเห็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating Scale) ตามวิธีการของ ไลเคิร์ท, 1932) สำหรับอาจารย์และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อสรุปขอบข่ายตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้ให้ข้อมูล ก่อนทำแบบสำรวจ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกรอบ นิยาม ลักษณะ ขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์สังเคราะห์ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อ 1 และ 2 เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม ก่อนทำแบบสอบถามในส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นการจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อ ลักษณะและ ขอบข่ายตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.2.ตรวจสอบคุณภาพของแบบสำรวจ โดยการนำแบบสำรวจ ไปทดลองใช้กับผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) ด้วยการ

คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค โดยกำหนดค่าความเที่ยงไม่น้อยกว่า 0.50 แล้วนำแบบสำรวจมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.1 นำแบบสำรวจความคิดเห็น ที่จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์จากขั้นตอนที่ 3 ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ บุคลากร ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

4.2 นำแบบสำรวจความคิดเห็น ที่ได้กลับมาวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อ ศึกษา สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้พัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (skewnes) และค่าความโด่ง (kurtosis)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปร และค่าน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัว รวมทั้งค่าน้ำหนักของกลุ่มตัวแปรองค์ประกอบแต่ละด้าน สรุปข้อมูลเป็นตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ขั้นตอนที่ 5 การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

จัดการประชุมกลุ่มย่อย (focus group Discussion) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยคัดเลือกผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านหลักธรรมาภิบาล และด้านการพัฒนาตัวบ่งชี้จากสถาบันอุดมศึกษา จากองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อรับรองตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 15 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

5.1.1 เป็นผู้บริหาร คณาจารย์ หรือบุคลากร ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับความรับผิดชอบต่อสังคม ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี

5.1.2 เป็นผู้บริหาร ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ ตั้งแต่ระดับหัวหน้าส่วน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าโครงการ หรือชื่อเรียกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากองค์กรภาครัฐ และเอกชน และมีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 2 ปี

5.1.3 เป็นนักวิชาการอิสระผู้มีความรู้ มีผลงานทางวิชาการหรือ มีประสบการณ์ เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านธรรมาภิบาล หรือด้านการพัฒนาตัวบ่งชี้ ที่มีผลงานเป็นที่ ประจักษ์ต่อสาธารณชน

โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sample) จากผู้มีคุณสมบัติอย่าง น้อย 1 ข้อ

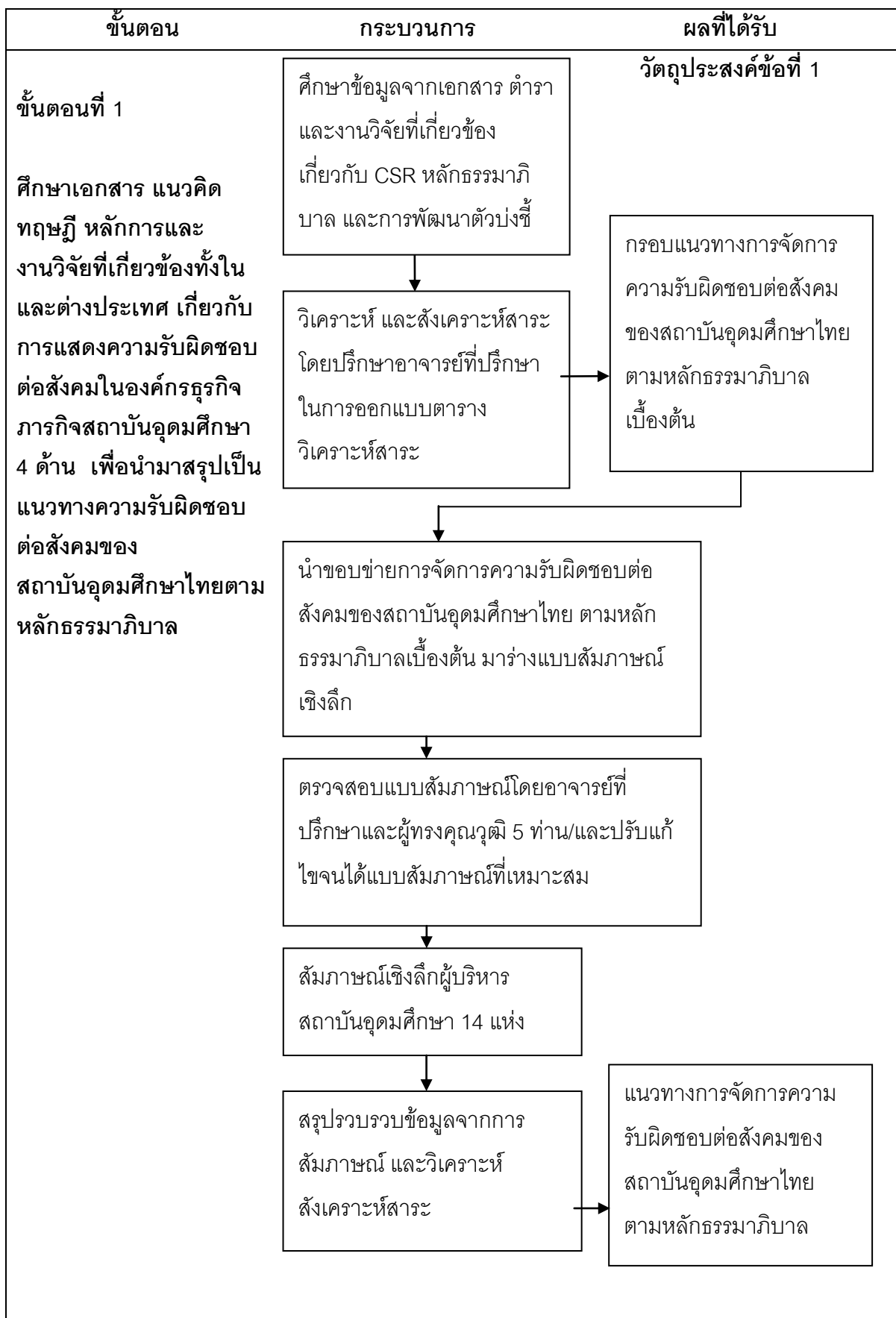
5.2 จัดส่งเอกสารการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล ให้ผู้เข้าร่วมประชุมก่อนการประชุม 1 สัปดาห์

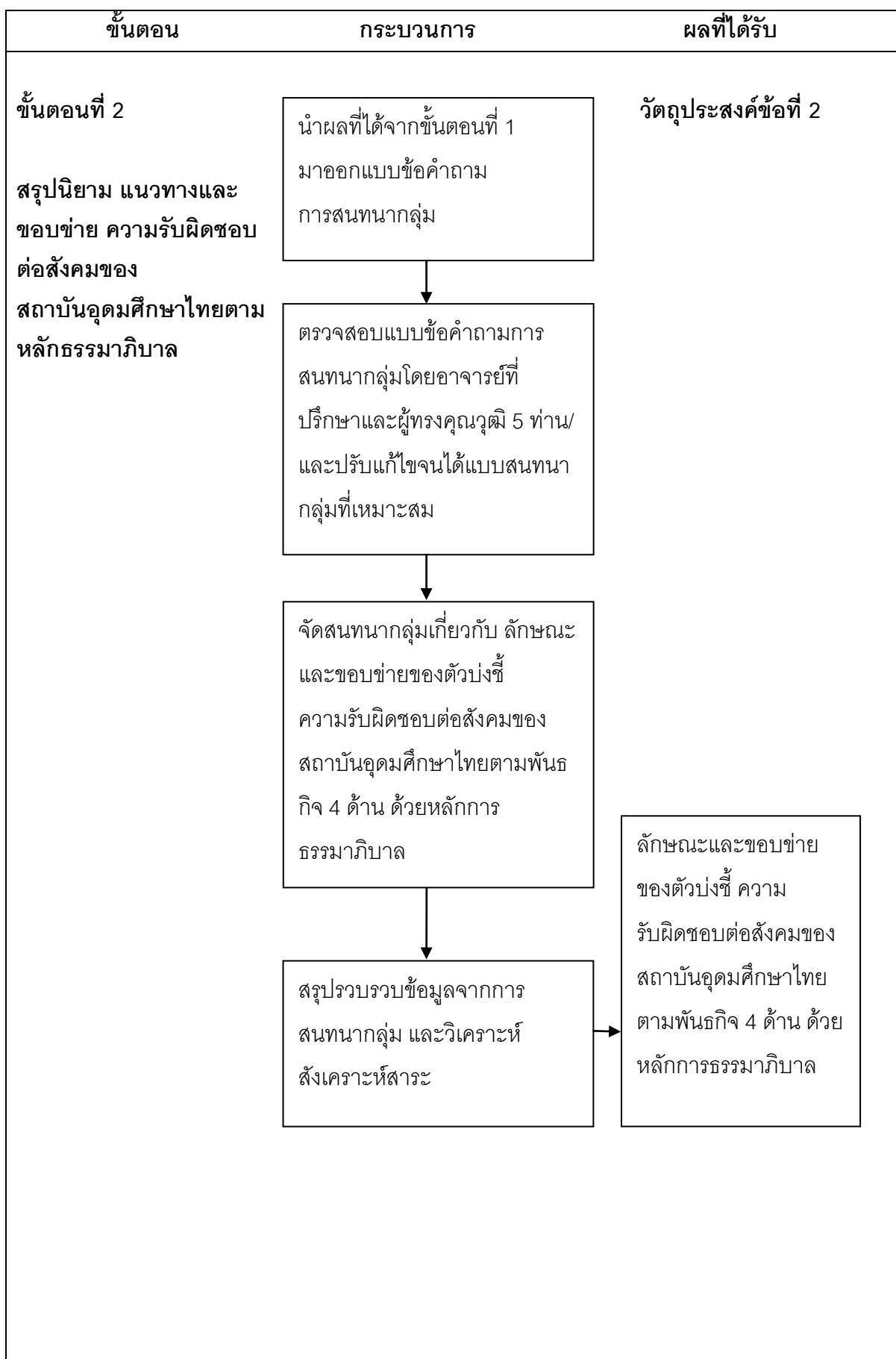
5.3 ดำเนินการประชุมโดยมีการบันทึกการประชุม และบันทึกเทปเสียงการประชุม โดย เรียนเชิญอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการประชุม

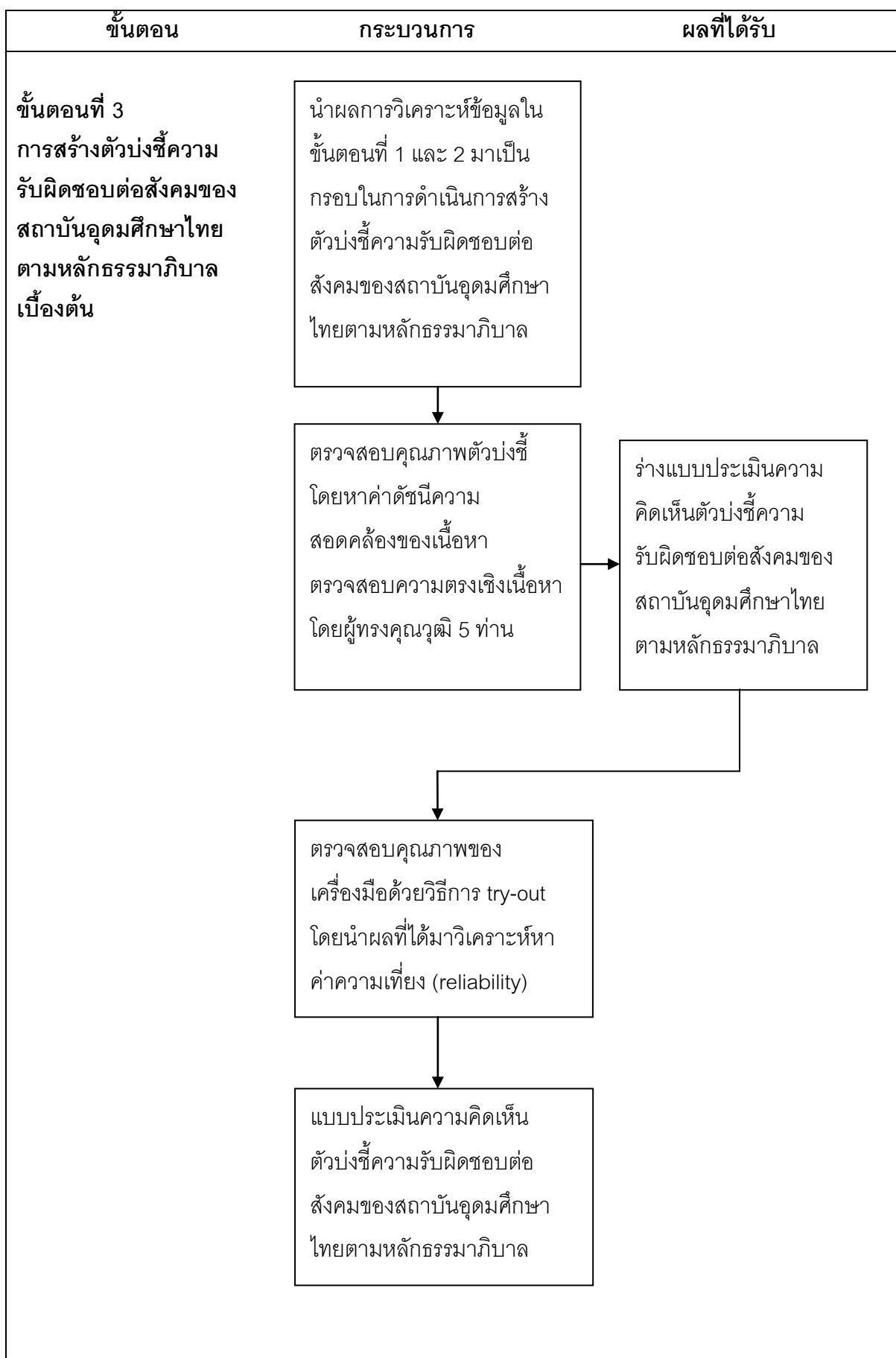
5.4 สรุปความคิดเห็นในการพิจารณาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล และปรับตัวบ่งชี้ตามผลการพิจารณาจากผู้เข้าร่วม ประชุม

5.5 นำเสนอตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรร มาภิบาล

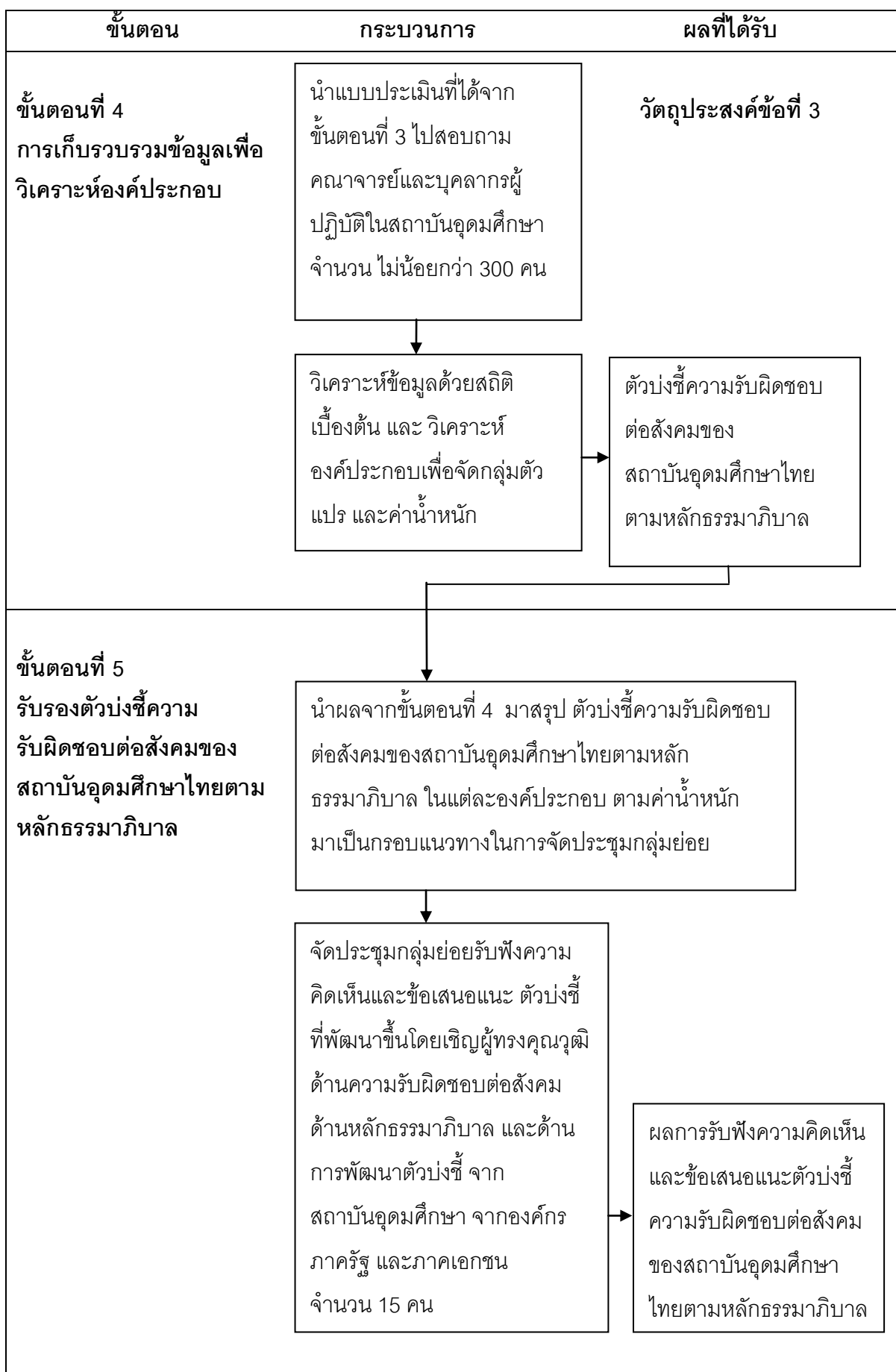
แผนภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทาง ลักษณะ ขอบข่ายตัวบ่งชี้ และพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ได้มาซึ่งลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัย แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ แนวทาง ขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยหลักธรรมาภิบาล จากการศึกษาเอกสาร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทาง ขอบข่าย และลักษณะตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากการศึกษาสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 5 ผลการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ร่างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ แนวทาง ขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยหลักธรรมาภิบาล จากการศึกษาเอกสาร

ขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ “องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม” จากแหล่งอ้างอิงที่นิยามความหมายความรับผิดชอบต่อสังคมไว้จำนวน 24 แหล่งอ้างอิง และศึกษากรอบแนวทางและขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยวิธีการสร้างตารางวิเคราะห์เอกสาร โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม แล้วนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา จากนั้นนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ “องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม” ประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

1. การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ
3. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน

จากนั้น ผู้วิจัยนำ”องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม” 4 ด้าน มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา คือด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทำให้ได้มาซึ่ง แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามพันธกิจ 4 ด้านคือ

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอน กล่าวคือ บูรณาการ การจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบัน โดยสอนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความประพฤติ ปฏิบัติที่ดีงาม ตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของ สังคม พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุน โน้มน้าว ให้เกิดแรงบันดาลใจทำกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์คุณประโยชน์ต่อสังคม และสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับ พื้นฐานการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัย กล่าวคือ ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ร่วมกันรอบด้าน สร้างสรรค์งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยให้อยู่บนกรอบแห่งจริยธรรม คุณธรรม ดำเนินงานวิจัยตามหลักจรรยาบรรณแห่งนักวิจัยอย่างเคร่งครัดไม่ขัดกับขนบธรรมเนียม ประเพณีนิยมของสังคม เปิดโอกาสให้บุคลากรสร้างสรรค์งานวิจัยอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาการ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมเรียนรู้กระบวนการวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนอย่างมีอิสระ ตามความพึงพอใจ

3. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการ กล่าวคือ สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ร่วมกัน บนฐานของความมีคุณธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม ความเหมาะสมดีงามของสังคม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกแห่งการบริการกับบุคลากรของสถาบันทุกระดับเพื่อสร้างสรรคงานบริการ ด้วย ใจตลอดรวมทั้งสร้างเครือข่ายแห่งการให้บริการให้ครอบคลุมโดยส่งเสริมประเด็นทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอันจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม

4. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กล่าวคือ สร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างสถาบันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ให้คง

อยู่อย่างยั่งยืน มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของสังคม ตลอดจนส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา ครูอาจารย์ ให้มีความถูกต้องเหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่พึงงามของสังคม ส่งเสริมสนับสนุน และ โน้มน้าวใจให้เกิดความภาคภูมิใจ ในศิลปะ วัฒนธรรมที่งดงามอย่างเห็นคุณค่า รวมถึงดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคม เป็นต้นแบบในด้านการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมที่พึงงาม ตลอดจนดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์การใช้พลัง และสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ต่อมาคือ ผู้วิจัยนำ แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามพันธกิจ 4 ด้านข้างต้นมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านคือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ทำให้ได้มาซึ่ง ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล 4 มิติ คือ

มิติที่ 1. การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา กำหนด กฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎกติกาโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม และชุมชนได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต พร้อมยึดมั่นอยู่ในความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน เพื่อให้เกิดความสงบสุข มีการเปิดโอกาสให้สังคม และชุมชน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ มีการพัฒนาขีดความสามารถของสังคมและชุมชน ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ใส่ใจปัญหาสาธารณะของชุมชนและสังคม ให้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลเสียจากการกระทำร่วมกัน ตลอดจน รณรงค์ให้สังคมและชุมชนรู้จักประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมีมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและสังคม

มิติที่ 2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของชุมชนและสังคม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร ดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมของ

องค์กร และบริหารจัดการ กิจกรรมขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม

มิติที่ 3. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษา สมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม รับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอรัปชั่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม มีการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจให้เป็นไปตาม สิทธิ หน้าที่ พร้อมยอมรับผลดีและเสียจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ตลอดจนความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพรักษาพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

มิติที่ 4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาโดยบูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ไม่คอรัปชั่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินกิจกรรมของสถาบันเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลดีและผลเสียในการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน พร้อมทั้งแสดงความใส่ใจในปัญหา สาธารณะ และการกระทำความผิดหรือฉ้อฉลในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

หลังจากที่ได้ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล 4 มิติ ข้างต้น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับ แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันคลังสมองที่ระบุไว้เมื่อปี 2553 ทำให้ได้ประเด็น ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 41 ประเด็น (จากตารางที่ 2.6 - 2.7) สรุปได้เป็น 6 ด้านคือ

1. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านการบริหารจัดการ
2. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านหลักสูตร

- 3.การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านด้านการเรียนการสอน
- 4.การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านด้านวิจัย
- 5.การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านบริการวิชาการ
- 6.การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารจำนวน 15 คน จาก 14 สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ แบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ แบ่งตามภูมิภาค ประกอบด้วย 5 ภูมิภาค คือ สถาบันอุดมศึกษาในภาคกลาง สถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออก สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชากร เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ที่กลุ่มประชากรประเภทสถาบัน ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่กว้างขวางครอบคลุม นำมาสู่ความน่าเชื่อถือมาก มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ถอดเทป แล้วนำมาจัดกระทำ ตีความ ด้วยวิธีสร้างข้อสรุปเบื้องต้นด้วยการสังเกตค่าความถี่ของข้อมูลที่เกิดซ้ำจากการตีความเนื้อหาของประโยค ที่มีลักษณะความหมายใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นภาพรวมของทัศนคติ ความคิด ที่หลากหลาย จากแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน และทำการตัดทอนข้อมูล (Mamoing Data Reduction) เพื่อเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยจัดกระทำข้อมูลที่หลากหลายให้อยู่ในกรอบแนวคิด เพื่อนำมาทำเป็นข้อสรุปชั่วคราวและเขียนเป็นข้อสรุป เบื้องต้น (ศากุล ช่างไม้, 2546) นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป เนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากการถอดเทปแบบคำต่อคำ (Transcribing Interview) โดยไม่มีการข้ามประโยคบางประโยค จากลักษณะข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Appleton, 1995) ซึ่งผู้วิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูล ด้วยการกำหนดรหัส (Coding) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Category) หรือ การทำดัชนีข้อมูล (Indexing) เป็นการเลือกคำบางคำ มาใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลที่เลือกมา เป็นประโยค เป็นแนวคิด (Concept) แล้วนำมาจัดทำ

เป็นตารางบรรจุเนื้อหา (Matrices) การจัดแบ่งประเภทของความคิด ประเภทของความเชื่อ (Taxonomies or Ethno classifications) เพื่อประมวลข้อสรุปจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล (Beck, 1994) จำนวน 15 คน

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยวิธีการจัดกระทำข้อมูล นำมาตีความเพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น ที่กล่าวในข้างต้น ด้วยการสังเกตค่าความถี่ของข้อมูลที่เกิดซ้ำจากการตีความเนื้อหาของประโยค ที่มีลักษณะความหมายใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นภาพรวมของทัศนคติ ความคิด ที่หลากหลาย จากแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน และทำการตัดทอนข้อมูล (Mamoing Data Reduction) เพื่อเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยจัดกระทำข้อมูลที่หลากหลายให้อยู่ในกรอบแนวคิด เพื่อนำมาทำเป็นข้อสรุปชั่วคราวและเขียนเป็นข้อสรุป เบื้องต้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารจำนวน 15 ท่าน สรุปเป็นตารางแสดงผล โดยเรียงลำดับ จากข้อความทั้งหมด 99 ข้อความ ที่มีความถี่มากที่สุด จนถึงข้อความที่มีความถี่น้อยที่สุด แสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
1. ตั้งอยู่บนฐานของภารกิจ 4 ด้าน คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓		✓	✓	12
2. ทำตามภารกิจหน้าที่ ที่ก่อตั้งมหาวิทยาลัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓		✓	✓	12
3. สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	12
4. ผลิตองค์ความรู้ใหม่ และองค์ความรู้ที่นำไปตอบโจทย์ให้สังคม แก้ปัญหาให้กับสังคมได้	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	12
5. ผลงานวิจัย องค์ความรู้ใหม่ ที่ผลิตออกมา ต้องสามารถชี้นำสังคมได้	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		12
6. ผลิตบัณฑิตคุณภาพ ออกไปพัฒนาสังคม		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	12
7. เข้าไปร่วมแก้ปัญหา ร่วมตอบโจทย์ให้แก่สังคมต่างๆ	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓	11
8. ดูแลใส่ใจชุมชนรอบนอกมหาวิทยาลัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓				✓	11
9. มีส่วนร่วมระหว่าง มหาวิทยาลัยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	✓			✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓			9
10. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่า และสามารถไปช่วยประเทศชาติในการ แก้ปัญหาได้	✓				✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	9
11. สร้างความสุขให้กับ คน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม				✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓	9
12. เป็นกลไกของสังคม และ ชุมชน เปิดโอกาสให้บุคลากร และอาจารย์ ทำงานให้สังคม		✓	✓	✓	✓	✓			✓			✓		✓	✓	9

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง (ต่อ)

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
13. มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน						✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
14. นำความรู้ในมหาวิทยาลัยออกไปทำให้สังคมได้รับประโยชน์ ให้เกิด ประโยชน์ต่อสังคมนั้น ๆ							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
15. การบริการวิชาการ แก่สังคม ไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้ และ พร้อมกับการวิจัย				✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	9
16. สถาบันอุดมศึกษาต้อง สร้างองค์ความรู้ บริหารจัดการองค์ความรู้			✓	✓			✓	✓	✓		✓		✓	✓		8
17. รักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน			✓	✓		✓		✓	✓		✓			✓	✓	8
18. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มรายได้ เพิ่มคุณค่าให้กับสังคมและ ชุมชน			✓	✓			✓	✓	✓		✓			✓	✓	8
19. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง		✓	✓	✓				✓	✓		✓				✓	7
20. มีระบบการประเมินที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม			✓						✓	✓		✓	✓	✓	✓	7
21. มีจิตอาสา คือทำอะไรที่นอกเหนือจากสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต้องทำ				✓				✓	✓	✓	✓	✓		✓		7
22. ให้การฝึกอบรม การให้ความรู้ บรรยาย ในสถานที่ต่างๆ					✓		✓			✓	✓		✓	✓	✓	7
23. ทำนุบำรุง และสืบทอด ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ					✓	✓		✓			✓	✓		✓	✓	7
24. พัฒนาคคนในชุมชน ให้มีความรู้ นำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้ชุมชน							✓	✓	✓	✓	✓			✓		7

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง (ต่อ)

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
25. นำโจทย์วิจัยของพื้นที่มาทำวิจัย								✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	7
26. ให้ความสำคัญกับชุมชน								✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	7
27. รับผิดชอบต่อ Product หรือ ผลผลิต ที่ออกมาจาก มหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง	✓		✓							✓		✓	✓	✓		6
28. ดำเนินกิจกรรมของสถาบันที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน	✓		✓					✓			✓			✓	✓	6
29. บริหารให้ความสำคัญกับ Input / Process / Output	✓		✓			✓	✓				✓		✓			6
30. ผลิตภัณฑ์ให้เป็นมืออาชีพ และมีคุณธรรม จริยธรรม		✓			✓				✓	✓	✓		✓			6
31. มีความยืดหยุ่น ความอิสระ ตามกฎของธรรมาภิบาล			✓	✓					✓			✓	✓		✓	6
32. ทำหน้าที่กระจายความเจริญ เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับคนในพื้นที่								✓	✓		✓	✓	✓		✓	6
33. ใช้งานวิจัย ยกกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน		✓		✓					✓	✓	✓					5
34. ได้รับการตรวจสอบที่เข้มข้นภายใต้ระบบธรรมาภิบาล			✓						✓		✓			✓	✓	5
35. มหาวิทยาลัยทำเพื่อส่วนรวมระดับชาติ				✓					✓		✓	✓		✓		5
36. ทำกิจกรรมเพื่อสืบทอดความเป็นชาติในทางวัฒนธรรม							✓			✓	✓	✓		✓		5
37. ให้ความสำคัญกับมหาวิทยาลัยในเครือข่ายทุกมิติ								✓	✓	✓	✓			✓		5

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง (ต่อ)

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
38.พัฒนาสังคม ชุมชน ภูมิภาค ที่มหาวิทยาลัยตนเอง ตั้งอยู่ให้มีความ เข้มแข็ง								✓	✓	✓	✓	✓				5
39.สอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการขั้นตอนการบริหาร								✓		✓	✓	✓		✓		5
40.ดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ	✓		✓			✓				✓						4
41.มหาวิทยาลัยต้องใช้งานวิจัย ตอบสนองสังคม ชี้นำสังคม เตือนสติ สังคม		✓	✓	✓	✓											4
42.มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม		✓						✓	✓		✓					4
43.ทำงานที่สร้างความเป็นเลิศ ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศ		✓		✓				✓	✓							4
44.สร้างความเข้าใจด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีให้ดีขึ้น		✓						✓	✓		✓					4
45.นำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม		✓						✓	✓		✓					4
46.ส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกมหาวิทยาลัย		✓		✓					✓		✓					4
47.ร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา		✓				✓					✓			✓		4
48.สร้างเครือข่ายพันธมิตร เพื่อเพิ่มคุณค่าทางการศึกษา			✓						✓	✓	✓					4
49.มีกฎระเบียบตามแนวทางนิติรัฐ นิติธรรม และมีคุณธรรม			✓	✓					✓	✓						4

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง (ต่อ)

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
50. ให้บริการวิชาการกับสังคมควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน				✓			✓				✓			✓		4
51. มีระบบจัดการบำบัดสิ่งแวดล้อม ไม่ปล่อยของเสียไปทำลาย สิ่งแวดล้อมและสังคม								✓	✓		✓		✓			4
52. กำหนดเขตพื้นที่ความรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัย									✓	✓	✓		✓			4
53. กำหนดรายวิชาจิตสาธารณะในหลักสูตรให้เป็นรูปธรรม									✓		✓	✓		✓		4
54. เสริมสร้างความเข้มแข็ง และการพึ่งพาตนเองของท้องถิ่น										✓	✓	✓			✓	4
55. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและบริการสุขภาพ										✓	✓			✓	✓	4
56. มีความเสมอภาคในการดำเนินงาน ไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน										✓	✓	✓		✓		4
57. การดำเนินงานต้องมีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต										✓	✓	✓		✓		4
58. มีการติดตามประเมินผลการทำงาน										✓	✓	✓		✓		4
59. ปลุกฝังให้คนมีจิตสำนึก											✓	✓		✓	✓	4
60. ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า ต่อสังคมไทยและสังคมโลก	✓										✓	✓				3
61. ยกระดับ ความสามารถของคนทำงานในสถานประกอบการ		✓							✓		✓					3
62. สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตไปรับใช้สังคมอาเซียน			✓								✓			✓		3
63. ให้บริการโดยมุ่งสู่การรับรองมาตรฐานระดับสากล			✓								✓			✓		3

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง (ต่อ)

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
64.สร้างพันธมิตรกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ			✓								✓			✓		3
65.ใช้ความคุ้มค่าในการบริหารจัดการทรัพยากร			✓	✓					✓							3
66.อาจารย์ เจ้าหน้าที่ บุคลากร มีการทำวิจัย ที่สามารถนำไปแก้ปัญหา ของประเทศได้					✓									✓	✓	3
67. เป็นพันธมิตรกับมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศ								✓			✓			✓		3
68. พัฒนาให้องค์กรต่างๆ ที่มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุข ประชาชน เข้มแข็งด้วย									✓	✓	✓					3
69.เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงในการนำไปสู่การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ									✓		✓			✓		3
70.ให้บริการวิชาการให้เกิดเป็นความพึงพอใจและนำไปปฏิบัติต่อยอดได้									✓		✓	✓				3
71.มีการกำหนดกลยุทธ์ ความรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัย										✓	✓			✓		3
72.มีการกำหนดตัวชี้วัดความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ใช้ร่วมกันระหว่าง สถาบัน										✓	✓				✓	3
73.มีการกำหนดตัวชี้วัดความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ใช้เฉพาะตาม อัตลักษณ์ของสถาบัน										✓	✓				✓	3
74.เปิดหลักสูตรซึ่งถูกต้องตามที่ท้องถิ่นต้องการ ชุมชนต้องการ ชาติ ต้องการนานาชาติต้องการ											✓	✓		✓		3

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง (ต่อ)

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
75.ให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา		✓								✓						2
76.ผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ เก่งและดี		✓			✓											2
77.จัดการ ทำการเรียนรู้ มิใช่ การจัดการเรียนการสอน				✓					✓							2
78.ต้องทำให้ความเลื่อมล้ำของสังคมลดลง				✓				✓								2
79. มีความเป็นเลิศ ในฐานะเป็นที่รวมของผู้รู้ และนักคิด				✓								✓				2
80.ต้องสร้างดุลยภาพระหว่าง ส่วนตน กับ ส่วนรวม และ เงิน กับ คุณค่า				✓								✓				2
81.ต้องเป็นที่พึ่งพิงทางวิชาการ ให้กับองค์กรบริหารระดับต่างๆ									✓		✓					2
82.มีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบต่อเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ชัดเจน									✓		✓					2
83.เชื่อมโยงการเมืองเพื่อช่วยเหลือชุมชน											✓	✓				2
84.มีความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม	✓															1
85.ทำให้ครบทั้งหมดทุกกระบวนการจากภายในสถาบัน สู่ภายนอก สถาบัน	✓															1
86.ให้บริการวิชาการแก่คนที่ไม่สามารถมาเข้าเรียนตามระบบได้	✓															1
87.ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมความคิดเห็นทางการเมือง		✓														1
88. บูรณาการระหว่าง ศิษย์ปัจจุบัน กับ ศิษย์เก่า /				✓												1

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง (ต่อ)

แนวทาง (เบื้องต้น) เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															ความถี่
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
89. บูรณาการระหว่าง ผู้บริหาร กับ ผู้ใต้บังคับบัญชา				✓												1
90. รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา					✓											1
91. เปิดช่องทางการสื่อสารให้เป็นTwo Way Communication กับสังคม								✓								1
92. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย								✓								1
93. เปิดโอกาสให้อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรสายสนับสนุนร่วมทำ แผนมหาวิทยาลัย								✓								1
94. สร้างระบบให้ใบรับรองในการประกอบวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากเดิม									✓							1
95. สร้างความเข้มแข็ง ด้าน การให้การศึกษาระดับพื้นฐาน										✓						1
96. มีความเป็นอิสระทางวิชาการและการบริหารจัดการ											✓					1
97. มีการกำหนด Best Practice ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม											✓					1
98. ต้องเผยแพร่ความรู้ใหม่จากการวิจัยเพื่อเป็นมรดกทางความรู้												✓				1

จากตารางการวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ได้ข้อความแนวทางที่เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 99 ข้อความ ที่เป็นความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัย ทำการให้ค่าคะแนนความถี่ที่ผู้ให้ข้อมูล ให้ข้อมูลที่มีข้อความ หรือมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จากนั้น นำจำนวนความถี่มาสรุป หมายถึงข้อความใดที่มีความถี่ตั้งแต่ 8 ค่าคะแนน ขึ้นไป คือ 50 % ของผู้ให้ข้อมูล มีความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คล้ายคลึงกันในความหมายของข้อความ จำนวนทั้งสิ้น 18 ข้อความดังต่อไปนี้

ข้อความที่ 1 ตั้งอยู่บนฐานของพันธกิจ 4 ด้าน คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ข้อความที่ 2 ทำตามพันธกิจหน้าที่ ที่ก่อตั้งมหาวิทยาลัย

ข้อความที่ 3 สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

ข้อความที่ 4 ผลิตรายการความรู้ใหม่ และองค์ความรู้ใหม่ ต้องไปตอบโจทย์ให้สังคม แก้ปัญหาให้กับสังคมได้

ข้อความที่ 5 ผลงานวิจัย องค์ความรู้ใหม่ ที่ผลิตออกมา ต้องสามารถชี้นำสังคมได้

ข้อความที่ 6 ผลิตบัณฑิตคุณภาพ ออกไปพัฒนาสังคม

ข้อความที่ 7 เข้าไปร่วมแก้ปัญหา ร่วมตอบโจทย์ให้แก่สังคมต่างๆ

ข้อความที่ 8 ดูแลใส่ใจชุมชนรอบนอกมหาวิทยาลัย

ข้อความที่ 9 มีส่วนร่วมระหว่าง มหาวิทยาลัยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อความที่ 10 ผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่า และสามารถไปช่วยประเทศชาติในการแก้ปัญหาได้

ข้อความที่ 11 สร้างความสุขให้กับ คน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ข้อความที่ 12 เป็นกลไกของสังคม และ ชุมชน เปิดโอกาสให้บุคลากร และอาจารย์ทำงานให้สังคม

ข้อความที่ 13 มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน

ข้อความที่ 14 นำความรู้ใหม่มหาวิทยาลัยออกไปทำให้สังคมได้รับประโยชน์ ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมนั้น ๆ

ข้อความที่ 15 การบริการวิชาการ แก่สังคม ไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้ และพร้อมกับการวิจัย

ข้อความที่ 16 สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างองค์ความรู้ บริหารจัดการองค์ความรู้

ข้อความที่ 17 รักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ข้อความที่ 18 ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มรายได้ เพิ่มคุณค่าให้กับสังคมและชุมชน

จาก 18 ข้อความ นำมาสรุปเป็น แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ศึกษาวิเคราะห์แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ

“แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ 1)ด้านการเรียนการสอน 2)ด้านการวิจัย 3)ด้านการบริการวิชาการ และ 4) ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยการบริหารจัดการเป็นไปด้วยการมีส่วนร่วมระหว่าง สถาบันอุดมศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่าออกไปพัฒนาชุมชน สังคม ตามความจำเป็นของชุมชน และสังคม ตลอดจนผลิตองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งองค์ความรู้ที่นั้น ต้องไปตอบโจทย์ให้สังคม แก้ปัญหาให้กับสังคมได้ ผลงานวิจัย ที่ผลิตออกมา ต้องสามารถชี้แนะสังคมได้ เข้าไปร่วมแก้ปัญหา ร่วมตอบโจทย์ให้แก่สังคม ด้านกลไกและกระบวนการบริหารจัดการต้องเปิดโอกาสให้บุคลากร และอาจารย์ทำงานให้สังคม มีการบริการวิชาการ แก่สังคม ไปพร้อมกับ การจัดการเรียนรู้ และการวิจัยที่มุ่งเน้นสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน ดูแลใส่ใจชุมชนรอบนอกสถาบันรักษาสีงแวดล้อมของชุมชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มรายได้ เพิ่มคุณค่าให้กับสังคมและชุมชน นำความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาออกไปทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม สามารถไปช่วยประเทศชาติในการแก้ปัญหาได้ สร้างความสุขให้กับ คน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนได้”

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์เนื้อหา โดยพิจารณาจากข้อความที่มีค่าความถี่เกินกว่า 50 % จากการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยนำมาตีความเพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารจำนวน 15 คน สรุปภาพรวม การกำหนด แนวทาง ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ได้เป็น 2 ประเด็นสำคัญเพื่อตอบโจทย์วิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 “แนวทาง” การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา มีกรอบมุมมองแบ่งได้เป็น 4 กรอบมุมมอง ดังนี้

กรอบมุมมองที่ 1 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่ให้ความสำคัญไปที่ การให้การดูแลชุมชน หรืออยู่ร่วมกันกับชุมชนอย่างมีความสุขระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน โดยมหาวิทยาลัยต้องมีบทบาทที่จะทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะมหาวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องช่วยเหลือเกื้อกูล กลุ่มคนด้อยโอกาส ให้มีโอกาส สร้างเสริม และแก้ไขข้อจุดอ่อนของชุมชน ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมไม่ให้มีทุกข์ ในด้านการดำรงชีวิต ความต้องการพื้นฐานของชีวิต ส่งเสริมให้มีสุขภาพดี ส่งเสริมปัจจัยที่จะช่วยเสริมในการให้ความรู้ด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความเสมอ

ภาคทางด้านบริการสุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อให้สังคมมีความสุข และเป็นที่ยิ่งของสังคมอย่างยั่งยืน

กรอบมุมมองที่ 2 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล ที่ให้ความสำคัญไปที่ การทำหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจที่มีอยู่ 4 ด้าน ให้ดีที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยอยู่บนฐานของการสร้างการมีส่วนร่วม ในทุกพันธกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมภายในสถาบันอุดมศึกษาเอง และหรือ การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ รวมถึงการใช้ระบบเครือข่ายในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

กรอบมุมมองที่ 3 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล ที่ให้ความสำคัญไปที่ การสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมได้มีการพัฒนา มีการปรับปรุงให้สังคมดีขึ้น โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสังคม โดยการสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมนั้น จะต้องมีความมาตรฐาน ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม ตรงตามความต้องการของสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับนานาชาติ

กรอบมุมมองที่ 4 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญไปที่การนำหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า มาเป็นหลักในการกำหนดขอบข่ายตัวบ่งชี้ โดยนำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการบริหารจัดการตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยคือ การจัดการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ทำให้เกิดความยั่งยืน ความเสมอต้นเสมอปลาย โดยเป็นไปตามอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน

ประเด็นที่ 2 “ลักษณะและขอบข่าย” ของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา มีกรอบมุมมองแบ่งได้เป็น 4 กรอบมุมมอง ดังนี้

กรอบมุมมองที่ 1 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญที่ กระบวนการ Input - Process - Output และ หรือ Outcome เป็นหลัก โดยส่วนของ Input ประกอบด้วย การพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้าต่างๆ ทั้งด้าน บุคลากร งบประมาณ ปัจจัยทางสังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ ส่วน Process อยู่ภายใต้กระบวนการของทุกพันธกิจ ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย กระบวนการบริการวิชาการ และกระบวนการทางด้านการทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม ต่อมาจนถึงขอบข่ายของ Output และ หรือ Outcome มองที่ผลลัพธ์ ของพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษา

กรอบมุมมองที่ 2 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญกับ วัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างกัน เป็นลำดับต้นแล้วจึงไปดูที่ กระบวนการ โดยให้ความสำคัญ ไปที่ หลักสูตร ที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการเปิดการเรียนการสอน แล้วจึงจะมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ของ แต่ละหลักสูตร อันจะสอดคล้องไปกับวัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่ มีความแตกต่างกัน

กรอบมุมมองที่ 3 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญกับการดูที่ผลลัพธ์ ของ พันธกิจ 4 ด้านของ สถาบันอุดมศึกษา มาเป็นตัวชี้วัด ในมิติต่างๆ กล่าวคือ ตัวชี้วัดมิติทางการจัดหลักสูตรการเรียน การสอน ตัวชี้วัดมิติการวิจัย ตัวชี้วัดมิติทางการบริการวิชาการ และตัวชี้วัดมิติทางการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยกรอบมุมมองนี้ให้ความสำคัญ กับเงื่อนไขเรื่อง เวลา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะ ส่งผลต่อการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา และให้ความสำคัญกับกลุ่ม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสถาบันอุดมศึกษา นั้นๆ เป็นสำคัญ

กรอบมุมมองที่ 4 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญกับความต้องการของสังคม โดยการ เชื่อมโยงระหว่าง พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งกระบวนการ กับ ความต้องการของ สังคม โดยให้ความสำคัญกับมิติทางสังคม ด้าน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต โดยรวมของ สังคม โดยกระบวนการวิธีการกำหนดขอบข่าย ขึ้นอยู่กับ ลักษณะสังคมของแต่ละพื้นที่ ที่ สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่ และ ต้องให้ความสำคัญ ซึ่งแต่ละที่แต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกัน บ้าง เหมือนกันบ้าง โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทาง ขอบข่าย และลักษณะตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากการสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการสนทนากลุ่มย่อย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 กลุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ เจาะจง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด และใช้วิธีการ Snowball เพื่อให้ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่มีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous) ตามหลักการที่ถูกต้อง แม่นยำของการ จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussions) กล่าวคือ กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละไม่น้อยกว่า 6 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในองค์กรภาคเอกชน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มที่ 3 กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มที่ 4 กลุ่มนักวิชาการ และ กลุ่มที่ 5 กลุ่มผู้ประกอบการ ที่มีบุตรหลานกำลังเรียนอยู่ในระดับอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสนทนา “กลุ่มย่อยที่ 1” กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในองค์กรภาคเอกชน สรุปได้เป็น 4 ประเด็น ตามแนวคำถามการสนทนา แล้วนำมาจัดกระทำ ตีความ เพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านแนวทาง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรพิจารณาจากความรับผิดชอบต่อพื้นฐานของสถาบัน และ เป้าหมายของสถาบันที่สามารถจะทำอะไรให้กับสังคมได้ รวมทั้ง ดูว่า สังคมกำลังต้องการสิ่งใด โดยคำนึงถึงศักยภาพของสถาบันเป็นสำคัญ ซึ่งในกระบวนการต่างๆ ที่สถาบันทำนั้น ก็ควรจะสอดคล้อง ปลูกฝัง ความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับนิสิต นักศึกษา ในแต่ละกระบวนการ ให้เกิดการซึมซับในตัวนิสิตนักศึกษาด้วย อีกทั้ง แนวทางที่ต้องพิจารณาอีกด้านหนึ่งคือ หลักสูตร การจัดการเรียนสอนต่างๆ ในสถาบัน ควรจัดหลักสูตร ให้ตรงกับความต้องการ หรือความขาดแคลนของสังคม และ แนวทางด้านการวิจัย สถาบันควรคำนึงถึง งานวิจัยที่ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งทางบวก และทางลบ ในทุกๆ ด้าน

ประเด็นที่ 2 ความเกี่ยวข้องของ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษากับ หลักธรรมาภิบาล ความเห็นของกลุ่มให้ความสำคัญกับ หลักการมีส่วนร่วมที่จะนำมาเป็นส่วนสำคัญ ในการเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน หรือ เปิดโอกาส ให้นิสิตนักศึกษา คณาจารย์ ได้ทำโครงการใดใด ที่สร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้ง แนวทางความรับผิดชอบต่อ สถาบัน จะสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างชัดเจน ในปรากฏการณ์ต่างๆ ทางสังคม ที่สถาบันจะเข้าไปร่วมรับผิดชอบต่อ

ประเด็นที่ 3 หมวดหมู่ หรือ ประเภท ของตัวบ่งชี้ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล ที่ประชุมกลุ่มย่อย เห็นควรนำ หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ หลักความคุ้มค่า มาเป็นหมวดหมู่หลัก แล้วสอดคล้องไปกับ ภารกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทย คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ประเด็นที่ 4 ลักษณะการวัดประเมิน ตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” แต่ละหมวดหมู่หรือ แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมิน โดยแบ่งเป็น 3 มิติ คือ 1.วัดผลการดำเนินงาน 2. วัดความยั่งยืนของโครงการ และ 3. วัดผลกระทบของการดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถาบันเป็นสำคัญ

อีกทั้งวัด ในแง่ของการสร้างความรู้ความเข้าใจ ว่ามันเกิดขึ้นมากน้อยแค่ไหน และ การวัดจากจำนวนผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในแต่ละโครงการก็สามารถทำได้ด้วย

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสนทนา “กลุ่มย่อยที่ 2” กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สรุปได้เป็น 4 ประเด็น ตามแนวคำถามการสนทนา แล้วนำมาจัดกระทำ ตีความ เพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การมีสถานภาพเป็น “นิสิตนักศึกษา” จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้ด้วยการทำบทบาทหน้าที่ของนิสิตให้ดีที่สุดก่อน แล้วขยายความรับผิดชอบต่อสังคมใกล้เคียงตัวรอบๆ ในมหาวิทยาลัย แล้ว จึงออกไปสู่ สังคม ภายนอกสถาบัน ในลักษณะของ กิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ทั้งใน และ นอก สถาบัน ในส่วนของสถาบัน ก็ควรเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับสังคม ในกรอบที่จะทำได้ อีกทั้ง การดำเนินกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่บทบาทของนิสิต นักศึกษา จะร่วมกันทำได้

ประเด็นที่ 2 นิสิตนักศึกษาจะใช้หลัก “ธรรมาภิบาล” มาเป็นแนวทางในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ได้โดย การนำ ภารกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มาเป็นที่ตั้ง และ เชื่อมโยงเข้าสู่หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ หลักความคุ้มค่า

ประเด็นที่ 3 หมวดหมู่ หรือ ประเภท ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล” ทำได้โดยการนำ หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ หลักความคุ้มค่า มาเป็นตัวกำหนด หมวดหมู่ พิจารณาควบคู่ไปกับ ภารกิจหลัก 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษา คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พร้อมนำอัตลักษณ์ของ มหาวิทยาลัย มาร่วมพิจารณา ตามความเหมาะสมด้วย

ประเด็นที่ 4 วิธีการวัดประเมิน ตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” ในแต่ละหมวดหมู่ หรือ แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมิน ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ หรือวัดจำนวนร้อยละ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือจำนวนโครงการที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้น หรืออาจวัดเชิงพฤติกรรม ที่ออกมาเป็นสัมฤทธิ์ผลที่เป็นที่ประจักษ์ โดยคำนึง เงื่อนไข มิติ ด้านเวลา ที่จะเห็นผล เป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสนทนา “กลุ่มย่อยที่ 3” กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สรุปได้เป็น 4 ประเด็น ตามแนวคำถามการสนทนา แล้วนำมาจัดกระทำ ตีความ เพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การมีสถานภาพเป็น “นิสิตนักศึกษา” จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้ด้วย วิธีการทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเป็นลำดับแรก ด้วยการทำตามกฎระเบียบ กติกา ของสถาบัน และของสังคม จากนั้นเมื่อรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองแล้ว จึงมาร่วมกิจกรรม ต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นจากโครงการค่ายต่างๆ ซึ่งจะทำให้สร้างความตระหนักถึงการทำประโยชน์ให้กับสังคมส่วนรวม ซึ่งแม้ว่า บางกิจกรรม นิสิตนักศึกษา ทำเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ การประเมิน แต่ก็สามารถ สร้างการรับรู้ หรือ สร้างความตระหนัก ได้บ้าง ในการบังคับให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม

ประเด็นที่ 2 นิสิตนักศึกษาจะใช้หลัก “ธรรมาภิบาล” มาเป็นแนวทางในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ได้โดย การตระหนักถึง ความโปร่งใส ในการวัดประเมินผลของอาจารย์ ความรับผิดชอบต่อ การลงทะเบียนเรียน และปฏิบัติตามกฎกติกาที่ควรจะเป็น อีกทั้ง นิสิต นักศึกษามีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ว่า การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ควรเริ่มจากสถาบัน ครอบครัว โรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย เป็นลำดับ

ประเด็นที่ 3 หมวดหมู่ หรือ ประเภท ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล” ควรจะเริ่มที่ สถาบันการศึกษา ควรระบุไว้ในแผนงานของสถาบัน ทั้งด้านการเรียนการสอน และอื่นๆ ซึ่งแล้วแต่ละ ลักษณะภารกิจของแต่ละสถาบันนั้นๆ

ประเด็นที่ 4 วิธีการวัดประเมิน ตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” ในแต่ละหมวดหมู่ หรือ แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมินในลักษณะของ การดูที่ผลงาน ผลของโครงการต่าง ๆ หรือ สังเกตจากความตั้งใจ เข้ามามีส่วนร่วม สังเกต พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ หรือวัดความเสียหาย ทุ่มเท ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โครงการ ทั้ง ตัวนิสิต นักศึกษา อาจารย์ ที่เป็นการเสียหาย โดยไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านต่างๆ หรือ เสียหายโดยไม่มีค่าตอบแทน ใดใด

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสนทนา “กลุ่มย่อยที่ 4” กลุ่มนักวิชาการ สรุปได้เป็น 4 ประเด็น ตามแนวคำถามการสนทนา แล้วนำมาจัดกระทำ ดีความ เพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านแนวทาง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” นักวิชาการ เห็นว่า การกำหนดแนวทาง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรกำหนดนโยบายของสถาบัน เป็นลายลักษณ์อักษรให้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานอุดมศึกษา ให้ความสำคัญในเรื่องของแผนระยะสั้นและระยะยาวที่มีการปฏิบัติจริง รวมถึงมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะและชัดเจน เป็นไปตามสภาพสังคม และ วัฒนธรรมของแต่ละสถาบันที่มีความแตกต่างกันไป อีกทั้งต้องคำนึงถึงความพร้อมของนิสิต นักศึกษา สภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยรอบสถาบันนั้นๆ ด้วย อีกทั้งเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อ

สังคมในเชิงรุก ทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งนำ คุณสมบัติบัณฑิตที่พึงประสงค์ 9 ด้าน มาเป็นกรอบแนวทาง ตัวชี้วัดได้

ประเด็นที่ 2 ความเกี่ยวข้องของ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษากับ หลักธรรมาภิบาล นักวิชาการ มองว่า การที่สถาบันอุดมศึกษา จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ตามหลักธรรมาภิบาลได้นั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำองค์กร และกระบวนการ ขององค์กร หรือ ระบบ และ ผู้นำ ใช้หลักธรรมาภิบาลเข้ามาในกระบวนการประเมินผลงาน พร้อมกับทำให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ตระหนักถึงหลักธรรมาภิบาล ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้กับ นิสิต และกับสถาบัน ในส่วนของสถาบันเอง ก็นำหลักธรรมาภิบาล มาเป็นแนวทางการบริหารจัดการ ทั้งคน ทั้งระบบ

ประเด็นที่ 3 หมวดหมู่ หรือ ประเภท ของตัวบ่งชี้ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตาม หลักธรรมาภิบาล นักวิชาการ มองว่า หมวดหมู่ หรือ ประเภท ตัวบ่งชี้ เป็น 7 ด้าน คือ ด้านการ จัดการเรียนการสอน การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริการวิชาการ การบริหาร จัดการ และด้านการจัดหลักสูตร กระบวนการสื่อสารสังคม โดยเน้นเรื่อง ความเป็นเลิศของ ผู้บริหาร โดย แบ่งเป็น 2 ด้าน คือกระบวนการได้มาของผู้บริหาร และกระบวนการตรวจสอบ ผู้บริหาร สำหรับ มิติ เรื่อง ระบบ ให้แยกออกมา พร้อมทั้งแยกหลักการ วรรสอดแทรกการแสดง ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาลในทุกองค์ประกอบการประกันคุณภาพ โดยอาจมี การแบ่งแยกความสำคัญให้ชัดเจนว่าบุคคลใดเป็นกลุ่มเป้าหมายเช่นอาจารย์ (งานวิจัย การ จัดการเรียนการสอน) นักศึกษา (การเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา)

ประเด็นที่ 4 ลักษณะการวัดประเมิน ตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” แต่ละหมวดหมู่ หรือ แต่ละประเภท ควรจะวัด ประเมินในลักษณะใด นักวิชาการมองว่า ให้ประเมินที่ตัวนิสิต หรือนักศึกษา ที่จะไปทำอะไรให้ สังคม มี ครอบครัวนักศึกษา สถานที่ที่นักศึกษาไป หรือ ตัวนักศึกษาเอง ซึ่งรูปแบบการประเมิน อาจจะมีแบบ ของที่ใช้ร่วมกัน เหมือนกัน แต่ละสถาบันเป็นชุดหนึ่ง อีกชุดหนึ่ง เป็นเฉพาะ แต่ละ สถาบัน ที่จะมีอัตลักษณ์ พันธกิจ อะไร ที่แตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง พร้อมทั้งกำหนดให้มี ตัวชี้วัดหลายตัว ใช้วิธีการวัด เชิงคุณภาพ และต้องมี General Gridline ของสถาบันอุดมศึกษา ออกมาก่อน โดยให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ไปปรับ ทำให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เอง นอกจากนี้ ประเภทของตัวบ่งชี้ ควรใช้แบบผสมผสานกัน หากเป็นงานวิจัย ควรใช้การ ประเมินแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ หากเป็นกิจกรรมนักศึกษาควรใช้การสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ควรนำเทคนิคการประเมิน มาใช้หลายแบบร่วมกัน เช่น เทคนิคเดลฟาย ที่ Timeline สํารวจ หรือ ทำเชิง Focus Group เดลฟาย เชิงซ้อน รุ่นต่อรุ่น หรือ เซมิรีกอล

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสนทนา “กลุ่มย่อยที่ 5” กลุ่มผู้ปกครอง สรุปได้เป็น 4 ประเด็นตามแนวคำถามการสนทนา แล้วนำมาจัดกระทำ ตีความ เพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การกำหนดแนวทาง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรจะ คำนึงถึง คุณสมบัติบัณฑิต ที่สถาบันต้องผลิต และพิจารณาวัตถุประสงค์หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละหลักสูตร ว่า ต้องการผลิตบัณฑิตไปสู่สังคม ที่มีคุณลักษณะเฉพาะอย่างไร พร้อมทั้งพิจารณา กำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งแนวทางด้านการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบต่อ ของแต่ละสถาบัน พร้อมทั้ง แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ตามความถนัดของแต่ละคณะ แต่ละสถาบัน โดยออกมาในรูปแบบของการให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ หรือ ทำโครงการต่างๆ ที่จะเกิดแก่ สังคมส่วนรวม อันจะมีผลกระทบทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในสังคม

ประเด็นที่ 2 การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จะเกี่ยวข้องกับ “หลักธรรมาภิบาล” ได้ โดย ผู้บริหารต้องแสดงความรับผิดชอบต่อในเชิงหลักการ การบริหารจัดการ เชิงนโยบายในเบื้องต้น เช่น กำหนดกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมอย่างชัดเจนและมีบทลงโทษในกรณีผู้ปฏิบัติไม่ปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารมหาวิทยาลัย , การจัดสรรงบประมาณมาใช้สำหรับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และ การจัดตั้งคณะกรรมการ มาดูแลบริหารจัดการเกี่ยวกับนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม

ประเด็นที่ 3 หมวดหมู่ หรือ ประเภท ของตัวบ่งชี้ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล จัดหมวดหมู่ หรือประเภทได้โดย นำภารกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มาเป็นหมวดหมู่ และ การจัดหมวดหมู่โดยแบ่งตามความรับผิดชอบต่อแต่ละสาขาความถนัดของระดับคณะ หรือสถาบัน โดยนำหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านมาเป็นตัวกำกับการขับเคลื่อนงานนั้นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึง หรือ ทอดแทรกเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม การเอื้อเฟื้อผู้ยากไร้ หรือผู้ด้อยโอกาส ก็ให้มีปรากฏ อยู่ด้วย เพิ่มเติม

ประเด็นที่ 4 วิธีการวัดประเมิน ตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” ในแต่ละหมวดหมู่ หรือ แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมิน ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ประเมินความต้องการในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร โดยใช้วิธีการทางคุณภาพ มาประยุกต์ หรือ การประเมินการปรับปรุงโครงสร้างของการบริหารองค์กร อีกทั้งการประเมินการสร้างความสำเร็จในนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร และการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งรูปแบบการประเมิน เป็นลักษณะ

การประเมินที่มองเห็นเป็นรูปธรรม โดยการได้มาจากข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาจเป็นแบบสอบถาม ปลายเปิด เป็นต้น

จากการวิเคราะห์เนื้อหาการสนทนากลุ่มย่อย 5 กลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อย ถอดเทป แล้วนำมาจัดกระทำ ตีความ เพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้นด้วยการสังเกตค่าความถี่ของข้อมูลที่เกิดซ้ำจากการตีความเนื้อหาของประโยค ที่มีลักษณะความหมายใกล้เคียงกันจากการตีความ เพื่อให้เห็นภาพรวมของทัศนคติ ความคิด ที่หลากหลาย จากแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน และทำการตัดทอนข้อมูล (Mamoing Data Reduction) เพื่อเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยจัดกระทำข้อมูลที่หลากหลายให้อยู่ในกรอบแนวคิด เพื่อนำมาทำเป็นข้อสรุปชั่วคราวและเขียนเป็นข้อสรุป เบื้องต้น (ศากุล ช่างไม้, 2546) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป เนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากการถอดเทปแบบคำต่อคำ (Transcribing Interview) โดยไม่มีการข้ามประโยคบางประโยค จากลักษณะข้อความที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อย (Appleton, 1995) ซึ่งผู้วิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูล ด้วยการกำหนดรหัส (Coding) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categoring) หรือ การทำดัชนีข้อมูล (Indexing) เป็นการเลือกคำบางคำ มาใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลที่เลือกมา เป็นประโยค เป็นแนวคิด (Concept) แล้วนำมาจัดทำเป็นตารางบรรจุเนื้อหา (Matrices) การจัดแบ่งประเภทของความคิด ประเภทของความเชื่อ (Taxonomies or Ethno classifications) เพื่อประมวลข้อสรุปจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล (Beck, 1994) ทั้ง 30 คน (5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน) นำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 สรุปการวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้

ปัจจัยที่จะนำมากำหนดเป็นแนวทางสร้างขอบข่ายตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					ความถี่
	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	
1. มีหน่วยงาน รับผิดชอบ ติดตาม ประเมินผลงานความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓	5
2. สอดแทรกการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเข้าไปในระดับรายวิชา ทุกระดับชั้นปี	✓	✓	✓	✓	✓	5
3. สถาบันต้องสร้างอาจารย์ต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5
4. กำหนดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสถาบัน ที่ทำให้สังคม	✓	✓	✓	✓	✓	5
5. กำหนดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมด้านอาจารย์ ที่ปฏิบัติต่อนิสิต นักศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5
6. มีการกำหนดนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลายลักษณ์อักษร	✓	✓	✓		✓	4
7. สร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบ	✓		✓	✓	✓	4
8. สถาบันอุดมศึกษา กำหนดกิจกรรมให้นักศึกษาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ	✓	✓	✓	✓		4
9. การวัดประเมินผลระดับรายวิชาต้องสร้างความโปร่งใส	✓	✓	✓	✓		4
10. ให้ความเท่าเทียมสำหรับบุคคลทั่วไป ในการมีโอกาสเข้ามาศึกษา	✓	✓	✓		✓	4
11. ให้ความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการใส่ใจสิ่งแวดล้อม		✓	✓	✓	✓	4
12. สร้างแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันกับชุมชน		✓	✓	✓	✓	4
13. อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นแบบอย่างอย่างเป็นรูปธรรม	✓	✓		✓	✓	4
14. ออกกฎ หรือ ข้อบังคับ ด้าน คุณธรรม ให้นักศึกษา ยึดถือปฏิบัติ		✓	✓	✓	✓	4
15. มีกิจกรรมที่ทำเพื่อชุมชน และ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	✓	✓	✓	✓		4

ตารางที่ 4.2 สรุปการวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ต่อ)

ปัจจัยที่จะนำมากำหนดเป็นแนวทางสร้างขอบข่ายตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					ความถี่
	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	
16. สถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่เป็นตัวอย่างต้นแบบให้เยาวชน ทุก ๆ ด้าน	✓		✓	✓		3
17. กำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว	✓	✓			✓	3
18. ผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติตรงตามที่พึงประสงค์ 9 ด้าน	✓	✓			✓	3
19. สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาตลอดชีพให้กับสังคมภายนอก	✓	✓			✓	3
20. สถาบันอุดมศึกษาต้องทำตัวเป็นผู้รักษากฎระเบียบของนักวิชาการ	✓		✓	✓		3
21. สถาบันอุดมศึกษาต้องใช้ศักยภาพของอาจารย์ให้คุ้มค่าทางวิชาการ	✓		✓		✓	3
22. ต้องมีกระบวนการได้มาและการตรวจสอบผู้บริหารอย่างชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้	✓	✓	✓			3
23. เน้นผลิตบัณฑิต ให้ตรงตามความต้องการที่ขาดแคลนของสังคม ตรงตามสาขาวิชา	✓	✓			✓	3
24. เปิดโอกาสให้สังคม ชุมชน เข้ามาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกได้ตามความเหมาะสม		✓		✓	✓	3
25. มีการเปิดโอกาสให้บุคลากร-นิสิต และภาคส่วนอื่นๆในสังคม ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา		✓	✓	✓		3
26. มีกระบวนการวิธีสร้างเสริมให้นิสิต และบุคลากรใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า		✓	✓		✓	3
27. มีกิจกรรมที่แสดงถึงการสร้างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม		✓	✓	✓		3
28. มีการเผยแพร่ความรู้เชิงวิชาการสู่ภายนอกสถาบัน ด้วยวิธีการต่างๆ	✓			✓	✓	3
29. สร้างความศักดิ์สิทธิ์ และความศรัทธา ให้กับสถาบัน	✓			✓		2

ตารางที่ 4.2 สรุปการวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ต่อ)

ปัจจัยที่จะนำมากำหนดเป็นแนวทางสร้างขอบข่ายตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					ความถี่
	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	
30. ให้ความสำคัญกับการทำความร่วมมือกันเองภายในประเทศ และภายในระดับมหาวิทยาลัย	✓			✓		2
31. สถาบันอุดมศึกษา ต้องแสดงบทบาทเป็นผู้ประสานประโยชน์ ระหว่างวิชาการกับวิชาชีพ	✓			✓		2
32. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการแก้ปัญหาให้สังคมที่เป็นที่ยอมรับ	✓				✓	2
33. สถาบันอุดมศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งข่าวสารให้กับสังคม เพื่อกระตุ้นเตือนสังคม	✓				✓	2
34. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบในการสร้างความเชื่อมั่น เชื่อถือให้กับนิสิตและผู้เกี่ยวข้อง	✓		✓			2
35. ใช้วิธีการประเมินผลหลากหลายวิธีร่วมกันเพื่อเป็นที่ยอมรับ	✓			✓		2
36. ผลงานวิจัยที่เกิดจากความต้องการของสังคม	✓	✓				2
37. คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม ที่เกิดจากงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา		✓			✓	2
38. สถาบันอุดมศึกษาต้องแสดงบทบาท สร้างยุทธศาสตร์ของประเทศในเชิงพัฒนา	✓					1
39. แผนงานของมหาวิทยาลัย ต้องอิงตามแผนแม่บทแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ	✓					1
40. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม	✓					1
41. สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมทางวิชาการ	✓					1
42. ต้องมีวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของสังคม มาเป็นพื้นฐานการวางแผน		✓				1
43. สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดพื้นที่ความรับผิดชอบต่อสังคมตามความถนัด หรือ อัตลักษณ์ ของแต่ละสถาบัน					✓	1

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยวิธีการจัดกระทำข้อมูล นำมาตีความเพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น เป็นประเด็นต่างๆ ตามความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม แต่ละประเด็น ในการสนทนากลุ่มย่อย ทั้ง 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน รวมจำนวน 30 คนแล้ว ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และ วิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการสังเกตค่าความถี่ของข้อมูลที่เกิดซ้ำจากการตีความเนื้อหาของประโยค ที่มีลักษณะความหมายใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นภาพรวมของทัศนคติความคิด ที่หลากหลาย จากกลุ่มการสนทนาที่แตกต่างกัน และทำการตัดทอนข้อมูล (Mamoing Data Reduction) เพื่อเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยจัดกระทำข้อมูลที่หลากหลายให้อยู่ในกรอบแนวคิด เพื่อนำมาทำเป็นข้อสรุปชั่วคราวและเขียนเป็นข้อสรุปเบื้องต้น จากนั้นผู้วิจัย ทำการให้ค่าคะแนนความถี่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่มีข้อความ หรือมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นำข้อความที่มีจำนวนความถี่ความถี่ตั้งแต่ 3 คะแนน ขึ้นไป คือมากกว่า 50 % ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (5 กลุ่ม) มีความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คล้ายคลึงกันในความหมายของข้อความ จำนวนทั้งสิ้น 28 ข้อความ ดังต่อไปนี้

ข้อความที่ 1 มีหน่วยงาน รับผิดชอบ ติดตาม ประเมินผลงานความรับผิดชอบต่อสังคมอย่าง ต่อเนื่อง

ข้อความที่ 2 สอดแทรกการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเข้าไปในระดับรายวิชา ทุกระดับชั้นปี

ข้อความที่ 3 สถาบันต้องสร้างอาจารย์ต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา

ข้อความที่ 4 กำหนดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสถาบัน ที่ทำให้สังคม

ข้อความที่ 5 กำหนดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมด้านอาจารย์ ที่ปฏิบัติตนนิสิต นักศึกษา

ข้อความที่ 6 มีการกำหนดนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อความที่ 7 สร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบ

ข้อความที่ 8 สถาบันอุดมศึกษา กำหนดกิจกรรมให้นักศึกษาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

ข้อความที่ 9 การวัดประเมินผลระดับรายวิชาต้องสร้างความโปร่งใส

ข้อความที่ 10 ให้ความเท่าเทียมสำหรับบุคคลทั่วไป ในการมีโอกาสเข้ามาศึกษา

ข้อความที่ 11 ให้ความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการใส่ใจสิ่งแวดล้อม

ข้อความที่ 12 สร้างแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันกับชุมชน

ข้อความที่ 13 อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นแบบอย่างอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อความที่ 14 ออกกฎ หรือ ข้อบังคับ ด้าน คุณธรรม ให้นักศึกษา ยึดถือปฏิบัติ

ข้อความที่ 15 มีกิจกรรมที่ทำเพื่อชุมชน และ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ข้อความที่ 16 สถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่เป็นตัวอย่างต้นแบบให้เยาวชน ทุก ๆ ด้าน

ข้อความที่ 17 กำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

ข้อความที่ 18 ผลลัพธ์ที่ดีให้มีคุณสมบัติตรงตามที่พึงประสงค์ 9 ด้าน

- ข้อความที่ 19 สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาตลอดชีพให้กับสังคมภายนอก
- ข้อความที่ 20 สถาบันอุดมศึกษาต้องทำตัวเป็นผู้รักษากฎระเบียบของนักวิชาการ
- ข้อความที่ 21 สถาบันอุดมศึกษาต้องใช้ศักยภาพของอาจารย์ให้คุ้มค่าทางวิชาการ
- ข้อความที่ 22. ต้องมีกระบวนการได้มาและการตรวจสอบผู้บริหารอย่างชัดเจน โปร่งใส
ตรวจสอบได้

ข้อความที่ 23 เน้นผลิตบัณฑิต ให้ตรงตามความต้องการที่ขาดแคลนของสังคม ตรงตามสาขาวิชา

ข้อความที่ 24 เปิดโอกาสให้สังคม ชุมชน เข้ามาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกได้ตามความเหมาะสม

ข้อความที่ 25 มีการเปิดโอกาสให้บุคลากร-นิสิต และภาคส่วนอื่นๆในสังคม ได้เสนอความคิดเห็น
เกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อความที่ 26 มีกระบวนการวิธีสร้างเสริมให้นิสิต และบุคลากรใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า

ข้อความที่ 27 มีกิจกรรมที่แสดงถึงการสร้างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อความที่ 28 มีการเผยแพร่ความรู้เชิงวิชาการสู่ภายนอกสถาบัน ด้วยวิธีการต่างๆ

จากผลการสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกับผลการวิเคราะห์เอกสารและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 นำมาสรุปเป็น ขอบข่ายตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและขอบข่าย ของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ การวางแผนเชิงนโยบาย และการบริหารจัดการ อยู่บนฐานของพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาไทย ด้วยหลักการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีหรือ หลักธรรมาภิบาล และอยู่บนฐานมิติความต้องการของสังคม โดยให้ความสำคัญกับประเด็นด้าน ผลกระทบ และ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่จะเกิดกับสังคม โดยมุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสังคม ตามความถนัด ตามอัตลักษณ์ ของสถาบันอุดมศึกษา ในการแบ่งพื้นที่ร่วมรับผิดชอบต่อพื้นที่ ที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่ เป็นไปตามบริบท ปัจจัยแวดล้อม ที่จะสร้างคุณประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสามารถสรุปเป็นขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ครอบคลุมได้ 4 ด้านคือ ด้านกระบวนการ Input-Process-Output ด้านวัตถุประสงค์การก่อตั้ง ด้านพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา และด้านความต้องการของสังคม อันแสดงไว้ในส่วนของสรุปผลการวิจัยต่อไป

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ความ รับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์จากจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าวประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา สถานภาพ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา แสดงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	188	58.40
1.2 ชาย	134	41.60
รวม	322	100.0
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
2.1 ปริญญาตรี	22	6.80
2.2 ปริญญาโท	175	54.30
2.3 ปริญญาเอก	123	38.30
2.4 สูงกว่าปริญญาเอก	2	0.60
รวม	322	100.00
3. ตำแหน่ง		
3.1 อาจารย์	205	63.70
3.2 บุคลากรสายสนับสนุน	117	36.30
รวม	322	100.00
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา		
4.1 น้อยกว่า 4 ปี	33	10.20
4.2 ระหว่าง 4 – 8 ปี	52	16.20
4.3 มากกว่า 8 ปี ขึ้นไป	237	73.60
รวม	322	100.0

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าบุคลากรใน

สถาบันอุดมศึกษาเป็นเพศหญิง 188 คน คิดเป็นร้อยละ 58.40 เป็นเพศชาย 134 คนคิดเป็นร้อยละ 41.60 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีคุณวุฒิการศึกษาสูงสุดคือปริญญาโท จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30 ในขณะที่วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาเอก เป็นวุฒิการศึกษาที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 ทั้งนี้ สัดส่วนตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพเป็นอาจารย์ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 เป็นบุคลากรสายสนับสนุนที่มีตำแหน่งเทียบเท่าผู้อำนวยการหรือเลขานุการคณะ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 โดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา มากกว่า 8 ปีขึ้นไป จำนวนมากที่สุดคือ 237 คน คิดเป็นร้อยละ 73.60 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่าง 4 – 8 ปีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16.20 และ กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา น้อยกว่า 4 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษา และ การสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ข้อสรุปกำหนดกรอบแนวคิดตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ เพื่อดูลักษณะการกระจาย และการแจกแจงของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากการเก็บข้อมูลคณาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏอยู่ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
1. มีการดำเนินการด้านต่างๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน	4.42	0.66	-0.84	0.17	14.93
2. สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันฯ กับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.79	0.88	-0.63	0.56	23.21
3. การดำเนินกิจกรรมของสถาบันฯ เป็นไปตามหลักกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	4.20	0.82	-0.77	-0.06	19.52
4. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	3.82	0.83	-0.37	-0.37	21.72
5. เข้าร่วมแก้ปัญหาด้านต่างๆให้กับสังคม	3.68	0.94	-0.47	-0.37	25.54
6. มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆสถาบัน	3.64	1.06	-0.80	0.36	29.12
7. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้บุคลากรสายสนับสนุน	3.80	0.94	-0.58	-0.10	24.73
8. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ นิสิต นักศึกษา	3.93	0.85	-0.49	-0.15	21.62
9. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ อาจารย์	3.81	0.89	-0.58	0.32	23.35
10. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน	3.30	0.99	-0.49	-0.08	30.00
11. แสดงความตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	3.79	0.80	-0.58	0.83	21.10
12. นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม	3.82	0.84	-0.36	-0.26	21.98
13. มีระบบการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มคุณค่าและ โอกาสทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ	3.87	0.91	-0.37	-0.41	23.51
14. มีมาตรการ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน	3.39	0.93	-0.29	-0.27	27.43

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
15. มีแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและสังคม อย่างเป็นระบบ	3.07	0.95	-0.34	-0.31	30.94
16. มีช่องทางทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลัก ธรรมาภิบาล	3.65	1.04	-0.53	-0.34	28.49
17. มีระบบการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการ	3.83	0.89	-0.75	0.95	23.23
18. มีแนวทางการการบริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่า	3.44	0.96	-0.57	0.01	27.90
19. มีโครงการส่งเสริมสนับสนุน ให้ บุคลากร อาจารย์ นิสิต ชุมชนและสังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย	3.65	0.85	-0.56	0.52	23.28
20. มีแนวทางการบริหารงานเพื่อสร้างความเป็นเลิศใน ด้านต่างๆ	3.93	0.82	-0.29	-0.60	20.86
21. มีแนวทางการบริหารงานเชื่อมโยงระหว่างศิษย์เก่า และศิษย์ปัจจุบัน	3.66	0.96	-0.46	-0.40	26.22
22. มีระบบการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนิสิต นักศึกษา	3.72	1.02	-0.49	-0.36	27.41
23. สร้างความร่วมมือด้านต่างๆ กับสถาบันอุดมศึกษา อื่น ๆ ในประเทศ	3.95	0.88	-0.65	0.30	22.27
24. มีช่องทางสื่อสารแบบสองทาง กับสังคมใน สถาบัน และ กับสังคมนอกสถาบัน	3.71	0.91	-0.55	0.17	24.52
25. มีระบบบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล	3.26	0.99	-0.19	-0.45	30.36
26. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผน มหาวิทยาลัย	3.03	1.04	-0.36	-0.30	34.32
27. เปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วม ในการทำแผนมหาวิทยาลัย	3.19	1.07	-0.42	-0.36	33.54
28. มีการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการ บริหารจัดการ	3.62	0.98	-0.84	0.60	27.07

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
29. มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุขของชุมชน	3.25	1.03	-0.43	-0.26	31.69
30. มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม	3.43	0.96	-0.40	-0.10	27.98
31. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็น รูปธรรม	3.34	1.05	-0.44	-0.40	31.43
32. มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ	3.49	0.96	-0.32	-0.35	27.50
33. มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบันฯ	3.74	0.94	-0.39	-0.31	25.13
34. มีการกำหนดตัวชี้วัดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันฯ เป็นลายลักษณ์อักษร	3.74	1.03	-0.60	-0.24	27.54
35. มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ	4.07	0.90	-1.16	1.83	22.11
36. มีการแสดงความเป็นอิสระทางการบริหารจัดการ	3.65	0.93	-0.61	0.42	25.47
37. มีการกำหนดรูปแบบที่ดีที่สุด (Best Practice) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันเอง	3.34	1.04	-0.39	-0.28	31.13
38. มีแนวทางการทำหน้าที่เป็นต้นแบบให้กับเยาวชนทุก ๆ ด้าน	3.38	0.93	-0.12	-0.38	27.51
39. มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว	3.46	0.99	-0.48	0.00	28.61
40. มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	3.36	0.92	-0.66	0.33	27.38
41. มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับอาจารย์ผู้สอน	3.49	0.89	-0.37	0.20	25.50
42. แผนงานของสถาบันอุดมศึกษาอ้างอิงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ	3.98	0.84	-0.29	-0.67	21.10
43. มีกระบวนการวิธีในการสร้างอาจารย์ต้นแบบ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	3.32	0.94	-0.26	-0.36	28.31

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
44. มีการกำหนดแนวทางสำหรับอาจารย์ในการแสดง ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.39	0.80	-0.53	0.31	23.59
45. มีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็น รูปธรรม	3.80	0.97	-0.70	0.29	25.52
46. มีกระบวนการสื่อสารกับสังคม	3.79	0.86	-0.24	-0.35	22.69
47. มีการแสดงภาระงานของอาจารย์ที่ทำประโยชน์ให้กับ สังคม	3.59	0.98	-0.73	0.51	27.29
48. มีกระบวนการสรรหาและการตรวจสอบผู้บริหารอย่าง ชัดเจน โปร่งใส	3.70	1.05	-0.91	0.65	28.37
49. เปิดโอกาสให้คนในชุมชน เข้ามาใช้สิ่งอำนวยความสะดวก ในสถาบันฯ ได้ ตามความเหมาะสม	3.58	1.03	-0.64	0.20	28.77
50. มีหลักสูตร เพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคม อาเซียน	3.66	1.03	-0.54	-0.17	28.14
51. มีหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมกับคนในชุมชนรอบๆ สถาบันฯ	3.29	1.02	-0.21	-0.39	31.00
52. มีรายวิชาเกี่ยวกับ การสร้างจิตสาธารณะ กำหนดให้ เป็นวิชาบังคับ	3.31	1.07	-0.40	-0.29	32.32
53. มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบ ทุกสาขาวิชา	3.84	0.96	-0.59	-0.27	25.00
54. มีหลักสูตรรองรับความต้องการในสาขาวิชาที่ขาด แคลน ของสังคม	3.88	0.89	-0.36	-0.53	22.93
55. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษา	4.30	0.81	-1.00	0.58	18.83
56. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	3.94	0.77	-0.41	0.53	19.54
57. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้ ผู้เรียน ตามความสมัครใจ	3.73	0.85	-0.37	0.03	22.78

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
58. นำปัญหาสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน	3.59	0.82	-0.14	-0.17	22.84
59. มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัย	3.99	0.83	-0.35	-0.68	20.80
60. มีกิจกรรมรณรงค์เรื่องการประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากร ให้สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ใน กิจกรรมการเรียนการสอน	3.58	0.92	-0.35	0.02	25.69
61. มีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน	3.91	0.88	-0.86	1.21	22.50
62. มีการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน	3.83	0.96	-0.95	0.88	25.06
63. มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้ อยู่ในส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน	3.92	0.81	-0.45	-0.20	20.66
64. มีกระบวนการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเข้าไปในระดับรายวิชาทุกระดับชั้นปี	3.62	0.95	-0.75	0.59	26.24
65. เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วยความสมัครใจ	3.97	1.00	-0.85	0.30	25.18
66. มีหลักสูตร ให้การศึกษาตลอดชีพ เพื่อสนองความต้องการของสังคม	3.34	1.03	-0.53	-0.18	30.83
67. มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส	4.03	0.88	-0.76	0.60	21.83
68. มีแนวทางส่งเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.89	0.85	-0.61	0.48	21.85
69. มีแนวทางการส่งเสริม การไม่ทุจริต คอร์รัปชัน ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.60	0.96	-0.39	-0.36	26.66
70. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณ	4.07	0.86	-0.80	0.71	21.13

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
71. มีการนำปัญหาสาธารณของชุมชนและสังคม มาเป็นประเด็นในการจัดการเรียนการสอน	3.76	0.87	-0.34	-0.40	23.13
72. เปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ต่างๆ	3.28	0.97	-0.33	0.08	29.57
73. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	3.70	0.81	-0.26	-0.01	21.89
74. ผลงานวิจัยของสถาบัน เป็นผลงานที่สร้างองค์ความรู้ใหม่และสามารถชี้แนะแนวทางด้านต่างๆ ให้กับสังคมได้	3.80	0.85	-0.34	-0.45	22.36
75. ผลงานวิจัยของสถาบันเป็นผลงานที่สามารถชี้แนะแนวทางด้านต่างๆ ให้กับสังคมได้	3.82	0.83	-0.27	-0.51	21.72
76. มีนโยบาย หรือ แนวทาง ในการผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ	3.98	0.84	-0.51	0.00	21.10
77. มีนโยบาย หรือ แนวทาง ในการผลิตนักวิจัยที่เป็นคนเก่ง และเป็นคนดี	3.91	0.89	-0.67	0.29	22.76
78. ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติสังคม ได้	3.57	0.81	-0.19	-0.27	22.68
79. ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน	3.47	0.91	-0.62	0.52	26.22
80. ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกกระดับความสามารถ ของคนทำงานในสถาน ประกอบการ	3.49	0.89	-0.74	0.70	25.50
81. มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน	3.54	0.92	-0.68	0.66	25.98
82. นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย	3.69	0.84	-0.38	0.06	22.76
83. นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม	3.77	0.85	-0.21	-0.62	22.54

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
84. ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม	3.42	0.93	-0.47	0.21	27.19
85. มีระบบการตรวจสอบผลกระทบต่อสังคม ที่เกิดจากงานวิจัย	3.32	0.91	-0.32	-0.09	27.40
86. การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณ แห่งการวิจัยอย่างเคร่งครัด	4.11	0.74	-0.32	-0.72	18.00
87. การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน	4.00	0.82	-0.55	0.19	20.50
88. สร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	3.68	0.84	-0.12	-0.57	22.82
89. มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยอย่างคุ้มค่าเหมาะสมให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.77	0.87	-0.30	-0.17	23.07
90. มีการให้บริการวิชาการแก่บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามระบบได้	3.19	1.18	-0.33	-0.62	36.99
91. มีโครงการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	3.60	0.95	-0.16	-0.50	26.38
92. มีโครงการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม	3.59	1.00	-0.23	-0.78	27.85
93. มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคมภายนอกสถาบัน ฯ	3.89	0.95	-0.49	-0.60	24.42
94. มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับชุมชน	3.84	0.94	-0.44	-0.58	24.47
95. มีโครงการ พิเศษเพื่อเปิดรับบุคคลในพื้นที่เข้าศึกษาต่อในระบบ	3.56	1.14	-0.42	-0.40	32.02
96. มีการประเมินความพึงพอใจของชุมชนในการได้รับบริการวิชาการ	3.57	1.10	-0.49	-0.37	30.81

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
97. มีวิธีประเมินติดตามชุมชน ในการนำบริการวิชาการที่ได้รับจากสถาบันฯไปปฏิบัติต่อยอดได้	3.48	1.02	-0.60	-0.09	29.31
98. มีสำนักงานทางวิชาการที่เปิดให้องค์กรต่างๆ มาปรึกษา ฟังฟังทางวิชาการด้านต่างๆ ได้	3.62	1.09	-0.48	-0.39	30.11
99. มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.59	0.95	-0.27	-0.29	26.42
100. มีการแสดงความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ	3.52	0.93	-0.33	-0.11	26.42
101. ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล	3.81	0.95	-0.75	0.26	24.93
102. มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน	3.73	0.94	-0.61	0.09	25.20
103. บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการให้กับองค์กรระดับท้องถิ่น	3.82	0.84	-0.37	-0.40	21.98
104. มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จากผู้รับบริการวิชาการ	3.83	0.91	-0.37	-0.45	23.75
105. มีกระบวนการวิธีการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยการพึ่งพาตนเอง	3.44	0.98	-0.37	-0.22	28.48
106. มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการวิชาการด้วยความคุ้มค่า ประหยัด	3.74	0.85	-0.55	0.35	22.72
107. ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน เป็นประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ	3.65	0.91	-0.34	-0.09	24.93
108. ได้แสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบ อันเกิดจากการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการ	3.62	0.82	-0.46	0.35	22.65
109. มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกระทำด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน และอดทน	3.91	0.84	-0.43	-0.06	21.48

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
110. ดำเนินงานให้บริการวิชาการ ให้เป็นไปโดยสมัครใจของผู้ดำเนินการและผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ	3.98	0.89	-0.73	0.39	22.36
111. ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม	4.11	0.80	-0.37	-0.89	19.46
112. ดำเนินงานบริการวิชาการเพื่อช่วยให้ชุมชนและสังคมเกิดการพัฒนาขีดความสามารถด้านต่างๆ	3.73	0.89	-0.47	0.00	23.86
113. ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิและหน้าที่มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบ	3.88	0.79	-0.21	-0.55	20.36
114. มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม	4.30	0.75	-0.56	-1.03	17.44
115. มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุงและ สืบทอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติ	4.29	0.77	-0.63	-0.77	17.94
116. ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ	4.18	0.76	-0.40	-0.94	18.18
117. มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	4.04	0.82	-0.30	-0.89	20.29
118. ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน	4.20	0.82	-0.63	-0.58	19.52
119. มีกระบวนการวิธีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม	3.93	0.81	-0.29	-0.59	20.61
120. ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่	4.02	0.77	-0.43	-0.25	19.15
121. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และ อาจารย์	4.02	0.84	-0.41	-0.65	20.89
122. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.93	0.84	-0.43	-0.42	21.37

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	Sk.	Ku.	C.V.%
123. มีการรณรงค์ สร้างความตระหนักในการเคารพกฎระเบียบปกติกาของสังคมอย่างต่อเนื่อง	3.82	0.85	-0.57	0.44	22.25
124. มีแนวทางการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของ อาจารย์ ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมอยู่ในจารีตที่ดีงามของสังคม	3.79	0.92	-0.43	-0.27	24.27
125. มีแนวทางการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา ให้มี ความถูกต้องเหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมอยู่ในจารีตที่ดีงามของสังคม	4.13	0.82	-0.68	-0.09	19.85
126. มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้ประจักษ์ต่อสังคมยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม	4.14	0.80	-0.79	0.31	19.32
127. มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ	4.03	0.82	-0.45	-0.45	20.34
128. ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความสมัครใจของผู้ดำเนินกิจกรรมและผู้มีส่วนร่วม	4.12	0.69	-0.28	-0.55	16.74
129. มีระบบการแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิด จากสร้างสรรค์กิจกรรมการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม	3.76	0.89	-0.31	-0.50	23.67

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยการนำข้อมูลตัวแปรวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าความเบ้ (Sk) ค่าความโด่ง (Ku) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) สรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของตัวแปรทั้งหมด 129 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ถึง มากที่สุดอยู่ระหว่าง 3.03 – 4.42 โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.42 คือ สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการด้านต่างๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.03 สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนของมหาวิทยาลัย ดังนั้นตัวแปรที่มีผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจึงเลือกตัวแปรที่มีค่า 3.00 -5.00 ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีค่าปานกลาง ถึง มากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาในภาพรวมของกลุ่มตัวแปรทั้ง 129 ตัวแปร ที่มีข้อความทางบวก พบว่าตัวแปรทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.03 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรที่มีค่า ปานกลาง ขึ้นไป สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุด 36.99 คือ มีการให้บริการวิชาการแก่บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามระบบได้ รองลงมาได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ที่ 34.32 และ สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้นักศึกษา และ บุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ที่ 33.54 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมาก สอดคล้องกับตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อย

สำหรับค่าความเบ้ (Sk) พบว่า ตัวแปรทุกตัว มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนการพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปร ส่วนใหญ่มีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายข้อมูลค่อนข้างมาก ในขณะที่มีตัวแปรจำนวน 48 ตัวแปร จาก 129 ตัวแปร ที่มีค่าความโด่งสูงกว่าปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีการกระจายข้อมูลน้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าสูง จำนวนตัวอย่างมีขนาดเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบ ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO – MSA) เท่ากับ 0.934 ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่า Chi-Square เท่ากับ 54325.116 และ df เท่ากับ 8256.000 Sig เท่ากับ 0.000 ดังนั้นตัวแปรทั้ง 129 ตัวแปรที่นำมาศึกษา สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principle Components Analysis) ดังแสดงผลการสกัดองค์ประกอบ ตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ ครั้งที่ 1

องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ค่าความแปรปรวนรวม (Eigen Value)	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	27	58.91	45.66	45.66
2	18	6.40	4.96	50.62
3	16	5.12	3.96	54.59
4	14	4.31	3.34	57.94
5	11	3.66	2.83	60.78
6	6	2.81	2.18	62.96
7	9	2.38	1.84	64.81
8	5	2.26	1.75	66.56
9	3	2.13	1.65	68.22
10	3	1.90	1.47	69.70
11	3	1.86	1.44	71.14
12	4	1.54	1.19	72.34
13	2	1.42	1.10	73.44
14	3	1.39	1.08	74.52
15	2	1.30	1.01	75.53
16	1	1.28	0.99	76.53
17	1	1.18	0.91	77.45
18	1	1.12	0.87	78.32
19	1	1.07	0.83	79.16
จำนวนรวม 19 องค์ประกอบ 129 ตัวแปร				

ผลการสกัดองค์ประกอบครั้งที่ 1 จากตัวแปร 129 ตัวแปร พบว่าความแปรปรวนรวม (Eigen Value) มากกว่า 1.00 มีจำนวน 19 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนตัวบ่งชี้ที่ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ได้ดังนี้ 1) องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 27 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 45.66 2) องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 18 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.96 3) องค์ประกอบที่ 3

จำนวน 16 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.96 4) องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 14 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.34 5) องค์ประกอบที่ 5 จำนวน 11 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.83 6) องค์ประกอบที่ 6 จำนวน 6 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.18 7) องค์ประกอบที่ 7 จำนวน 9 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.84 8) องค์ประกอบที่ 8 จำนวน 5 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.75 9) องค์ประกอบที่ 9 จำนวน 3 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.65 10) องค์ประกอบที่ 10 จำนวน 3 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.47 11) องค์ประกอบที่ 11 จำนวน 3 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.44 12) องค์ประกอบที่ 12 จำนวน 3 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.19 13) องค์ประกอบที่ 13 จำนวน 2 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.10 14) องค์ประกอบที่ 14 จำนวน 3 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.08 15) องค์ประกอบที่ 15 จำนวน 2 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.01 16) องค์ประกอบที่ 16 จำนวน 1 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.99 17) องค์ประกอบที่ 17 จำนวน 1 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.91 18) องค์ประกอบที่ 18 จำนวน 1 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.87 19) องค์ประกอบที่ 19 จำนวน 1 ตัวแปรอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.83 โดยองค์ประกอบทั้งหมดที่ได้จากการสกัดองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลได้ร้อยละ 79.16

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ในองค์ประกอบที่ 16, 17, 18 และองค์ประกอบที่ 19 มีตัวแปรเพียงองค์ประกอบละ 1 ตัวแปร และ ตัวแปรในองค์ประกอบที่ 17 ไปปรากฏอยู่ในองค์ประกอบที่ 7 แต่มีค่าน้ำหนักที่น้อยกว่า จึงพิจารณาตัดองค์ประกอบที่ 16 ถึงองค์ประกอบที่ 19 ออก ทำให้ได้องค์ประกอบที่มีค่าแปรปรวนร่วม (Eigen Value) ตั้งแต่ 1.01 – 45.66 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 75.53 และเลือกตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เนื่องจากเป็นระดับที่ตัวแปรจับกลุ่มเป็นองค์ประกอบที่มีความหมายชัดเจน ทำให้ได้ ตัวแปรร่วมสำคัญ 80 ตัวแปร แสดงผลจำนวนตัวแปร จำนวนตัวแปรที่ตัดออก และจำนวนตัวแปรที่คัดเลือก ในแต่ละองค์ประกอบได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงผลจำนวนองค์ประกอบ และ จำนวนตัวแปร จากการวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งที่ 1

องค์ประกอบที่	จำนวนตัวแปร	จำนวนตัวแปร ที่ตัดออก	จำนวนตัวแปร ที่คัดเลือก
1	27	10	17
2	18	5	13
3	16	5	11
4	14	5	9
5	11	4	7
6	6	-	6
7	9	3	6
8	5	3	2
9	3	1	2
10	3	2	1
11	3	1	2
12	4	3	1
13	2	1	1
14	3	2	1
15	2	1	1
16	1	1	0
17	1*	1*	0
18	1	1	0
19	1	1	0
รวม	$130 - 1 = 129$	$50 - 1 = 49$	80

* ตัวแปรในองค์ประกอบที่ 17 ปรากฏอยู่ในองค์ประกอบที่ 7 จำนวน 1 ตัวแปร

หลังจากทำการพิจารณาตัดตัวแปรออกบางส่วนในการวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งที่ 1 คงเหลือตัวแปรที่คัดเลือก เป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เนื่องจากเป็นระดับที่ตัวแปรจับกลุ่มเป็นองค์ประกอบที่มีความหมายชัดเจน ทำให้ได้ ตัวแปรร่วมสำคัญ 80 ตัวแปร จากนั้น นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ครั้งที่ 2 โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principle Components Analysis) ดังแสดงผลการสกัดองค์ประกอบตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ ครั้งที่ 2

จำนวน องค์ ประกอบ	จำนวน ตัวแปร	ค่าความแปรปรวน รวม (Eigen Value)	ร้อยละ ของความ แปรปรวน	ร้อยละ ของความแปรปรวน สะสม
1	14	35.41	44.83	44.83
2	16	5.02	6.35	51.18
3	10	1.01	5.08	56.26
4	11	3.15	3.99	60.25
5	7	2.73	3.46	63.72
6	6	1.74	2.21	65.93
7	6	1.57	1.99	67.92
8	3	1.39	1.77	69.69
9	3	1.31	1.66	71.36
10	2	1.21	1.53	72.89
11	1	1.15	1.46	74.36
12	1	1.06	1.34	75.70

ผลการสกัดองค์ประกอบครั้งที่ 2 ตัวแปร 80 ตัวแปร พบว่าค่าความแปรปรวนรวม (Eigen Value) มากกว่า 1.00 มีจำนวน 12 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ที่ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ได้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 14 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 44.83 2) องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 16 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.35 3) องค์ประกอบที่ 3 จำนวน 10 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.08 4) องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 11 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.99 5) องค์ประกอบที่ 5 จำนวน 7 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.46 6) องค์ประกอบที่ 6 จำนวน 6 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.21 7) องค์ประกอบที่ 7 จำนวน 6 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.99 8) องค์ประกอบที่ 8 จำนวน 3 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.77 9) องค์ประกอบที่ 9 จำนวน 3 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.66 10) องค์ประกอบที่ 10 จำนวน 2 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.53 11) องค์ประกอบที่ 11 จำนวน 1 ตัวแปร อธิบายความ

แปรปรวนได้ร้อยละ 1.46 12) องค์ประกอบที่ 12 จำนวน 1 ตัวแปร อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.34 โดยองค์ประกอบทั้งหมดที่ได้จากการสกัดองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ได้ร้อยละ 75.70 ดังแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการร่วม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการรวม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการรวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	116. ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ	<u>0.85</u>	0.20	0.08	0.16	0.09	0.10	0.04	0.10	0.09	0.12	-0.08	0.03	0.87
2	115. มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุงและสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติ	<u>0.80</u>	0.32	0.13	-0.05	0.02	0.05	0.03	0.10	0.01	0.07	-0.02	0.04	0.79
3	117. มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	<u>0.79</u>	0.11	0.03	0.22	0.09	0.29	0.01	0.05	0.06	0.13	-0.10	0.04	0.82
4	118. ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดย ไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน	<u>0.77</u>	0.24	0.23	0.10	0.08	0.07	0.11	0.16	0.17	0.07	-0.08	0.04	0.82
5	128. ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความสมัครใจ ของผู้ดำเนินกิจกรรมและผู้มีส่วนร่วม	<u>0.74</u>	0.12	0.20	0.15	0.04	0.06	0.20	-0.01	-0.15	-0.03	-0.06	0.02	0.70
6	127. มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ภูมิปัญญา ในลักษณะ และ รูปแบบต่างๆ	<u>0.70</u>	-0.12	0.15	0.24	0.11	0.17	0.26	0.00	-0.04	0.04	0.14	-0.07	0.74
7	114. มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม	<u>0.65</u>	0.36	0.07	-0.02	0.02	0.05	0.21	0.13	0.08	0.06	0.21	0.18	0.72
8	121. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และอาจารย์	<u>0.65</u>	0.12	0.11	0.33	0.36	0.30	0.09	0.00	0.05	0.01	0.13	-0.06	0.82

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการรวม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการรวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
9	126. มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม	<u>0.65</u>	0.16	0.23	0.25	0.18	0.18	0.07	0.15	0.04	0.03	0.22	0.07	0.70
10	119. มีกระบวนการวิธีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม	<u>0.64</u>	0.11	0.25	0.12	0.32	0.32	0.15	0.04	0.05	0.01	0.03	-0.07	0.76
11	122. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	<u>0.59</u>	0.15	0.11	0.37	0.31	0.28	0.13	0.00	0.06	0.01	0.17	-0.15	0.78
12	113. ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และ หน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อ	<u>0.59</u>	0.37	0.17	0.22	0.19	0.01	0.18	0.10	0.00	0.15	0.12	0.12	0.69
13	120. ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิด ประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่	<u>0.57</u>	0.22	0.23	0.06	0.31	0.21	0.15	0.13	0.22	-0.08	0.18	0.02	0.72
14	124. มีแนวทางการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของอาจารย์ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมอยู่ในจารีตที่ดีงามของ สังคม	<u>0.45</u>	0.12	0.20	0.35	0.27	0.10	0.15	-0.16	0.07	-0.04	0.33	-0.12	0.66
15	67. มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส	0.21	<u>0.74</u>	0.15	0.16	0.15	0.17	0.06	0.01	0.04	0.09	0.27	-0.08	0.80

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการร่วม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการร่วม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
16	55. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติ การศึกษา	0.27	<u>0.73</u>	0.06	0.21	- 0.07	-0.10	0.16	0.09	-0.02	-0.03	-0.13	0.05	0.73
17	65. เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ด้วย ความ สม่ำเสมอ	0.03	<u>0.72</u>	0.05	0.18	0.32	0.06	0.06	-0.10	0.18	0.00	-0.12	-0.00	0.74
18	59. มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัย	0.05	<u>0.70</u>	0.08	-0.00	0.25	0.17	0.11	0.21	-0.09	0.04	-0.10	0.04	0.69
19	70. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความ ถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณ	0.25	<u>0.66</u>	0.13	0.04	0.15	0.11	0.13	0.11	0.08	0.35	0.26	0.08	0.79
20	35. มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ	0.29	<u>0.64</u>	0.25	0.39	0.09	-0.02	0.40	0.23	0.04	-0.01	0.07	0.03	0.68
21	101. ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล	0.24	<u>0.59</u>	0.14	0.31	0.04	-0.02	0.40	0.23	0.00	-0.12	-0.09	0.03	0.77
22	68. มีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียน การสอน	0.23	<u>0.59</u>	0.29	0.07	0.27	0.13	0.12	0.09	0.06	0.23	0.34	-0.15	0.80
23	111. ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม	0.39	<u>0.57</u>	0.07	0.22	0.14	0.04	0.33	0.16	0.16	-0.01	0.23	0.17	0.81
24	87. การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความ โปร่งใส ไม่ ททุจริตคอร์รัปชั่น	0.12	<u>0.54</u>		0.01		0.11	0.08	0.10	-0.07	-0.01	0.30	0.37	0.78
25	63. มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้อยู่ในส่วหนึ่งของ การ จัดการเรียนการสอน	0.25	<u>0.52</u>	0.26	0.01	0.30	0.22	0.11	0.12	0.23	0.21	0.24	-0.04	0.73
26	53. มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขาวิชา	0.20	<u>0.50</u>	0.17	-0.00	0.35	0.12	0.10	0.09	0.22	0.03	0.03	-0.34	0.78

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการรวม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักทฤษฎีการวัด (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการรวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
27	12. นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม	0.11	<u>0.49</u>	0.20	0.13	0.20	0.30	0.10	-0.06	0.13	-0.20	0.03	0.38	0.73
28	110. ดำเนินงานให้บริการวิชาการ ให้เป็นไปโดยสมัครใจ ของผู้ดำเนินการและผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ	0.34	<u>0.49</u>	0.17	0.14	0.19	0.08	0.29	0.16	0.21	0.09	0.27	0.10	0.65
29	20. มีแนวทางการบริหารงานเพื่อสร้างความเป็นเลิศในด้านต่างๆ	0.12	<u>0.49</u>	0.25	0.39	0.16	0.04	0.07	0.34	0.19	-0.03	0.08	0.12	0.67
30	109. มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกระทำด้วยความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน และอดทน	0.39	<u>0.49</u>	0.24	0.14	0.18	0.13	0.30	0.14	0.06	0.08	0.24	0.21	0.71
31	30. มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม	0.11	0.17	<u>0.71</u>	-0.01	0.15	0.32	0.03	-0.05	0.11	0.02	-0.17	0.16	0.68
32	32. มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ	0.20	0.20	<u>0.71</u>	0.17	0.06	-0.01	0.13	0.10	0.13	-0.02	0.05	-0.03	0.76
33	39. มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว	0.29	0.27	<u>0.69</u>	0.13	0.20	0.09	0.09	0.07	-0.09	0.12	0.16	0.02	0.75
34	40. มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	0.26	0.04	<u>0.69</u>	0.16	0.24	0.36	0.08	0.15	-0.08	0.11	0.09	-0.04	0.67
35	29. มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน	0.13	0.20	<u>0.67</u>	0.20	0.16	0.28	0.14	0.12	0.23	0.03	0.10	0.10	0.77

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการรวม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการรวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
36	26. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย	0.09	0.06	<u>0.62</u>	0.39	0.33	0.04	0.13	0.06	0.27	0.08	0.04	0.08	0.82
37	27. เปิดโอกาสให้นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย	0.21	0.03	<u>0.57</u>	0.54	0.22	0.18	0.10	0.12	0.17	0.07	0.02	-0.03	0.78
38	33. มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบันฯ	0.22	0.35	<u>0.56</u>	0.21	0.57	0.19	0.36	0.02	0.02	-0.13	-0.04	-0.05	0.73
39	41. มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน	0.29	0.04	<u>0.55</u>	0.29	0.13	0.21	0.09	0.21	-0.23	0.26	0.05	0.00	0.72
40	34. มีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันฯเป็นลายลักษณ์อักษร	0.29	0.26	<u>0.51</u>	0.30	0.07	0.27	0.36	0.08	-0.06	0.04	0.00	-0.10	0.75
41	18. มีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า	0.22	0.00	0.06	<u>0.68</u>	0.24	0.41	0.00	0.14	-0.05	0.12	0.03	0.02	0.79
42	17. มีระบบการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการ	0.26	0.29	0.17	<u>0.67</u>	0.08	0.20	0.05	0.14	0.02	0.10	0.07	-0.01	0.73
43	16. มีช่องทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลักธรรมาภิบาล	0.20	0.28	0.24	<u>0.65</u>	0.03	0.36	0.10	0.14	0.07	0.08	0.19	0.07	0.83
44	25. มีระบบบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล	0.12	0.11	0.21	<u>0.65</u>	0.31	0.33	0.13	-0.00	0.04	-0.03	-0.07	0.01	0.73
45	24. มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง กับสังคมในสถาบัน และกับสังคมนอกสถาบัน	0.23	0.14	0.37	<u>0.60</u>	0.06	0.26	0.06	0.07	0.31	0.15	-0.03	-0.02	0.79

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการรวม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการรวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
46	36. มีการแสดงความเป็นอิสระทางการบริหารจัดการ	0.20	0.43	0.25	<u>0.57</u>	0.26	0.18	0.03	- 0.01	-0.06	-0.04	-0.02	-0.20	0.78
47	11. แสดงความตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	0.11	0.21	0.08	<u>0.56</u>	0.16	0.39	0.04	- 0.00	0.13	0.04	-0.10	0.40	0.75
48	28. มีการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการบริหารจัดการ	0.16	0.31	0.47	<u>0.54</u>	0.15	0.20	0.10	0.14	0.12	-0.05	0.11	0.06	0.78
49	14. มีมาตรการ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน	0.26	0.05	0.23	<u>0.53</u>	0.18	0.42	0.08	- 0.04	-0.09	0.07	0.03	0.11	0.66
50	3. การดำเนินกิจกรรมของสถาบันฯ เป็นไปตามหลักกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	0.27	0.35	- 0.00	<u>0.48</u>	-0.01	0.46	0.10	0.05	-0.16	0.07	0.27	0.03	0.77
51	7. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้บุคลากร สายสนับสนุน	0.23	0.22	0.31	<u>0.32</u>	0.15	0.23	0.13	0.19	0.18	-0.03	0.32	0.15	0.60
52	84. ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม	0.09	0.08	0.08	0.14	<u>0.75</u>	0.15	0.16	0.00	0.11	0.22	0.01	-0.04	0.72
53	79. ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน	0.21	0.27	0.23	0.12	<u>0.70</u>	0.12	0.10	0.16	-0.03	-0.09	0.16	-0.01	0.77
54	83. นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม	0.05	0.37	0.04	0.20	<u>0.69</u>	0.21	0.10	0.12	0.17	0.07	-0.11	0.10	0.80
55	78. ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติ สังคม ได้	0.15	0.30	0.10	0.14	<u>0.69</u>	0.17	0.05	0.32	-0.04	-0.03	0.04	0.03	0.77

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการรวม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักทฤษฎีการวัด (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการรวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
56	82. นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย	0.28	0.14	0.23	0.15	<u>0.69</u>	0.19	0.15	0.06	0.07	0.14	-0.09	0.05	0.75
57	81. มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองของชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน	0.27	0.15	0.31	0.15	<u>0.67</u>	0.17	0.23	0.06	-0.02	0.12	0.15	0.08	0.79
58	80. ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกระดับ ความสามารถของ คนทำงานในสถานประกอบการ	0.22	0.30	0.27	0.25	<u>0.58</u>	0.10	0.15	0.14	0.04	-0.02	0.25	0.06	0.74
59	2. สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันฯ กับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.19	0.11	0.15	0.14	0.13	<u>0.79</u>	-0.00	0.05	0.05	0.05	-0.02	-0.06	0.75
60	6. มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบัน ฯ	0.10	0.08	0.26	0.18	0.22	<u>0.77</u>	0.04	0.07	0.13	0.04	0.08	0.14	0.83
61	10. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน	0.18	-0.05	0.27	0.29	0.25	<u>0.72</u>	0.04	0.04	0.11	0.16	0.02	0.13	0.85
62	4. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม	0.18	0.17	0.13	0.28	0.08	<u>0.71</u>	0.15	0.10	-0.03	-0.08	-0.04	-0.12	0.74
63	5. เข้าร่วมแก้ปัญหาในด้านต่างๆให้กับสังคม	0.13	0.19	0.18	0.34	0.21	<u>0.71</u>	0.11	0.04	0.10	-0.04	-0.00	0.00	0.79
64	1. มีการดำเนินการด้านต่างๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน	0.28	0.27	0.03	0.27	0.07	<u>0.57</u>	0.00	0.18	-0.18	0.01	0.25	0.08	0.70
65	94. มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับ ชุมชน	0.24	0.26	0.28	0.13	0.27	0.08	<u>0.61</u>	0.03	0.12	0.03	0.12	0.08	0.73
66	93. มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคมภายนอกสถาบัน ฯ	0.25	0.37	0.03	-0.03	0.27	0.21	<u>0.58</u>	0.06	0.22	0.04	-0.04	0.01	0.72

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการร่วม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการ ร่วม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
67	99. มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	0.30	0.16	0.39	0.08	0.15	- 0.04	<u>0.57</u>	0.29	0.03	0.11	0.04	-0.05	0.74
68	102. มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน	0.31	0.41	0.33	0.14	0.22	0.12	<u>0.55</u>	0.00	-0.00	0.01	-0.08	0.11	0.79
69	104. มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จากผู้รับบริการ วิชาการ	0.43	0.37	0.21	0.02	0.26	0.04	<u>0.53</u>	0.00	0.04	0.00	0. 13	0.01	0.75
70	103. บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับ องค์กรระดับท้องถิ่น	0.40	0.16	0.09	0.31	0.25	0.20	<u>0.53</u>	-0.06	0.00	0.25	0.06	0.05	0.77
71	75. ผลงานวิจัยของสถาบันเป็นผลงานที่สามารถชี้แนะแนวทาง ด้านต่างๆ ให้กับสังคมได้	0.20	0.30	0.23	0.18	0.34	0.19	0.11	<u>0.66</u>	0.10	0.01	0.04	0.01	0.84
72	74. ผลงานวิจัยของสถาบัน เป็นผลงานที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ และสามารถชี้แนะแนวทางด้านต่างๆ ให้กับสังคมได้	0.17	0.29	0.23	0.14	0.36	0.22	0.08	<u>0.65</u>	0.14	0.04	0.02	0.03	0.84
73	76. มีนโยบาย หรือ แนวทาง ในการผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ	0.26	0.48	0.25	0.23	0.23	0.19	0.06	<u>0.49</u>	0.02	- 0.01	0.03	0.08	0.77
74	23. สร้างความร่วมมือด้านต่างๆ กับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ใน ประเทศ	0.12	0.43	0.28	0.33	0.13	0.18	0.15	0.13	<u>0.51</u>	0.10	-0.06	0.06	0.77
75	21. มีแนวทางการบริหารงานเชื่อมโยงระหว่างศิษย์เก่า และ ศิษย์ปัจจุบัน	0.09	0.31	0.37	0.28	0.13	0.23	0.12	0.07	<u>0.50</u>	- 0.20	0.01	0.02	0.72

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าการร่วม (Communality) ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

จำนวน	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												ค่าการร่วม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
76	95. มีโครงการ พิเศษเพื่อเปิดรับบุคคลในพื้นที่เข้าศึกษาต่อในระบบ	0.26	0.11	0.26	-0.01	0.23	-0.05	0.24	0.18	<u>0.42</u>	0.07	0.15	-0.12	0.53
77	73. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	0.35	0.19	0.12	0.16	0.20	0.02	0.13	0.01	-0.03	<u>0.72</u>	-0.01	0.03	0.79
78	72. เปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ต่างๆ	0.10	-0.01	0.44	0.16	0.44	0.17	-0.00	-0.01	-0.11	<u>0.50</u>	0.05	-0.06	0.73
79	68. มีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน	0.23	<u>0.59</u>	0.29	0.07	0.27	0.13	0.12	0.09	0.06	0.23	0.34	-0.15	0.80
80	86. การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความถูกต้องตามกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณแห่งการวิจัยอย่างเคร่งครัด	0.33	0.46	0.13	0.07	0.10	0.04	0.17	0.25	-0.08	0.10	0.01	<u>0.51</u>	0.73
ค่าความแปรปรวนร่วม		35.41	5.02	1.01	3.15	2.73	1.74	1.57	1.39	1.31	1.21	1.15	1.06	
ร้อยละของความแปรปรวน		44.83	6.35	5.08	3.99	3.46	2.21	1.99	1.77	1.66	1.53	1.46	1.34	
ร้อยละของความแปรปรวนสะสม		44.83	51.18	56.26	60.25	63.72	65.93	67.92	69.69	71.36	72.89	74.36	75.70	

จากตารางแสดงการค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลโดยการสกัดองค์ประกอบสำคัญ (Principle Components Analysis) ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.33 – 0.85 สามารถจัดกลุ่มตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลได้องค์ประกอบที่สำคัญ 12 องค์ประกอบ 80 ตัวแปร

ซึ่งเมื่อพิจารณาตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ในองค์ประกอบที่ 11 และ 12 มีเพียงองค์ประกอบละ 1 ตัวแปร รวมทั้ง ตัวแปรในองค์ประกอบที่ 11 เป็นตัวแปรที่ปรากฏอยู่ในองค์ประกอบที่ 2 ด้วย จึงพิจารณาตัดองค์ประกอบที่ 11 และ 12 ออก ทำให้ได้ องค์ประกอบที่มีค่าแปรปรวนร่วม (Eigen Value) ตั้งแต่ 1.53 – 44.83 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 72.89 และเลือกตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เนื่องจากเป็นระดับที่ตัวแปรจับกลุ่มเป็นองค์ประกอบที่มีความหมายชัดเจน ทำให้ได้ ตัวแปรร่วมสำคัญ 69 ตัวแปร แสดงผลการคัดเลือกตัวแปรตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการคัดเลือกตัวแปร ครั้งที่ 1

จำนวนองค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	จำนวนตัวแปรที่ตัดออก	จำนวนตัวแปรที่คัดเลือก	ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen Value)	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	14	1	13	35.41	44.83	44.83
2	16	4	12	5.02	6.35	51.18
3	10	-	10	1.01	5.08	56.26
4	11	2	9	3.15	3.99	60.25
5	7	-	7	2.73	3.46	63.72
6	6	-	6	1.74	2.21	65.93
7	6	-	6	1.57	1.99	67.92
8	3	1	2	1.39	1.77	69.69
9	3	1	2	1.31	1.66	71.36
10	2	-	2	1.21	1.53	72.89
11	1	1	0	1.15	1.46	74.36
12	1	1	0	1.06	1.34	75.70
รวม	80	11	69			

จากผลการคัดเลือกตัวแปรที่แสดงในตารางที่ 4.9 ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบที่มีจำนวนตัวแปรไม่น้อยกว่า 3 ตัวแปร เนื่องจากเป็นระดับที่ตัวแปรจับกลุ่มเป็นองค์ประกอบที่มีความหมายชัดเจน จึงพิจารณาตัดองค์ประกอบที่ 8 ถึงองค์ประกอบที่ 12 ออก ทำให้ได้องค์ประกอบที่มีค่าแปรปรวนร่วม (Eigen Value) ตั้งแต่ 1.57 – 35.41 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 67.92 และเลือกตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงได้ตัวแปรร่วมสำคัญ 63 ตัวแปร แสดงผลการคัดเลือกตัวแปรตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการคัดเลือกตัวแปร ครั้งที่ 2

จำนวนองค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	จำนวนตัวแปรที่ตัดออก	จำนวนตัวแปรที่คัดเลือก	ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen Value)	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	14	1	13	35.41	44.83	44.83
2	16	4	12	5.02	6.35	51.18
3	10	-	10	1.01	5.08	56.26
4	11	2	9	3.15	3.99	60.25
5	7	-	7	2.73	3.46	63.72
6	6	-	6	1.74	2.21	65.93
7	6	-	6	1.57	1.99	67.92
รวม	69	7	63			

การวิเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยวิธีสกัดองค์ประกอบสำคัญ สำคัญ (Principle Components Analysis) ตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.50 – 0.85 สามารถจัดกลุ่มตัวแปร ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ได้องค์ประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ 63 ตัวแปร แต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ 35.41 ความแปรปรวนขององค์ประกอบร้อยละ 44.83 ตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีจำนวน 13 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.57 – 0.85

องค์ประกอบที่ 2 มีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ 5.02 ความแปรปรวนขององค์ประกอบร้อยละ 6.35 ตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีจำนวน 12 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.74

องค์ประกอบที่ 3 มีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ 1.01 ความแปรปรวนขององค์ประกอบร้อยละ 5.08 ตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีจำนวน 10 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.51 - 0.71

องค์ประกอบที่ 4 มีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ 3.15 ความแปรปรวนขององค์ประกอบ ร้อยละ 3.99 ตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีจำนวน 9 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.53 - 0.68

องค์ประกอบที่ 5 มีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ 2.73 ความแปรปรวนขององค์ประกอบ ร้อยละ 3.46 ตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีจำนวน 7 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.58 - 0.75

องค์ประกอบที่ 6 มีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ 1.74 ความแปรปรวนขององค์ประกอบ ร้อยละ 2.21 ตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีจำนวน 6 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.57 - 0.79

องค์ประกอบที่ 7 มีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ 1.57 ความแปรปรวนขององค์ประกอบ ร้อยละ 1.99 ตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีจำนวน 6 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.53 - 0.61 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดชื่อองค์ประกอบที่สกัดได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1	การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
องค์ประกอบที่ 2	จริยธรรมทางวิชาการ
องค์ประกอบที่ 3	การบริหารแบบมีส่วนร่วม
องค์ประกอบที่ 4	การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม
องค์ประกอบที่ 5	การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม
องค์ประกอบที่ 6	การดูแลแก้ปัญหาชุมชนและสังคม
องค์ประกอบที่ 7	กาใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

จากนั้น นำตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบ มาวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ (Principle Components Analysis) จำนวน 7 องค์ประกอบ และหมุนแกนแบบแวนิแมกซ์ (Varimax) ได้ผลวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละองค์ประกอบ ปรากฏตามตารางที่ 4.11 ถึง ตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

จำนวน	ตัวแปร	น้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าการ รวม
1	ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ	0.85	0.87
2	มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุง และสืบทอด ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ	0.80	0.79
3	มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	0.79	0.82
4	ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดย ไม่ขัดกับวัฒนธรรม ชุมชน	0.77	0.82
5	ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความสมัครใจ ของผู้ ดำเนินกิจกรรมและผู้มีส่วนร่วม	0.74	0.70
6	มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ	0.70	0.74
7	มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม	0.85	0.72
8	สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และ อาจารย์	0.80	0.82
9	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อ สังคมยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีใน สังคม	0.65	0.70
10	มีกระบวนการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม	0.64	0.76
11	สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.59	0.78
12	ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึก แห่งความรับผิดชอบ	0.59	0.69
13	ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิด ประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนา ทรัพยากรที่มีอยู่	0.57	0.72
ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 5.48			
ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 66.45			

องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มีค่าความแปรปรวนร่วม 5.48 และมีร้อยละของความแปรปรวนร่วม 66.45 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรตัวบ่งชี้ที่ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 13 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.57 – 0.85

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 2 จริยธรรมทางวิชาการ

จำนวน	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าการรวม
1	มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส	0.74	0.73
2	จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษา	0.73	0.74
3	เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ด้วยความสมัครใจ	0.72	0.69
4	มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัย	0.70	0.79
5	ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณ	0.66	0.68
6	มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ	0.64	0.77
7	ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล	0.59	0.80
8	มีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน	0.59	0.81
9	ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม	0.57	0.78
10	การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความ โปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชัน	0.54	0.73
11	มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้ อยู่ในส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน	0.52	0.78
12	มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขาวิชา	0.50	0.73
ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 5.48			
ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 58.96			

องค์ประกอบที่ 2 จริยธรรมทางวิชาการ มีค่าความแปรปรวนร่วม 5.48 และมีร้อยละของความแปรปรวนร่วม 58.96 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรตัวบ่งชี้ที่ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.50 – 0.74

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

จำนวน	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าการรวม
1	มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม	0.71	0.68
2	มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ	0.71	0.76
3	มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้น และระยะยาว	0.69	0.75
4	มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	0.69	0.67
5	มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน	0.67	0.77
6	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย	0.62	0.82
7	เปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย	0.57	0.78
8	มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบันฯ	0.56	0.73
9	มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน	0.55	0.72
10	มีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันฯ เป็นลายลักษณ์อักษร	0.51	0.75
ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 6.30			
ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 64.48			

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าความแปรปรวนร่วม 6.30 และมีร้อยละของความแปรปรวนร่วม 64.48 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรตัวบ่งชี้ที่ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.51 – 0.71

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 4 การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม

จำนวน	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าการรวม
1	มีแนวทางการการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่า	0.68	0.79
2	มีระบบการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการ	0.67	0.73
3	มีช่องทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลักธรรมาภิบาล	0.65	0.83
4	มีระบบบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล	0.65	0.73
5	มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง กับสังคมในสถาบัน และกับสังคมนอกสถาบัน	0.60	0.79
6	มีการแสดงความเป็นอิสระทางการบริหารจัดการ	0.57	0.78
7	แสดงความตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม	0.56	0.75
8	มีการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการบริหารจัดการ	0.54	0.78
9	มีมาตรการ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน	0.53	0.66
ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 5.41			
ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 67.47			

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม มีค่าความแปรปรวนร่วม 5.41 และมีร้อยละของความแปรปรวนร่วม 67.47 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรตัวบ่งชี้ที่ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.53 – 0.68

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

จำนวน	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าการรวม
1	ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม	0.75	0.72
2	ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน	0.70	0.77
3	นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม	0.69	0.80
4	ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติ สังคม ได้	0.69	0.77
5	นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย	0.69	0.75
6	มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน	0.67	0.79
7	ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกระดับ ความสามารถของ คนทำงานในสถานประกอบการ	0.58	0.74
ค่าความแปรปรวนรวม (Eigen value) = 3.88			
ร้อยละของความแปรปรวนรวม = 71.04			

องค์ประกอบที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม มีค่าความแปรปรวนรวม 3.88 และมีร้อยละของความแปรปรวนรวม 71.04 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.58 – 0.75

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 6 การดูแล แก้ปัญหาชุมชนและสังคม

จำนวน	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าการรวม
1	สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันฯ กับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.79	0.75
2	มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบัน ฯ	0.77	0.83
3	มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน	0.72	0.85
4	ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม	0.71	0.74
5	เข้าร่วมแก้ปัญหาด้านต่างๆให้กับสังคม	0.71	0.79
6	มีการดำเนินการด้านต่างๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน	0.57	0.70
ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 3.70			
ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 74.87			

องค์ประกอบที่ 6 การดูแล แก้ปัญหาชุมชนและสังคม มีค่าความแปรปรวนร่วม 3.70 และมีร้อยละของความแปรปรวนร่วม 74.87 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.57 – 0.79

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 7 การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

จำนวน	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าการรวม
1	มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับชุมชน	0.61	0.73
2	มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคม ภายนอกสถาบัน ฯ	0.58	0.72
3	มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน	0.57	0.74
4	มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน	0.55	0.79
5	มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จากผู้รับบริการ วิชาการ	0.53	0.75
6	บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับองค์กร ระดับท้องถิ่น	0.53	0.77
ค่าความแปรปรวนรวม (Eigen value) = 3.57			
ร้อยละของความแปรปรวนรวม = 69.22			

องค์ประกอบที่ 7 การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม มีค่าความแปรปรวนรวม 3.57 และมีร้อยละของความแปรปรวนรวม 69.22 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.53 – 0.61

จากตารางแสดงจำนวนตัวแปร และค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ทั้ง 7 องค์ประกอบ 63 ตัวแปร ของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้าน การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ค่าความแปรปรวนรวม (Eigen value) = 3.57 ร้อยละของความแปรปรวนรวม= 69.22 จำนวน 13 ตัวแปร ประกอบด้วย

- 1.1) ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ
- 1.2) มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุง และสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติ
- 1.3) มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 1.4) ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดย ไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน

- 1.5) ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความสมัครใจ ของผู้ดำเนินกิจกรรม และผู้มีส่วนร่วม
  - 1.6) มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ
  - 1.7) มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม
  - 1.8) สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และ อาจารย์
  - 1.9) มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมยึดมั่นบน ความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม
  - 1.10) มีกระบวนการวิธีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม
  - 1.11) สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
  - 1.12) ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความ รับผิดชอบ
  - 1.13) ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิด ประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่
2. องค์ประกอบด้าน จริยธรรมทางวิชาการ ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 5.48
ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 58.69 จำนวน 12 ตัวแปร ประกอบด้วย
- 2.1) มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส
  - 2.2) จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษา
  - 2.3) เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ด้วยความสมัครใจ
  - 2.4) มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัย
  - 2.5) ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณ
  - 2.6) มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ
  - 2.7) ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล
  - 2.8) มีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 2.9) ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม
  - 2.10) การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความ โปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น
  - 2.11) มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้อยู่ในส่วนของจัดการเรียนการสอน

2.12) มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขาวิชา

3. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ค่าความแปรปรวนร่วม(Eigen value) = 6.30 ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 64.48 จำนวน 10 ตัวแปร ประกอบด้วย

3.1) มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม

3.2) มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ

3.3) มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้น และระยะยาว

3.4) มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

3.5) มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน

3.6) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย

3.7) เปิดโอกาสให้นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย

3.8) มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบันฯ

3.9) มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน

3.10) มีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันฯเป็นลายลักษณ์อักษร

4. องค์ประกอบด้าน การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 5.41 ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 67.47 จำนวน 9 ตัวแปร ประกอบด้วย

4.1) มีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่า

4.2) มีระบบการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการ

4.3) มีช่องทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลักธรรมาภิบาล

4.4) มีระบบบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล

4.5) มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง กับสังคมในสถาบัน และกับสังคมนอกสถาบัน

4.6) มีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในการบริหารจัดการ

4.7) แสดงความตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

4.8) มีการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการบริหารจัดการ

4.9) มีมาตรการ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

5. องค์ประกอบด้าน การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 3.88 ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 71.04 จำนวน 7 ตัวแปร ประกอบด้วย

5.1) ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

5.2) ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน

- 5.3) นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม
- 5.4) ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติ สังคม ได้
- 5.5) นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย
- 5.6) มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองของชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน
- 5.7) ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกระดับ ความสามารถของคนทำงานในสถานประกอบการ

6. องค์ประกอบ การดูแลแก้ปัญหาชุมชนและสังคม ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 3.70 ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 74.87 จำนวน 6 ตัวแปร ประกอบด้วย

- 6.1) สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันฯ กับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 6.2) มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบัน ฯ
- 6.3) มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน
- 6.4) ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
- 6.5) เข้าร่วมแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคม
- 6.6) มีการดำเนินการด้านต่าง ๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน

7. องค์ประกอบ การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen value) = 3.57 ร้อยละของความแปรปรวนร่วม = 69.22 จำนวน 6 ตัวแปร ประกอบด้วย

- 7.1) มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับชุมชน
- 7.2) มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคม ภายนอกสถาบัน ฯ
- 7.3) มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน
- 7.4) มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน
- 7.5) มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จากผู้รับบริการวิชาการ
- 7.6) บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับองค์กรระดับท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ วิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อจัดกลุ่มตัวแปร และค่าน้ำหนัก

จากผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นตัวชี้วัดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ จำนวน 63 ตัวแปร ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริม

ศิลปวัฒนธรรม จำนวน 13 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 จริยธรรมทางวิชาการ จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 10 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 การดูแล แก้ปัญหาชุมชนและสังคม จำนวน 6 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 7 การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม จำนวน 6 ตัวแปร เมื่อนำองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ทั้งหมดมาเรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.18 แสดงลำดับองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย

ลำดับ องค์ประกอบ	จำนวนตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก (ร้อยละของ ความแปรปรวนรวม)	ค่าความแปรปรวนร่วม (Eigen Value)
1. การดูแล แก้ปัญหาชุมชนและสังคม	6	74.87	3.70
2. การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม	7	71.04	3.88
3. การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม	6	69.22	3.57
4. การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม	9	67.47	5.41
5. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	13	66.45	5.48
6. การบริหารแบบมีส่วนร่วม	10	64.48	6.30
7. จริยธรรมทางวิชาการ	12	58.96	5.48
รวม 7 องค์ประกอบ	63		

ตอนที่ 5 ผลการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ร่างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากผู้ทรงคุณวุฒิ

หลังจากดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 4 ทำให้ได้จำนวนองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ และจำนวนตัวแปร 63 ตัวแปร จากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการประชุมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อ ผลการดำเนินการวิจัยที่ดำเนินมาทั้ง 4 ขั้นตอน โดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านธรรมาภิบาล และด้านตัวบ่งชี้ จากสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งสิ้น 17 ท่าน จัดประชุมกลุ่มย่อย เมื่อวันอังคารที่ 25 ธันวาคม 2555 เวลา 09.00 – 11.00 น. ณ ห้องประชุมศูนย์สารสนเทศอาคารพูนทรัพย์

นพวงศ์ ณ อยุธยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับองค์ประกอบ และค่าน้ำหนัก จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นประธานดำเนินการประชุม ซึ่งผู้วิจัยจัดส่งเอกสาร ร่างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ไปให้กับผู้เข้าร่วมประชุมล่วงหน้าเพื่อพิจารณาในเบื้องต้น ก่อนประชุม 1 สัปดาห์

ขั้นตอนการดำเนินการ การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ เริ่มจากผู้วิจัย นำเสนอกระบวนการ ขั้นตอน การดำเนินงานวิจัย ที่ได้มาซึ่งตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 4 ขั้นตอน จนถึงที่มาของ ร่างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในขั้นตอนที่ 5 เป็นขั้นตอนสุดท้าย คือการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการประชุม สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นเป็นไปในแนวทางสอดคล้องกัน เกี่ยวกับร่างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล สรุปสาระสำคัญ ที่เป็นข้อสังเกต ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากการประชุมต่อผลการวิจัยเป็นประเด็นต่างๆ 10 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล 7 องค์ประกอบ 63 ตัวแปร มีความครอบคลุมครบรอบด้าน เมื่อเทียบเคียงกับมาตรฐาน ISO 26000 ในองค์กรภาคธุรกิจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาได้

2. การตั้งชื่อองค์ประกอบ บางองค์ประกอบ ยังไม่ครอบคลุม ตัวบ่งชี้ บางตัวที่อยู่ในองค์ประกอบนั้นๆ อีกทั้ง ตัวบ่งชี้ บางตัวในองค์ประกอบ สามารถ นำไปรวมกันได้ เช่น องค์ประกอบที่ 5 ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ และ ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของชาติ น่าจะรวมกันได้ และองค์ประกอบที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ ไปเผยแพร่ให้ความรู้กับชุมชน และตัวบ่งชี้ที่ 3.4 น่าจะรวมเป็นข้อเดียวกันได้

3. องค์ประกอบที่ 4 ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทางกับสังคมภายในสถาบันและสังคมภายนอกสถาบัน ควรแยกเป็นสองตัวบ่งชี้ คือสังคมภายใน และ สังคมภายนอก

4. ควรทบทวนการตั้งชื่อองค์ประกอบใหม่ ให้ครอบคลุม พร้อมทั้งเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ให้เข้ากับฐานคิด เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 และ 2 ซึ่งจะทำงานวิจัยมีความลึกซึ้งมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีสิทธิที่จะเสนอ แนวคิดไว้ที่การอภิปรายผลการวิจัย

5. การกำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบตามผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ที่ปรากฏ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงจากการสำรวจ ตามหลักสถิติ เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ การวิจัย ควรให้ความสำคัญกับ แนวทาง และขอบข่าย ให้ชัดเจน และนำค่าน้ำหนัก มาแสดงให้เห็นตามสภาพ จากการสำรวจ เพื่อให้สถาบันสามารถนำไปเป็นแนวทางการทำ USR ของสถาบันเอง โดยนำไปแสดงให้เห็นไว้ที่ส่วนการอภิปรายผลการวิจัย

6. ควร ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ด้านจริยธรรม ที่มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด พร้อมให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการวางแผน เพราะแผนงานเป็นจุดเริ่มต้น ที่จะทำอย่างอื่นต่อไปได้

7. ควรมุ่งการได้มาซึ่งองค์ความรู้ของ USR คือ หลักคิดพื้นฐาน ปรัชญา แนวทางและ ขอบข่าย และอธิบาย นิยามแต่ละ องค์ประกอบให้เป็นมิติของตัวชี้วัด

8. การนำเสนอผลการวิจัย ที่น่าสนใจคือ แนวทาง USR ที่จะเข้าไปอยู่ในกระบวนการ (As a process) สามารถกำหนดกรอบ USR ได้ 3 กรอบ คือ 1.หลักพื้นฐานการประเมิน ซึ่ง อาจจะย่อยได้เป็น มิติ และ มุมมอง 2. องค์ประกอบและตัวชี้วัด USR และ 3.นิยาม ค่าน้ำหนัก และเกณฑ์ค่าคะแนน

9. จากผลการวิจัยที่ได้ 7 องค์ประกอบ สามารถนำเสนอเป็น 3 มิติ คือ

9.1) Academic Performance ทางด้านพันธกิจ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 2 คือ การสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนา และ องค์ประกอบที่ 3 คือ การบริการ การถ่ายทอดให้ความรู้แก่ ชุมชนและสังคม

9.2) Managerial Good Governance ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 คือ ปรัชญา แผน และการดำเนินงาน องค์ประกอบที่ 4 คือ ประสิทธิภาพการบริการวิชาการ และองค์ประกอบที่ 6 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ระหว่างชุมชน บุคลากร และนิสิตนักศึกษา

9.3) Moral CSR ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 5 ศิลปวัฒนธรรมในระบบการเรียนการสอน กิจกรรม และองค์ประกอบที่ 7 คือ จริยธรรมทั้งการเรียนการสอนและการดำเนินงาน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทาง ลักษณะ และ ขอบข่าย ตลอดจนพัฒนาตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยกรอบแนวคิดในการวิจัยมาจากการศึกษาแนวคิด การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรภาคธุรกิจ (Corporate Social Responsibility; CSR) แนวทางการบริหารงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (Good Governance) การพัฒนาตัวบ่งชี้ของ John Stone (1981) และ พันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษา คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับที่ตั้งอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ประกอบด้วย ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 23 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นตัวแทนครอบคลุมพื้นที่ของแต่ละภูมิภาค ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของแต่ละภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 5 ภูมิภาค 14 สถาบัน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร คณาจารย์ และ บุคลากรสายสนับสนุน ที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับทั่วประเทศ 23 แห่ง เพื่อความเหมาะสมสำหรับสถิติวิเคราะห์ และเพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อใช้ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์ แนวทาง ลักษณะ ขอบข่าย และ ตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และแบบวิเคราะห์เอกสาร ส่วนที่ 3 คือ เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยเครื่องมือดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสม สอดคล้อง และความชัดเจนของการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างจริง ผลปรากฏว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมีค่า IOC สูงกว่า 0.50 ขึ้นไปคือ ค่ารวมของแบบสอบถาม 0.76 หมายความว่า แบบคำถามมีประสิทธิภาพนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เก็บข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 15 ท่าน (14 สถาบัน) โดยผู้วิจัยทำการ ประสาน นัดหมายทางโทรศัพท์ล่วงหน้า และทำจดหมายจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จากนั้น เดินทางไปสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยตนเอง พร้อมบันทึกเทป ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ด้วยวิธีการ จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มที่ 2 กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มที่ 5 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในภาคธุรกิจเอกชน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาเอง พร้อมบันทึกเทป สำหรับการเก็บข้อมูลส่วนที่ 3 เป็นการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยัง คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ท่าน เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม และ ส่งไปรษณีย์ ไปยัง คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนที่มีตำแหน่งไม่น้อยกว่าผู้อำนวยการ, เลขาธิการคณะ หรือเทียบเท่า ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 23 แห่ง รวมทั้งสิ้น 855 ชุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 341 ชุด จากนั้นผู้วิจัย ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ได้จำนวน 322 ชุด เพื่อนำมาคำนวณสถิติ ในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทย และการพัฒนาตัวบ่งชี้ ด้วยแบบวิเคราะห์เอกสาร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพคือ การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) และ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถาบันอุดมศึกษาไทย เกี่ยวกับแนวทาง ขอบข่าย และตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพคือ การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) และ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยวิธีการทางสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (skewnes) และค่าความโด่ง (kurtosis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ด้วยโปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการศึกษาศึกษาวิเคราะห์แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปตามพันธกิจ ที่ก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของพันธกิจ 4 ด้าน คือ 1. ด้านการเรียนการสอน 2. ด้านการวิจัย 3. ด้านการบริการวิชาการ และ 4. ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยการบริหารจัดการเป็นไปในลักษณะสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่า พัฒนาชุมชน สังคม ตามความจำเป็นของชุมชน และสังคม ตลอดจนผลิตองค์ความรู้เพื่อตอบโจทย์ให้สังคม แก้ปัญหาให้กับสังคมได้ ผลงานวิจัย ที่ผลิตออกมา ต้องสามารถชี้ นำสังคม สร้างประโยชน์ เข้าไปร่วมแก้ปัญหา ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากร และอาจารย์ทำงานให้สังคม มีการบริการวิชาการ แก่สังคม ไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้ ดูแลใส่ใจชุมชนรอบนอกสถาบัน รักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มรายได้ สามารถไปช่วยประเทศชาติในการแก้ปัญหาได้ สร้างความสุขให้กับ คน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ข้างต้น สามารถสรุปแนวทางได้ 4 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ด้านชุมชน

แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านชุมชน เป็นการให้ความสำคัญไปที่ การให้การดูแลชุมชน หรืออยู่ร่วมกันกับชุมชนอย่างมีความสุข โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องมีบทบาทที่จะทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยเหลือเกื้อกูล กลุ่มคนด้อยโอกาส ให้มีโอกาส สร้างเสริมและแก้ไขข้อจ้อดอ่อนของชุมชน ในด้านการดำรงชีวิต ความต้องการพื้นฐานของชีวิต ส่งเสริมให้มีสุขภาพดี ส่งเสริมปัจจัยที่ในการให้ความรู้ด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาคด้านบริการสุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อให้ชุมชนมีความสุข และเป็นที่ยิ่งของชุมชนอย่างยั่งยืน

มิตินี้ 2 ด้านพันธกิจ

เป็นการให้ความสำคัญไปที่ การทำหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ตามพันธกิจที่มีอยู่ 4 ด้าน ให้ดีที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยอยู่บนฐานของการสร้างการมีส่วนร่วม ในทุกพันธกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง การมีส่วนร่วมภายในสถาบันอุดมศึกษาเอง หรือ การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ รวมถึงการใช้ระบบเครือข่ายในการสร้างความร่วมมือระหว่าง สถาบันอุดมศึกษา กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มิตินี้ 3 ด้านสังคม

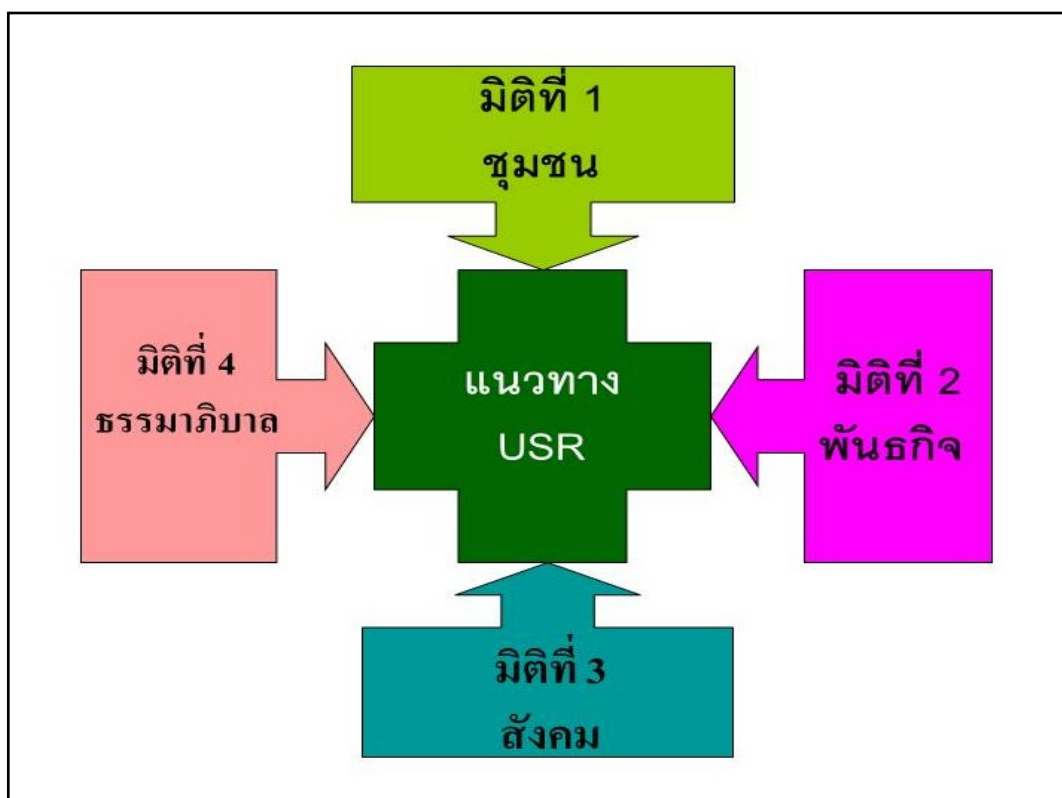
แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านสังคมให้ความสำคัญไปที่ การสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคม มีการพัฒนา ปรับปรุงให้สังคมในภาพรวมให้ดีขึ้น โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสังคม ในการสร้าง คุณประโยชน์ให้กับสังคมนั้น จะต้องได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม ตรงตามความต้องการ ของสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับนานาชาติ

มิตินี้ 4 ด้านธรรมาภิบาล

แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญไปที่ หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักคุณธรรม หลัก นิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า มาเป็น หลักในการบริหารจัดการ โดยนำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการบริหารจัดการตามพันธกิจ 4 ด้านของ สถาบันอุดมศึกษาโดยให้ความสำคัญกับ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ทำให้เกิดความ ยั่งยืน ความเสมอต้นเสมอปลาย เป็นไปตามอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

จากแนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 4 มิติ ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบ แผนภาพรูปแบบ (Model) แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อ สังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อแสดงผลการวิจัยให้เกิดความเข้าใจ และการจดจำ ได้มาก ขึ้น ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5.1 แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที 2 และขั้นตอนที่ 3 สรุปได้ว่า ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล มีกรอบมุมมองแบ่งได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

มิตินี้ 1 ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ ด้าน Input – Process - Output

ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลในด้าน Input – Process - Output อยู่บนแนวทางของ กระบวนการ Input - Process - Output และ หรือ Outcome เป็นแนวทางหลัก ส่วนของ Input ประกอบด้วย การพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้าต่างๆ ทั้งด้าน บุคลากร งบประมาณ ปัจจัยทางสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ ส่วน Process อยู่ภายใต้กระบวนการของทุกพันธกิจ ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย กระบวนการบริการวิชาการ และการบวนการทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ต่อมาจนถึงขอบข่ายของ Output และ หรือ Outcome ที่มองที่ผลลัพธ์ ของพันธกิจหลัก 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษา คือผลลัพธ์ด้านการ

จัดการเรียน ผลลัพธ์จากกระบวนการดำเนินงานวิจัย ผลลัพธ์จากการให้บริการทางวิชาการ และผลลัพธ์จากการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มติที่ 2 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ด้านวัตถุประสงค์การก่อตั้งสถาบัน

ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านวัตถุประสงค์การก่อตั้งสถาบัน ให้มีความสำคัญกับ วัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างกัน เป็นลำดับต้นแล้วจึงไปดูที่ กระบวนการดำเนินการ โดยให้ความสำคัญไปที่ หลักสูตร ที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการเปิดการเรียนการสอน อันจะมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ของแต่ละหลักสูตร อันจะสอดคล้องไปกับวัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างกันตามอัตลักษณ์ของสถาบันแต่ละแห่ง

มติที่ 3 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ด้านพันธกิจ

ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ให้มีความสำคัญกับการดูที่ผลลัพธ์ ของ พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา มาเป็นตัวชี้วัด ในมิติต่างๆ กล่าวคือ ตัวชี้วัดด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ตัวชี้วัดด้านการวิจัย ตัวชี้วัดด้านการบริการวิชาการ และตัวชี้วัดด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ในมิตินี้ นี้ให้ความสำคัญ กับเงื่อนไขเรื่อง เวลา กล่าวคือ นำเงื่อนไขเรื่องความยั่งยืน และความต่อเนื่องของกิจกรรมต่างๆ เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะส่งผลต่อการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ เป็นสำคัญ

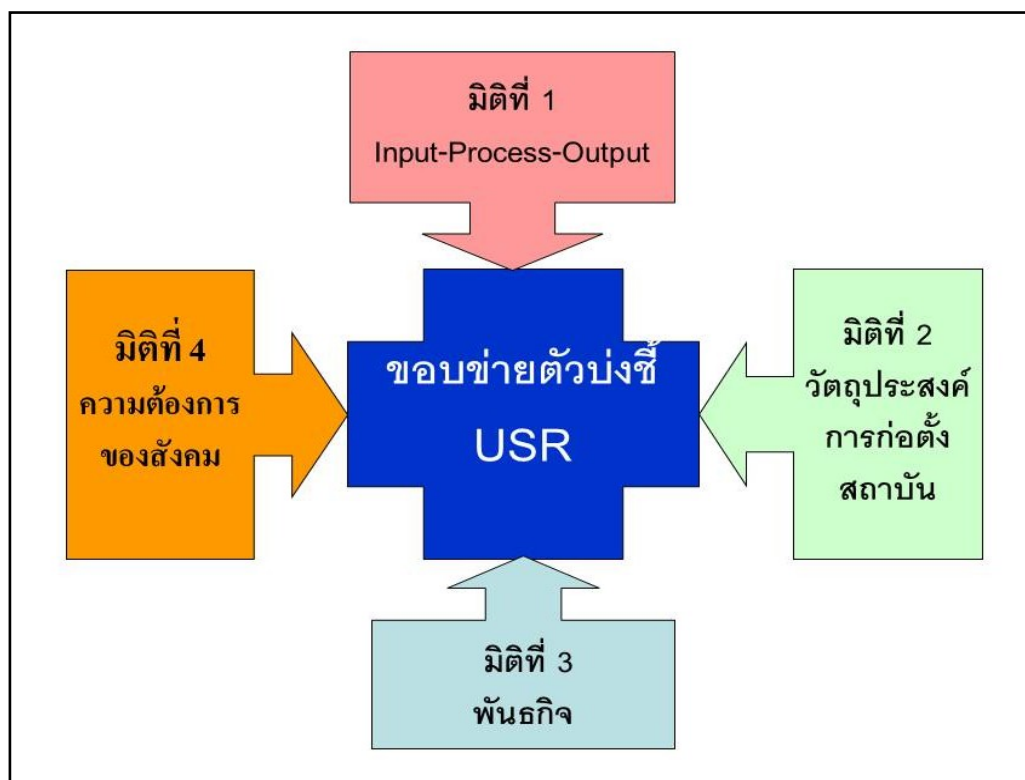
มติที่ 4 ลักษณะและขอบข่าย ด้านความต้องการของสังคม

ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านความต้องการของสังคม ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระหว่าง พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งกระบวนการ กับความต้องการของสังคม โดยให้ความสำคัญกับมิติทางสังคม ด้าน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต โดยรวมของสังคม โดยกระบวนการกำหนดขอบข่าย ขึ้นอยู่กับ ลักษณะสังคมของแต่ละพื้นที่ ที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งแต่ละที่แต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกัน บ้าง เหมือนกันบ้าง โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดขอบข่าย ลักษณะขึ้นเองให้สอดคล้องกับลักษณะต่างๆ ของชุมชน และสังคม ตลอดจนรวมถึงปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ในพื้นที่ นั้นๆ ให้เกิดความเป็นไปได้เหมาะสม เป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน

จากข้อขยายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 4 มิติ ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบ แผนภาพรูปแบบ (Model) ข้อขยายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อแสดงผลการวิจัยให้เกิดความเข้าใจ และการจดจำได้มากขึ้น ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5.2 ข้อขยายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

3. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล จากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 4 และขั้นตอนที่ 5 สรุปได้ว่า

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยการนำข้อมูลตัวแปรวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของตัวแปรทั้งหมด 129 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ถึง มากที่สุดอยู่ระหว่าง 3.03 – 4.42 โดยเมื่อพิจารณาในภาพรวมของกลุ่มตัวแปรทั้ง 129 ตัวแปร ที่มีข้อความทางบวก พบว่าตัวแปรทั้งหมดมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.03 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรที่มีค่า ปานกลาง ขึ้นไป สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุด 36.99 คือ มีการให้บริการวิชาการแก่บุคคลที่ไม่

สามารถเข้าเรียนตามระบบได้ รองลงมาได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ที่ 34.32 และ สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษา และ บุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ที่ 33.54 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมาก สอดคล้องกับตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อย สำหรับค่าความเบ้ (Sk) พบว่า ตัวแปรทุกตัว มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนการพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปร ส่วนใหญ่มีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายข้อมูลค่อนข้างมาก ในขณะที่มีตัวแปรจำนวน 48 ตัวแปร จาก 129 ตัวแปร ที่มีค่าความโด่งสูงกว่าปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีการกระจายข้อมูลน้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าสูง จำนวนตัวอย่างมีขนาดเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบ ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO – MSA) เท่ากับ 0.934 ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่า Chi-Square เท่ากับ 54325.116 และ df เท่ากับ 8256.000 Sig เท่ากับ 0.000 ดังนั้นตัวแปรทั้ง 129 ตัวแปรที่นำมาศึกษา สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principle Components Analysis)

3.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและคัดเลือกตัวบ่งชี้

การพัฒนาเป็นตัวชี้วัดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ เรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อยได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การดูแลแก้ปัญหา ชุมชนและสังคม น้ำหนัก 74.87 จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ได้แก่

- 1.1) สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันฯ กับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 1.2) มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบัน ฯ
- 1.3) มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน
- 1.4) ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
- 1.5) เข้าร่วมแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคม
- 1.6) มีการดำเนินการด้านต่าง ๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน

องค์ประกอบที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ค่าน้ำหนัก 71.04 จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 2.1) ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม
- 2.2) ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน
- 2.3) นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม
- 2.4) ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติ สังคม ได้
- 2.5) นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย
- 2.6) มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองของชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน
- 2.7) ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกระดับ ความสามารถของคนทำงานในสถานประกอบการ

องค์ประกอบที่ 3 การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม คำนวณหน้า 69.22

จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 3.1) มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับชุมชน
- 3.2) มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคมภายนอกสถาบัน
- 3.3) มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.4) มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน
- 3.5) มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จากผู้รับบริการวิชาการ
- 3.6) บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับองค์กรระดับท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน คำนวณหน้า 67.47

จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 4.1) มีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่า
- 4.2) มีระบบการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการ
- 4.3) มีช่องทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลักธรรมาภิบาล
- 4.4) มีระบบบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล
- 4.5) มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง กับสังคมในสถาบัน และกับสังคมนอกสถาบัน
- 4.6) มีการแสดงความเป็นอิสระทางการบริหารจัดการ
- 4.7) แสดงความตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- 4.8) มีการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการบริหารจัดการ
- 4.9) มีมาตรการ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม คำนวณหน้า 66.45 จำนวน 13 ตัวบ่งชี้

ได้แก่

- 5.1) ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ
- 5.2) มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุง และสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติ
- 5.3) มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 5.4) ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดย ไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน
- 5.5) ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความสมัครใจ ของผู้ดำเนินกิจกรรม และผู้มีส่วนร่วม
- 5.6) มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาในลักษณะและรูปแบบต่างๆ
- 5.7) มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม
- 5.8) สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และ อาจารย์
- 5.9) มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมยึดมั่น บนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม
- 5.10) มีกระบวนการวิธีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม
- 5.11) สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 5.12) ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อ
- 5.13) ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่

องค์ประกอบที่ 6 การบริหารแบบมีส่วนร่วม คำนวณ 64.48 จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 6.1) มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม
- 6.2) มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ
- 6.3) มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้น และระยะยาว
- 6.4) มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
- 6.5) มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน
- 6.6) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย
- 6.7) เปิดโอกาสให้นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย
- 6.8) มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบันฯ

- 6.9) มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน
- 6.10) มีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

องค์ประกอบที่ 7 จริยธรรมทางวิชาการ คำนวณ 58.96 จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 7.1) มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส
- 7.2) จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษา
- 7.3) เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ด้วยความสมัครใจ
- 7.4) มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัย
- 7.5) ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ
- 7.6) มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ
- 7.7) ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล
- 7.8) มีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน
- 7.9) ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม
- 7.10) การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความ โปร่งใสไม่ทุจริตคอรัปชั่น
- 7.11) มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้อยู่ในส่วหนึ่งของจัดการเรียนการสอน
- 7.12) มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขาวิชา

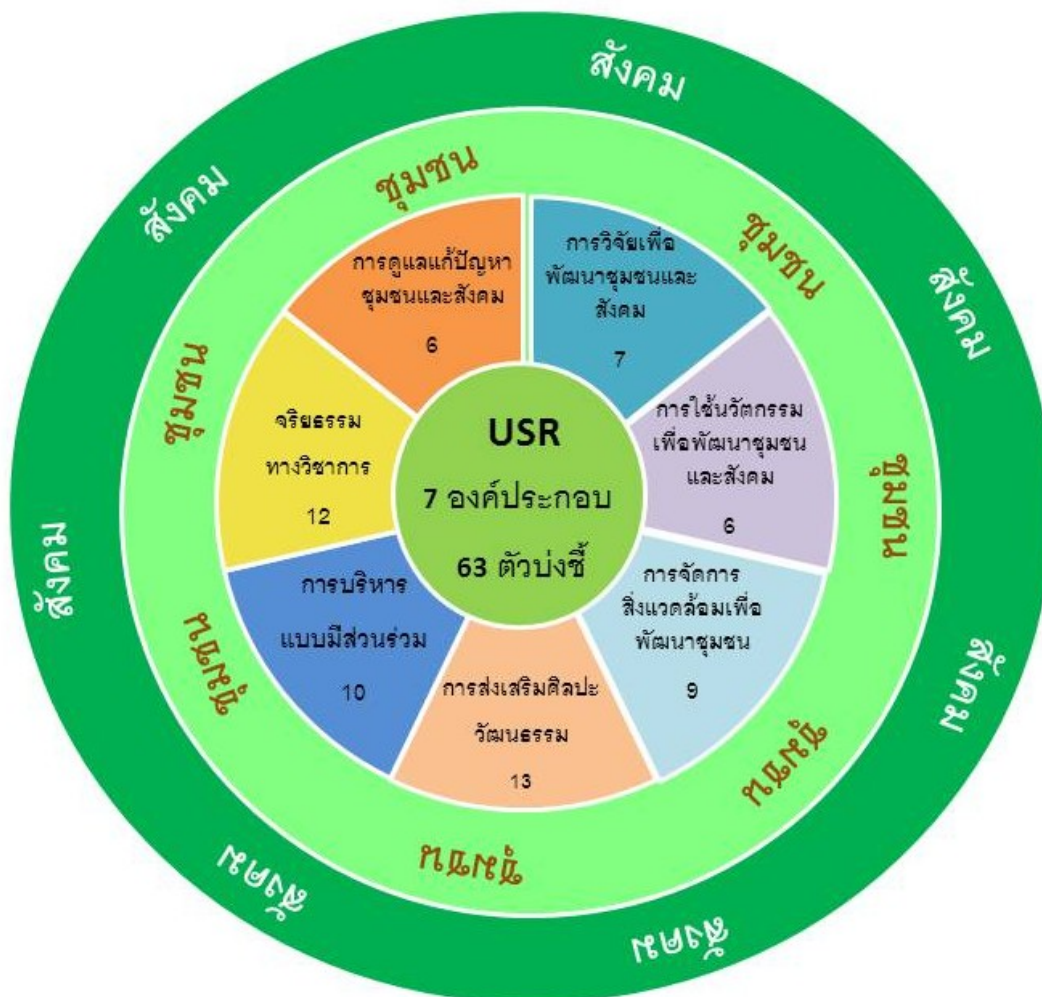
3.3 ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการประชุมสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทาง ขอบข่าย ลักษณะ และร่างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปในแนวทางสอดคล้องกันว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ได้ 7 องค์ประกอบ 63 ตัวแปร มีความครอบคลุมครบรอบด้าน เมื่อเทียบเคียงกับ มาตรฐาน ISO 26000 ในองค์กรภาคธุรกิจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาได้ ส่วนของการกำหนดชื่อองค์ประกอบ บางองค์ประกอบ ยังไม่ครอบคลุม ตัวบ่งชี้ บางตัวที่อยู่ในองค์ประกอบนั้นๆ อีกทั้ง ตัวบ่งชี้ บางตัวอาจจะนำไปรวมกันได้ รวมถึงการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ให้เข้ากับแนวคิด เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 และ 2 จะทำให้งานวิจัยมีความลึกซึ้งมากขึ้น ในส่วนของการกำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบตามผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความ เป็นจริงจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ตามหลักสถิติ เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์การวิจัย ควรให้ความสำคัญกับ แนวทาง และขอบข่าย ให้ชัดเจน และนำค่าน้ำหนัก

มาแสดงให้เห็นตามสภาพ จากการสำรวจ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางการกำหนด ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ ได้

จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ตอบโจทย์วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้ออกแบบ แผนภาพรูปแบบ (Model) ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อแสดงผลการวิจัยให้เกิดความเข้าใจ และการจดจำ เพื่อการนำไปใช้ในอนาคต ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5.2 รูปแบบตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วยแนวทาง 4 มิติ ได้แก่ 1.มิติแนวทางด้านชุมชน 2.มิติแนวทางด้านพันธกิจ 3.มิติแนวทางด้านสังคม และ 4.มิติแนวทางด้านธรรมาภิบาล กล่าวคือแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปตามพันธกิจภารกิจก่อตั้งของสถาบันอุดมศึกษา โดยการบริหารจัดการเป็นไปในลักษณะสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการพัฒนาชุมชน สังคม ตลอดจนจนผลิตผลงานวิจัยหรือองค์ความรู้ใหม่ เพื่อตอบโจทย์ให้ชุมชนและสังคม ในการแก้ปัญหา ชี้นำ สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคมได้ อีกทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากร และอาจารย์ทำงานและ ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้ มีการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มรายได้ สร้างความสุขให้กับคนในชุมชนและสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรวมทั้งสามารถช่วยประเทศชาติในการแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดด้าน Corporate social responsibility (CSR) ของ Kotler and Lee (2005) ว่าเป็นการมุ่งไปที่การสร้างให้องค์กรมีความ “ดี” ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของกิจการ การช่วยเหลือชุมชน สร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชน ทำกิจการชุมชน พัฒนาชุมชน รับผิดชอบต่อสังคม เช่นเดียวกับ สถาบันไทยพัฒนา (Thaicso, 2551 : online) ที่นิยาม CSR ว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และไกล ด้วยการให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กรในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข นอกจากนี้ ยังได้ขยายความต่อไปอีกว่า CSR เป็นกิจกรรม ที่รวมทั้งการคิด การพูด และการกระทำซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์กรที่ดำเนินการในพื้นที่ของสังคม โดยที่สังคมใกล้ ซึ่งหมายถึง ลูกค้า คู่ค้า ครอบครัวพนักงาน ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศน์ และสังคมไกล ซึ่งหมายถึง ผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยอ้อม ได้แก่ คู่แข่งขันทางธุรกิจ ประชาชนทั่วไป เป็นต้น อีกทั้งสอดคล้องกับ วิกีพีเดีย เอ็นไซโคลพีเดีย (wikipedia, 2552 : online) ที่ได้อธิบายความหมาย CSR ว่าเป็นแนวคิดที่องค์กรได้พิจารณาใช้เป็นแนวทางในการจัดประโยชน์ตอบแทนกับชุมชนและสภาพแวดล้อม (communities and the environment) รวมทั้ง องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน ISO 26000 ยังกำหนดแนวทาง CSR ให้มุ่งประโยชน์ไปที่ชุมชน ทั้งนี้ ผลงานวิจัยของ วรธรณี งามขจรกุลกิจ (2550) ได้ศึกษา รูปแบบและลักษณะของพันธกิจ

ความรับผิดชอบต่อสังคมที่พึงประสงค์เพื่อสนับสนุนแบรนด์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่า รูปแบบและลักษณะ CSR ที่นักเรียน และผู้ประกอบการ มีความพึงประสงค์มากที่สุด คือการมอบทุนการศึกษาแก่เยาวชนเรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์จนสำเร็จระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังมีความพึงประสงค์มากที่สุดต่อรูปแบบลักษณะที่เป็นการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย และรูปแบบลักษณะการจัดโครงการสร้างจิตสำนึกให้รักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ ด้วยสำหรับแนวทางมิติความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้าน พันธกิจและธรรมาภิบาลนั้น เป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของ สุเมธ กาญจนพันธุ์ (2551) ที่ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ พบว่า องค์กรธุรกิจในประเทศไทยมีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น โดยการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประกอบการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ เป็นวิธีการที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และในอนาคต องค์กรธุรกิจจะ มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านนี้โดยเฉพาะ พร้อมมุ่งเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของพนักงาน คู่ค้า มากขึ้น และจะมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉพาะ ประกอบกับงานวิจัยของ วิภาดา วีระสัมฤทธิ์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความ จงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด(มหาชน) ก็พบว่าความจงรักภักดี มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) และการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ที่สภาหอการค้าไทย(ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2554) ได้นำเสนอรูปแบบแนวทาง USR ว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้อง กับหลักสูตร, นักศึกษา, บุคลากร, คณาจารย์, เจ้าหน้าที่, การบริการวิชาการ, สิ่งแวดล้อม, ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึง สุประพล นกทอง(2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทธุรกิจในประเทศไทย พบว่า สาระสำคัญของ CSR คือการดำเนินงานขององค์กรเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตของคนในสังคม และสิ่งแวดล้อม ต่อกลุ่มคน 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ได้แก่ ลูกค้ำ คู่ค้า พนักงาน ครอบครัวของพนักงาน คณะผู้บริหาร ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป คู่แข่งขันทางธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อที่จะสนับสนุนให้เกิดการรับรู้ของการมีชื่อเสียงที่ดีขององค์กรเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกรอบแนวคิด University Social Responsibility; USR ของสถาบันคลังสมอง ที่ระบุว่า USR ประกอบด้วย แนวทาง 5 ด้าน คือ

1) การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ครอบครัวของ บุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และชุมชนท้องถิ่นรวมไปถึงสังคมโดยการเน้นไปที่ พื้นฐานสามอย่างคือ การวิจัยสำหรับการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม

2) กิจกรรมการสร้างความตระหนักในประชาชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

3) การสร้างผลกระทบเชิงบวกที่เด่นชัดและวัดได้ไปสู่สังคม เช่น การสร้างประโยชน์กับสาธารณะผ่านการศึกษาและการวิจัย การกระจายความรู้และความเชี่ยวชาญในวงกว้าง การรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและจรรยาบรรณที่สูง การ ส่งเสริมและการปฏิบัติในการ สร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม และประเพณีดีในฐานะองค์กรประชาชนและสร้าง ความกระตือรือร้นและความมีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4) กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน

5) การรวมกันของระบบจัดการสิ่งแวดล้อม(Environmental Management System) การมีส่วนร่วมกับสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม การส่งเสริมความยั่งยืนในการสอน และการวิจัย

นอกจากข้อค้นพบ แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดังกล่าวแล้ว ในขณะที่มีผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศของ Kolektiv (2005) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการทัศนคติความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศเซอร์เบีย: การรับรู้และทัศนคติของสาธารณชนขององค์กรธุรกิจองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรและภาครัฐที่มีต่อกระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ พบว่าการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศต่างก็มีความรู้และความเข้าใจกระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจอยู่ไม่มาก และมีแรงขับเคลื่อนในการพัฒนากระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศเซอร์เบีย ต่างรับรู้ว่าการหลายองค์กรมีการส่งเสริมกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านการรณรงค์ การบริจาค การสนับสนุนงานด้านกีฬาและการส่งเสริมวัฒนธรรม อีกทั้ง งานวิจัยเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศอินเดีย United Nations Development Programme; UNDP (2000) พบว่า การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศอินเดีย มีปัจจัยเกี่ยวข้องมาจากพนักงานในองค์กร, กลุ่มลูกค้า, ชุมชนรอบข้างและ ผู้มีอำนาจตัดสินใจในองค์กร ในขณะที่ผลการศึกษา ด้านการเรียกร้องในกระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในอินเดีย พบว่ามีการเรียกร้องถึงปัญหาด้านจริยธรรมในการดำเนินงาน มากที่สุด รองลงมาคือการเรียกร้องด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม การเรียกร้องถึงการยึดมั่นในกฎระเบียบ และการเรียกร้องถึงมาตรการด้านสุขภาพและความปลอดภัยจากองค์กรตามลำดับ นอกจากนี้แล้ว การศึกษาถึงการวางแผนกลยุทธ์สำหรับงานด้านความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ในประเทศอินเดีย ยังพบว่า การวางแผนกลยุทธ์สำหรับงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจเป็นหน้าที่ของผู้บริหารองค์กร มากที่สุด รองลงมาคือเป็นหน้าที่ของพนักงานทุกคนในองค์กร และเป็นวางแผนร่วมกันของผู้ถือหุ้นด้วย แต่กลับพบว่า การวางแผนกลยุทธ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ จำเป็นจะต้องให้ชุมชนรอบข้างที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานด้วย เป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุด ในด้านการศึกษาถึงการเห็นความสำคัญของกระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจนั้น พบว่า มีเพียง 38% ของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจว่า จะช่วยให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในขณะที่งานวิจัยของ วรณพันธ์ คงสม (2548) ที่ทำการศึกษาวิจัยสำรวจพฤติกรรม ทักษะของผู้บริโภคเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย ด้วยการสำรวจชาวกรุงเทพฯ เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรม และทัศนคติที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ในประเทศไทยพบว่า บริษัทที่มีผลประกอบการดี 75% จัดอยู่ในกลุ่มบริษัทที่คืนกำไรสู่สังคมสำหรับสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังมีรายได้ไม่สูงมากนัก การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการจึงพิจารณาจากราคาเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับสินค้า และบริการที่เป็นมิตรต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ประกอบกับกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค และปกป้องสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยที่ยังขาดประสิทธิภาพ และประชาชนไม่สนใจที่จะเรียกร้องสิทธิของตนเอง จึงมีผลทำให้ผู้ผลิตสินค้า หรือบริการไม่ได้รับแรงกดดันให้ต้องรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นการที่สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นองค์กรที่มุ่งพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรคักำลังคนในระดับวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงเพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ (ละเอียด จงกลนี้, 2525) จำเป็นต้องกำหนดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนกลยุทธ์ตลอดจนเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ วัดประเมินได้จริงอันจะนำมาซึ่งการยกระดับความสามารถในการพัฒนาคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา เพิ่มขีดความสามารถในการเปรียบเทียบ ยกกระดับความน่าเชื่อถือ เกิดวัฒนธรรมองค์กรใหม่ นำมาซึ่งการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร ชุมชนและสังคมได้รับประโยชน์รอบด้าน สถาบันอุดมศึกษาจึงจะเป็นที่พึงของสังคม โดยแท้จริง

2. ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

จากผลการศึกษาวិเคราะห์ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วยกรอบมุมมอง 4 มิติ มิติที่ 1 ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ด้าน Input – Process – Output มิติที่ 2 ลักษณะขอบข่ายตัวบ่งชี้ด้านวัตถุประสงค์การก่อตั้งสถาบันมิติที่ 3 ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ด้านพันธกิจ และมิติที่ 4 ลักษณะและขอบข่ายด้านความต้องการของสังคม กล่าวคือ ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นขอบข่ายที่ครอบคลุมกระบวนการบริหารงานของมหาวิทยาลัยในทุกๆด้าน ตั้งแต่ Input – Process – Output และ หรือ Outcome เป็นแนวทางหลัก โดยส่วนของ Input ประกอบด้วยการพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้าต่างๆ ทั้งด้าน บุคลากร งบประมาณ ปัจจัยทางสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ ส่วน Process อยู่ภายใต้กระบวนการของทุกพันธกิจ ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย กระบวนการบริการวิชาการ และการบวนาการทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ต่อมาจนถึงขอบข่ายของ Output และ หรือ Outcome ที่มองที่ผลลัพธ์ ของพันธกิจหลัก 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาคือผลลัพธ์ด้านการจัดการเรียน ผลลัพธ์จากกระบวนการดำเนินงานวิจัย ผลลัพธ์จากการให้บริการทางวิชาการ และผลลัพธ์จากการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนในมิติที่มองด้านวัตถุประสงค์การก่อตั้งสถาบัน จะให้ความสำคัญกับ วัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างกัน เป็นลำดับต้นแล้วจึงไปดูที่ กระบวนการดำเนินการ โดยให้ความสำคัญไปที่ หลักสูตร ที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการเปิดการเรียนการสอน จึงจะมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ของแต่ละหลักสูตร อันจะสอดคล้องไปกับวัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างกันตามอัตลักษณ์ของสถาบันแต่ละแห่ง ซึ่งก็มาสอดคล้องกับมิติด้านพันธกิจที่ให้ความสำคัญกับการดูที่ผลลัพธ์ ของ พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา มาเป็นตัวชี้วัด ในมิติต่างๆ กล่าวคือ ตัวชี้วัดด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ตัวชี้วัดด้านการวิจัย ตัวชี้วัดด้านการบริการวิชาการ และตัวชี้วัดด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ในมิตินี้ นี้ให้ความสำคัญ กับเงื่อนไขด้านเวลา ความยั่งยืน ตลอดจนความต่อเนื่องของกิจกรรมต่างๆ เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะส่งผลต่อการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสถาบันอุดมศึกษา นั้นๆ เป็นสำคัญ ส่วนในมิติด้าน พันธกิจของสถาบันควบคู่ไปกับความต้องการของสังคม ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระหว่าง พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งกระบวนการ กับความต้องการของสังคม โดยให้ความสำคัญกับมิติทางสังคม ด้าน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต โดยรวมของสังคม โดยกระบวนการกำหนดขอบข่าย ขึ้นอยู่กับ

ลักษณะสังคมของแต่ละพื้นที่ ที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งแต่ละที่แต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกันบ้าง เหมือนกันบ้าง โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดขอบข่าย ลักษณะชั้นเองให้สอดคล้องกับลักษณะต่างๆ ของชุมชน และสังคม ตลอดจนถึงปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ในพื้นที่ นั้นๆ ให้เกิดความเป็นไปได้ เหมาะสม เป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน ซึ่งขอบข่ายและลักษณะตัวบ่งชี้ ดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับ การศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ของ สุเมธ กาญจนพันธุ์ (2551) พบว่า แนวโน้มในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต องค์กรธุรกิจจะให้ความสำคัญในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น โดยจะมีการจัดการที่เป็นเชิงกลยุทธ์มากขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ มีการมุ่งเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของพนักงาน คู่ค้ามากขึ้น และจะมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐชรินทร์ อภิวิชญ์ชลชาติ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พบว่า ปตท.ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านนโยบายของบริษัท ซึ่งปรากฏในวิสัยทัศน์ และค่านิยมขององค์กร โดย “มุ่งไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศด้วยการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สังคมและชุมชน รวมทั้งมีความสามารถในการให้ผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสมต่อผู้มีส่วนได้เสีย” ปตท.มีการดำเนินธุรกิจตามหลักการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อ 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม โดยรูปแบบการดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องตามหลักการกำหนดรูปแบบ ของ (Kotler and Lee, 2005) ถึง 4 รูปแบบ คือ การส่งเสริมประเด็นทางสังคม การบริจาคโดยตรง อาสาสมัครช่วยเหลือชุมชน และข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อรับผิดชอบต่อประเด็นสังคม อีกทั้งงานวิจัย เรื่องการพัฒนา CSR ในประเทศไทยและบทบาทอาสาสมัคร ของ ปารีณา ประยุกต์วงศ์ และ แมท โอเซ็น (2552) ได้ข้อสรุปการพัฒนา CSR ในประเทศไทยให้เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจ และเป็นการสร้างคุณค่าทางสังคมที่ธุรกิจมีต่อชุมชนและสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนเรื่อง CSR อย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบกับงานศึกษาวิจัยของ สายทิพย์ ไสรัตน์ (2552) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นทางสังคม เพื่อการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ” พบปัจจัยที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นทางสังคม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือปัจจัยจากภายในองค์กร โดยหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ผลการดำเนินงานขององค์กรที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและต่อสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทขององค์กร ทั้งในเรื่องของนโยบาย เป้าหมาย และธุรกิจหลัก และกิจกรรม CSR และระดับความรุนแรงและเร่งด่วนของปัญหาทางสังคมที่

ต้องการการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา รวมถึง ทศนิยม เหลืองตระกาลกูร (2552) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจที่ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” พบว่า การดำเนินงานด้าน CSR ขององค์การเป็นส่วนหนึ่งของหลักการกำกับดูแลกิจการ เพื่อดูแลผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ กรรมการผู้จัดการใหญ่/คณะกรรมการบริษัท/ธนาคาร เป็นผู้ผลักดันการดำเนินงานด้าน CSR แนวทางการดำเนินงานด้าน CSR ขององค์การชั้นนำคือ การกำหนดนโยบาย CSR ซึ่งบูรณาการเข้ากับ วิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ ผู้บริหารมีพันธะผูกพันในการดำเนินงาน CSR โดยให้พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม CSR นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ นางลักษณ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวานิช (2541) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทยในเอเชีย ซึ่งได้รวบรวมดัชนีที่ใช้จัดอันดับคุณภาพ การศึกษาของนิตยสาร Asia week และของสถาบันจัดอันดับอื่น ๆ ที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์จัดอันดับคุณภาพของสถาบันการศึกษา พบว่า ดัชนีด้านการบริหาร ได้แก่ 1) ระบบสนับสนุนควบคุมและการบริหารจัดการ 2) นโยบายสนับสนุนการพัฒนา คณาจารย์ด้านการสอน การวิจัยและการผลิตผลงานวิชาการ เป็นส่วนหนึ่งในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพ โดยได้กำหนดกรอบดัชนีบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำโดยอาศัยกรอบแนวคิดรูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาเชิงระบบ Input/Process/Output-Outcome Model ครอบคลุมองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ในการกำหนดลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ควรกำหนดลักษณะและขอบข่ายอยู่บนมิติมุมมองของ Input/Process/Output, วัตถุประสงค์การก่อตั้งหรือ พันธกิจ และความต้องการของสังคม เพื่อให้ครอบคลุม เป็นที่ยอมรับ สามารถพัฒนาต่อไปได้ ซึ่งข้อสังเกตจากผลงานวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า การกำหนดขอบข่ายลักษณะของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จะพัฒนาขึ้นนั้นควรต้องตั้งอยู่บริบทของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ที่มีพันธกิจ และลักษณะของชุมชน และสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ตามลักษณะ และอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. พัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาล

จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ เรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1) การดูแลแก้ปัญหา ชุมชนและสังคม เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุดคือ 74.87 จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบัน กับ ผู้มีส่วนได้ส่วน

เสีย 2. มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบัน 3. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน 4. ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม 5. ร่วมแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคม 6. มีการดำเนินการด้านต่าง ๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับการพัฒนาชุมชน โดย พระประมวล บุตรดี (2552) พบว่า บริษัทปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรม CSR 2 รูปแบบ คือ 1)การพัฒนาแบบสังเคราะห์ หรือเรียกว่า “ชุมชนสัมพันธ์” เป็นการ ดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือชุมชน โดยการบริจาคเงินหรือสนับสนุนอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ ชุมชน 2) การพัฒนาแบบสร้างสรรค์ปัญญา กล่าวคือ เป็นรูปแบบการดำเนิน กิจกรรมเพื่อการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructionism) เป็นการพัฒนาเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งนำไปสู่ความสามารถที่ช่วยเหลือ ตนเองได้อย่างยั่งยืนในอนาคต อีกทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมงานวิจัยเพื่อการพัฒนาแบบ สร้างสรรค์ปัญญา โดยบริษัทปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) จัดตั้งกองทุนเล็ก ๆ ขึ้น เพื่อให้ทำงานวิจัย ค้นหาคำตอบของปัญหา เป็นการฝึกกระบวนการคิด ตัดสินใจ จนนำไปสู่การค้นหาแนวทางการ แก้ไขปัญหาของชุมชนต่อไป อีกทั้งองค์ประกอบเกี่ยวกับการดูแลแก้ปัญหา ชุมชนและสังคมนี้ ยังคงเป็นไปตามกรอบแนวคิดของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network; AUN ,2011) ที่ได้รวบรวมกิจกรรม ผลงาน โครงการ ของมหาวิทยาลัยในเครือข่าย ที่มีความมุ่งมั่นในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ 1.ด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ 2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4. ด้านคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ซึ่งก็เป็นไปในแนวทางเดียวกับ Universiti Brunei Darussalam (UBD) (ASEAN University Network; AUN ,2011) มหาวิทยาลัยในประเทศบรูไน ที่ดำเนินโครงการบริการวิชาการ แนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพราะเป็นแนวทางที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนได้มากที่สุด UBD มีจุดมุ่งหมายที่จะพยายามขจัดปัญหาความยากจน ด้วยการเริ่มต้นที่ การให้การศึกษากายใต้ โครงการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายให้ชุมชนที่ยากไร้ที่อยู่ภายใต้การให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล เป็นการเริ่มต้นจากโครงการเล็ก ๆ และพัฒนาขึ้นโดยมีอาสาสมัครมีอาชีพมาเข้าร่วมโครงการ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับชุมชนในหมู่บ้าน โครงการประสบความสำเร็จมากขึ้นโดยมีนักศึกษาอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการมากขึ้นจากการสืบค้นข้อมูลแล้วทำให้เกิดแรงจูงใจ อยากเข้าร่วมโครงการ ทำให้เห็นว่า ประโยชน์ไม่ได้เกิดเพียงแค่ชุมชนยากไร้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เกิดประโยชน์กับบัณฑิตนักศึกษาที่ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า ที่จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมรณรงค์ ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ในบรูไน นอกจากนี้ยังเป็นไปในแนวทางเดียวกับการประกาศ ปฏิญญา “มหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม” (สุมน อมรวิวัฒน์, 2554) ของ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่า หนึ่งใน

ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย คือการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรม มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บัณฑิตถึงพร้อมด้วยวิชาการ วิชาชีพ และคุณธรรม อีกทั้งสามารถดำรงและช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมได้ โดยร่วมสร้าง “ประชาคมมหาวิทยาลัย” ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันให้เป็นประชาคมแห่งความเสมอภาค ศักดิ์ศรี และพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยได้รับทรัพยากรจากประชาชน จึงต้อง “คืน” คุณค่า และความสุขแก่ประชาชน มหาวิทยาลัยต้องต้องสร้างความรู้ ความจริง เพื่อเตือนสติ และสร้างสรรค์แนวทางที่ถูกต้องที่ควรร่วมกับสังคม นอกจากนี้รูปแบบการประเมิน USR ของมหาวิทยาลัยในสาธาณรัฐเปรู (ASEAN University Network; AUN ,2011) ได้กำหนดแนวทางการประเมิน USR ไว้อย่างหนึ่งคือ มหาวิทยาลัยต้องกำหนด USR ไว้ในพันธกิจ วิสัยทัศน์ ของมหาวิทยาลัย ว่าเป็นจุดหมายหนึ่งที่พึงกระทำ อันสอดคล้องกับ Ateneo de Manila University (ASEAN University Network; AUN ,2011) มหาวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์ ที่ดำเนินกิจกรรม หรือ โครงการในสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของสังคม เริ่มต้นจากอาสาสมัครจำนวนน้อยของมหาวิทยาลัยทางการแพทย์ จนกระทั่งมีจำนวน นักศึกษา บุคลากรทางวิชาการ เกษตรกรจากชุมชน เริ่มเข้ามาให้การสนับสนุน ก่อให้เกิดความแข็งแกร่งขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งประสบความสำเร็จเป็นผลบังคับใช้ ซึ่งเป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่า การสร้าง มิตรภาพ และเครือข่าย ของจิตสำนึกทางสังคม สามารถต่อสู้อันทำให้เกิดผลสำเร็จ กรณีศึกษานี้ ทำให้เห็นว่า การให้บริการวิชาการกับชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่ได้ห่างจากกันในสังคม ประกอบกับแนวทาง รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ใน Spiru Haret University (USH) ประเทศโรมาเนีย(ASEAN University Network; AUN ,2011) ในสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมของมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยมุ่งมั่นที่จะให้บุคคลทุกกลุ่ม ทุกประเภท ได้เข้าถึงการศึกษา โดยไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่าย มีเงินอุดหนุนด้านตำราเรียน มีทุนการศึกษา และส่วนลดค่าเล่าเรียน พิเศษ สำหรับนักศึกษาที่ผู้ปกครองไม่มีรายได้ หรือตกงาน เช่นเดียวกับ แนวทางการจัดการศึกษา ในประเทศ สหรัฐเม็กซิโก (United Mexican States) (Mariela del Rosario Torres, 2009) กล่าวคือ การจัดหลักสูตร เป็นการสนับสนุนความรู้และ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการทางสังคมให้ มหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศและเป็นแสดงให้เห็นว่าการนำกระบวนการทัศนความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นการให้บริการสังคมที่ดีที่สุด ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมการศึกษาอย่างครบวงจร ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม คำนวณ 71.04 จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2. ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับ

ความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน 3.นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม 4. ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติ สังคม ได้ 5. นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย 6. มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองของชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน 7. ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกระดับ ความสามารถของคนทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (ASEAN University Network; AUN ,2011) ของ Universitas Gadjah Mada (UGM) มหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซีย ที่กำหนดกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมของนักศึกษาเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามหลักสูตร และกิจกรรมที่ไม่ได้อยู่ในหลักสูตร หมายถึง เปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอหัวข้อที่ต้องการทำวิจัยเกี่ยวกับโครงการบริการชุมชน โดยเฉพาะถ้าเป็นการสะท้อนถึงความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเติบโตอย่างยั่งยืนซึ่งหัวข้อนั้นก็จะได้รับการสนับสนุนให้ทำการวิจัยต่อไปในอนาคต

องค์ประกอบที่ 3) การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม คำน้าหนัก 69.22 จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับชุมชน 2. มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคม ภายนอกสถาบัน 3. มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน 4. มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน 5. มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จากผู้รับบริการวิชาการ 6. บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับองค์กรระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับ Nanyang Technological University (NTU) มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์ เป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ(ASEAN University Network; AUN ,2011) โดยที่มนักศึกษา และคณาจารย์ ร่วมกันทำโครงการวิจัย ผลิตรถจักรยานไฟฟ้า เพื่อลดการใช้ยานพาหนะในมหาวิทยาลัย และเพื่อนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม โครงการดังกล่าวได้รับความร่วมมืออย่างแข็งขันจากกลุ่มนักศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ที่งานวิจัยได้พยายามพัฒนาเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้จักรยานไฟฟ้า โดยพัฒนาระบบการสั่งจองแบบออนไลน์ พร้อมสร้างสถานีชาร์จพลังงานจากแสงอาทิตย์ โดยรอบมหาวิทยาลัย โครงการจักรยานไฟฟ้าสร้างขึ้นบนพื้นฐานความคิดที่ง่าย แต่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่จะให้เพิ่มการสร้างจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษา คณาจารย์ รวมถึงสังคมในวงกว้าง ซึ่งต่อมา ทำให้เกิดการลดการใช้น้ำมัน ซึ่งจะช่วยให้สิงคโปร์เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้นในลำดับต่อไป และสอดคล้องกับ Universiti Kebangsaan Malaysia(UKM) (ASEAN University Network; AUN ,2011) มหาวิทยาลัยแห่งชาติของประเทศมาเลเซีย ที่ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการริเริ่มโดยความพยายามของนักวิชาการที่จะใช้เทคโนโลยีเข้ามาควบคุมระบบการจัดการ

เรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้กับเด็กด้อยโอกาสในชุมชน โดยนักวิชาการจะอบรมให้กับนักเรียนเพื่อไปเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาทักษะต่างๆ รวมถึงพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและปัญหาการพัฒนาทักษะ รวมถึง รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ใน Spiru Haret University (USH) ประเทศโรมาเนีย ที่จัดการจัดการศึกษาโดยศูนย์การเรียนทางไกล 44 สถาบันในประเทศโรมาเนีย และ 9 สถาบันเครือข่าย ในต่างประเทศ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์, ออกอากาศผ่านอุปกรณ์พิเศษด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เชื่อมต่อภายในและต่างประเทศ ใช้ระบบเครือข่ายที่เหมาะสมระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ เป็นการจักระบบ การเรียนทางไกลที่ทันสมัยได้รับการสนับสนุนด้วยระบบเทคโนโลยี ซึ่งการจักระบบดังกล่าว เป็นไปตามความเหมาะสมของช่วงอายุของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งนักศึกษา สามารถเลือกรูปแบบการเรียนรู้ ด้วยโปรแกรมต่างๆ โดยสามารถเรียนรู้ได้ที่บ้าน หรือที่ทำงาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่นเดียวกับแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศ สหรัฐเม็กซิโก (United Mexican States) (Mariela del Rosario Torres, 2009) กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของการวิจัยในการบริการสังคม จะเป็นการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ การกระยุคที่ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ตลอดจนการประเมินผลทั้งด้านทฤษฎี และวิธีการปฏิบัติ ในการบริการสังคม ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมที่มุ่งสร้างสรรค์การบริการให้กับสังคม ได้ตรงตามความต้องการของโลกปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนช่วยในการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน คำนวณ 67.47 จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีแนวทางการการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่า 2. มีระบบการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการ 3. มีช่องทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลักธรรมาภิบาล 4. มีระบบบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล 5. มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง กับสังคมในสถาบัน และกับสังคมนอกสถาบัน 6. มีการแสดงความเป็นอิสระทางการบริหารจัดการ 7. แสดงความตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม 8. มีการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการบริหารจัดการ 9. มีมาตรการ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ National University of Singapore (NUS) (ASEAN University Network; AUN ,2011) มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์ ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่โดดเด่นทางด้านการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย ของนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากร ตัวอย่างโครงการของ NUS คือ การพยายามจัดทำระบบรีไซเคิลของเสียในมหาวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพ ลดระดับการปนเปื้อนในถังขยะ การเริ่มต้นโครงการเริ่มจากการระบุนุสาเหตุ จากนั้นนำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยทักษะการจัดการอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเปรู ที่นิยามเกี่ยวกับ USR ว่าเป็นการจัดการ

ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรม โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดจากองค์กร ทั้งในด้านสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยกำหนดเป็นนโยบาย และยึดถือปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ด้วยความรับผิดชอบของบุคลากรของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็น นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแบ่งประเภทของผลกระทบมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 ด้าน คือ ผลกระทบด้านองค์กร, ผลกระทบทางการศึกษา, ผลกระทบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและผลกระทบทางสังคม สร้างสรรค์บรรยากาศในมหาวิทยาลัยให้กับ นักศึกษา อาจารย์พนักงาน รวมทั้งผู้บริหารเพื่อให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมด้านพฤติกรรม จริยธรรม ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร และ บริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้พลังงาน การจัดการพื้นที่ ระบบนิเวศ ทั้งภายในมหาวิทยาลัย และชุมชนแวดล้อม ด้วยความตระหนัก ใส่ใจในสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความยั่งยืน รวมถึงการประเมิน USR ของมหาวิทยาลัยในประเทศเปรู(ASEAN University Network; AUN ,2011) ด้านการจัดกิจกรรม ต่างๆ ในรูปแบบของการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตลาด ทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือ สื่อมวลชนต่างๆ ในลักษณะของการเผยแพร่ และสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศ สหรัฐเม็กซิโก (อังกฤษ: United Mexican States) (Mariela del Rosario Torres, 2009) กล่าวคือ มหาวิทยาลัยเป็นส่วนของการบริการสังคมตามข้อบังคับรัฐธรรมนูญ กลยุทธ์การจัดการ การศึกษาให้ความสำคัญกับบุคคลที่อยู่ชายขอบมากที่สุด เพื่อให้เข้ารับการศึกษาได้มีการติดต่อกับภาคส่วนต่างๆของสังคม บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นการให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติและมีประสบการณ์ ในตลาดแรงงาน การสนับสนุนของสถาบันมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักของผู้เรียน เกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคมและตระหนักในปัญหาของชุมชนตลอดจนการพัฒนาการเพื่อหาทางเลือกใหม่ที่อาจเกิดขึ้น กลยุทธ์การศึกษานี้จะช่วยทำให้ชีวิตประจำวันของให้ผู้เรียน เกิดความตระหนัก เกิดความเข้าใจในความเป็นจริงทาง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศและของโลก

องค์ประกอบที่ 5) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ค่าน้ำหนัก 66.45 จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ
2. มีโครงการหรือกิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุง และสืบ ทอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติ
3. มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
4. ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน
5. ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความสมัครใจ ของผู้ ดำเนินกิจกรรมและผู้มีส่วนร่วม
6. มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น และ ภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ
7. มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิต ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม
8. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และ อาจารย์
9. มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม 10. มีกระบวนการวิธีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม 11. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 12. ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบ 13. ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ใน Spiru Haret University (USH) ประเทศโรมาเนีย เป็นมหาวิทยาลัยไม่หวังผลกำไร แต่จะมุ่งส่งเสริมความรู้และวัฒนธรรมในเขตชนบทห่างไกลให้เพิ่มขึ้น ในระดับของการเพิ่มการมีส่วนร่วมในกระบวนการความรู้ ให้เป็นฐานความรู้ของสังคม การตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย จะดำเนินการจนได้กลายเป็นสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งเป็นสังคมนานาชาติ ซึ่งเป็นสถาบันที่มีเป็นวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมที่สนับสนุนผู้มีความสามารถจากชนบทที่จะได้รับการยอมรับในระดับชาติเพื่ออำนวยความสะดวกการถ่ายโอนความรู้สู่ชุมชนทำให้ผู้ด้อยโอกาสในท้องถิ่นหรือชุมชน มีโอกาสที่จะเข้าถึงสังคมสนับสนุนด้วยการเข้าถึงสื่อ, การจัดกิจกรรมทางสังคมและอื่น ๆ

องค์ประกอบที่ 6) การบริหารแบบมีส่วนร่วม คำนวณ 64.48 จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม
2. มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ
3. มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้น และระยะยาว
4. มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
5. มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน
6. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย
7. เปิดโอกาสให้นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย
8. มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบัน
9. มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน
10. มีการกำหนดตัวชี้วัดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันฯ เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งสอดคล้องกับ Vietnam National University (VNU) (ASEAN University Network; AUN ,2011) เป็นมหาวิทยาลัยที่ดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษาและชุมชนในสังคมด้วยการบริการวิชาการ เป็นประจำทุกปีในช่วยฤดูร้อน ชื่อโครงการ “ ฤดูร้อนสีเขียว” ด้วยการให้ความรู้กับสังคมเกี่ยวกับธรรมชาติ โลกไร้คน เป็นโครงการที่พัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่างๆ ร่วมกันกับชุมชน อย่างเข้มแข็ง โดยกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่เป็นเรื่องของวางแผนครอบครัว, การป้องกันโรค, ความปลอดภัยในเรื่องอาหารและการดูแลสุขภาพ,ด้านกีฬาและการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน อีกทั้ง VNU ยังได้รับเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในจัดสรรสวัสดิการต่างๆ เช่น การ

สร้างบ้านพักอาศัย ห้องสมุด และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับชุมชน ตามที่ชุมชนต้องการ และสอดคล้องกับ พรณีนี บุญประกอบ และคณะ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการที่ดีในมุมมองของประชาคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า เป้าหมายหลักในการพัฒนามหาวิทยาลัยนั้นก็คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและอิสระทางด้านวิชาการ รวมถึงสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ โดยที่สภามหาวิทยาลัยนั้นควรจะประกอบไปด้วย บุคคลอย่างน้อย 3 กลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้บริหาร และผู้แทนคณาจารย์ และควรมีผู้แทนชุมชนหรือผู้แทนนิสิตร่วม ส่วนการศึกษาด้านตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัยนั้น คณะผู้วิจัยสรุปได้ว่า ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัยควรมีลักษณะดังนี้ 1) โครงสร้างขององค์กรและการบริหารของมหาวิทยาลัยนั้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งผู้บริหาร การรับฟังความคิดเห็นจากประชาคมของอธิการบดี ผู้บริหารมีแผนงาน ตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาคม อีกทั้งมหาวิทยาลัยเม็กซีโก (ASEAN University Network; AUN ,2011) ได้พัฒนา หลักสูตร ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมหาวิทยาลัยมีแนวความคิดในระบบการจัดการอุดมศึกษาจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของยูเนสโกเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งค่านิยมและการปฏิบัติในทุกด้านของการศึกษาเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษานี้ ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริการสังคม มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม

และองค์ประกอบที่ 7) จริยธรรมทางวิชาการ คำนวณ 58.96 จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส 2. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษา 3. เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วยความสมัครใจ 4. มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัย 5. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ 6. มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ 7. ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล 8. มีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน 9. ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม 10. การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความ โปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชัน 11. มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้อยู่ในส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน 12. มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพัลลภา ปิตินันต์ (2552) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง A Comparison between Developed and Developing Countries Implementation CSR: Case study of SIF Projects ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการมองความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับที่ไม่มีผลประโยชน์ขององค์กรมากำกับ จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่าประเด็นทางจริยธรรมเป็นประเด็นที่เด็กในประเทศกำลังพัฒนาสนใจ มากกว่าเด็กในประเทศที่พัฒนาแล้ว งานวิจัยพบว่าเด็กต่างชาติส่วนใหญ่จะดำเนินโครงการที่ลงไปช่วยเหลือ

ประเทศอื่นมากกว่าในบ้านตัวเองขณะที่เด็กในประเทศกำลังพัฒนาจะเน้นไปที่การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งไม่แตกต่างกับองค์กรธุรกิจระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วที่ให้น้ำหนักกับประเด็นทางสังคมและโครงการในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ งานศึกษาวิจัยของ วิชิต หล่อจิระชุนท์กุล , จิราวัลย์ จิตรถเวช, พาชิตชนัด ศิริพานิช และเดือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์ (2549) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนภูมิภาค ที่พบว่าผลการวิจัยพบว่า มิติที่เหมาะสมของธรรมาภิบาลสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนภูมิภาคประกอบด้วย 4 มิติ คือ 1.มิติด้านความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย1)การเปิดเผยเอกสารข้อมูลที่ไม่มีความลับต่อสาธารณะ 2) คุณสมบัติของข้อมูลข่าวสารพื้นฐานที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชน 3) ขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลเอกสารที่เผยแพร่ 4) คุณภาพของการจัดสรรงบประมาณของจังหวัด 5) ความชัดเจนและความโปร่งใสในกระบวนการ การประมูลให้ใบอนุญาต/ให้สัมปทาน 6) การดำเนินโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ 7) การทุจริตคอร์รัปชั่นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 8) การจ่ายสินบน 2. มิติด้านการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ผู้บริหารราชการส่วนภูมิภาคจัดให้มีขึ้น 2) คุณภาพของการจัดให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน 3) การตอบสนองต่อข้อคิดเห็นของประชาชน 3. มิติความรับผิดชอบในผลงาน ประกอบด้วย 1) โครงการ/ผลงานของส่วนราชการ/ผู้บริหารราชการแผ่นดินท้องถิ่นในพื้นที่ 2) ประโยชน์และความคุ้มค่าของโครงการ ผลงานที่มีในพื้นที่ และ 4. มิติความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย ประกอบด้วย 1) การนำกฎหมายมาบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค 2) ปัญหาผู้มีอิทธิพลรุนแรงในพื้นที่ 3) สภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของท้องถิ่น รวมถึงงานวิจัยของ พรรณี บุญประกอบ และคณะ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการที่ดีในมุมมองของประชาคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า เป้าหมายหลักในการพัฒนามหาวิทยาลัยนั่นก็คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและอิสระทางด้านวิชาการ รวมถึงสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ ในแง่ของลักษณะการบริหารจัดการที่ดีของสภามหาวิทยาลัยนั้นควรมีความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานมีประสิทธิภาพในการทำงาน

จากผลการวิจัย มีข้อสังเกตพบว่า องค์กรประกอบที่มีจำนวนตัวบ่งชี้มากที่สุดคือ องค์กรประกอบด้าน “จริยธรรมทางวิชาการ” และ ด้าน “การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม” ในขณะที่ องค์กรประกอบด้านอื่นๆ มีจำนวนตัวบ่งชี้ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ด้าน “จริยธรรมทางวิชาการ” ด้าน “การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม” ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องตระหนัก ให้มีความสำคัญ ในขณะที่ องค์กรประกอบด้านอื่นๆ ที่มีค่าน้ำหนักไม่ต่างกันมากนัก แม้ว่าจะมีจำนวนตัวบ่งชี้ที่ต่างกัน ก็เป็นไปตามธรรมชาติของพันธกิจ และ อัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับองค์กรประกอบทุกด้าน นอกจากนี้ ยังพบว่า

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่าง แนวทาง ลักษณะและขอบข่าย ตลอดจนตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน สอดคล้องซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งสามข้อ กล่าวคือ ทั้งแนวทาง ลักษณะและขอบข่าย และตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลัก ธรรมาภิบาล อยู่ภายใต้กรอบพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา นำมาซึ่งการดำเนินงานตามหลักธรร มาภิบาลที่อยู่ในกระบวนการ Input-Process-Output โดยส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม ตามลักษณะของ ตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ด้าน อันจะนำมาซึ่ง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาที่ช่วยให้เกิด การพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ไทยตามหลักธรรมาภิบาล นี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านการ บริหารงานในสถาบันอุดมศึกษาเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้ง ต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษานำกรอบแนวทาง ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ความ รับผิดชอบต่อสังคม ไปเป็นข้อมูลและเป็นฐานคิด สำหรับการวางแผนเชิงนโยบายใน สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ที่มีอัตลักษณ์ มีพันธกิจ มีลักษณะทางกายภาพ ตลอดจน มีปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่แตกต่างกัน ผล จากการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ตัวบ่งชี้ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย สอดคล้องกับพันธกิจ ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในทุก ๆ ด้าน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ควรสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีการนำ แนวทาง ตัวบ่งชี้ไปใช้ในการ ยกกระดับความสามารถด้านพัฒนาคุณภาพ ยกกระดับความ นำเชื่อถือ จนเกิดการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร เกิดวัฒนธรรมองค์กรใหม่ นำมาซึ่งชุมชนและสังคมได้รับ ประโยชน์รอบด้าน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นที่พึ่งของสังคม โดยแท้จริง

2. จัดทำโครงการนำร่องให้กับสถาบันอุดมศึกษา ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย การพัฒนา ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในองค์ประกอบ 7 ด้าน พบว่า เป็นกลุ่มตัวบ่งชี้ที่มุ่งเป้าหมายไปที่ชุมชนและสังคม เป็นการสร้างประโยชน์ให้เกิด การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อชุมชนและสังคมในทุกๆด้าน โดยนำศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาใน ทุกมิติ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการวิธีการต่างๆ ของ สถาบันอุดมศึกษา ในบางส่วนถ้าพิจารณาแบบผิวเผิน อาจจะมีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) แต่ความแตกต่างที่เห็นเด่นชัดคือ เกณฑ์การประเมินคุณภาพของ สมศ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในขณะที่ แนวทางการพัฒนาตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย เป็นไปในลักษณะของ “ความสมัครใจ” อย่างเป็นระบบ มีกรอบมาตรฐาน ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ที่จะพัฒนาขึ้นให้สามารถเกิดผล ประจักษ์ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาใน มิติความรับผิดชอบต่อสังคม จึงเป็นความท้าทาย ที่ผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษา จะนำไปประยุกต์ ริเริ่ม สร้าง และพัฒนา จนเป็นรูปธรรม เกิดการยอมรับ ทั้งสังคมภายใน สถาบันอุดมศึกษา และสังคมภายนอก โดยแท้จริงต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่พัฒนาขึ้นนี้ สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้เป็น “เครื่องมือในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพ” ของสถาบันอุดมศึกษา โดยปฏิบัติตามแนวทาง และขั้นตอนที่เสนอแนะพอสังเขปดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ประกาศจัดตั้งคณะทำงาน หรือคณะกรรมการ “พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม” ในระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยคณะกรรมการอาจประกอบไปด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมผู้บริหารสถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2 นำผลการวิจัยตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ ที่พัฒนาขึ้นนี้ มาเป็นกรอบแนวทาง ข้อมูลฐานคิด ในการกำหนด “กลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา” โดยความเห็นชอบ และความ เป็นไปได้ของคณะกรรมการ

1.3 คณะกรรมการ วางแผนปฏิบัติงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามหมวดหมู่ องค์ประกอบ ตลอดจน การกำหนดกระบวนการปฏิบัติการปฏิบัติ การติดตาม การประเมินผล โดยมีผู้รับผิดชอบ ขั้นตอน และ ระยะเวลา อย่างชัดเจน

1.4 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในข้อ 1.3 ไปพร้อม ๆ กับการสื่อสารองค์กรทั้งภายใน และภายนอกองค์กร เพื่อให้เกิดการรับรู้ อย่างถูกต้อง เป็นระบบและต่อเนื่อง

1.5 ในระหว่างดำเนินการตามแผน จะเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตามกระบวนการโดยธรรมชาติ ทั้งการพัฒนาคน พัฒนาระบบ พัฒนาศักยภาพในองค์กรรวมของสถาบันเอง

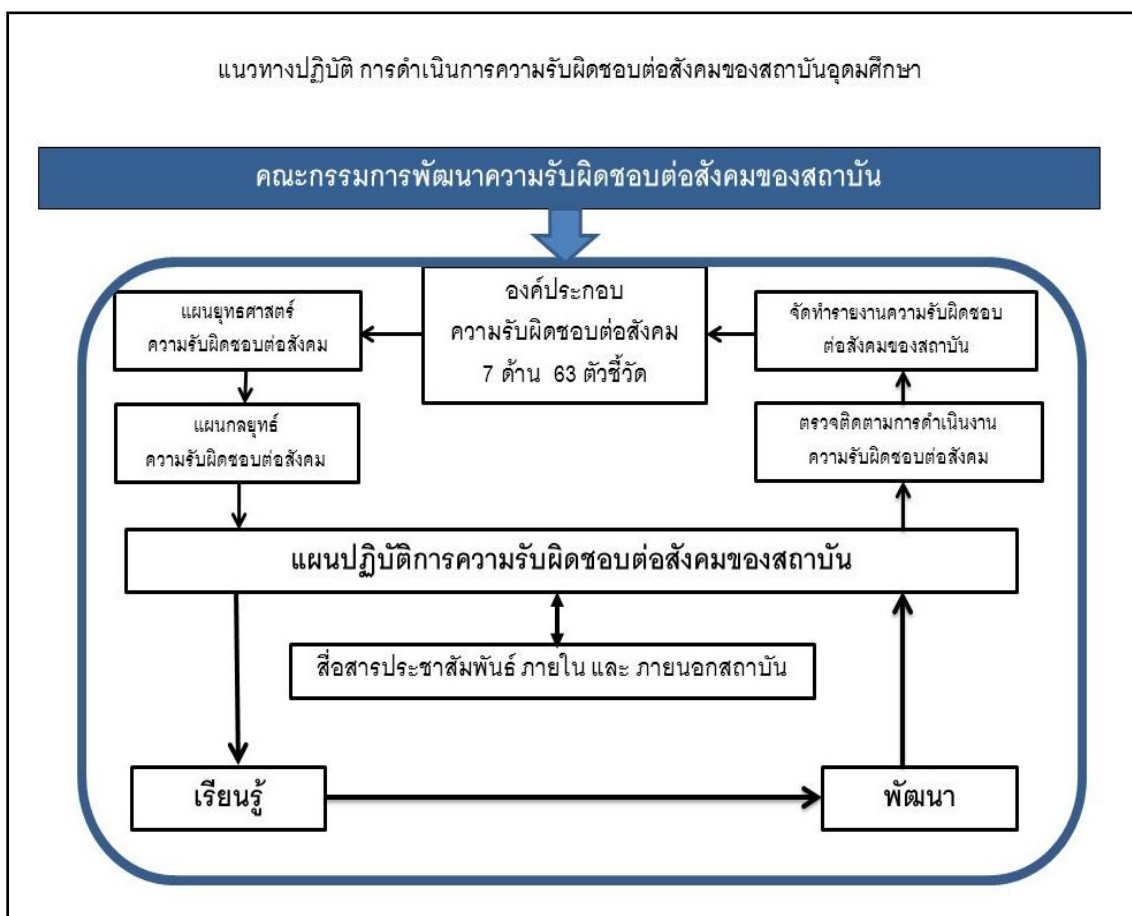
1.6 ตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่กำหนด โดยระบุ ปัญหา อุปสรรค เพื่อการเสนอแนะแนวทางแก้ไข

1.7 จัดทำรายงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เพื่อบันทึกข้อสรุป ตลอดจนผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อนึ่ง ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานข้างต้นนั้น โดยเฉพาะการพิจารณาข้อกำหนด ตัวบ่งชี้ และค่าน้ำหนัก การนำไปใช้จริง ขึ้นอยู่กับอัตลักษณ์ สภาพแวดล้อม พันธกิจ ตลอดจนสภาพปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งที่ตั้งอยู่ในแต่ละพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศที่อาจจะมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ จึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ ให้เกิดประสิทธิผลตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

จากการเสนอแนะเชิงปฏิบัติ การนำผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบ แผนภาพขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5.4 แนวทางปฏิบัติการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

2. การมุ่งเน้นด้าน “จริยธรรมทางวิชาการ” และ “การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม” เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมทางวิชาการ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบที่มีจำนวนตัวบ่งชี้มาก ทั้งสององค์ประกอบ ในขณะที่องค์ประกอบอื่นๆ มีจำนวนตัวบ่งชี้ใกล้เคียงกัน ซึ่งแสดงถึงการมีจริยธรรมในเชิงวิชาการและ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม นับเป็นพื้นฐานในการดำรงไว้ซึ่ง ความถูกต้อง ดีงาม ในการประพฤติปฏิบัติของคน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษา จึงควรกำหนดกรอบตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมุ่งเน้นความสำคัญ ด้านจริยธรรมทางวิชาการ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ให้มีความสำคัญไม่น้อยกว่า องค์ประกอบด้านอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในครั้งนี้เป็นการศึกษารอบแนวทาง ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ แต่มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประกอบการพิจารณา หรือการประเมิน ตลอดจนระดับการประเมิน ในการนำไปปฏิบัติในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา จึงควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ต่อไปอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

2. การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ในครั้งนี้ ศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาแบบจำกัดจำนวนรับและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 23 แห่งเท่านั้น ประกอบกับ เป็นการศึกษาจากฐานแนวคิด ทฤษฎี ที่มาจากองค์ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้ข้อค้นพบแนวทางใหม่ ในลักษณะของการประยุกต์ หรือบูรณาการจากภาคธุรกิจนำไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนั้นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะทาง พันธกิจ หรือบริบท ใกล้เคียงกัน เช่น กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาประเภทมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือ กลุ่มสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รวมทั้งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นต้น อันจะนำมาซึ่งการยกระดับการพัฒนามาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา ในโอกาสต่อไป

3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต และระดับบัณฑิตศึกษา จากผลการวิจัยด้านกรอบแนวทางการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำไปศึกษาวิจัย โดยประยุกต์กรอบแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ ให้เหมาะสมกับพันธกิจของสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงแนวทางการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันการศึกษาทุกระดับในประเทศอย่างเป็นระบบ ช่วยยกระดับการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤติมา เหมวิภาค. 2551. **การพัฒนาตัวบ่งชี้ เกณฑ์ และรูปแบบการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลนัดดา สุวรรณศรี. 2551. **ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าตราสินค้า “ฮอนด้า “ และแนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤษณา พันธุ์มวานิช. 2550 **สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. มติชนรายวัน วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2550 ปีที่ 30 ฉบับที่ 10551**
- เกษม วัฒนชัย. 2549. **เรียนรู้จากกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร 21 เซ็นจูรี่.
- ชนิษฐา วิทยาอนุมาศ. 2530. **“การวิจัยแบบเดลฟาย : เทคนิคและปัญหาที่พบในการวิจัย,”** ใน รวบรวมความเกี่ยวกับการวิจัยการศึกษา. หน้า 24-39. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. 2545.**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เครือข่ายธุรกิจร่วมรับผิดชอบต่อสังคมไทย.2550. **หลักการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม .** [ออนไลน์]. 2550, แหล่งที่มา: <http://www.thaicso.com> [25 สิงหาคม 2550]
- โครงการให้เพื่อสังคม. 2549. **สู่การให้ที่แตกต่าง:การศึกษาวิจัย รูปแบบ ลักษณะปละกลไกของการให้เพื่อสังคม.มูลนิธิกองทุนไทย.กรุงเทพมหานคร.**
- จิตรา เตมีย์. 2540. **การนำเสนอรูปแบบงบประมาณสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต.สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2552.ในการบรรยายพิเศษ **“อุดมศึกษาไทยกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:การสร้างสังคมอุดมปัญญาอย่างยั่งยืน”** วันที่ 3 กรกฎาคม 2552 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์. 2531. **“การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย,”** ใน รวบรวมความเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา 2. หน้า 175-179. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- จำเริญรัตน์ เจือจันทร์. 2543. **การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย เอกชน**. ปรินซ์นิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ดุสิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
จรรยา พุคยาภรณ์. 2553. ผู้ช่วยอธิการบดีด้านพัฒนานักศึกษาและกิจกรรมเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีปทุม. สัมภาษณ์.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2540. **ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงาน (Performance Indications) ของ สถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- ณัฐนนท ทวีสิน. 2553. Mind Responsibility: Beyond the Ivory Tower : University, College, School Social Responsibility (UCSSR). BRANDAGE. สัมภาษณ์.
- ณัฐชรินทร์ อภิวิษณุชลชาติ. 2551. **การศึกษารให้ความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์การ ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)**. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนิศ คุณเมธิกุล. 2552. **การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ของสถานศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์ ปรินซ์นิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชสูดุมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันยมัย เจียรกุล. 2552. **ทัศนคติในการสร้างกลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management: CRM) เพื่อเสริมสร้างการแข่งขันของ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. คณะบริหาร ศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ทัศนีย์ เหลืองตระกาลกูร. 2552. **การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจที่ ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์สาขาพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย; และ สุวิมล ว่องวานิช. 2541. **การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัย ของประเทศในเอเชีย**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2542. **การสร้างธรรมาภิบาล (good governance) ในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร:วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. 2544. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และ บุญมี ลี. 2544. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

- บุญใจ ศรีสถิตนากูร. 2543. **การพัฒนาดัชนีรวมของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับ
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขา
วิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. 2548. **การพัฒนาอย่างบูรณาการเต็มพื้นที่จังหวัดกับหนึ่งมหาวิทยาลัยต่อ
หนึ่งจังหวัด.**[ออนไลน์]. 2554,แหล่งที่มา: <http://www.prawase.com/article/> [20
เมษายน 2554]
- ประเวศ วะสี. 2548. **การสร้างธรรมาภิบาลในขบวนการพัฒนา** สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
(องค์กรมหาชน) [ออนไลน์]. 2554,แหล่งที่มา: (<http://www.codi.or.th>)
[20 เมษายน 2554]
- ประเวศ วะสี.. 2552.**ปฏิรูปประเทศไทยปฏิรูประบบอุดมศึกษา.**พิมพ์ครั้งที่ 1,กรุงเทพฯ:บริษัท
ที คิว พี จำกัด.
- ปารีณา ประยุกต์วงศ์ และ แมท โอเซ็น. 2552. **การพัฒนา CSR ในประเทศไทยและบทบาท
อาสาสมัคร .**คือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม เพื่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืน --เดอะเนทเวิร์ค (ประเทศไทย)
- ปารีชาต เทพอารักษ์ และ อมราวรรณ ทิวถนอม. 2549. **“ตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดีของภาครัฐ,”** ใน วารสารเศรษฐกิจและสังคม 43,3 (ก.ค.-ก.ย): 79-80
- ปรัชญา เวสารัชช. 2542. **“การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการที่ดี”**, วารสารข้าราชการ.
(กันยายน-ตุลาคม), 39-50.
- ปรีชา อุปโยคิน. 2544. **การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา
(ฉบับผู้บริหาร).** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระประมวล บุตรดี. 2552. **การดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร
ธุรกิจกับการพัฒนาชุมชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการพัฒน
ชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. 2551. **สำรวจทิศทาง CSR.** กรุงเทพฯธุรกิจ (5 กุมภาพันธ์ 2551:24)
- พิสุทธิี วรรณฉัตรสิริ. 2552. **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับการดำเนินงานขององค์กร
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสถาบันอุดมศึกษา.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัลลภา ปิตินันต์. 2552. **A Comparison between Developed and Developing Countries
Implementation CSR: Case study of SIF Projects.** มหาวิทยาลัยมหิดล

- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2542. **แนวนโยบายพื้นฐานด้านการศึกษา**(รายงานการวิจัย).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2548. **หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี บุญประกอบ. 2545. **รายงานการวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการที่ดีในมุมมอง
ของประชาคม มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ**. [ออนไลน์]. 2554, แหล่งที่มา:
http://thesis.swu.ac.th/swufac/Beh/Panee_B_R301360.pdf [9 ธันวาคม 2554]
- ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี. 2551. **บรรษัทภิบาล (ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร)
ทางการ กุศลเพื่อภาพลักษณ์องค์กรและตอบสนองประเด็นสังคม**. แปลโดย ม.ร.ว.
รมณีฉายฉัตร แก้ว กิริยา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ยูนิเวอร์แซล พับลิชิ่ง จำกัด.
- ภาวิศ ทองโรจน์. 2554. **สภาสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา**. [ออนไลน์]. 2554,
แหล่งที่มา: <http://www.dusit.ac.th/course1/standard/No-3.pdf> [20 เมษายน 2554]
- รัชนา ศานติยานนท์ และคณะ. 2554. **รายงานวิจัยรูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีใน
มหาวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : นาน
มีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- รุ่งรังษี วิบูลย์ชัย. 2544. **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา**.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. 2548. **"รากฐานการศึกษาไทย ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม"**. ใน Super
CSR. หน้า 72. พิชัย ศรีจันทร์นนท์. กรุงเทพมหานคร; บริษัทไทยคูน-แบรนดเอจ จำกัด
- วรภัทร์ ภูเจริญ และ ธนกฤต จรัสรุ่งสวัสดิ์. 2546. **ดัชนีวัดผลงาน (Key Performance
Indicator)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรีน คิวิก ปริ้นท์.
- วรุณพันธ์ คงสม. 2548. **การสำรวจพฤติกรรมทัศนคติของผู้บริโภคเกี่ยวกับความ
รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในประเทศไทยศูนย์วิจัย**. มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์ โดยการสนับสนุนจากโครงการองค์กรสนับสนุนธุรกิจ สถาบันคีนันแห่งเอเชีย.
กรุงเทพมหานคร
- วรรณิ์ งามขจรกุลกิจ. 2550. **การศึกษารูปแบบและลักษณะของพันธกิจความรับผิดชอบต่อ
สังคมที่พึงประสงค์ เพื่อสนับสนุนแบรนด์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน**.
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. 2528. **หลักการอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

- วิจิตร ศรีสอ้าน. 2549. **อุดมศึกษา.รายงานการประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย(ปอมท.)**, วันที่ 14 ตุลาคม 2549 ณ ห้องปทุมวน โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร.(อัดสำเนา)
- วิจิต หล่อจี้ระชุนท์กุล , จิราวัลย์ จิตรถเวช, พาชิตชนัด ศิริพานิช และเดือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์ . 2549. **การพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนภูมิภาค.เทคนิคการพยากรณ์(พิมพ์ครั้งที่ 3).**กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- วิภาดา วีระสัมฤทธิ์. 2553. **ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด(มหาชน).** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรภัทร ไตรณะเกษม. 2541. **Good Governance ในภาคเอกชน ใน นานาทัศนะว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี.** นนทบุรี : สำนักพัฒนาผู้บริหาร.
- วีระ ไชยธรรม. 2542. **เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance).** นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- สินีพร มฤคพิทักษ์. สุทธิชัย เขี่ยมเจริญยิ่ง **การทำ CSR ต้องรู้เท่าทัน ไม่ใช่ทำเพราะโดนมาตรฐานบังคับ.** เนชั่นสุดสัปดาห์ (6 พฤศจิกายน 2549) : 24.
- สุริชัย หวันแก้ว. 2545. **โลกาภิวัตน์กับปัญหาสิทธิมนุษยชน : ภารกิจที่ทำทลายมหาวิทยาลัยพิมพ์ครั้งที่ 1.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ.
- สุเมธ กาญจนพันธ์. 2551. **กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (Corporate Social Responsibility Management Strategy of Business Corporation).** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายทิพย์ ไสรัตน์ . 2552. **หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นทางสังคม เพื่อการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ.** วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 49,3 (ก.ค.-ก.ย.52) 131-155
- สุธรรม อารีกุล. 2544. **รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2542. **“การประเมินผลการปฏิบัติงาน หลักการ และแนวทางปฏิบัติ”** , ในวารสารวิชาการสภาอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. หน้า 1-9. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวรรณา เข็อรตันพงศ์. 2528. **“การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย,”** ใน *ข่าวสารวิจัยการศึกษา.* หน้า 24-28. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- สุประพล นกทอง. 2552. **ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทธุรกิจในประเทศ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. 2550.
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.
- สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. 2552. **เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอคอนพรินติ้ง.
สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2552. **แนวโน้ม
การดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ในปี พ.ศ.2552 [Online]**. แหล่งที่มา
http://thaicsr.blogspot.com/2009/04/csr_09.html [11 ธันวาคม 2553]
- สถาบันพระปกเกล้า. 2548. **คู่มือการจัดทำตัวชี้วัดโครงการขยายผลเพื่อนำตัวชี้วัดการ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีระดับองค์กรไปสู่การปฏิบัติ** รายงานการวิจัยเสนอต่อ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงาน ก.พ.ร. 2547. **รายงานผลการพัฒนาระบบราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2546**.
- ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร. 2552. **การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนันตชัย อูระประถม. 2009. "overview อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต". ใน Super CSR. หน้า 24. พิชัย ศิ
ริจันพันธ์. กรุงเทพมหานคร; บริษัทไทยคุณ-แบรด์เอจ จำกัด.
- อรรถการ สัตยพานิชย์. 2009. "From the Editor". ใน Super CSR. หน้า 22. พิชัย ศิริจันพันธ์.
กรุงเทพฯ; ไทยคุณ-แบรด์เอจ.
- อุทุมพร จามรมาน. 2532. **วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis Method)**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Abdellatif, Adel M. 2003. **Good Governance and Its Relationship to Democracy and Economic Development**, Regional Bureau for Arab States, UNDP.
- Asian Development Bank . 1995. **Governance : Sound Development Management**.
- Albrecht, Karl. 1983. **Organization Development**. New Jersey : Prentice – Hall.
- Barnett, Ronald. 1992. **Improving Higher Education : Total Quality Care**.Buckingham : SRHE and Open University Press.
- Besancon, Marie. 2003. **Good Governance Rankings**, World Peace Foundation, Cambridge, Massachusetts.
- Barna, C. 2007. **Enhancing competitiveness at the European level by Corporate Social Responsibility**. Annals of Spiru Haret University, Economics Series. Romania de Maine Foundation Publishing House. 59 – 65.
- Business Dictionary. 2009. **Social Responsibility definition**. [online] 2012. Retrieved form <http://www.businessdictionary.com/definition/social-responsibility.html>. [2011, April 21]
- Comfrey, A. L., & Lee, H. B. 1992. **A First Course in Factor Analysis**. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Commission Communication to the Council and Parliament . 1998. **Democratization, the Rule of Law, Respect for Human Rights and Good Governance : The challenges of the partnership between the European Union and the ACP States**, European Commission.
- Commission of European Communities. 2006. **Implementing the partnership for growth and jobs: Making Europe a pole of excellence on CSR**. Brussels, 22.3.2006, COM (2006) 136final. 2 – 5.
- Commission of European Communities. 2007. **CSR and SMEs. Commission CSR Policy**. [online] 2012. Retrieved from <http://ec.europa.eu/enterprise/csr/>. [2011. April 21]
- David Popenoe. 1993. **The Subrban Environmont: Sweden and the United States** Chicago :University of Chicago Press.

- Felt, U. 2003. **University autonomy in Europe: changing paradigms in higher education policy**. Proceedings of the Seminar of the Magna Charta Observatory, 17 September 2002, Managing University Autonomy: Collective Decision Making and Human Resources Policy (pp. 13-16). Bologna: Bononia University Press.
- Global Campaign for Urban Governance. 2000. **Good Urban Governance : A Normative Framework**. Haskins, Charles Homer. Some Problems of the Peace Conference. Cambridge : Harvard University Press.
- Jary,David&Jary. 1995. **Dictionary of Sociology**. Glasgow : HarperCollins,
- Johnes, Jill and Taylor, Jim. 1996. **Performance Indicators in Higher Education**. Buckingham : SRHE and Open University Press.
- Kast, F. E., and Rosenzweig, J. E. 1972. "General systems theory: Applications for organizations and management." *Academy of Management Journal*. 15(4): 451.
- Keuleers, Patrick . 2004. **Governance in the Least Developed Countries in Asia and Pacific : An assessment of the current situation, sub–regional resource facility for the Pacific, Northeast, and Southeast Asia**, UNDP.
- Kolektiv, Smart. 2008. **Corporate Social Responsibility in Serbia: Attitude of The General Public, Profit, Non-profit Sector leaders in Serbia towards the Concept of Social Responsibility**. Serbia.
- Michael E. Porter ;& Mark R. Kramer ,2006. **Strategy and Society The link between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility**. Harvard Business Review.
- Nardo, M., Saisana, M., Saltelli, A., and Tarantola, S. 2005. **Tools for composite indicators building**. Joint Research Centre, European Commission.
- Philip Kotler and Nancy Lee. 2005. **Corporate Social Responsibility**. Doing the Most for your Company and your cause. John Wiley&Sons,Inc., Hoboken, New Jersey.Canada.
- Porter, Julia. 2002. **Sustainability and Good Governance : Monitoring participation and process as well as outcomes**, UTS Centre for Local Government.

- Reiser ,J., “ **Managing University Social Responsibility(USR)**, .[online] 2012.” Aviable
[http://www.international-sustainable-campus-
network.org/fileadmin/downloads/Panel B1 Juan Reiser.pdf](http://www.international-sustainable-campus-network.org/fileadmin/downloads/Panel_B1_Juan_Reiser.pdf) [2011. April 21]
- RESDAL. 1998. **Source Book on Governance**. [online] 2012. Retrieved form
<http://www.resdal.org> [2011. April 21]
- Rothstein, Bo and Jan Teorell. 2005. **What is Quality of Governance? A theory of
Impartial Political Institutions**, QOG Working Paper Series 2005 : 6, Goteborg
University.
- Simons, R. 2000. **Performance Measurement and Control Systems for Implementing
Strategy**, Prentice Hall.
- Smith, P. 2003. Formula funding of public services : an economic analysis, **Oxford
Review of Economic Policy**, 19(2):301-322.
- Smith, D.E. 2005. **Researching Australian Indigenous Governance : A Methodological
and Conceptual Framework**, Working Paper No.29/2005, The Australian
National University.
- United Nations Development Program. 2000. **Corporate Social Responsibility in India**
Bangkok: ESCAP.
- UNDP. 1997. **Governance for Sustainable Human Development**, A UNDP policy
Document. [online] 2012. Retrieved form
<http://magnet.undp.org/policy/chapter1.htm> [2011. April 21]
- Wescott, Clay. 2000. **Measuring Governance in Developing Asia**, Paper for the Seminar
On International Experiences on Good Governance and Fighting Corruption.
- World Bank. 1991. **Managing Development : The Governance Dimension**. [online]
2012. Retrieved form Retrieved form <http://www.worldbank.org> [2011. April 21]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางแสดงค่าความเที่ยงตรงของแบบสำรวจ (IOC)

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
1	(1) ด้านการบริหารจัดการ 58 ตัวบ่งชี้ การดำเนินการของสถาบันเป็นไปตามพันธกิจ แห่งการก่อตั้ง	0.6	ตัดคำว่า “แห่งการก่อตั้ง” ออก
2	สถาบันมีการแสดงความรับผิดชอบต่อผลผลิต ทุกๆ ด้านของสถาบัน	0.4	ตัดคำว่า “ของสถาบัน”
3	มีการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันกับผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย	0.8	ตัดคำว่า “สรรค์” / ควร ระบุตัวอย่างการมีส่วน ร่วมที่เป็นรูปธรรม
4	มีการสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน ใน ด้านต่างๆ	0.4	น่าจะระบุว่าด้านใด
5	การดำเนินกิจกรรมของสถาบัน เป็นไปตามหลัก คุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ	1	
6	การดำเนินกิจกรรม เกี่ยวกับการแสดงความ รับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เป็นไปด้วยความ สมัครใจ	0.2	ตัดคำว่า “ของสถาบัน” / น่าจะเติมว่า โดยสมัครใจ
7	สถาบันดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยบูรณาการ ด้าน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	0.6	ไม่แน่ใจว่าผู้ตอบจะเข้าใจ บูรณาการ ตรงกันหรือไม่
8	สถาบันผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่า ช่วยแก้ปัญหาให้ ประเทศชาติได้	0.2	คงจะวัดได้ยาก หรือ วัด ไม่ได้
9	สถาบันแสดงตัวเข้าร่วมแก้ปัญหาในด้านต่างๆให้กับ สังคม	0.8	ตัดคำว่า “แสดงตัว”
10	สถาบันดำเนินการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม จากภายในสถาบันออกสู่ภายนอกสถาบัน	0.4	ภาษาเข้าใจยาก /กลางๆ ไป ไม่เป็นรูปธรรม/ผู้ตอบ อาจไม่เข้าใจ
11	สถาบันมีระบบการแสดงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบัน	0.8	ภาษาคลุมเครือ

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
12	สถาบัน ใช้มิติ Input-Process-Output เป็นแนวทางการบริหารจัดการ	-0.2	เนื้อหาไม่ Valid / - ไม่แน่ใจว่าข้อนี้วัดอะไร
13	ส่งเสริมให้บุคลากร ทำงานให้กับสังคม มิติต่างๆ	0.4	ภาษาไม่ชัด
14	สถาบันมีแผนหรือโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้บุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และ ชุมชน	0.8	ควรแยกข้อ บุคลากร / นักศึกษา/อาจารย์/ชุมชน
15	สถาบันมีการตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	1	เติมคำว่า “แสดงความ” ก่อนคำว่า “ตระหนัก”
16	สถาบันนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม	0.8	
17	มีโครงการยกระดับความสามารถผู้ทำงานในสถานประกอบการ	0.4	ไม่เข้าใจว่าหมายถึงอะไร / คำไม่ชัดเจน
18	มีระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกพันธกิจ	0.4	
19	มีระบบการสร้างเครือข่ายทางเพื่อเพิ่มคุณค่าและ โอกาสทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ	0.6	ตัดคำว่า “ทาง” ออก
20	มีมาตรการการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน	1	
21	มีแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและสังคมอย่างเป็นระบบ	1	
22	สถาบันมีแนวทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลักธรรมาภิบาล	1	
23	มีระบบการประเมินการบริหารจัดการที่โปร่งใสและเป็นธรรม	1	
24	มีแนวทางการการบริหารจัดการทรัพยากร อย่างคุ้มค่า	1	เติมคำว่า “ด้านสิ่งแวดล้อม” ต่อจากคำว่า “ทรัพยากร”
25	สถาบันมีโครงการส่งเสริมสนับสนุน ให้ บุคลากร อาจารย์ นิสิต ชุมชนและสังคม มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย	0.8	

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
26	มีแนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในด้านต่างๆ	0.6	
27	มีโครงการที่ดำเนินการนอกเหนือจากการดำเนินงานตามพันธกิจ ของสถาบัน	-0.4	ไม่ Specific พอ / ไม่เข้าใจ
28	สถาบันมีแนวทางการบริหารงานเชื่อมโยงระหว่างศิษย์เก่า และศิษย์ปัจจุบัน	0.6	
29	สถาบันมีระบบการรับฟังความคิดเห็นจากนิสิตนักศึกษา	0.6	
30	สถาบันมีการสร้างความมือด้านต่างๆ กับมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศ	0.6	เติมคำว่า “ร่วม” ใช้คำว่า สถาบันอุดมศึกษา แทน มหาวิทยาลัย
31	สถาบันมีช่องทางการสื่อสารแบบ Two Way Communication กับสังคมในสถาบัน และ กับสังคมนอกสถาบัน	0.8	ควรใช้ภาษาไทย “สองทาง” แทน ภาษาอังกฤษ
32	สถาบันมีระบบการบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล	1	
33	สถาบันเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย	0.8	ข้อความใช้ได้ แต่ความเป็นจริงสามารถร่วมวางแผนได้หรือ?
34	สถาบันเปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษา และบุคลากรมีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย	1	
35	สถาบันมีกระบวนการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาลในกระบวนการขั้นตอนการบริหารจัดการ	1	ตัดคำว่า “กระบวนการ” และ “กระบวนการขั้นตอน” (2 ความเห็น)
36	สถาบันมีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน	1	

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
37	สถาบันมีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม	1	
38	สถาบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม	0.8	
39	สถาบันมีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ	0.6	
40	สถาบันมีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบัน	1	
41	สถาบันมีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันเองเป็นลายลักษณ์อักษร	1	
42	สถาบันมีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ และการบริหารจัดการ	0	ควรแยกข้อ ระหว่าง “วิชาการ” และ “บริหาร” / ไม่เป็นรูปธรรม
43	สถาบันมีแนวทางการกำหนด Best Practice ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันเอง	1	- เปลี่ยนเป็นภาษาไทย “รูปแบบที่ดีที่สุด”
44	สถาบันมีแนวทางการทำหน้าที่เป็นต้นแบบให้กับเยาวชน ทุก ๆ ด้าน	0.6	เนื้อหาครอบคลุมมากไป อาจจะทำไม่ครบถ้วนก็ได้
45	มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว	1	
46	มีรูปแบบการประเมินผลงานความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง	0.8	
47	สถาบันมีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน	1	
48	สถาบันต้องมีกลวิธีการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ และความศรัทธา ให้กับสถาบัน	0.2	ค่าที่ใช้ ? / ต้องปรับค่าให้เป็นรูปธรรม / ไม่เข้าใจ

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
49	สถาบันต้องแสดงบทบาท สร้างยุทธศาสตร์ของประเทศในเชิงพัฒนา	0.4	ภาษาที่ใช้เข้าใจยาก / เดิมคำว่า “การมีส่วนร่วม”
50	สถาบันต้องมีกระบวนการวิธีในการตรวจสอบคุณสมบัติตรงตามที่พึงประสงค์ 9 ด้าน	0.2	9 ด้านมีอะไรบ้าง ทุกคนจะรู้หรือไม่ / แต่ละสถาบันมีเท่ากันหรือไม่ / แต่ละสถาบัน อาจมีไม่เหมือนกัน
51	แผนงานของมหาวิทยาลัย ต้องอิงตามแผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ	0.6	
52	สถาบันมีกระบวนการวิธีในการสร้างอาจารย์ต้นแบบ	0.8	เพิ่มคำว่า CSR
53	สถาบันมีการกำหนดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมด้านอาจารย์ ที่ปฏิบัติต่อนิสิต นักศึกษา	0.8	อ่านไม่เข้าใจ
54	สถาบันมีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม	0.6	
55	สถาบันมีกระบวนการส่งข่าวสารให้กับสังคม	0.6	เปลี่ยนเป็นคำว่า วิธีการสื่อสาร
56	สถาบัน มีการแสดงภาระงานของอาจารย์ที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม	0.8	
57	สถาบันมีกระบวนการสรรหาและการตรวจสอบผู้บริหารอย่างชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้	1	
58	สถาบันเปิดโอกาสให้คนในชุมชน เข้ามาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบันได้ตามความเหมาะสม	0.8	ทำได้จริงหรือ
(2) ด้านหลักสูตร 9 ตัวบ่งชี้			
1	มีหลักสูตร รองรับการเข้าสู่สังคมอาเซียน	0.6	สะท้อนมิติใด
2	มีหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ ทุกคนเข้ามาเรียนได้ด้วยวิธีการต่างๆ	0.4	

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
3	มีหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมกับชุมชนรอบๆ สถาบัน	1	
4	มีรายวิชาเกี่ยวกับ การสร้างจิตสาธารณะ ให้เป็นวิชาบังคับ	1	เติมคำว่า “กำหนด”
5	มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขา	0.6	
6	มีหลักสูตรรองรับความต้องการในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ของสังคม	0.8	
7	สถาบันจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม พรบ. หรือ กฎ กติกา โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสังคมและชุมชน	0.6	ผู้ตอบจะทราบหรือไม่ อาจจะวัดยาก
8	จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	0.8	เกรงว่าผู้ตอบเข้าใจไม่ตรงกัน
9	จัดหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจของผู้เรียนที่หลากหลาย	1	
(3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 17 ตัวบ่งชี้			
1	มีการนำการให้บริการวิชาการกับสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน	1	
2	มีการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมกับการดำเนินงานวิจัย	0.6	-เปลี่ยนคำว่า “พร้อม” เป็น “ควบคู่”
3	มีกิจกรรมรณรงค์เรื่องการประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรให้สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	1	
4	มีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน	0.8	

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
5	มีการส่งเสริมให้นิสิต/นักศึกษา มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ทางการเมือง	0.4	-เฉพาะเจาะจงมากเกินไป
6	มีโครงการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน	0.8	
7	มีวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมอาเซียน	0.6	
8	มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้ อยู่ในส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน	1	
9	สถาบันต้องมีกระบวนการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเข้าไปในระดับรายวิชา ทุกระดับชั้นปี	0.8	-ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้อย่างไร
10	สถาบัน มีการดำเนินกิจกรรมให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ	0.8	-ข้อความไม่ชัดเจน
11	สถาบันอุดมศึกษามีหลักสูตรการศึกษาลดข้อพิพาทให้กับสังคม	0.6	-ปรับคำให้เข้าใจง่ายขึ้น
12	สถาบันมีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษา ระดับรายวิชาที่โปร่งใส	1	
13	สถาบันมีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์ปชั่น ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน	0.8	-ควรแยกจากกัน โปร่งใส / ไม่ทุจริต
14	ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	1	
15	สถาบันมีการนำปัญหาสาธารณชนของชุมชนและสังคม มาเป็นประเด็นในการจัดการเรียนการสอน	0.8	
16	ให้สังคมและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ต่างๆ	1	
17	จัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	1	

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
(4) ด้านการวิจัย 16 ตัวบ่งชี้			
1	มีผลงานวิจัย ที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ และสามารถ ชี้นำแนวทางด้านต่างๆ ให้กับสังคมได้	1	- อาจจะแยกจากกัน ระหว่าง “องค์ความรู้ใหม่” และ “ชี้นำแนวทาง”
2	สถาบันมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อแก้ปัญหา ให้กับสังคม	0.4	-น่าจะเหมือนข้อ 4.1
3	ผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ เก่งและดี	0.6	-ควรแยกข้อ “เก่ง” และ “ดี” / - ปรับข้อความใหม่
4	ใช้ผลงานวิจัย ชี้นำสังคม เตือนสติสังคม	0.8	-ควรแยกข้อ ระหว่าง “ชี้นำ” และ “เตือนสติ”
5	ใช้งานวิจัย ยกกระดับความสามารถทางการผลิต ของ SME ของชุมชน	0.2	
6	ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกกระดับ ความสามารถของคนทำงานในสถานประกอบการ	1	
7	มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อชุมชนตามความจำเป็นของ ชุมชน	0.8	
8	เจ้าหน้าที่ บุคลากร ของสถาบัน สามารถทำวิจัย ที่ นำไปแก้ปัญหาสังคมได้	0.2	เจ้าหน้าที่ บุคลากร ทำ วิจัยได้หรือ
9	สถาบันนำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ทำวิจัย	0.8	
10	มีการเผยแพร่ความรู้ใหม่จากการวิจัยเพื่อเป็น มรดกทางความรู้	1	แก้ไขข้อความ / ตัดคำว่า “เพื่อเป็นมรดกทาง ความรู้”
11	มีการดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม	0.8	
12	มีโครงการเผยแพร่ความรู้ใหม่จากผลงานวิจัยเพื่อ เป็นมรดกทางความรู้	0.2	ตัดออกเพราะซ้ำกับข้อ 4.10
13	มีระบบการตรวจสอบผลกระทบต่อสังคมที่เกิด จากงานวิจัย	0.8	

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
14	การดำเนินการวิจัยอยู่ในความถูกต้อง ตามกฎระเบียบ และจรรยาบรรณ แห่งการวิจัยอย่างเคร่งครัด โปร่งใส ไม่ทุจริตคอรัปชั่น	0.8	ควรแยกข้อ ระหว่าง “โปร่งใส” กับ “ไม่ทุจริตคอรัปชั่น”
15	สถาบันสร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1	ควรปรับให้เป็นรูปธรรม / คำว่าบูรณาการ เกรงจะไม่เข้าใจตรงกัน
16	มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยอย่างคุ้มค่าเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	0.8	
(5) ด้านการบริการวิชาการ 27 ตัวบ่งชี้			
1	มีการให้บริการวิชาการแก่บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามระบบได้	0.8	
2	มีโครงการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0.6	
3	มีโครงการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม	1	
4	มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้ภายนอกสถานที่	1	
5	มีการนำเทคโนโลยี ไปถ่ายทอดให้ความรู้กับชุมชน ในด้านต่างๆ	1	-ย้ายคำว่า “ด้านต่างๆ” ไปไว้หลังคำว่า “เทคโนโลยี”
6	มีโครงการ พิเศษเพื่อเปิดรับบุคคลในพื้นที่เข้าศึกษาต่อในระบบ	0.8	
7	มีการประเมินความพึงพอใจของชุมชนในการได้รับบริการวิชาการ	1	
8	มีการประเมินชุมชน ในการนำบริการวิชาการไปปฏิบัติต่อยอดได้	0.8	- ข้อความ งบ

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
9	มีสำนักงานทางวิชาการที่เปิดให้องค์กรต่างๆ มาปรึกษา ฟังฟังทางวิชาการด้านต่างๆ ได้	0.8	
10	มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ด้านการให้การศึกษาระดับพื้นฐาน	1	
11	สถาบันแสดงความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	1	
12	ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล	0.8	
13	มีโครงการฝึกอบรม บรรยาย เพื่อให้ความรู้ในสถานที่ต่างๆ	1	
14	มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน	1	เทคโนโลยีด้านใด
15	บุคลากรของสถาบันเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการให้กับองค์กรระดับท้องถิ่น	1	
16	มีระบบการประเมินการให้บริการวิชาการจากผู้รับบริการวิชาการ	0.8	
17	มีกระบวนการวิธีการสร้างความเข้มแข็ง โดยการพึ่งพาตนเอง แนะนำให้กับท้องถิ่นหรือ ชุมชน	0.8	อ่านเข้าใจยาก
18	มีแนวทางการเชื่อมโยงประเด็นทางการเมืองเพื่อช่วยเหลือชุมชน	0.4	ไม่เข้าใจ
19	มีโครงการ หรือแนวทาง เผยแพร่ความรู้ใหม่จากงานวิจัย	0.4	ตัดคำว่า “หรือแนวทาง” ออก
20	จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการวิชาการ ด้วยความคุ้มค่า ประหยัด	1	
21	ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ	0.8	
22	แสดงความรับผิดชอบทั้งผลดี และผลเสีย กับผลอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการ	1	ตัดคำ “ทั้งผลดีและผลเสีย”

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
23	ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการให้เป็นที่ไปด้วยความถูกต้อง ดึงดูด ชี้อิสต์ย จรงใจ ขยั้น และอดทน	0.8	ข้อความครอบคลุมมาก ควรแยกข้อ
24	สถาบันกำหนดการบริการวิชาการให้เป็นที่โดยสมัครใจ	0.6	
25	ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม	1	
26	ใช้การบริการวิชาการเป็นเครื่องช่วยให้สังคมและชุมชนเกิดการพัฒนาขีดความสามารถด้านต่างๆ	0.8	ควรปรับข้อความ
27	ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบ	1	ปรับข้อความให้ชัดเจน
(6) ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 14 ตัวบ่งชี้			
1	ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม	0.6	- ไม่น่าจะอยู่ตัวแปรนี้ / แต่งประโยคให้สมบูรณ์
2	มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทํานุบำรุงและสืบทอด ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ	1	
3	สถาบันทำดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นชาติในทางวัฒนธรรม	1	ปรับจาก “ความเป็นชาติในทางวัฒนธรรม” เป็น “วัฒนธรรมของชาติ”
4	มีความเสมอภาคในการดำเนินงาน ไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน	0.6	ควรแยกเป็น 2 ข้อ
5	มีกระบวนการปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม	1	เพิ่มคำว่า “การ” เป็น “การสร้างจิตสำนึกให้กับสังคม”
6	สถาบันใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิด ประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่	1	

ตารางแสดงค่า IOC การพิจารณาแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ค่า IOC	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
7	สถาบันดำเนินกิจกรรมทางวิชาการตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริต คอรัปชั่น	1	ข้อความครอบคลุมทุกด้านมากไป
8	สถาบันสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.8	แยกถามแต่ละข้อ ดีกว่า
9	มีการรณรงค์ในการสร้างความตระหนักในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของสังคมอย่างต่อเนื่อง	1	
10	มีการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ ให้มีความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่พึงงามของสังคมอยู่ในจารีตที่พึงงามของสังคม	1	น่าจะแยกข้อ ระหว่าง “นักศึกษา” และ “อาจารย์” ควรแยกเป็น 2 ข้อ
11	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมโดยยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม	1	
12	มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน	1	ตัดคำว่า “คงอยู่อย่างยั่งยืน”
13	การดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไปตามความสมัครใจ ของผู้ดำเนินการและผู้มีส่วนร่วม	1	ปรับข้อความให้เป็นธรรมชาติ
14	สถาบันมีระบบการแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากสร้างสรรค์กิจกรรมการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม	1	

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือชุดที่ 1 และชุดที่ 2

ลำดับที่	ชื่อ / ตำแหน่งทางวิชาการ	สถานที่ทำงาน
1	ผศ.ดร.พนม คลี่ฉายา	รองคณบดีฝ่ายวางแผนพัฒนาและวิจัย คณะ นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	อ.ดร.เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว	ผู้อำนวยการหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและ การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
3	ผศ.ดร.นายแพทย์ ชัยชนะ นิมนวล	ผู้อำนวยการหน่วยวิจัยสถาบัน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
4.	ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร	รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และอาจารย์ ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชีย อาคเนย์
5	ผศ.ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์	อาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปัจจุบันเป็นนักวิชาการอิสระ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือชุดที่ 3 และชุดที่ 4

ลำดับที่	ชื่อ / ตำแหน่งทางวิชาการ	สถานที่ทำงาน
1	รศ.ดร.สุวิมล ตั้งสัจพัจจพจน์	สาขาวิชานันทนาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ
2	อาจารย์ ดร.สุรินทร์ คอทอง	สถานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ถ.ชัยภูมิ-ตาดโตน ต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
3	ผศ.ดร.พนม คลี่ฉายา	รองคณบดีฝ่ายวางแผนพัฒนาและวิจัย คณะ นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4	อ.ดร.เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว	ผู้อำนวยการหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการ ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
5	ผศ.ดร.นายแพทย์ ชัยชนะ นิมนวล	ผู้อำนวยการหน่วยวิจัยสถาบัน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับ และมหาวิทยาลัยในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แบ่งตามภูมิภาค 23 สถาบัน

ภาคกลาง 8 สถาบัน	ภาคเหนือ 5 สถาบัน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 สถาบัน	ภาคใต้ 4 สถาบัน	ภาคตะวันออก 1 สถาบัน
1.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1.มหาวิทยาลัยบูรพา
2.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าธนบุรี	2. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	2. มหาวิทยาลัยนครพนม	2. มหาวิทยาลัยทักษิณ	
3.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	3. มหาวิทยาลัยแม่โจ้	3. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	3. มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์	
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	4. มหาวิทยาลัยพะเยา	4. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	4. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร	5. มหาวิทยาลัยนเรศวร	5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี		
6. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ				
7. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์				
8. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์				

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

ภาคกลาง สัมภาษณ์ 5 จาก 8 สถาบัน	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	วัน-เวลา ในการสัมภาษณ์
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล	อธิการบดี	จันทร์ 6 กพ. 55 ; 15.00
2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	รศ. ดร.ศักรินทร์ ภูมิรัตน	อธิการบดี	จันทร์ 20 กพ. 55 ; 13.00
3. มหาวิทยาลัยมหิดล	ศ.นพ. รัชตะ รัชตะนาวิน	อธิการบดี	พุธ 14 มี.ค. 55 ; 07.30
4. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ผศ.นพ. เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	อธิการบดี	อังคาร 21 กพ. 55 ; 17.15
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ศ.ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์	อธิการบดี	พุธ 1 กพ. 55 ; 11.30
ภาคเหนือ สัมภาษณ์ 3 จาก 5 สถาบัน	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	วัน-เวลา ในการสัมภาษณ์
1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.นพ.อำนาจ อยู่สุข	รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนา คุณภาพนักศึกษาและกิจการ พิเศษ	พุธ 22 กพ. 55 ; 08.30
2. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	รศ. ดร.วันชัย ศิริชนะ	อธิการบดี	พฤหัสบดี 9 กพ. 55 ; 18.00
3. มหาวิทยาลัยนเรศวร	ศ.สุจินต์ จินายน	อธิการบดี	อาทิตย์ 12 กพ. 55 ; 14.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สัมภาษณ์ 3 จาก 5 สถาบัน	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	วัน-เวลา ในการสัมภาษณ์
1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	รศ.ดร.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	อธิการบดี	พุธ 29 กพ. 55 ; 15.00
2. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	ผศ.ดร.ธนพรรณ ธาณี	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ทรัพยากรมนุษย์	พุธ 8 กพ. 55 ; 13.00
3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	รศ.ดร.สิทธิชัย แสงอาทิตย์	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน	ศุกร์ 17 กพ. 55 ; 13.00

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ภาคใต้ สัมภาษณ์ 2 จาก 4 สถาบัน	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	วัน-เวลา ในการสัมภาษณ์
1. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	รศ. ดร.บุญสม ศิริบำรุงสุข	อธิการบดี	จันทร์ 27 กพ. 55 ; 10.00
2. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	อาจารย์ ดร.กิริรัตน์ สงวนไทร	อธิการบดี	อังคาร 28 กพ. 55 ; 13.30
ภาคตะวันออก สัมภาษณ์ 2 ท่าน จาก 1 สถาบัน	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	วัน-เวลา ในการสัมภาษณ์
1.มหาวิทยาลัยบูรพา	ผศ.ดร.พิชาญ สว่างวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์	อังคาร 14 กพ. 55 ; 13.30
2.มหาวิทยาลัยบูรพา (ท่านที่ 2)	ผศ.ดร.พรชัย จุลเมตต์	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์	อังคาร 14 กพ. 55 ; 15.30
สรุป : สถาบันอุดมศึกษา 23 สถาบัน / สัมภาษณ์เก็บข้อมูล 14 สถาบัน (15 ท่าน)			

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในองค์กรภาคเอกชน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติในองค์กรภาคเอกชน องค์กรธุรกิจ และผู้ประกอบการอาชีพส่วนบุคคล ในองค์กรต่างๆ เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนบุคคลในรูปแบบต่างๆ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	อาชีพ
1	นายชัยฤทธิ์ พัดลม	เจ้าของและผู้อำนวยการโรงเรียน “พร้อม”
2	นางสาวปานฤทัย คงยิ้มละม้าย	นักประชาสัมพันธ์ โรงพยาบาลกรุงเทพ
3	นายกมลเศรษฐ์ เก่งการเรือ	เลขาธิการสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย
4	นางนุชนาฏ จิตต์สอาด	กรรมการบริหารบริษัท Miracle International Technology Co., Ltd.
5	นายสุรเดช พันธุ์ลี	นักประชาสัมพันธ์ ในสถาบันอุดมศึกษา
6	นางสาววิกรมลล จันทรี	นักสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาการ หมายถึง บุคลากรในหน่วยงานราชการที่มีชื่อตำแหน่งว่า นักวิชาการ หรือ มีตำแหน่งทางวิชาการ ที่ปฏิบัติงานการศึกษา ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาหลักสูตรตำราเรียนทุกระดับ งานกิจกรรมนักศึกษา งานพัฒนา นักศึกษา งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา การจัดการความรู้ การบริการและส่งเสริมการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทางการศึกษา การวางแผน การศึกษา การวิจัยทางการศึกษา การส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือ นักวิชาการอิสระที่ไม่สังกัดองค์กรใด (NGOs : non-governmental organization)

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
1	รศ.ดร.สุวิมล ตั้งสัจจพจน์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2	นางจิตาภา อุดลย์ธนากาญจน์	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3	ผศ.ดร.สรันยา เสงพะระพรหม	อาจารย์ประจำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4	นางสาววิจิตรา ประดับแก้ว	นักวิชาการ สำนักบริหาร สภากาชาดไทย
5	อาจารย์พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงษ์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6	อาจารย์รัชนีกร แซ่วัง	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต หมายถึง นิสิต นักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งสายวิทยาศาสตร์ สายศึกษาศาสตร์ สายมนุษยศาสตร์ หรือ สายสังคมศาสตร์

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	สถานภาพ
1	นางสาวบุศรินทร์ รุ่งวิทยา	คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	นางสาวพนิดา สถาพรชัยสิทธิ์	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3	นางสาวพัชร พัวพิพัฒน์	คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4	นางสาวสิริภัทร วีระถาวร	คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5	นางสาวปัทมพร ตรีนวรรตน์	คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6	นายวิน สุวรรณนิกรกุล	คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง นิสิต นักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในระดับบัณฑิตศึกษา

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	สถานภาพ
1	นายธีระพงศ์ บุศรากุล	นิสิตปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	นางสาวชัชราภรณ์ สุรณะสกุล	นิสิตปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3	ผศ. ศักดิ์ชาย เพชรช่วย	นิสิตปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4	นางวาสนา เตชะวิจิตรสาร	นิสิตปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5	นางสาวเปรมวดี สารชีวิน	นิสิตปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6	นางสาวปวิษฐา สุภินนพงศ์	นิสิตปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มที่ 5 กลุ่มผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีบุตรอยู่ในความดูแลในฐานะผู้ประกอบการที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอุดมศึกษา ที่เป็นสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ,สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	คุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด
1	นายกรกฎ เหมสถาปัตยกรรม	มีบุตรกำลังศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยเอกชน
2	นายธนาकर สีบตระกูล	มีบุตรกำลังศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3	นางเพ็ญพรรณ พันเพิ่มสิน	มีบุตรกำลังศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยในกำกับ
4	นายณัฐฐันกันต์ ทองกล่อมสี	มีบุตรกำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (โรงเรียนในต่างจังหวัด)
5	นางนิภาวรรณ ทองกล่อมสี	มีบุตรกำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร)
6	นางสาวมัทนียา จุฑาภูวดล	มีบุตรกำลังศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussions)

แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	สังกัด
1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาญ สว่างวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3	อาจารย์ปราโมทย์ เทพพัลลภ	รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและ กิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4	รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ตั้งสัจจพจน์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีพัชรา ลีทธิกำจร แก้วพิจิตร	รองคณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม คลี่ฉายา	คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7	อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยปฐมภัก	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8	รองศาสตราจารย์ทองทิพภา วิริยะพันธุ์	ประธานกลุ่มงาน CSR คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
9	อาจารย์ ดร.สุเมธ ฤทธาคณี	อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด ปทุมธานี และ ประธาน คณะกรรมการการเมืองงาน ประจำรัฐสภา
10	อาจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
11	อาจารย์ ดร.วันเพ็ญ ฝ่องกาย	สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussions) ต่อ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	สังกัด
12	อาจารย์ ขจิต ฝอยทอง	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน
13	อาจารย์ พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงศ์	คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิติกร จามรดุสิต	รองคณบดีฝ่ายบริหารการวิจัย สร้างเครือข่ายและธรรมาภิบาล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
15	อาจารย์ ดร.เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว	ผู้อำนวยการหลัก ศูนย์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือชุดที่ 1

ตารางการวิเคราะห์แนวทางเบื้องต้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง

แนวทางเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย	รหัส ผู้ให้ข้อมูล															
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	ความถี่

ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบพันธกิจอุดมศึกษาไทยกับ แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมพันธกิจอุดมศึกษา (สกอ. 2548) กับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม

ตาราง วิเคราะห์เปรียบเทียบ พันธกิจ อุดมศึกษาไทยกับ แนวคิดความ รับผิดชอบต่อสังคมพันธกิจอุดมศึกษา (สกอ. 2548)	แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility)			
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อ สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และชุมชน	การดำเนินกิจกรรมขององค์กร ตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ	ความสมัครใจในการ ดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม	การดำเนินกิจกรรมขององค์กร ที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

ตารางวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมกับ หลักธรรมาภิบาล

ขอบข่ายความ รับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility ; CSR	หลักธรรมาภิบาล ; Good Governance (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542)					
	หลักนิติธรรม	หลักคุณธรรม	หลักความ โปร่งใส	หลักความมีส่วนร่วม	หลักความรับผิดชอบต่อ	หลักความคุ้มค่า

ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล

ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย (University + Corporate Social Responsibility = UCSR)	ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล (Corporate Social Responsibility + Good Governance = CSRGG)			
	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลัก กฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ตามหลักธรรมาภิบาล	ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล

ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบ แนวคิดเกี่ยวกับ University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553) กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดเกี่ยวกับ University Social Responsibility; USR (สถาบันคลังสมองของ ชาติ, 2553)	ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล (Corporate Social Responsibility + Good Governance = CSRGG)			
	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	มิติความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เกี่ยวกับ นิยาม แนวทาง ลักษณะ และขอบข่าย ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้บริหาร ระดับอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี
ผู้ช่วยคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบัน ตั้งแต่ระดับ
มหาวิทยาลัย ระดับคณะ ของสถาบันอุดมศึกษา

ชื่อ –สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน/เวลา และสถานที่ ที่สัมภาษณ์.....

ชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลประกอบแนวคำถาม ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย

สรุปขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการสรุปแนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัย จึงนำแนวคิดที่เป็นข้อความที่จะสื่อความหมาย “ความรับผิดชอบต่อสังคม” เพื่อจะนำไปแนวทางในการนิยาม ความรับผิดชอบต่อสังคม ในงานวิจัยนี้ให้ ชัดเจน คลอบคลุม และสามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ต่อไป โดยผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน
  2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ
  3. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
  4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน
- อธิบายขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ละด้านได้ดังนี้
1. การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

หมายถึง การที่องค์กร บริหารจัดการ หรือดำเนินการทั้งในเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรและส่วนรวม ไม่กระทำการที่จะส่งผลเสียต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในระดับใกล้ หรือรอบๆ องค์กร และระดับไกล คือที่จะส่งผลกระทบไปในวงกว้าง อีกทั้ง มีการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่หลากหลายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร มีการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมตลอดทั่วทั้งองค์กร ในความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีพันธะผูกพัน (commitment) ในการที่จะปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งพยายามปรับปรุงคุณภาพชีวิตของพนักงาน ครอบครัวพนักงาน ตลอดจนชุมชนและสังคม มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ (corporate philanthropy) องค์กรมีการแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการประกอบกิจการของตนต่อ ผู้ถือหุ้น ลูกจ้าง ลูกค้า คู่ค้า ชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

2. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ

หมายถึง ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยมี จริยธรรม ในความสำนึก หรือความประพฤติที่ดีงามเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม ซึ่งการมีจรรยาบรรณในองค์กร นั้น เริ่มจากการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และปฏิบัติตามจารีตประเพณี วัฒนธรรม ปรัชญาด้วย จริยธรรมและคุณธรรม ถ้าเป็นองค์ภาครัฐอาจใช้แนวทางหลัก ธรรมาภิบาล (good governance) ซึ่งประกอบด้วย ความโปร่งใส (transparency), ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity), ความรับผิดชอบต่อ (responsibility) ,ความรับผิดชอบต่อผลงานในหน้าที่ (accountability) , การมีหลักนิติธรรม (rule of law) และหลักคุณธรรม (morality) ส่วนในภาคเอกชน คือ ต้องมี มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีผลประโยชน์ร่วม (stakeholders), มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ, มีความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ, เน้นการสร้างมูลค่าและผลตอบแทนระยะยาว, คำนึงถึงความซื่อสัตย์ ต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ, คำนึงถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรม และปรับปรุงกลไกการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ

3. ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

หมายถึง ในการกำหนดนโยบาย หรือการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และการมีปฏิสัมพันธ์ขององค์กรกับผู้เกี่ยวข้อง (stakeholder) หรือการกระทำการสิ่งใดที่เป็นการตอบแทนสังคมเป็นลักษณะของการดำเนินการไปด้วยความสมัครใจขององค์กรเอง

4. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบบยั่งยืน

หมายถึง การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรเป็นการดำเนินการที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มีการบูรณาการด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมให้ไปด้วยกันได้ มีการช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้

เกิดความยั่งยืน องค์กรมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข พร้อมทั้งใส่ใจรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน อีกทั้งองค์กรมีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อประเด็นทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้

หลักธรรมาภิบาล (good governance) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

กรณีตัวอย่าง : สถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินกิจกรรม การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (University Social Responsibility: USR)

ตัวอย่างที่ 1 : Universiti Brunei Darussalam (UBD)

มหาวิทยาลัยในประเทศบรูไน ดำเนินโครงการเกี่ยวกับ “การบริการวิชาการ” โดยดำเนินโครงการจัดการศึกษาสำหรับชุมชนที่ยากไร้ โดยได้รับความร่วมมือจากอาสาสมัครมืออาชีพทางด้านต่างๆ มาร่วมดำเนินโครงการทำให้ประชาชนที่ยากไร้ ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาได้มากขึ้น พร้อมด้วยการขยายพื้นที่การให้บริการดังกล่าว จนเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน

ตัวอย่างที่ 2 : Universiti Sains Malaysia (USM)

มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการใส่ใจดูแล “สิ่งแวดล้อม” เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการสร้างรากฐานให้เข้มแข็งด้วยการเริ่มให้ความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จ เป็นต้นแบบให้มหาวิทยาลัยอื่นเข้ามาศึกษาดูงานและนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 3 : Nanyang Technological University (NTU)

มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์ ใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่นักศึกษา และคณาจารย์ ร่วมกันทำโครงการวิจัย ผลิตรถจักรยานไฟฟ้า เพื่อลดการใช้ยานพาหนะในมหาวิทยาลัย และเพื่อนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างที่ 4 : มหาวิทยาลัยบูรพา

ดำเนินโครงการ เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในบริเวณชุมชนท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ โดยได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ และนักศึกษาสาขาที่เกี่ยวข้องทางการแพทย์ และ

พยาบาล ในการให้บริการตรวจสุขภาพ ดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบ ทางด้านสุขภาพอนามัยของชุมชนในบริเวณใกล้เคียง

ตัวอย่างที่ 5 : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดำเนินโครงการเกี่ยวกับ การตระหนักถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงการ Creative City (เมืองเชียงใหม่สร้างสรรค์) โดยได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการศึกษา ในการแก้ไขปัญหา“มลพิษหมอกควัน” ที่เกิดจากการเผาไหม้ทุกปี พร้อมทั้งดำเนินโครงการเกี่ยวกับโครงการหลวงในการให้ความช่วยเหลือชุมชน จัดการฝึกอบรม ในหลักสูตรต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิต เพื่อให้การศึกษา ให้ความรู้ เพื่อช่วยเหลือชุมชน และสังคมในภาคเหนือของประเทศในด้านต่างๆ

ประเด็นการสัมภาษณ์	
1.	ท่านคิดว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคม” มีความสำคัญต่อ สถาบันอุดมศึกษาอย่างไรบ้าง
2.	ท่านคิดว่า สถาบันอุดมศึกษา ควรมี “บทบาท” ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร
3.	ท่านเห็นว่า เราควรกำหนด “ความหมาย” และ “แนวทาง” ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ว่าอย่างไร
4.	ท่านคิดว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคม” ของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีขอบข่าย หรือลักษณะความเกี่ยวข้อง กับงานของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในด้านใดบ้าง
5.	ท่านคิดว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคม” ของสถาบันอุดมศึกษา ควรจะเกี่ยวข้อง กับองค์กร สถาบัน หรือ หน่วยงาน อื่นๆ ได้อย่างไรบ้าง
6.	ท่านคิดว่า สถาบันอุดมศึกษา จะนำ “หลักธรรมาภิบาล” มาใช้เป็นแนวทาง ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ได้อย่างไรบ้าง
7.	ท่านคิดว่า แนวทางการปฏิบัติ “ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” สามารถทำ ในรูปแบบใดบ้าง
8.	ท่านคิดว่า เราจะสังเกตได้จากอะไรว่า สถาบันอุดมศึกษาได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม แล้วหรือไม่

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอนุเคราะห์
จอย ทองกล่อมสี : ผู้วิจัย

เครื่องมือชุดที่ 3

กรอบแนวทางคำถาม การสนทนากลุ่มย่อย

เกี่ยวกับ แนวทาง ลักษณะ และขอบข่าย ของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมตาม
พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม : กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย คือ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในองค์กรภาคเอกชน รวม 5 กลุ่ม กลุ่มละไม่น้อยกว่า 6 คน

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักวิชาการ หมายถึง บุคลากรในหน่วยงานราชการที่มีชื่อตำแหน่งว่า "นักวิชาการ" ที่ปฏิบัติงานการศึกษา ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาหลักสูตรตำราเรียนทุกระดับ ที่อยู่ในความควบคุมของสถาบันอุดมศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยและพัฒนานักศึกษา งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา การจัดการความรู้ การจัดและควบคุมพิพิธภัณฑ์การศึกษา การบริการและส่งเสริมการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทางการศึกษา การวางแผนการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา การส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือ นักวิชาการอิสระซึ่งไม่สังกัดองค์กรใด (NGOs : non-governmental organization)

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม :

1. ....ตำแหน่ง .....
  2. ....ตำแหน่ง .....
  3. ....ตำแหน่ง.....
  4. ....ตำแหน่ง .....
  5. ....ตำแหน่ง .....
  6. ....ตำแหน่ง .....
- วัน/เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม.....
- ผู้ดำเนินการสนทนา ..... ผู้บันทึกการสนทนา .....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	
1.	เมื่อพูดถึง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรจะมีแนวทางไปอย่างไร
2.	การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จะเกี่ยวข้องกับ “หลักธรรมาภิบาล” ได้อย่างไรบ้าง
3.	ถ้าสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล” ควรจะกำหนด “ขอบข่ายของตัวบ่งชี้” ไปในแนวทางใด
4.	ลักษณะของตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมินในลักษณะใด

กลุ่มที่ 2 : กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต หมายถึง นิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งสายวิทยาศาสตร์ สายศึกษาศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 6

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม :

1. ....ชั้นปีที่ .....คนละ .....สถาบัน.....
2. ....ชั้นปีที่ .....คนละ .....สถาบัน.....
3. ....ชั้นปีที่ .....คนละ .....สถาบัน.....
4. ....ชั้นปีที่ .....คนละ .....สถาบัน.....
5. ....ชั้นปีที่ .....คนละ .....สถาบัน.....
6. ....ชั้นปีที่ .....คนละ .....สถาบัน.....

วัน/เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม.....

ผู้ดำเนินการสนทนา .....ผู้บันทึกการสนทนา .....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	
1.	เมื่อพูดถึง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรจะมีแนวทางไปอย่างไร
2.	การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จะเกี่ยวข้องกับ “หลักธรรมาภิบาล” ได้อย่างไรบ้าง
3.	ถ้าสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล” ควรจะกำหนด “ขอบข่ายของตัวบ่งชี้” ไปในแนวทางใด
4.	ลักษณะของตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมินในลักษณะใด

กลุ่มที่ 3 : กลุ่มนิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง นิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งสายวิทยาศาสตร์ สายศึกษาศาสตร์

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม :

1. ....ชั้นปีที่ .....คณะ .....สถาบัน.....
  2. ....ชั้นปีที่ .....คณะ .....สถาบัน.....
  3. ....ชั้นปีที่ .....คณะ .....สถาบัน.....
  4. ....ชั้นปีที่ .....คณะ .....สถาบัน.....
  5. ....ชั้นปีที่ .....คณะ .....สถาบัน.....
  6. ....ชั้นปีที่ .....คณะ .....สถาบัน.....
- วัน/เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม.....
- ผู้ดำเนินการสนทนา .....ผู้บันทึกการสนทนา .....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	
1.	เมื่อพูดถึง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรจะมีแนวทาง ไปอย่างไร
2.	การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จะเกี่ยวข้องกับ “หลักธรรมาภิบาล” ได้อย่างไรบ้าง
3.	ถ้าสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล” ควรจะกำหนด “ขอบข่ายของตัวบ่งชี้” ไปในแนวทางใด
4.	ลักษณะของตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมินในลักษณะใด

กลุ่มที่ 4 : กลุ่มผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่มีบุตรอยู่ในความดูแลในฐานะผู้ปกครองที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถึงระดับอุดมศึกษา ที่เป็นสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ,สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งสายวิทยาศาสตร์ สายศึกษาศาสตร์

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม :

1. .... มีบุตรหลานศึกษาระดับ.....
  2. .... มีบุตรหลานศึกษาระดับ.....
  3. .... มีบุตรหลานศึกษาระดับ.....
  - 4..... มีบุตรหลานศึกษาระดับ.....
  5. .... มีบุตรหลานศึกษาระดับ.....
  - 6..... มีบุตรหลานศึกษาระดับ.....
- วัน/เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม.....
- ผู้ดำเนินการสนทนา ..... ผู้บันทึกการสนทนา .....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	
1.	เมื่อพูดถึง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรจะมีแนวทางไปอย่างไร
2.	การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จะเกี่ยวข้องกับ “หลักธรรมาภิบาล” ได้อย่างไรบ้าง
3	ถ้าสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล” ควรจะกำหนด “ขอบข่ายของตัวบ่งชี้” ไปในแนวทางใด
4	ลักษณะของตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมินในลักษณะใด

กลุ่มที่ 5 : กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในองค์กรภาคเอกชน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติในองค์กรภาคเอกชน องค์กรธุรกิจ และผู้ประกอบการส่วนบุคคล ในองค์กรต่างๆ เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนบุคคลในรูปแบบต่างๆ

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม :

1. ....อาชีพ.....
2. ....อาชีพ.....
3. ....อาชีพ.....
4. ....อาชีพ.....
5. ....อาชีพ.....
6. ....อาชีพ.....

วัน/เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม.....

ผู้ดำเนินการสนทนา .....ผู้บันทึกการสนทนา .....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	
1.	เมื่อพูดถึง “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ควรจะมีแนวทางไปอย่างไร
2.	การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย จะเกี่ยวข้องกับ “หลักธรรมาภิบาล” ได้อย่างไรบ้าง
3.	ถ้าสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล” ควรจะกำหนด “ขอบข่ายของตัวบ่งชี้” ไปในแนวทางใด
4.	ลักษณะของตัวบ่งชี้ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” แต่ละประเภท ควรจะวัดประเมินในลักษณะใด

เครื่องมือชุดที่ 3

แบบตรวจสอบความสอดคล้อง

ระหว่าง ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตามหลักธรรมาภิบาล กับ ตัวแปรที่ศึกษา

ผู้ตรวจสอบ : ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านธรรมาภิบาล และด้านตัวบ่งชี้

ชื่อเรื่องงานวิจัย : การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตามหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง โปรดประเมินความสอดคล้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา ระหว่าง ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล กับตัวแปรที่ศึกษาตามรายการตรวจสอบโดยใส่ เครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

- + 1 หมายถึง สอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง (กรุณาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในช่องแก้ไข/เพิ่มเติม)

แบบตรวจสอบความสอดคล้อง ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับ แนวทาง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม ก่อนทำแบบสอบถามในส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 ตารางตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล กับตัวแปรที่ศึกษา 6 ด้าน

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับ แนวทาง ความรับผิดชอบต่อสังคมของ

สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

จากข้อสรุปเบื้องต้น แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ศึกษาวิเคราะห์แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ“แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปตามภารกิจหน้าที่ ที่ก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของพันธกิจ 4 ด้าน คือ 1.ด้านการเรียนการสอน 2.ด้านการวิจัย 3.ด้านการบริการวิชาการ และ 4. ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยการบริหารจัดการเป็นไปด้วยการมีส่วนร่วม

ร่วมระหว่าง สถาบันอุดมศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่า ออกไปพัฒนา ชุมชน สังคม ตามความจำเป็นของชุมชน และสังคม ตลอดจนผลิตองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งองค์ความรู้ นั้น ต้องไปตอบโจทย์ให้สังคม แก้ปัญหาให้กับสังคมได้ ผลงานวิจัย ที่ผลิตออกมา ต้องสามารถ ชี้นำสังคมได้ เข้าไปร่วมแก้ปัญหา ร่วมตอบโจทย์ให้แก่สังคม ด้านกลไกและกระบวนการบริหารจัดการ ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากร และอาจารย์ทำงานให้สังคม มีการบริการวิชาการ แก่สังคม ไป พร้อมกับ การจัดการเรียนรู้ และการวิจัยที่มุ่งเน้นสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน ดูแลใฝ่ใจชุมชนรอบนอกสถาบันรักษาสีงแวดล้อมของชุมชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มรายได้ เพิ่มคุณค่าให้กับสังคมและชุมชน นำความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ออกไปทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม สามารถไปช่วยประเทศชาติในการแก้ปัญหาได้ สร้างความสุขให้กับ คน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนได้”

ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินภารกิจของ สถาบันอุดมศึกษาในลักษณะและรูปแบบต่างๆ ตามพันธกิจ 4 ด้าน ที่ยึดรูปแบบ หลักการ แนวทาง ตามหลักที่ถูกต้องตามกฎระเบียบ หรือกฎหมาย มีคุณธรรม มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีความ คำนึงค่า พร้อมการมีส่วนร่วมของสังคมภายในและภายนอก อยู่บนพื้นฐานของหลักการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบในผลกระทบที่อาจขึ้นทั้งด้านบวก และด้านลบ ซึ่งประกอบด้วย แนวทาง 6 ด้านคือ

1. **ด้านการบริหารจัดการ** หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา ไทย โดยมีองค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะ หรือปริมาณในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากร ของสถาบันอุดมศึกษา ครอบครัวของบุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และชุมชนท้องถิ่นรวมถึง สังคม การส่งเสริมสนับสนุนให้ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ชุมชนและสังคมมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยันอดทน มีระเบียบวินัย การสร้างเสริมความโปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น การกระจายความรู้และ ความเชี่ยวชาญในวงกว้าง การรักษามาตรฐานและจรรยาบรรณ การส่งเสริมและการปฏิบัติเพื่อ การสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม และการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย

2. **ด้านหลักสูตร** หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยมี องค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติหรือ กฎ กติกา โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสังคมและชุมชน การ จัด หลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และการจัดหลักสูตรการ เรียนการสอน ที่เป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจของผู้เรียนที่หลากหลาย

3.ด้านการเรียนการสอน หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยมีองค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในมุมมองด้านผู้สอน และ มุมมองด้านผู้เรียนโดยยึดหลักในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ มีการใส่ใจในปัญหาสาธารณสุขของชุมชนและสังคม ส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์ เรื่องการประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรให้สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

4.ด้านวิจัย หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยมีองค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำวิจัย ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในลักษณะ วิธีการ และรูปแบบต่างๆ การดำเนินการวิจัยที่อยู่ในความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณ การสร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อสังคมและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาสาธารณสุขของชุมชน และสังคม

5.ด้านบริการวิชาการ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยมีองค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของ การจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการ วิชาการ ด้วยความคุ้มค่า ประหยัด ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทาง วิชาการให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ดีงาม มีส่วนในการบริการวิชาการให้เป็นไปโดยสมัครใจของ ผู้วิจัย การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการดำเนิน กิจกรรมทางวิชาการในลักษณะและรูปแบบ

6.ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย โดยมีองค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของการดำเนินกิจกรรม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิด ประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนา ทรัพยากรที่มีอยู่ การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดมั่นในความ ถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมอยู่ในจารีตที่ดีงามของสังคม การส่งเสริม สนับสนุนการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบ ต่างๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 2 ตารางตรวจสอบความสอดคล้อง และความเหมาะสมของการใช้ข้อความระหว่าง ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล กับตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	-1	
1. ด้านการบริหารจัดการ (58 ตัวบ่งชี้)				
1.1.การดำเนินการของสถาบันเป็นไปตามพันธกิจแห่งการก่อตั้ง				
1.2. สถาบันมีการแสดงความรับผิดชอบต่อผลผลิตทุกๆ ด้าน ของสถาบัน				
1.3. มีการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันกับผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย				
1.4. มีการสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน ในด้านต่างๆ				
1.5.การดำเนินกิจกรรมของสถาบัน เป็นไปตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ				
1.6.การดำเนินกิจกรรม เกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อ สังคมของสถาบัน เป็นไปด้วยความสมัครใจ				
1.7. สถาบันดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม				
1.8. สถาบันผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่า ช่วยแก้ปัญหาให้ประเทศชาติ ได้				
1.9. สถาบันแสดงตัวเข้าร่วมแก้ปัญหาในด้านต่างๆให้กับสังคม				
1.10. สถาบันดำเนินการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม จาก ภายในสถาบันออกสู่ภายนอกสถาบัน				
1.11. สถาบันมีระบบการแสดงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบัน				
1.12. สถาบัน ใช้มิติ Input-Process-Output เป็นแนวทางการ บริหารจัดการ				
1.13. ส่งเสริมให้บุคลากร ทำงานให้กับสังคม มิติต่างๆ				
1.14. สถาบันมีแผนหรือโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้บุคลากร นักศึกษา อาจารย์ และ ชุมชน				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
1.15. สถาบันมีการตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม				
1.16. สถาบันนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิด ประโยชน์กับสังคม				
1.17. มีโครงการยกระดับความสามารถผู้ทำงานในสถาน ประกอบการ				
1.18. มีระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกพันธกิจ				
1.19. มีระบบการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มคุณค่าและ โอกาส ทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ				
1.20. มีมาตรการการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน				
1.21. มีแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและสังคม อย่างเป็น ระบบ				
1.22. สถาบันมีแนวทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลัก ธรรมาภิบาล				
1.23. มีระบบการประเมินการบริหารจัดการที่โปร่งใสและ เป็นธรรม				
1.24. มีแนวทางการการบริหารจัดการทรัพยากร อย่างคุ้มค่า				
1.25. สถาบันมีโครงการส่งเสริมสนับสนุน ให้ บุคลากร อาจารย์ นิสิต ชุมชนและสังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย				
1.26. มีแนวทางการบริหารงานเพื่อความ เป็นเลิศในด้านต่างๆ				
1.27. มีโครงการที่ดำเนินการนอกเหนือจากการดำเนินงานตาม พันธกิจ ของสถาบัน				
1.28. สถาบันมีแนวทางการบริหารงานเชื่อมโยงระหว่างศิษย์ เก่า และศิษย์ปัจจุบัน				
1.29. สถาบันมีระบบการรับฟังความคิดเห็นจากนิสิต นักศึกษา				
1.30. สถาบันมีการสร้างความมื่อด้านต่างๆ กับมหาวิทยาลัยอื่น ในประเทศ				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
1.31. สถาบันมีช่องทางการสื่อสารแบบ Two Way Communication กับสังคมในสถาบัน และ กับสังคมนอกสถาบัน				
1.32. สถาบันมีระบบการบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล				
1.33. สถาบันเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย				
1.34. สถาบันเปิดโอกาสให้นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย				
1.35. สถาบันมีกระบวนการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการขั้นตอนการบริหารจัดการ				
1.36. สถาบันมีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุขของชุมชน				
1.37. สถาบันมีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันดูแลรับผิดชอบต่ออย่างเหมาะสม				
1.38. สถาบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม				
1.39. สถาบันมีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ				
1.40. สถาบันมีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบัน				
1.41. สถาบันมีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันเองเป็นลายลักษณ์อักษร				
1.42. สถาบันมีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการและการบริหารจัดการ				
1.43. สถาบันมีแนวทางการกำหนด Best Practice ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันเอง				
1.44. สถาบันมีแนวทางการทำหน้าที่เป็นต้นแบบให้กับเยาวชน				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
1.45. มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้น และระยะยาว				
1.46. มีรูปแบบการประเมินผลงานความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างต่อเนื่อง				
1.47. สถาบันมีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน				
1.48. สถาบันต้องมีกลวิธีการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ และความ ศรัทธา ให้กับสถาบัน				
1.49. สถาบันต้องแสดงบทบาท สร้างยุทธศาสตร์ของประเทศ ในเชิงพัฒนา				
1.50. สถาบันต้องมีกระบวนการวิพากษ์ในการตรวจสอบคุณสมบัติตรง ตามที่พึงประสงค์ 9 ด้าน				
1.51. แผนงานของมหาวิทยาลัย ต้องอิงตามแผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ				
1.52. สถาบันมีกระบวนการวิพากษ์ในการสร้างอาจารย์ต้นแบบ				
1.53. สถาบันมีการกำหนดแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านอาจารย์ ที่ปฏิบัติต่อนิสิต นักศึกษา				
1.54. สถาบันมีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็น รูปธรรม				
1.55. สถาบันมีกระบวนการส่งข่าวสารให้กับสังคม				
1.56. สถาบัน มีการแสดงภาระงานของอาจารย์ที่ทำประโยชน์ ให้กับสังคม				
1.57. สถาบันมีกระบวนการสรรหาและการตรวจสอบผู้บริหาร อย่างชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้				
1.58. สถาบันเปิดโอกาสให้คนในชุมชน เข้ามาใช้สิ่งอำนวยความสะดวก ในสถาบันได้ตามความเหมาะสม				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
2. ด้านหลักสูตร (9 ตัวบ่งชี้)				
2.1. มีหลักสูตร รองรับการศึกษาสู่สังคมอาเซียน				
2.2. มีหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ ทุกคนเข้ามาเรียนได้ด้วยวิธีการ ต่างๆ				
2.3. มีหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมกับชุมชนรอบๆ สถาบัน				
2.4. มีรายวิชาเกี่ยวกับ การสร้างจิตสาธารณะ ให้เป็นวิชาบังคับ				
2.5. มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุก สาขา				
2.6. มีหลักสูตรรองรับความต้องการในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ของสังคม				
2.7. สถาบันจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม พรบ. หรือกฎ กติกา โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของ สังคมและชุมชน				
2.8. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม				
2.9. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจของผู้เรียนที่หลากหลาย				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน (17 ตัวบ่งชี้)				
3.1. มีการนำการให้บริการวิชาการกับสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน				
3.2. มีการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมกับการดำเนินงานวิจัย				
3.3. มีกิจกรรมรณรงค์เรื่องการประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรให้สมบูรณ์ ยั่งยืนไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน				
3.4. มีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน				
3.5. มีการส่งเสริมให้นักศึกษา มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง				
3.6. มีโครงการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน				
3.7. มีวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมอาเซียน				
3.8. มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้ อยู่ในส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน				
3.9. สถาบันต้องมีกระบวนการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเข้าไปในรายวิชา ทุกระดับชั้นปี				
3.10. สถาบัน มีการดำเนินกิจกรรมให้นักศึกษาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ				
3.11. สถาบันอุดมศึกษามีหลักสูตรการศึกษาดูแลอาชีพให้กับสังคม				
3.12. สถาบันมีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส				
3.13. สถาบันมีแนวทางส่งเสริมความโปร่งใส ไม่ทุจริตคอรัปชั่น ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน				
3.14. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
3.15. สถาบันมีการนำปัญหาสาธารณของชุมชนและสังคม มาเป็นประเด็นในการจัดการเรียนการสอน				
3.16. ให้สังคมและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ต่างๆ				
3.17. จัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดง ความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และชุมชน				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
4. ด้านการวิจัย (16 ตัวบ่งชี้)				
4.1. มีผลงานวิจัย ที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ และสามารถชี้แนะ แนวทางด้านต่างๆ ให้กับสังคมได้				
4.2. สถาบันมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อแก้ปัญหาให้กับ สังคม				
4.3. ผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ เก่งและดี				
4.4. ใช้ผลงานวิจัย ชี้แนะสังคม เตือนสติสังคม				
4.5. ใช้งานวิจัย ยกกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน				
4.6. ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกกระดับ ความสามารถของ คนทำงานในสถานประกอบการ				
4.7. มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน				
4.8. เจ้าหน้าที่ บุคลากร ของสถาบัน สามารถทำวิจัย ที่นำไป แก้ปัญหาสังคมได้				
4.9. สถาบันนำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ทำวิจัย				
4.10. มีการเผยแพร่ความรู้ใหม่จากการวิจัยเพื่อเป็นมรดกทาง ความรู้				
4.11. มีการดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม				
4.12. มีโครงการเผยแพร่ความรู้ใหม่จากผลงานวิจัยเพื่อเป็น มรดกทางความรู้				
4.13. มีระบบการตรวจสอบผลกระทบต่อสังคมที่เกิดจาก งานวิจัย				
4.14. การดำเนินการวิจัยอยู่ในความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณ แห่งการวิจัยอย่างเคร่งครัด โปร่งใส ไม่ ทุจริตคอร์รัปชัน				
4.15. สถาบันสร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
4.16.มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยอย่างคุ้มค่า เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด				
5. ด้านการบริการวิชาการ (27 ตัวบ่งชี้)				
5.1.มีการให้บริการวิชาการแก่บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเรียนตาม ระบบได้				
5.2.มีโครงการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้				
5.3.มีโครงการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิด ประโยชน์กับสังคม				
5.4.มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้ ภายนอกสถานที่				
5.5.มีการนำเทคโนโลยี ไปให้ความรู้กับชุมชน ในด้านต่างๆ				
5.6. มีโครงการ พิเศษเพื่อเปิดรับบุคคลในพื้นที่เข้าศึกษาต่อใน ระบบ				
5.7.มีการประเมินความพึงพอใจของชุมชนในการได้รับบริการ วิชาการ				
5.8.มีการประเมินชุมชน ในการนำบริการวิชาการไปปฏิบัติต่อ ยอดได้				
5.9.มีสำนักงานทางวิชาการที่เปิดให้องค์กรต่างๆ มาปรึกษา พึงพิงทางวิชาการด้านต่างๆ ได้				
5.10.มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ด้านการให้ การศึกษาขั้นพื้นฐาน				
5.11. สถาบันแสดงความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา				
5.12. ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล				
5.13.มีโครงการฝึกอบรม บรรยาย เพื่อให้ความรู้ ในสถานที่ ต่างๆ				
5.14. มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน				
5.15.บุคลากรของสถาบันเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับ องค์กรระดับท้องถิ่น				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
5.16. มีระบบการประเมินการให้บริการวิชาการจากผู้รับบริการ วิชาการ				
5.17. มีกระบวนการวิธีการสร้างความเข้มแข็ง โดยการพึ่งพาตนเอง แนะนำให้กับท้องถิ่นหรือ ชุมชน				
5.18. มีแนวทางการเชื่อมโยงประเด็นทางการเมืองเพื่อ ช่วยเหลือชุมชน				
5.19. มีโครงการ หรือแนวทาง เผยแพร่ความรู้ใหม่จากงานวิจัย				
5.20. จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการวิชาการ ด้วยความ คุ้มค่า ประหยัด				
5.21. ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็น ประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ				
5.22. แสดงความรับผิดชอบต่อทั้งผลดี และผลเสีย กับผลอันเกิด จากการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการ				
5.23. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการให้เป็นไป ด้วยความถูกต้อง ดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน และอดทน				
5.24. สถาบันกำหนดการบริการวิชาการให้เป็นไปโดยสมัครใจ				
5.25. ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม				
5.26. ใช้การบริการวิชาการเป็นเครื่องมือให้สังคมและชุมชน เกิดการพัฒนาขีดความสามารถด้านต่างๆ				
5.27. ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และ หน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อ				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
6. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (14 ตัวบ่งชี้)				
6.1.ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม				
6.2.มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุง และ สืบทอด ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ				
6.3.สถาบันทำดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความ เป็นชาติในทางวัฒนธรรม				
6.4.มีความเสมอภาคในการดำเนินงาน ไม่ขัดกับวัฒนธรรม ชุมชน				
6.5. มีกระบวนการปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม				
6.6. สถาบันใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิด ประโยชน์สูงสุด ในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่				
6.7.สถาบันดำเนินกิจกรรมทางวิชาการตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริต คอรัปชั่น				
6.8.สถาบันสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย				
6.9.มีการรณรงค์ในการสร้างความตระหนักในการเคารพ กฎระเบียบ กติกาของสังคมอย่างต่อเนื่อง				
6.10.มีการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของ นิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมอยู่ใน จารีตที่ดีงามของสังคม				
6.11.มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ ประจักษ์ต่อสังคมโดยยึดมั่นบนความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม				

ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น			แก้ไข / เพิ่มเติม
	+ 1	0	- 1	
6.12.มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ในลักษณะและ รูปแบบต่างๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน				
6.13.การดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไป ตามความสมัครใจ ของผู้ดำเนินการและผู้มีส่วนร่วม				
6.14.สถาบันมีระบบการแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบ ที่เกิดจากสร้างสรรค์กิจกรรมการอนุรักษ์ และ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรม				

เครื่องมือชุดที่ 4

แบบสำรวจ

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ผู้ตอบแบบสอบถาม : คณาจารย์ และ/หรือ บุคลากรสายสนับสนุน ตำแหน่งผู้อำนวยการ, เลขานุการคณะ หรือ
เทียบเท่าในสถาบันอุดมศึกษาไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา
ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจในเบื้องต้น ที่ผู้วิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ จาก

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม และ แนวคิดเกี่ยวกับหลัก

ธรรมาภิบาล พร้อมทั้งการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และการจัดสนทนากลุ่มย่อย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในประเด็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตามหลักธรรมาภิบาล โดยสรุปออกมาเป็น กรอบ นิยาม ลักษณะ และ ขอบข่ายความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมของ สถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา

ไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในภาพรวม

2. โปรดตอบข้อคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงด้วยความซื่อสัตย์อย่างเต็มที่ในความร่วมมือ ข้อมูลของท่านมี
คุณค่าต่องานวิจัยและ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย
ตามหลักธรรมาภิบาล

จอย ทองกลิ่นสี

ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1

แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ

1. ด้านการเรียนการสอน
2. ด้านการวิจัย
3. ด้านการบริการวิชาการ
4. ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม

โดยการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปในลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่า ออกไปพัฒนาชุมชน และสังคม ตามความจำเป็นของชุมชน และสังคม ตลอดจนผลิตองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งองค์ความรู้นั้น ต้องไปตอบโจทย์ให้สังคมแก้ปัญหาให้กับสังคมได้ ผลงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา ต้องสามารถชี้นำสังคมได้ เข้าไปร่วมแก้ปัญหา ร่วมตอบโจทย์ให้แก่สังคมได้ ด้านกลไกและกระบวนการบริหารจัดการต้องเปิดโอกาสให้นักุลากร และอาจารย์ทำงานให้สังคม ให้บริการวิชาการ แก่สังคม ไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยที่มุ่งเน้นสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน ดูแลใส่ใจชุมชนและรักษาสีงแวดล้อมของชุมชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มรายได้ เพิ่มคุณค่าให้กับสังคมและชุมชน นำความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ออกไปทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ช่วยประเทศไทยในการแก้ปัญหา ตลอดจนสร้างความสุขให้กับ คน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้

ภาพรวม การกำหนด แนวทาง ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งเป็น 2 ประเด็น 8 กรอบมุมมอง ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งได้เป็น 4 กรอบมุมมอง ดังนี้

กรอบมุมมองที่ 1 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล คือการให้ความสำคัญไปที่ การดูแลชุมชน หรืออยู่ร่วมกันกับชุมชนอย่างมีความสุขระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน โดยมหาวิทยาลัยต้องมีบทบาทที่จะทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะมหาวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องช่วยเหลือเกื้อกูล กลุ่มคนด้อยโอกาส ให้มีโอกาส สร้างเสริม และแก้ไขข้อจ้อดอ่อนของชุมชน ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมไม่มีทุกข์ สนองความต้องการพื้นฐานของชีวิต ส่งเสริมให้มีสุขภาพดี ส่งเสริมปัจจัยที่จะช่วยเสริมในการให้ความรู้ด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางด้านบริการสุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อให้สังคมมีความสุข และเป็นที่ยิ่งของสังคมอย่างยั่งยืน

กรอบมุมมองที่ 2 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล คือการที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญไปที่ การทำหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอง ตามพันธกิจที่มีอยู่ 4 ด้าน ให้ดีที่สุดใน การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยอยู่บนฐานของการสร้างการมีส่วนร่วม ในทุกพันธกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมภายในสถาบันอุดมศึกษาเอง และหรือ การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

รวมถึงการใช้ระบบเครือข่ายในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

กรอบมุมมองที่ 3 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล คือการที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญไปที่ การสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมได้มีการพัฒนา มีการปรับปรุงให้สังคมดีขึ้น โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสังคม โดยการสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมนั้น จะต้องมีความมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม ตรงตามความต้องการของสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับนานาชาติ

กรอบมุมมองที่ 4 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล คือ สถาบันอุดมศึกษา นำหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า มาเป็นหลักในการกำหนดขอบข่ายตัวบ่งชี้ โดยนำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการบริหารจัดการตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยคือ การจัดการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัย และการทำงานบำรู้งานศิลปวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ทำให้เกิดความยั่งยืน ความเสมอต้นเสมอปลาย ให้เป็นไปตามอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน

ประเด็นที่ 2 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งได้เป็น 4 กรอบมุมมอง ดังนี้

กรอบมุมมองที่ 1 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย อยู่บนแนวทางของ กระบวนการ Input - Process - Output และ หรือ Outcome เป็นแนวทางหลัก โดยส่วนของ Input ประกอบด้วยการพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้าต่างๆ ทั้งด้าน บุคลากร งบประมาณ ปัจจัยทางสังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ ส่วน Process อยู่ภายใต้กระบวนการของทุกพันธกิจ ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย กระบวนการบริการวิชาการ และการบวนการทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ต่อมาจนถึงขอบข่ายของ Output และ หรือ Outcome ที่มองที่ผลลัพธ์ของพันธกิจหลัก 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษา

กรอบมุมมองที่ 2 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญกับ วัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างกัน เป็นลำดับต้นแล้วจึงไปดูที่ กระบวนการ โดยให้ความสำคัญไปที่ หลักสูตร ที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการเปิดการเรียนการสอน แล้วจึงจะมาถึงผลสัมฤทธิ์ของแต่ละหลักสูตร อันจะสอดคล้องไปกับ วัตถุประสงค์ ของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา ของแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างกัน

กรอบมุมมองที่ 3 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญกับการดูที่ผลลัพธ์ ของ พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา มาเป็นตัวชี้วัด ในมิติต่างๆ กล่าวคือ ตัวชี้วัดมิติทางการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ตัวชี้วัดมิติการวิจัย ตัวชี้วัดมิติทางการบริการวิชาการ และตัวชี้วัดมิติทางการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยกรอบมุมมองนี้ให้ความสำคัญ กับ เงินไข เรื่อง เวลา ซึ่งเป็นเงินไขสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา และให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสถาบันอุดมศึกษา นั้นๆ เป็นสำคัญ

กรอบมุมมองที่ 4 ลักษณะและขอบข่ายของตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจ 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระหว่าง พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งกระบวนการ กับ ความต้องการของสังคม โดยให้ความสำคัญกับมิติทางสังคม ด้าน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต โดยรวมของสังคม โดยกระบวนการกำหนดขอบข่าย ขึ้นอยู่กับ ลักษณะสังคมของแต่ละพื้นที่ ที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่ และ ต้องให้ความสำคัญ ซึ่งแต่ละที่แต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกัน บ้าง เหมือนกัน บ้าง โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดขึ้นมา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ หญิง ชาย
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก สูงกว่าปริญญาเอก
3. ตำแหน่ง อาจารย์
 บุคลากรสายสนับสนุน ตำแหน่งผู้อำนวยการ, เลขานุการคณะ หรือ เทียบเท่า
4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา
 น้อยกว่า 4 ปี 4 – 8 ปี มากกว่า 8 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อลักษณะของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นจริงใน สถาบันของท่าน มากที่สุด	ร้อยละ 81 – 100
4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นจริงใน สถาบันของท่าน มาก	ร้อยละ 61 – 80
3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นจริงใน สถาบันของท่าน ปานกลาง	ร้อยละ 41 – 60
2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นจริงใน สถาบันของท่าน น้อย	ร้อยละ 21 – 40
1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นจริงใน สถาบันของท่าน น้อยที่สุด	ร้อยละ 0 – 20

สถาบันของท่านมีการดำเนินการดังต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีการดำเนินการด้านต่างๆ เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน					
2. สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันฯ กับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
3. การดำเนินกิจกรรมของสถาบันฯ เป็นไปตามหลักกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ					
4. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม					
5. เข้าร่วมแก้ปัญหาด้านต่างๆให้กับสังคม					
6. มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบันฯ					
7. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้บุคลากร สายสนับสนุน					
8. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ นิสิต นักศึกษา					
9. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อาจารย์					
10. มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับ ชุมชน					
11. แสดงความตระหนัก และติดตามการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม					
12. นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม					
13. มีระบบการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มคุณค่าและ โอกาสทางการศึกษาทั้งในและ ต่างประเทศ					
14. มีมาตรการ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
15. มีแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและสังคม อย่างเป็นระบบ					
16. มีช่องทางการรับการตรวจสอบ ด้านหลักธรรมาภิบาล					
17. มีระบบการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการ					
18. มีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่า					
19. มีโครงการส่งเสริมสนับสนุน ให้ บุคลากร อาจารย์ นิสิต ชุมชนและสังคม มีความ ซื่อสัตย์ จริงใจ ยึดมั่นคุณธรรม มีระเบียบวินัย					
20. มีแนวทางการบริหารงานเพื่อสร้างความเป็นเลิศในด้านต่างๆ					
21. มีแนวทางการบริหารงานเชื่อมโยงระหว่างศิษย์เก่า และศิษย์ปัจจุบัน					
22. มีระบบการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนิสิต นักศึกษา					
23. สร้างความร่วมมือด้านต่างๆ กับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ในประเทศ					
24. มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง กับสังคมในสถาบัน และ กับสังคมนอก สถาบัน					
25. มีระบบบำบัดสิ่งแวดล้อม ที่ได้มาตรฐานสากล					
26. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย					

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
27. เปิดโอกาสให้นักศึกษา และบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย					
28. มีการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการบริหารจัดการ					
29. มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน					
30. มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแลรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม					
31. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม					
32. มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ					
33. มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบันฯ					
34. มีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันฯ เป็นลายลักษณ์อักษร					
35. มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ					
36. มีการแสดงความเป็นอิสระทางการบริหารจัดการ					
37. มีการกำหนดรูปแบบที่ดีที่สุด (Best Practice) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันเอง					
38. มีแนวทางการทำหน้าที่เป็นต้นแบบให้กับเยาวชน ทุก ๆ ด้าน					
39. มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว					
40. มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม					
41. มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน					
42. แผนงานของสถาบันอุดมศึกษา อ้างอิงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ					
43. มีกระบวนการในการสร้างอาจารย์ต้นแบบ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม					
44. มีการกำหนดแนวทางสำหรับอาจารย์ ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม					
45. มีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม					
46. มีกระบวนการสื่อสารกับสังคม					
47. มีการแสดงผลงานของอาจารย์ที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม					
48. มีกระบวนการสรรหาและการตรวจสอบผู้บริหารอย่างชัดเจน โปร่งใส					
49. เปิดโอกาสให้นักเรียนในชุมชน เข้ามาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบันฯ ได้ ตามความเหมาะสม					
50. มีหลักสูตร เพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน					

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
51. มีหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมกับคนในชุมชนรอบๆ สถาบันฯ					
52. มีรายวิชาเกี่ยวกับ การสร้างจิตสาธารณะ กำหนดให้เป็นวิชาบังคับ					
53. มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขาวิชา					
54. มีหลักสูตรรองรับความต้องการในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ของสังคม					
55. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษา					
56. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม					
57. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ตามความสมัครใจ					
58. นำปัญหาทางสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน					
59. มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัย					
60. มีกิจกรรมรณรงค์เรื่องการประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาและ พัฒนาทรัพยากรให้สมบูรณ์ ยั่งยืน ไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน					
61. มีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน					
62. มีการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน					
63. มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้ อยู่ในส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน					
64. มีกระบวนการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเข้าไปในระดับรายวิชา ทุกระดับชั้นปี					
65. เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ด้วยความสมัครใจ					
66. มีหลักสูตร ให้การศึกษาตลอดชีพ เพื่อสนองความต้องการของสังคม					
67. มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับรายวิชาที่โปร่งใส					
68. มีแนวทางสร้างเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน					
69. มีแนวทางการส่งเสริม การไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน					
70. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณ					
71. มีการนำปัญหาสาธารณของชุมชนและสังคม มาเป็นประเด็นในการจัดการเรียน การสอน					
72. เปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ต่างๆ					
73. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดง ความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน					
74. ผลงานวิจัยของสถาบัน เป็นผลงานที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ และสามารถชี้แนะ แนวทางด้านต่างๆ ให้กับสังคมได้					
75. ผลงานวิจัยของสถาบันเป็นผลงานที่สามารถชี้แนะแนวทางด้านต่างๆ ให้กับสังคม ได้					

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
76. มีนโยบาย หรือ แนวทาง ในการผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ					
77. มีนโยบาย หรือ แนวทาง ในการผลิตนักวิจัยที่เป็นคนเก่ง และ เป็นคนดี					
78. ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติ สังคม ได้					
79. ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับความสามารถทางการผลิตของ SME ของชุมชน					
80. ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกระดับ ความสามารถของคณาจารย์ในสถานประกอบการ					
81. มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองของชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน					
82. นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย					
83. นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม					
84. ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม					
85. มีระบบการตรวจสอบผลกระทบต่อสังคม ที่เกิดจากงานวิจัย					
86. การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ และ จรรยาบรรณแห่งการวิจัยอย่างเคร่งครัด					
87. การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความ โปร่งใส ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน					
88. สร้างงานวิจัยที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน					
89. มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยอย่างคุ้มค่า เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
90. มีการให้บริการวิชาการแก่บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามระบบได้					
91. มีโครงการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี					
92. มีโครงการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับสังคม					
93. มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคม ภายนอกสถาบัน ฯ					
94. มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับชุมชน					
95. มีโครงการ พิเศษเพื่อเปิดรับบุคคลในพื้นที่เข้าศึกษาต่อในระบบ					
96. มีการประเมินความพึงพอใจของชุมชนในการได้รับบริการวิชาการ					
97. มีวิธีประเมินติดตามชุมชน ในการนำบริการวิชาการที่ได้รับจากสถาบันฯไปปฏิบัติต่อยอดได้					
98. มีสำนักงานทางวิชาการที่เปิดให้องค์กรต่างๆ มาปรึกษา พึ่งพิงทางวิชาการด้านต่างๆ ได้					

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
99. มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
100. มีการแสดงความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ					
101. ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล					
102. มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน					
103. บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับองค์กรระดับท้องถิ่น					
104. มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จากผู้รับบริการวิชาการ					
105. มีกระบวนการสร้างเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยการพึ่งพาตนเอง					
106. มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมบริการวิชาการ ด้วยความคุ้มค่า ประหยัด					
107. ใช้ประเด็นปัญหาของสังคม ชุมชน เป็นประเด็นในการสร้างสรรค์งานบริการ วิชาการ					
108. ได้แสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบ อันเกิดจากการดำเนินกิจกรรมบริการ วิชาการ					
109. มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกระทำด้วยความ ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน และอดทน					
110. ดำเนินงานให้บริการวิชาการ ให้เป็นไปโดยสมัครใจ ของผู้ดำเนินการและ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทาง วิชาการ					
111. ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็นธรรม					
112. ดำเนินงานบริการวิชาการเพื่อช่วยให้ชุมชนและสังคมเกิดการพัฒนาขีด ความสามารถด้านต่างๆ					
113. ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่ง ความรับผิดชอบต่อ					
114. มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม					
115. มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุง และสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติ					
116. ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็นวัฒนธรรมของชาติ					
117. มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
118. ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดย ไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน					
119. มีกระบวนการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม					
120. ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่					

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
121. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และ อาจารย์					
122. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
123. มีการรณรงค์ สร้างความตระหนักในการเคารพกฎระเบียบ กติกาของสังคม อย่างต่อเนื่อง					
124. มีแนวทางการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของ อาจารย์ ให้มี ความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามของสังคมอยู่ในจารีตที่ ดั่งามของสังคม					
125. มีแนวทางการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติและการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา ให้มีความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามของสังคมอยู่ใน จารีตที่ดั่งามของสังคม					
126. มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมยึด มั่นบนความถูกต้อง ดั่งาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม					
127. มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ภูมิปัญญา ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ					
128. ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความสมัครใจ ของผู้ดำเนิน กิจกรรมและผู้มีส่วนร่วม					
129. มีระบบการแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากสร้างสรรค์กิจกรรม การอนุรักษ์ และ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในภาพรวม

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอนุเคราะห์
จอย ทองกล่อมสี
ผู้วิจัย

เครื่องมือชุดที่ 5

แบบบันทึกข้อมูลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
 ในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
 ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล
 วัน อังคารที่ 25 ธันวาคม 2555 เวลา 09.00 – 11.00 น. ณ ห้องศูนย์สารนิเทศ
 อาคารพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา (อาคาร 1) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เข้าร่วมประชุม : ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านธรรมาภิบาล และด้านตัวบ่งชี้
 จำนวน 15 ท่าน

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 7
 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
องค์ประกอบที่ 1 การดูแลแก้ไขปัญหาชุมชนและสังคม จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ คำนวณหนัก 74.87	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันฯ กับ ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการแสดงออกถึงความใส่ใจ ดูแล ชุมชน รอบๆ สถาบันฯ	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีแผนงาน หรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้กับชุมชน	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยบูรณาการ ด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 เข้าร่วมแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคม	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 มีการดำเนินการด้านต่าง ๆ เป็นไปตามพันธกิจของ สถาบัน	

ความคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
องค์ประกอบที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ ค่าน้ำหนัก 71.04	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ดำเนินการวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ผลงานวิจัยของสถาบันช่วยยกระดับความสามารถ ทางการผลิตของ SME ของชุมชน	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 นำความรู้ใหม่จากการวิจัยมาเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ ต่อสังคม	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ผลงานวิจัยของสถาบัน สามารถ กระตุ้น เตือนสติ สังคม ได้	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 นำปัญหาของชุมชน มาเป็นโจทย์ในการทำงานวิจัย	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองของชุมชนตามความจำเป็น ของชุมชน	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 ใช้กระบวนการดำเนินการวิจัย ยกระดับ ความสามารถของคนทำงานในสถานประกอบการ	

ความคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

.....

.....

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
องค์ประกอบที่ 3 การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและ สังคม จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ค่าน้ำหนัก 69.22	
ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ ไปให้ความรู้กับชุมชน	
ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อ ให้ความรู้กับสังคม ภายนอกสถาบัน ฯ	
ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 มีโครงการสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐาน	
ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 มีการนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้กับชุมชน	
ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 มีระบบการประเมิน การให้บริการวิชาการ จาก ผู้รับบริการวิชาการ	
ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 บุคลากรของสถาบัน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้กับ องค์กรระดับท้องถิ่น	

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ค่าน้ำหนัก 66.45	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบทอดความเป็น วัฒนธรรมของชาติ	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีโครงการหรือ กิจกรรมที่แสดงถึงการทำนุบำรุง และสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติ	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีความเสมอภาคในการดำเนินงานด้านการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดย ไม่ ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.5 ดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามความ สมัครใจ ของผู้ดำเนินกิจกรรมและผู้มีส่วนร่วม	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.6 มีการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ และ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาใน ลักษณะและรูปแบบต่างๆ	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.7 มีการกำหนดแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มี คุณธรรมจริยธรรม	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.8 สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา และ อาจารย์	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.9 มีการดำเนินโครงการส่งเสริมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมให้ประจักษ์ต่อสังคมยึดมั่นบน ความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ในสังคม	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.10 มีกระบวนการวิธีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก ให้กับสังคม	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.11 สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.12 ให้บริการทางวิชาการด้วยความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อ	
ตัวบ่งชี้ที่ 5.13 ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า	

ความคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
องค์ประกอบที่ 6 การบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ค่าน้ำหนัก 64.48	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 มีการกำหนด เขตพื้นที่ชุมชน ที่สถาบันจะดูแล รับผิดชอบต่ออย่างเหมาะสม	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 มีแผนการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 มีการกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งระยะ สั้น และระยะยาว	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 มีรูปแบบการประเมินผลงานด้านความรับผิดชอบต่อ สังคม	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.5 มีแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อการดูแลทุกข์สุข ของชุมชน	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.6 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผน มหาวิทยาลัย	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.7 เปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษา และบุคลากร มีส่วน ร่วมในการทำแผนมหาวิทยาลัย	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.8 มีการกำหนดกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ปรากฏอยู่ในแผนของสถาบันฯ	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.9 มีระบบการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้กับอาจารย์ผู้สอน	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.10 มีการกำหนดตัวชี้วัด แนวทางความรับผิดชอบต่อ สังคมของสถาบันฯ เป็นลายลักษณ์อักษร	

ความคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล	ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
องค์ประกอบที่ 7 จริยธรรมทางวิชาการ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ คำนวณหนัก 58.96	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 มีกระบวนการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับ รายวิชาที่โปร่งใส	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษา	
ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ด้วยความสมัครใจ	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการ ดำเนินงานวิจัย	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในความ ถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณ	
ตัวบ่งชี้ที่ 7. มีการแสดงความเป็นอิสระทางวิชาการ	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.7 ให้บริการวิชาการ ตามมาตรฐานระดับสากล	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.8 มีแนวทางส่งเสริมความโปร่งใส ผ่านกิจกรรมการ เรียนการสอน	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.9 ให้บริการวิชาการอยู่บนฐานของความถูกต้องเป็น ธรรม	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.10 การดำเนินงานวิจัยของสถาบัน เป็นไปด้วยความ โปร่งใสไม่ทุจริตคอรัปชั่น	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.11 มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้ อยู่ในส่วนหนึ่งของ การจัดการเรียนการสอน	
ตัวบ่งชี้ที่ 7.12 มีการสร้าง หรือกำหนด กรอบมาตรฐานวิชาชีพ ครบทุกสาขาวิชา	

ความคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางจอย ทองกลมสี เกิดวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2512 ที่จังหวัดปทุมธานี สำเร็จ การศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อปี พ.ศ. 2532 เมื่อปี พ.ศ. 2535 เข้ารับราชการตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ ที่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และได้รับทุนสนับสนุนจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษา หลักสูตร Mini MBA in Health คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2546 ปี พ.ศ. 2550 สำเร็จการศึกษานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันปฏิบัติงาน ในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยส่งเสริมและประสานสัมพันธ์ผู้มีอุปการคุณ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย